بسم الله الرحمن الرحيم

اطلبوا العلم من المهد الى اللحد

ઈલ્મ હાસિલ કરો ગેહવારે સે કબ્ર તક

ગુલદસ્ત એ અત્ફાલ

મકાતિબ કે બચ્ચોં કે લીએ
જરૂરી બાતોં કા બેહતરીન મજમુઆ

મુરત્તિબ : મૌલાના શમ્સુલહક હાશીમ • ચાંગા

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

اُطۡلُبُوا الۡعِلۡمَ مِنَ الۡمَهۡدِ اِلَى اللَّحۡدِ

(علم حاصل کرو گہوارے سے قبر تک)

"ગુલદસ્તએ અત્ફાલ"

હર મુસલમાન કે લિએ દીની બાતોંકા
બેહતરીન મજમુઆ

* મુરત્તિબ *
મૌલાના શમ્સુલહક હાશિમ ચાંગવી (ખેડા)

પ્રકાશક
નુરાની કુતુબખાના
મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા
પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફેહરિસ્ત

ફેહરિસ્ત

ઈન્તીસાબ

(અર્પણ)

બ હુઝૂર

ઈમામુલ અંબિયા

ખાતિમુન્ન બિય્યીન

રહમતુલ લીલ આલમીન

હઝરત મુહમ્મદુર્રસુલુલ્લાહ

સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ.

પેશ લફ્ઝ

મૌલાના મુફતી ઈસ્માઈલ ભડકોદ્રવી સાહેબ
દારૂલ ઊલુમ કંથારીયા જી. ભરૂચ.

બિસ્મિલ્લાહિર્રહમાનિર્રહીમ

હામેદંવ વમુસલ્લીયા.

અકાઈદે ઈસ્લામ ઔર આમાલે ઈબાદતકી સિહત વ મકબુલીયત કે લીએ ઈલ્મે દીન ઔર ઈલ્મે નબ્વી (સ. અ.) સીખના ઔર અપની ઔલાદોકો સીખાના બહુત અહમ ઔર જરૂરી હૈ. બગૈર ઈલ્મ કે તરીકએ નબવી (સ. અ.)કે ખિલાફ જો અમલ ભી ઈબાદતકી નિય્યતસે કીયા જાયે વો ગુમરાહી ઔર બિદઅત હૈ.

અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ.

યા અય્યુહલ લઝીન આમનું કું અન્ફુસકુમ વઅહલીકુમ નારા વકુદુહન્નાસુ વલ હિજારહ (સુરએ તહરીમ પારા-૬)

“અય ઈમાનવાલો તુમ અપનેકો ઔર અપને ઘરવાલોંકો આગસે બચાઓ. જીસ્કા ઈંધન આદમી ઔર પત્થર હૈ.

ઈસ આયત કે બારે મેં હઝરત મૌલાના મુફતી મોહંમદ શફીઅ સાહબ (ર. હ.) અપની તફસીરમેં તહરીર ફરમાતે હૈ :- હઝરાતે ફુકહાને ફરમાયા કી ઈસ આયત સે સાબીત હુઆ કે હર શખ્સ પર ફર્ઝ હૈ કે અપની બીવી ઔર ઔલાદકો શરીઅત કે ફરાઈઝ ઔર હલાલ હરામકે અહકામકી તાલીમ દે. ઔર ઈસ પર અમલ કરાને કી કોશીષ કરે.

મઆરીફુલ કુર્આન જીલ્દ - ૮
સફા - ૫૦૩

જીસ્કો હમ ઈબ્તીદાઈ દીની તાલીમ કહેતે હૈ ઉસ્કા દરજા ફર્ઝે ઐન કા હૈ.

અલ્લામા ઈબ્ને આબેદીન (ર.હ.) ને લીખા હૈ કે દીન કી જરૂરી બાતોં કા ઈલ્મ ઈસલામકે ફર્ઝો મેં સે એક ફર્ઝ હૈ ઔર હર મુસલમાન મર્દ ઔરત પર ઉસકા સીખના ફર્ઝે ઐન હૈ.

(શામી જીલ્દ-૧ સફા ૨૯)

અપની ઔલાદ કે લીએ આશાઈશ ઔર રાહત કા સામાન મુહય્યા કરના બિલા શુબા જાઈઝ ઔર પસંદીદા મકસદ હૈ. મગર અપને બચ્ચોં કો દીની ઈલ્મ ઔર ઈસ્લામી અખ્લાક સીખાના યે સબસે બડી દૌલત ઔર નેઅમત હૈં ઔર ઈસ્લામી અખ્લાકકી કિંમતી દૌલત સે આરાસ્તા ઉનકી સચ્ચી મુહબ્બત હે ઔર અસલી ખૈર ખ્વાહી હૈ કે ઉન્હેં ઈલ્મેદીન ઔર ઈસ્લામી અખ્લાક કી કિંમતી દૌલત સે આરાસ્તા કરને કી ફિક્ર કી જાએ. હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.) ને ફરમાયા કે આદમીકા અપની ઔલાદકો ઈલ્મ ઔર અદબ સીખાના યે એક સાઅ સદકા કરને સે અફઝલ હૈ.

(તિર્મીઝી શરીફ-૨)

દુસરી હદીસ મેં હૈ કે કોઈ બાપ અપની ઔલાદ કો અચ્છે ઈલ્મ વ અદબ કી દૌલત સે અફઝલ ઔર બેહતર અતીયા (તૌહફા) નહીં દે સકતા.

(તિર્મીઝી શરીફ-૨)

અહકર કે દોરે તાલીબે ઈલ્મી કે હમસબક વ હમ સફર ઔર રફીકે મુખ્લીસ મોહતરમ મૌલાના શમ્સુલહક(ચાંગા) સાહબને છોટે બચ્ચોં કી તઅલીમ વ તરબીયત જૈસે મુબારક વ મસઉદ મકસદ સે મોઅતબર કિતાબોં કે મુતાલે વ હવાલોં સે બડી અર્ક રેઝીકે સાથ યે એક મુફીદ રિસાલા મુરત્તબ ફરમાયા હૈ જો આપકે હાથોં મેં હૈ અલ્લાહતઆલા મૌલાના મૌસુફકી સઈએ બલીગ કો કબુલ ફરમાકર ઈસ રિસાલે કો બચ્ચોં કી તઅલીમ વ તરબિયત કા ઝરીયા બનાયે.

આમીન યા રબ્બલ આલમીન

અહકર ઈસ્માઈલ ભડકોદ્રવી
ખાદીમે તદરીસ વ ઈફતા
દારૂલ ઊલુમ કંથારીઆ. જી. ભરૂચ
માહે-મોહર્રમ હીજરી ૧૪૧૫

અર્ઝે મુઅલ્લિફ

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ.

અલ હમ્દુ લિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીન વસ્સલાતું વસ્સલામુ અલા સૈય્યેદીલ મુરસલીન વઅલા આલેહી વઅત્બાઈહી અજમઈન.

અમ્માબાદ ! દુનિયા દારોં કી બાતેં લોગોંકો દુનિયાકી તરફ ખીંચ રહી હૈ. ઔર હરતરહકી કામ્યાબીયોંકી જમાનત દે રહી હૈ.

અલ્લાહ તઆલા કે નેક બંદે ખુદા કી તરફ બુલા રહે હૈ ઔર ઝિક્રે ખુદા. ફિક્રે રસુલ (સ.અ.) કે ઝરીયે દોનોં જહાઁ કી કામ્યાબીકા પયગામ પહોંચા રહે હૈ. મુહંકક બાત તો યહી હે જો ખુદાકે બંદે સુના રહે હૈ. ઈન્હી કી બાતોંકો તસ્લીમ કરને મેં ફાયદા ઔર કામ્યાબી હૈ. કયુંકે ઊન હઝરત કી અપની બાતેં નહીં હૈ. બલ્કે ખુદાકી તરફસે આઈ હુઈ હય. તર્જુબા ઈસ બાતકા શાહીદ હૈકેઈન બાતોંકો અમલી જીંદગી મેં લાને કે લીયે ઈલ્મે દીનકી તરફ મુતવજજહ હોના બલ્કે પિઘલના જરૂરી હય.

નાચીઝ તલબે ઈલ્મકે સિલસીલેમેં તો બહોત કમઝોર સાબીત હુઆ હય પીઘલનાતો દુરકી બાત હય. પુરી તવજુજહ ભી નહીં કર સકા તાહમ અહકરઅપને તમામ અસાતીઝએ કિરામ. ઔર મુરબ્બીયાન હઝરાત કે ઝેરે સાયા મકાતીબ કે બચ્ચોં કો કુછ સાલ તક દીની તાલીમ દેને કે દૌરાન જો બાતેં બચ્ચોં કે લીએ જરૂરી સમજ મેં આઈ ઉન્કો જમા કરકે "ગુલદસ્તેકી" શકલ મેં આપ હઝરાત કી ખીદમત મેં ચોથી બાર તરમીમ ઈજાફે ઔર ગલતીયોં કી ઈસ્લાહ કે સાથ પેશ કરને કી સઆદત હાસીલ કર રહા હું.

રિસાલે હાઝામેં. તાલીમુદ્દીન, તાલીમાતે, ઈસ્લામ, મઆરીફુલ કુર્આન, બિહીશ્તીઝેવર, તાલીમુલ ઈસ્લામ, તમ્બીહુલ ગાફેલીન, હયાતે નબવીયહ (સ.અ.), વગયરહ મુઅતબર કિતાબોંસે ઈસ્તેફાદા કિયા ગયા હૈ. તાહમ અગર કોઈ ગલ્તી નજર આયેં તો મુત્તલેઅ ફરમાકર રહબરી ફરમાયેં

મૌજુદા દૌર મેં જબકે ઊમ્મત અપને બચ્ચોંકો ઈલ્મે દીનસે મુઝય્યન કરને મેં ગફલત ઔર લા પરવાહીસે કામ લે રહી હય. ઈસ કીસમ કે રિસાલે કો શાયઅ કરનેસે બહુત ફાયદે કી ઊમ્મીદ કી જા શકતી હય

અલ્લાહ તઆલા ઈસ દીની કોશીષકો શર્ફે કુબુલીયત બખ્શે ઔર અજરે અઝીમ અતા ફરમાયે. ઔર હમ સબકો અમલ કરને ઔર ઈત્તબાએ સુન્નત કી હિમ્મત ઔર તૌફીક અતા ફરમાયે. આમીન

વસ્સલામ

અહકર શમ્સુલહક હાશીમ

ચાંગા. જી. ખેડા ગુજરાત

હમારે બચ્ચોં સે બાતચીત

પ્યારે બચ્ચોં :-

આપ અપને આપકો "મઅમુલી ઈન્સાન" યા કુછ ન કરનેવાલી કૌમ ન સમજીએ "બચ્ચેં જન્નત કે ફૂલ હૈ" જહાઁ બચ્ચેં નહીં વહાં બરકત નહીં" અલ્લાહ તઆલાને બચ્ચોંકે દિમાગી કે ખઝાને મે બહુત અચ્છી કામકી બાતેં છુપાકર રખ્ખી હય. ઉસ્મે બડી તાકત ઔર કામ્યાબીયાં હય. અગર બચ્ચે બચપન કે જમાને કો ખેલકૂદ મેં બરબાદ કરને કે બજાએ ઈલ્મેદીન હાસિલ કરને ઔર અખ્લાક દુરૂસ્ત કરને મેં ઔર બડોંકી ખીદમત કરને મેં લગાયે તો ઉન્કે દિમાગી ખઝાને સે વો કિંમતી મોતી જો છુપે હુએ હય. ઉભર આતે હય. ઔર ઉસ્કે ઝરીયે સે કુછ બન જાતે હૈ. જીસ્કી જરૂરત ઘરવાલોંકો કૌમકો ઔર મુલ્ક કો હોતી હૈ.

બચપન કા ઝમાના "સબકુછ" હાસીલ કરને ઔર સબ કુછ ગુમા દેનેકા જમાના હૈ ઊસ વક્ત કે ઊભરે હુએ દિમાગી ખઝાને ઊમ્ર ભર કાઈમ રહેતે હૈ બચપન કા ઝમાના બડા કિમતી હૈ. ઊસ્સે સહી ફાઈદા ઉઠાને કે લીયેઅપને મા બાપ ઔર બડોંકી બાતેં માનો. ઊસ્તાદકી તાલીમાતપર ધ્યાન લગાઓ ઔર ખુબ મહેનત સે અપને અંદર ઈલ્મ ઔર અખ્લાક ઔર ખીદમત કા કિમતી ખઝાના જમા કરો. જો કલ બડે હોને કે બાદ તુમ્હારે લીએ રહમતકા ઝરીયા બનેગા.

હમારે તમામ બુઝુર્ગોને દીન "જો ઊમ્મતકે લીયે એક નમુના" ઔર ફાયદામંદ સાબીત હુએ હૈ વો ભી પહેલે એક બચ્ચેંકી શકલ મેં થે. લેકીન ઊન્હુને અપને બચપનકે ઝમાને કો અસલી કામમેં લગાયા તો ખુદા તઆલાને ઊન્હે બડે મરતબે તક પહોંચા દીયા.

વહીં બચ્ચેં આગે ચલકર અચ્છે બનતે હૈ જો મદ્રસે મેં પાબંદીસે જાતે હૈ ઔર ઊસ્તાદ કા અદબ કરતે હૈ ધ્યાનસે સબક યાદ કરતે હૈ. ઔર દીનકા ઈલ્મહાસીલ કરકે અચ્છે અખ્લાક કે માલીક બનતે હૈ. નીઝ "ખાદીમે કૌમ" બનકર અલ્લાહ કે બંદોકી ઔર દીનકી ખીદમત કરકે વો ઈઝઝતકી બડી ઊચી ચોંટીયોંકો સર કરતે હૈ.

પ્યારે બચ્ચો :-

તુમભી નેક બનો. એક બનો. પાક સાફ રહો. દીની તઅલીમ સે દીલ લગાઓ. બડે આદમીયોંકા અદબ કરો. ઊન્કો સલામ કરો. છોટે ભાઈ બહેનોંસે મુહબ્બત કરો. પડોસકે બચ્ચોં કો ભલા બુરા મત કહો. ગાલીયાં મત દો. ઈસલીયે કે શરીફ બચ્ચેં ગાલીયા નહિ દેતે.

અચ્છા બચ્ચા બા અદબ હોતા હૈ. બડોંકા અદબકરતા હૈ. મા બાપકા કહના માનતા હૈ. ઊસ્તાદકા અદબ કરતા હૈ. કીસીકી ચીઝકો નહિ છીનતા. યે છોટીસી કિતાબ જો તુમ્હારે હાથ મેં હૈ ઊસ્કા નામ "ગુલદસ્ત એ અત્ફાલ" હૈ યાની બચ્ચોં કે લીયે દીની બાતોંકા મજમુઆ ઊસ્કો ખુબ ધ્યાન સે પઢો ઔર જરૂરી બાતોંકો જબાની (મુંહ પર) યાદ કરો ઔર અપની જીંદગી અચ્છી બનાને કી કોશીષ કરો ઔર અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ માગતે રહો કયુંકે અલ્લાહ તઆલા મહેનત કરનેવાલોંકી મહેનત બરબાદ નહી કરતે. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકી મદદ ફરમાયે.

(આમીન સુમ્મ આમીન)

ઈલ્મકી ફઝીલત

(૧) કુર્આન શરીફમેં ઈર્શાદ હૈ. રબ્બેઝીદની ઈલ્મા. તરજુમા ઔર દુઆ કીજીયે "અય મેરે રબ મેરાઈલ્મ બઢા દે."

ઈસ આયતે કરીમામે હુઝુર સલ્લલ્લાહો અલયહે વસલ્લમ કો અલ્લાહ તઆલાને ઈલ્મકી ઝીયાદતીકે લીયે દુઆ ફરમાને કા હુકમ દીયા હૈ. કીસ કદર ઊંચા મરતબા હૈ. કે અપને હબીબે પાક (સ. અ.) કો ખાસ ઈલ્મકી ઝીયાદતી કે લીએ દુઆ કરનેકા હુકમ ફરમાયા.

(૨) ઈલ્મે દીન સીખને કે લીએ જાનેવાલા જબતક લોટકર ન આયે. વહાં તક વો અલ્લાહકે રાસ્તે મેં હૈ.

(૪) ઔર ઈર્શાદ ફરમાયા કે ઈલ્મકા તલબ કરના (સીખના) હર મુસલમાન મર્દ ઔર ઔરત પર ફર્ઝ હૈ. (ઈબ્ને માજા)

(૫) ઈલ્મ સીખનેવાલેં કે લીએ ફરીશ્તે (જો નુરસે બને હૈ) વો મુહબ્બત કરતે હૈ ઔર હર ચીજ ઝુક જાતી હૈ. યહાં તકકી હવામેં ઊડનેવાલે

પરીન્દે ઔર દરીયાકી મછલીયાં ઔર સુરાખોમેં છુપનેવાલી ચુંટીયાંભી ઈસકે લીએ દુઆ ઔર ઈસ્તિગફાર કરતી હૈ.

(૬) ઈલ્મ એક ઐસી દૌલત હૈ જો ચોરકે ચુરાને સે મહફુઝ હૈ. ખુદ અપને સાહબ યાને ઈલ્મવાલે કો સેંકડો આફતોંસે બચાનેવાલા હૈ". કબ્રમેં, મયદાને હશરમે, ઔર જન્નતમેં, જાને તક સાથ દેનેવાલા હૈ. પુલ સિરાત પર કુવ્વત દેનેવાલા હૈ.

(૭) હઝરત અલી (ર.દી.) કા ફરમાન હૈ કે ઈલ્મ માલસે બહેતર હૈ. ઈલ્મ મેરી હિફાઝત કરતા હૈ. ઔર માલકી મુજે હિફાઝત કરની પડતી હૈ. માલ ખર્ચ કરનેસે કમ હોતા હૈ. ઔર ઈલ્મ ખર્ચ કરને સે બઢતા હૈ. ગર્જ કે ઈલ્મ ખુદાકી એક ઐસી નેઅમત હૈ કે જો શખ્સ હાસીલ કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઈસ્કો દીન વ દુનિયાકી ભલાઈ અતા ફરમાતે હૈ. ઔર જો શખ્સ ઈલ્મકી ઈત્ની બડી નેઅમતસે મમરૂમ રહેતા હૈ. તો વો સારી ખૈરો બરકતસે મહરૂમ કર દીયા જાતા હૈ. યહાં તકકે વો ઈન્સાનિયતસે નીકલકર હયવાનિયતમેં દાખીલ હો જાતા હૈ.

યાદ રહે ! હમ જો કામ કરે "દીની યા દુન્યવી" ઉસ્કે મુતાલ્લિક કુર્આન શરીફ ઔર હદીસે રસુલ (સ.અ.) સે માલુમાત હાસીલ કરે. હલાલ ઔર હરામકો પહેંચાન કર અમલ કરે ઔર જો બાતેં દીનકી જરૂરી હૈ. જૈસે કી ઈમાન, નમાઝ, ઝકાત, રોઝા, હજ્જ, તિજારત, શાદી બિયાહ, ગમી, સફર, વગેરહ કે મસાઈલ કાઈલ્મ હાસીલ કરે ઔર ઈસ્કે મુતાબીક અમલ કરેં.

યાદ રખ્ખો :– ઈસ્લામ સરાસર ઈલ્મો અમલકા નામ હૈ. બગૈર ઈલ્મકે અમલ નહીં હો સકતા. ઈસી વાસ્તે હદીસ શરીફમેં ઈલ્મકા તલબ કરના હર મુસલમાન મર્દ-ઔરત પર ફર્ઝ કિયા ગયા હૈ.

આજકલ નયેં નયેં તરીકોસે અનપઢ ઔર જાહીલ મુસલમાનોંકો દુસરે લોગ બહેકાતે ઔર લાલચ દેતેં હૈ. ઔર મઝહબે ઈસ્લામકો બુરા કેહ કર ગુમરાહ કરનેકી કોશીશ કરતેંહૈ. ઈસલીયે જહાં તક હો સકે ઐસે લોગોંસે ઔર ઈન્કી બાતોંસે દુર રહેના ચાહીએ. ઔર કીસી મદ્રસેમેં આલીમે દીનસે દીનકી કિતાબેં પઢકર દીને ઈસ્લામકી બાતોંસે વાકીફ હોના ચાહીએ. તાકે ગલત બાતોંસે બચકર હમ સહી આમાલ કર સકેં. ઔર અપની આખેરતકો સંવાર સકે.

હીદાયત :- ઈલ્મ ઊસ્કો હાસિલ હોતા હૈ જોગુનાહોસે બચતા હૈ. ઈસલિયે કે ઈલ્મ "નુરે ઈલાહી"હૈ. ઔર નુરે ઈલાહી ગુનાહગારકો નહી દીયા જાતા લિહાઝા ગુનાહોંસે દુર રહેના ચાહીયે તાકે ઈલ્મકા કુછ હિસ્સા મીલ જાએ. ઔર દુનિયા આખેરત સંવર જાએ.

મદ્રસાકે આદાબ

મદ્રસા જાનેકી તૈયારી :- મદ્રસા જાનેસે પહેલે પાકસાફ કપડે પહેનલો. નાશ્તા કરલો. અગર વક્ત હો તો આગેકા સબક દેખ લો. જો સબક સુનાના હૈ ઉસે જરૂર યાદ કરકે જાઓ. ઘરવાલોં કો સલામ કરકે જાઓ. રાસ્તેમેં ચલતે વક્ત દાયે-બાયે આગે-પીછે ખ્યાલ રખો. આંખે બંદ કરકે મત ચલો મોટર સાઈકલ ઔર રાસ્તેમેં ચલનેવાલોંસે ખબરદાર રહો. રાસ્તે કે બાયે તરફ ચલો. દોડકર તુફાન કરતે હુએ મત ચલો. વક્ત પર મદ્રસેમેં પહોંચ જાઓ બહોત જલ્દી જા કર મત બેઠે રહો. ઔર એક મીનીટ દેરસેભી મત જાઓ.

મદ્રસેકે અંદર :- મદ્રસમેંદાખીલ હોતે વક્ત ઊસ્તાદકો ઔર સાથીયોંકો સલામ કરો. અપની જમાઅત કા ખાસ ખ્યાલ રખો. મદ્રસા ઔર સ્કુલમેં પાબંદીસે હાજરી દો બગૈર મજબુરીકે કભી ગેર હાજીર ન રહો. શયતાની રંગકે તુફાની લડકોંકી તરહ મત બનો ઝુઠે બહાને બનાકર ઘરમેં મત પડે રહો. લીખને પઢનેમે સુસ્તી ન કરો મુમ્કીન હૈ કે અભી તુમકો અપની કદ્રો કિંમત માલુમ નહો લેકીન જબ બડે હો જાઓગે તબ ઉસ્કીં અસલી કિંમત માલુમ હોગી. ફીર પછતાને સે કોઈ ફાયદા ન હોગા. ખેલ કુદમેં ધ્યાન કમ લગાઓ. અપને ઉસ્તાદકા અદબ કરો ઉન્કે સામને ગુસ્તાખી (બેઅદબી) ન કરો જબાન દરાઝીસે કામ ન લો. મહેનત ઔર શોકસે સબક યાદ કરો દીલસે ધ્યાન લગાકર ઉસ્તાદકી બાત સુનો. લીખને પઢનેમેં ખુબ તવજ્જુહ રખો. અપની જમાઅતમેં પહેલે નંબર પાસ હોનેકી કોશીષ કરો ઈમ્તેહાનમેં પહેલે નંબર પાસ હોનેકી કોશીષ કરો કુરઆન શરીફ ઔર અપની કિતાબસે લાપરવાહી ન કરો બગૈર વુઝુકે કુરઆન શરીફકો હાથ ન લગાઓ. ઈસ બાતકા ખુબ ખ્યાલ રખો કે દુસરેકી કિતાબ ઔર કલમ વગેરહ ભુલસેભી મત લો. ઔર કીસીકી કોઈ ચીજ તુમ્હારે પાસ આ જાએ તો ઉસ્કે માલિકકો

પહોંચા દો.ઈમ્તેહાન મેં ચોરી કરને.સે યા દુસરેકી નકલ કરનેસે દૂર રહો ચોરી કરકે પાસ હોને સે ફેલ હોના અચ્છા. શરમીંદા હોના પડે ઐસા કામ હરગીઝ ન કરો. કીસીકો અપના દોસ્ત બનાનેમેં જલ્દી મત કરો. હર એકકે સાથ દોસ્તી મત કરો. એક અચ્છા ઔર સચ્ચા દોસ્ત બેહતર હૈ.નેક ઔર કાબીલ કો તો એક દોસ્તભી કાફી હૈ. કયૂં કે નાદાન દોસ્તસે તુમકો જરાભી ફાયદા ન હોગા. બલ્કે નુકસાનકા ખતરા હૈ. જબ કીસી અચ્છે સે દોસ્તી કરલો તો મરતે દમ તક ઊસ્કો નિભાઓ, ઔર દોસ્તી બાકી રખનેકી કોશીશ કરો. ઐસા ન હો આજ દોસ્તી કરલી કલકો ઝગડા હુઆ ઔર તીસરે દીન દોસ્તી ખત્મ. યે બહોત બુરી હરકત હૈ.

<u>મદ્રસે સે વાપસી</u> :– મદ્રસેસે વાપસ આઓ તો ઘરવાલોકો સલામ કરો. કુર્આન શરીફ ઔર કિતાબોં કા બસ્તા (દફતર) ઊસ્કી જગહ પર રખો કપડે બદલ લો. હાજતસે ફારીગ હો જાઓ ફીર હાથ મુંહ ધોકર જો ખાના તૈયાર હો ખાલો ઔર ખુદાકા શુક્ર અદા કરો. મગરીબકી નમાઝકે બાદ રોઝાના મદ્રસા ઔર સ્કુલ કા સબક યાદ કરને બેઠ જાઓ. રોજાના દો ઘંટે લીખને પઢનેકા કામ જરૂર કરતે રહો રોઝાનાકી યે થોડી મહેનત બહુત ફાયદા પહોંચાયેગી.

ઈમ્તેહાનકે જમાનેમેં ખુબ મહેનત કરતે કરતે ખાના-પીના ઔર સોના છોડ દેના. જીસ્સે તંદુરસ્તી ખરાબ હો જાયે ઈસસે બેહતર હૈ કે તુમ રોઝાના થોડીથોડી મહેનત કરતે રહો ઈસસે તંદુરસ્તી ભી અચ્છી રહેગી ઔર નતીજા ભી અચ્છા રહેગા.

કુછ લડકોંકી આદત યે હોતી હૈ કે સાલ ભરકા વક્ત ખેલકુદમેં બરબાદ કરતે હૈ. ફીર જબ ઈમ્તેહાનકા વક્ત આતા હૈ તો ઈતની મહેનત કરતે હૈ કે ખાને પીને ઔર સોનેકા ભી ખ્યાલ નહીં કરતે ઔર બીમાર પડ જાતે હૈ.

<u>યાદ રખો</u> :– ઈલ્મ હાસિલ કરને કે લીએ મહેનત ઔર મશક્કત ઔર મુતાલેકી જરૂરત હૈ. ઈલ્મ કોઈ ઐસી મામૂલી ચીજ નહીં હૈ કે એક દીનમેં ઊસ્કો ઘોલ કર પી લીયા જાએ. તોતે કી તરહ રટને સે ઔર પાસ હો જાને સે લીયાકત પૈદા નહીં હોતી કયૂંકી જો લડકે રટ કર આગે બઢતે હૈ ઊન્મે અકલમંદી નહીં આતી ફીર વહી મિસાલ બનતી હૈ કી નામ “અકીલમીયાં” ઔર અકલ કા કતરા (ટીપા) ભી નહીં.

ઊસ્તાદકે હુકુક

(૧) ઊસ્તાદકે પાસ મિસ્વાક કરકે પાક સાફ કપડે પહેન કર જાઓ.
(૨) અદબસે જાએ. જો બાત બતાએ ઊસ્કો ખુબ ધ્યાનસે સુનો.
(૩) બાતોં કો ખુબ યાદ રખો.
(૪) અગર કોઈ ઊસ્તાદકી બુરાઈ કરે તો ઊસ્કો રોકો વરના વહાંસે ઊઠ કર ચલે જાઓ.
(૫) જબ હલ્કા (મજલીસ) કે કરીબ પહુંચો તો હાજીરીનકો સલામ કરો. ઊસ્તાદકો ખાસ તૌરસે સલામ કરો. હાં અગર વો પઢાનેમેં યા તકરીર કરનેમેં મશ્ગુલ હો તો ઊસ વકત સલામ ન કરો.
(૬) ઊસ્તાદ કે સામને બહોત હસો નહિ ન જ્યાદા બાત કરો. ઈધર ઊધર ન દેખો બલ્કે ઊસ્તાદકી તરફ મુતવજ્જે રહો.
(૭) ઊસ્તાદસે બદ ગુમાની ન કરો.
(૮) ઊસ્તાદકી પીઠ પીછેભી હુકુક કા ખ્યાલ રખો.
(૯) કભી કભી તોહફા (હદીયા) દેકર ખત લિખ કર ઊન્કા દિલ ખુશ કરતા રહે ઔરભી બહોત સે હક હૈ. લેકીન સમજદાર કે લીયે ઈત્ને ભી કાફી હૈ. ઈસ્સે બાકીકો સમજ સકતા હૈ.

-: નસીહત :-

(૧) અગર દુસરેસે સવાલ હોતા હો તો ખુદ કુછ ન બોલે.
(૨) પઢનેકે ઝમાનેમેં ફુરસદ ઔર તંદુરસ્તીકો ગનીમત સમજે કયું કે યે ચીઝે નિહાયત બે એઅતીબાર હૈ. અગર યે મૌકા ખૈલકુદમેં ખતમ કર દીયા તો બાદમેં મૌકા ન મીલેગા ઔર અફસોસ કરના પડેગા.
(૩) અગર કામમેં યા બાત ચીતમેં ગલતી હોજાએ તો ફોરન અપની ગલતીકા ઈકરાર કરલે બાતે ન બનાએં યે તકબ્બુર (બડાઈ) કી અલામત હૈ.
(૪) અગર કોઈ સાથી યા દુસરા તાલીબે ઈલ્મ ગલત અલ્ફાઝ પઢે તો હસના નહી ચાહીયે.
(૫) સબક પર નિશાન રખેં તાકે જલ્દી સે ખોલ લે ઐસા ન હો કે

તમામ કિતાબ ઊલટના પડે.

(૬) સબક આગે ઝુક કર સુનાએં પીછે તન કર ન સુનાએ ઊસ્મે બે પરવાઈ ઔર બેઅદબી હૈ.

(૭) જીસ્સે ઈલ્મ પઢે ઊસ્કી મુહબ્બત ઔર અદબ રખ્ખે. ઈસસે બડા નફા હોગા.

(૮) હમકો ચાહીયે કે અલ્લાહવાલે બન કર રહેં. તમામ ચીજે હમારી બન કર રહેગી. અગર અલ્લાહ તઆલા સે ફીર ગયા તો સબ ચીઝેં ફીર જાએગી.

(૯) દીલ લગાકર પઢેગા તો જલ્દીસે પઢેગા વરના બરસોમેં ન આએગા.

(રહમતુલ મુતઅલ્લેમીન)

તિલાવતે કુર્આન મજીદ

ફઝીલત :-

(૧) રસુલે ખુદા કુર્આન (સ.અ.)ને ફરમાયા કે મેરી ઊમ્મત કે લીયે સબસે બેહતર ઈબાદત કુર્આન મજીદકી તિલાવત હૈ. (બયહકી)

(૨) રસુલે ખુદા (સ.અ.)ને ફરમાયા કે કર્આન મજીદ પઢા કરો બેશક વો કયામત કે દીન અપને પઢને વાલોંકે લીએ શિફાઅત કરતા હુઆ આયેગા. (મુસ્લીમ શરીફ)

(૩) એક રિવાયત મે હૈ કે કુર્આનવાલે હી અલ્લાહવાલે હૈ. ઔર ઊસ્કે ખાસ બંદે હૈ. રસુલે ખુદા (સ.અ.) ને ફરમાયા જીસ્કે સીનેમે કુછ ભી કુર્આન નહો વો ઐસા હૈ. જૈસે ઊજાડ ઘર. (ઈમામ અહમદ)

(૪) હઝરત અનસ (ર.દી.)ને હુઝુર (સ.અ.)કૌ યે ઈર્શાદ નકલ કીયા હૈ કે જો શખ્સ અપને બેટેકો નાજરહ (અંદર દેખકર) કુર્આનશરીફ પઢના સીખાએ ઉસ્કે અગલે પીછલે ગુનાહ માફ હો જાતે હૈ ઔર જો શખ્સ હીફઝકરાએ ઊસ્કો કયામતમેં ચૌદવી રાતકે ચાંદ કે મુશાબે ઊઠાયા જાયેગા. ઔર ઈસ્કે બેટે સે કહા જાયેગા પઢના શુરૂ કર જબ બેટા એક અયાત પઢેગા તો એક દરજા બાપકા બુલંદ કીયા જાયેગા. યહાં તક કે ઈસ તરહ પુરા કુર્આન મજીદ પુરા હો. (તબરાની)

(૫) હઝરતે ઊસ્માન (ર.દી.) સે હુઝુર (સ.લ.) કા યે ઈર્શાદ નકલ કિયા હૈ કે તુમમેં સબસે બેહતર વો શખ્સ હૈ જો કુર્આન શરીફ કો

સીખે ઔર સિખાએ (બુખારી શરીફ)

આદાબ :- મિસ્વાક ઔર વુઝુકે બાદ નિહાયત તવાજુઅ કે સાથ પાક સાફ જગામે બેઠે. કિબ્લેકી તરફ મુંહ હોતો બેહતર હૈ. પઢને મેં જલ્દી ન કરે તજવીદ સે પઢે. કલામ પાક કો રહેલ યા તકીયા યા કીસી ઊંચી જગા પર રખેં તિલાવત કે દરમ્યાન કીસીસે બાત ન કરે. અગર મજમાઅમેં લોગ અપને અપને કામોંમેં મશ્ગુલ હોતો આહીસ્તા પઢના અફઝલ હૈ. મુખ્તસર તૌરપર આદાબકા ખુલાસા યે હૈ કિ કુર્આન શરીફ મઅબુદ કા કલામ હૈ અહકમુલ હાકેમીન કા કલામ હૈ. રબ્બુલ આલમીનકા ફરમાન હૈ. જમીનોં ઔર આસ્માનોં કે બાદશાહ કા કાનુન હૈ. ઊસ્કી હૈબત દીલમે. હોની ચાહીએ.

હઝરતે ઈકરેમા (ર.દી) જબ કુર્આન શરીફ પઢને કે લીએ ખોલા કરતે થે તો બે હોશ હોકર ગીર જાયા કરતે થે. ઔર જુબાનસે જારી હો જાતા થા. હાઝા કલામો રબ્બી. હાઝા કલામો રબ્બી. યે મેરે રબકા કલામ હૈ.

તિલાવત કી મિકદાર :- ઓલમા કે નઝદીક કુરાન શરીફ ખતમ કરનેકી મુદ્દત મકર્રર નહી હૈ. જીતને દીનોં મેં સહુલત સે ખતમ હો સકે કરે.

મગર કુછ ઓલમા કા મઝહબ હૈ કે ચાલીસ દીન સે જયાદા ન હો કુછ ઓલમા કા ફત્વા હૈ કે હર મહીને મેં એક ખતમ કરના ચાહીએ ઔર બહેતર યે હૈ સાત રોજ મેં એક કલામ પાક ખતમ કરે સહાબા (ર.દી)કા અમલ આમ તૌર પર યહી નકલ કીયા જાતા હૈ. જુમા કે રોજ શુરૂ કરે ઔર રોજાના એક મંઝીલ પઢકર જુમેરાત કો ખતમ કરે.

હઝરત ઈમામ અબુ હનીફા (ર.હ) કા ફરમાન હૈ કે સાલમેં દો મરતબા ખતમ કરના કુરાન શરીફ કા હક હૈ. લીહાઝા ઈસસે કીસી તરહ કમ નહી કરના ચાહીએ.

એક હદીસમે હૈ કે કલામ પાક કા ખતમ કરના અગર દીન કે શુરૂ હિસ્સે મે હો તો તમામ દીન ઔર રાતકે શુરૂમેં હોતો તમામ રાત ફરીશ્તે ઊસ્કે લીએ રહમત કી દુઆ કરતે હૈ. (ફઝાઈલે કુરાન શરીફ)

મસાઅલા :- ઈતના કુર્આન શરીફ હીફઝ યાદ કરના જીસસે નમાઝ અદા હો જાયે હર શખ્સ પર ફર્ઝ હૈ. ઔર તમામ કુર્આન શરીફ કા હીફઝ કરના ફર્ઝે કીફાયા હૈ અગર કોઈ ભી હાફિઝ ન રહે તો તમામ મુસલમાન ગુનેહગાર હૈ. (અલ્લાહકી પનાહ)

બલ્કે મુલ્લા અલી કારી (ર.હ.)ને નકલ કિયા હૈ કે જીસ શહર યા

ગાવ મેં કોઈ કુર્આન શરીફ પઢનેવાલા ન હોતો સબ મુસલમાન ગુનેહગાર હૈ.

મૌજુદા દૌર મેં જહાં હમ મુસલમાનોં મેં દીન કે બહોત સે અહકામ મેં ગુમરાહી ફેલ રહી હૈ વહાં એક આમ આવાઝ યે ભી હૈ કે કુર્આન મજીદ કે હીફઝ કરને કો ફુઝુલ સમઝા જા રહા હે ઊસ્કે અલ્ફાઝ રટને કો હમાકત (બેવકુફી) કહા જાતા હૈ ઔર ઈસ્કે અલ્ફાઝ કો યાદ કરના. દીમાગ સોઝી કહાં જાતા હૈ. કીસ કીસ ચીઝકો રોવે. ઔર કીસ કીસકી ફરીયાદ કરે.

(ફઈલલ્લાહીલ મુશ્તકા વલ્લાહુલ મુસતઆન)

તિલાવત કા સવાબ :- હઝરત અલી ર.દી)સે નકલ કીયા હૈ. કે જીસ શખ્સને નમાઝ મેં ખડે હોકર કુર્આન મજીદપઢા તો ઊસ્કો હર હરફ પર સો નેકીયા મીલેગી. ઔર જીસને બેઠકર પઢા ઊસ્કે લીએ પચાસનેકીયા ઔર જીસ્ને બગેર નમાઝકે વુઝુકી હાલત મેં પઢા ઊસ્કે લીએ પચ્ચીસ નેકીયા ઔર જીસ્ને બગૈર વુઝુ પઢા ઊસ્કો દસ નેકીયા મીલેગી ઔર જો શખ્સ પઢે નહિ બલ્કે સીર્ફ પઢનેવાલેકી તરફ કાન લગાકર સુને ઊસ્કે લીએ હર હરફ કે બદલે એક નેકી હૈ. (ફઝાઈલે કુર્આન મજીદ)

હિદાયત :-

(૧) જો બચ્ચે બગૈર વુઝુ કે કુર્આન શરીફ લેકર મદસા મેં આતે હૈ. ઔરબગૈર વુઝુ કે પઢતે હૈ, વો ખિલાફે અદબ હૈ

(૨) અગર કુરાન મજીદ કીસીકે હાથ સે ગીર જાએ તો ઊસ્કે બરાબર અનાજ તોલકર દેને કા કોઈ શરઈ હુકમ નહી હૈ. પહેલે બુઝુર્ગોને શાયદતમ્બીહ કે વાસ્તે યે કાઈદા મુકર્રર કીયા હોગા તાકે ફીર ખ્યાલ રહે. વાકેઈ બડી અચ્છી મસલેહત હૈ. હા. કુર્આન મજીદ કો બે ઝરૂરત તરાઝુકે પલ્લે મેં રખના અદબ કે ખિલાફ હૈ. ઈસ લીયે અગર અનાજ દેના હોતો જીતની હિમ્મત હો દે દો કુર્આન મજીદ કો તરાઝુ મે ન તોલો.

(૩) જબ કુર્આન શરીફ કી તિલાવત કી જાયે તો ઊસી વક્ત અઊઝુબિલ્લાહ ઔર બિસ્મિલ્લાહ દોનોં પઢી જાયે. તિલાવત કે દરમ્યાન જબ એક સુરત ખતમ હોકર દુસરી સુરત શુરૂ હોતો સુરએબરાઅત(પારા-૧૦ રૂકુઅ-૬) કે અલાવહ હર સુરત કે શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ પઢી જાએ અઊઝુબિલ્લાહ નહી ઔર સુરએ બરાઅત

તિલાવત કે દરમ્યાન મેં આ જાએ તો ઈસ પર બિસ્મિલ્લાહ ન પઢે. ઔર અગર કુરાન મજીદ કી તિલાવત સુરએ બરાઅતસે શરૂ કર રહા હૈ તો ઊસ્કે શુરૂમેં અઊઝોબિલ્લાહ ઔર બિસ્મિલ્લાહ દોનોં પઢના ચાહીયે.

(૪) નમાઝ મે પહેલી રકાત કે શુરૂ મેં અઊઝુબિલ્લાહ કે બાદ બિસ્મિલ્લાહ પઢના સુન્નત હૈ.

(૫) પહલી રકાત કે બાદ દુસરી રકાતોં કે શુરૂ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના મસનુન હૈ.

(૬) નમાઝ મેં સુરએ ફાતિહા કે બાદ સુરતકો શુરૂ કરને સે પહેલે બિસ્મિલ્લાહ નહી પઢના ચાહીએ. નબીએ કરીમ (સ.અ.) ઔર ખુલફાએ રાશેદીન સે સાબીત નહિ હૈ.
(મઆરીફૂલ કુર્આન જી-૧ પેજ ૨૦)

સિજદએ તિલાવત કરને કા તરીકા :-

(૧) યે હૈ કે ખડે હોકર અલ્લાહુ અકબર કહેતા હુઆ સિજદા કરે. ઔર સુબ્હાન-રબ્બીયલ અઅલા તીન યા પાંચ મરતબા પઢે ઔર ફીર અલ્લાહુ અકબર કહેતા હુઆ ખડા હો જાએ.

(૨) અગર કોઈ બેઠે હુએ સિજદે મેં ગયા ઔર સિજદે સે ઊઠકરબેઠ ગયા જબ ભી સિજદએ-તિલાવત અદા હો ગયા.

(૩) સિજદએ તિલાવત કી આયત કો જો શખ્સ પઢે ઊસપર સિજદા કરના વાજીબ હૈ. ઔર જો સુને ઊસ પર ભી સિજદા કરના વાજાબ હૈ. ચાહે કુરાન મજીદ સુનને કે ઈરાદે સે બેઠા હો યા કીસી ઔર કામ કે લીએ. ઈસલીએ બેહતર હે કે સિજદે કી આયત કો આહિસ્તા સે પઢે તાકે કીસી દૂસરે પર સિજદા વાજીબ ન હો.

કુર્આન મજીદ ખત્મ કરનેકા તરીકા : હદીસ મેં હૈ કે જીસ્ને કુર્આન મજીદ પઢા ઔર ઊસ્કો ખત્મ કિયા અલ્લાહ તઆલા અપને પાસ ઉસકે લીયે એક દુઆ લીખેગા જો ફીલહાલ કબુલ હો જાયે. યા કીસી મસલેહત સે બાદમેં કબુલ હો. (બયહકી.)

જબ કુર્આન મજીદ ખત્મ હો તો સુરએ નાસ પઢકર અલહમ્દો શરીફ પઢે. ઊસ્કે બાદ કુર્આન મજીદકે શુરૂ મેં અલીફલામમીમસે મુફલીહુન તક પઢે. (ગોયા કર્આન મજીદ કી તિલાવત દોબારા શુરૂ કરને કી અલામત હૈ) ઊસ્કે બાદ કુર્આન મજીદ કે આખિર કી ખત્મે કુર્આન કી દુઆ ભી પઢે ઊસ્કે બાદ ખુદાકી હમ્દો સના ઔર જો ચાહે દુઆ માંગે. ઔર ફીર દુરૂદ શરીફ પઢે. ઔર તિલાવતકા સલાબ મર્હુમોંકી રૂહોંકો પહોંચાયે.

સિજદે કી આયત કે ૧૪ મકામ યે હૈ

	સુરત કા નામ	પારા	રૂકુઅ
(૧)	સુરએ અઅરાફ	૯	૧૪
(૨)	સુરએ રઅદ	૧૩	૮
(૩)	સુરએ નહલ	૧૪	૧૨
(૪)	" બનીઈસરાઈલ	૧૫	૧૨
(૫)	" મરીયમ	૧૬	૭
(૬)	" હજ્જ	૧૭	૯
(૭)	" ફુરકાન	૧૯	૩
(૮)	" નમલ	૧૯	૧૭
(૯)	" સિજદહ	૨૧	૧૫
(૧૦)	" સુવાદ	૨૩	૧૧
(૧૧)	" હામીમ સિજદહ	૨૪	૧૯
(૧૨)	" નજમ	૨૭	૭
(૧૩)	" ઈન્શીકાક	૩૦	૯
(૧૪)	" અલક	૩૦	૨૧

કુર્આન મજીદકી સુરતે ઔર રૂકુઅ :-

કુરાન શરીફ મેં એક સો ચૌદહ સુરતે હૈ. ઔર મંઝીલે સાત હૈ. ઔર રૂકુઅ પાંચસો ચાલીસ હૈ. ઔર પારે ૩૦ હૈ.

કુછ સુરતોં કી ખાસ ફઝીલતેં :-

હદીસ શરીફમે આતા હૈ કે એક મરતબા કુલ હુવલ્લાહુ અહદ પઢનેસે તીહાઈ કુરાન શરીફ કા સવાબ મીલતા હૈ ઔર સુરએ કુલ યાઅય્યુહલ કાફેરૂન એક મરતબા પઢનેસે ચૌથાઈ કુર્આન શરીફ કા સવાબ મીલતા હૈ.

ઔર જો સુરએ યાસીન શરીફ એક મરતબા પઢે તો શામ તક ઊસ્કી હાજતે પુરી હોગી

જો રાત કો સુરએ વાકેઆ પઢે ઊસ્કો કભી ફાકા નહી હોગા (પારા -૨૭ રૂકુઅ -૧૪)

રાતકો સુરએ મુલ્ક (તબારકલ્લઝી) પઢને સે અઝાબે કબ્રસે હિફાઝતહોગી. (પારા ૩૦)

મસઅલા :- યે જો મશહુર હૈ કે ઝવાલકે વક્ત ઔર સુરજ નિકલને કે

વક્ત ઔર સુરજ છુપનેકે વક્ત કુરાન શરીફ પઢના યા ઝિક્રમે મશ્ગુલરહેના મના હૈ. યે બાત ગલત હૈ. હા ઈન વક્તોંમેં નમાઝપઢના મના હૈ.

ईमान और ईस्लाम

<u>ઈમાન ક્યા હૈ ?</u> હઝરત રસુલે ખુદા(સ.અ.)ને હઝરત જિબ્રઈલ (અ.સ.) કે જવાબમેં જબકે ઊન્હોને આપ (સ.અ.)કે પાસએક અજનબી શખ્સકી સુરતમેં હાજીર હોકર ઈમાનકે મુતઅલ્લીક સવાલ કીયા "ઈમાન ક્યા ચીઝ હૈ"તો આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે ઈમાન યે હૈ કે તુમ અલ્લાહ ઔર પયંગમ્બરો ઔર કિતાબોં પર રોજે કયામત ઔર મરનેકે બાદ ફીર જીંદા હોને પર ઔર તકદીર પર ઈમાન લાઓ (મીશ્કાત શરીફ)

ઈસ હદીસમે તમામ ઊસુલેદીન ઔર ઈન ચીઝોંકોજીન પર ઈમાન લાના ચાહીએ ઈસ્કો બતાયા ગયા હૈ.

<u>ઈસ્લામ ક્યા હૈ ?</u> હઝરત ઊમર (રદી.) ફરમાતે હૈ કે મેં રસુલુલ્લાહ (સ.અ.)કી ખીદમતમેં હાજીર થા એક શખ્સ આયા વો સફેદ કપડે પહેને હુઆ થા બાલ બહોત કાલે થે સફરકી કોઈ અલામત ઊસ પર ઝાહીર નહી થી હમ ઊસકો પહેચાનતે નહી'થે. વો આતેહી હુઝુર (સ.અ.)કે સામને બૈઠ ગયા ઔર અપને ઘુટને હુઝુર (સ.અ.)કે ઘુટનોસે મીલા દીયે. ઔર અપને દોનો હાથ અપને ઘુટનો પર રખ દીયે. ફીર પુછા અય મુહંમદ (સ.અ.) "ઈસ્લામ ક્યા હૈ ?"આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા ઈસ્લામ યે હૈ કે કલીમએ શહાદત પઢે. અશહદુ અલ્લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશહદુઅન્નમુંહમ્મદન અબ્દુહુ વરસુલોહું. નમાઝે પંજગાના અદા કરે. ઝકાત અદા કરે. રમજાન કે રોઝે રખ્ખે. તાકત હોતો હજ કરે. ઊસ શખ્સને જવાબ દીયા. અય મુહંમદ (સ.અ.) આપને સચ ફરમાયા (અહમદ)

દીલસે યકીન ઔર જુબાનસે ઈકરાર કરનેકો ઈમાન લાના કહેતે હૈ. જીસ્કી તફસીલ ઈમાને મુજમલ ઔર ઈમાને મુફસ્સલ હૈ.

ایمان مجمل

اٰمنت باللّٰہ کما ھو باسمائہٖ وصفاتہٖ وقبلت جمیع احکامہٖ

<u>ઈમાને મુજમલ</u> :- આ મન્તુ બિલ્લાહી કમા હુવ બિઅસ્માએહી વસિફાતીહી વકબીલતુ જમીઅ અહકામીહી

ઈમાન લાયામેં અલ્લાહ પર જૈસા કે વો અપને નામોં ઔર સિફાતોં કે સાથ હૈ ઔર મૈને ઈસ્કે તમામ અહકામ કબુલ કીયે.

ایمان مفصل

اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ وَمَلٰئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْقَدْرِ خَيْرِهٖ وَشَرِّهٖ مِنَ اللّٰهِ تَعَالٰى وَالْبَعْثِ بَعْدَ الْمَوْتِ ۔

ઈમાને મુફસ્સલ :- આમન્તો બિલ્લાહી વમલાઈકતેહી વકુતુબીહી વરુસોલેહી વલયવમીલ આખીરે વલ કદ્રે ખયરીહી વશર્રીહી મીનલ્લાહી તઆલા વલ બઅસે બઅદલ મૌત

"ઈમાન લાયામેં અલ્લાહ પર ઔર ઈસ્કે ફરિશ્તો પર ઔર ઈસ્કી કિતાબોં પર ઔર ઈસ્કે રસુલો પર ઔર કિયામત કે દીન પર ઔર ઈસ પર કે અચ્છી ઔર બુરી તકદીર ખુદા તઆલાકી તરફસે હોતી હૈ.ઓર મૌતકે બાદ ઊઠાયે જાને પર.

ઈસ્લામકી બુન્યાદ :- પાંચ ચીઝોં પર હૈ.

(૧) અવ્વલ કલીમા તૈયીબહ યા કલીમએ શહાદતકે મતલબ કો દીલસે માનના ઔર જબાનસે ઈકરાર કરના.

(૨) નમાઝ પઢના

(૩) ઝકાત દેના

(૪) રમજાન શરીફકે રોઝે રખના

(૫) હજ કરના.

કલીમએ તચ્યબહ

લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર્રસુલુલ્લાહ.

યે કલીમા બંદેકી તરફસે એક ઈકરાર હૈ. બંદા ઊસ્કો પઢકર અપને રબસે ઈકરાર કરતા હૈ કે અય અલ્લાહ મૈં તેરા બંદા ઔર ગુલામ હું તેરે હુકમોં પર ચલુંગા ઔર જીન ચીઝોસે મના કિયા હૈ. ઈન્સે બચુંગા ઈસ કલીમે કે મુતાલ્લીક તીન ચીઝોંકા ધ્યાન રખના ઝરૂરી હૈ. અવ્વલ ઈસ્કે અલ્ફાઝ સહી યાદ હો. દુસરે ઈસ્કે મતલબ કા ઈલ્મહો તીસરે ઊસ્કે મુતાલીબા ઔર તકાજા કો હર વક્ત ઔર હર હાલતમે પુરા કરના.

બહુતસે લોગ નામકે મુસલમાન હૈ ઊન્કો કલીમા કે અલ્ફાઝભી સહી

યાદ નહી. ઔર તર્જુમા મતલબકી ભી ખબર નહિ. ઔર કલીમાકે તકાઝે ઔર મતલબકો ભી નહી જાનતે ઐસે લોગોંકો ઈન ચીઝોંસે વાકીફકરાઓ ઈસ્કા તર્જુમા યે હૈ. અલ્લાહકે સિવા કોઈ મઅબુદ નહી હઝરત મુહંમદ (સ.અ.)અલ્લાહકે રસુલ હૈ.

કલીમા તૈય્યબહકા મતલબ :-

ખુદાતઆલા કે સાથ મુસલમાનોંકોયે અકીદા રખના ચાહિયે કે ખુદાતઆલા એક હૈ. વહી ઈબાદત ઔર બંદગી કે લાયક હૈ. ઉસ્કા કોઈ શરીક નહિ વોહર બાતકો જાનતા હૈ. કોઈ ચીઝ ઊસ્સે છુપી નહિ. વો બડી તાકત ઔર કુદરત વાલા હૈ. ઊસ્ને ઝમીન ઔર આસ્માન ચાંદ - સુરજ - સિતારે - ફરિશ્તે આદમી જિન્નાત ગર્જ તમામ જહાનકો પયદા કિયા હૈ. ઔર વહી તમામ દુનિયા કા માલીક હૈ. વહી મારતા હૈ.વહી જીલાતા હૈ યાની મખ્લુકકી મૌત ઔર ઝિંદગી ઉસીકે હુકમ સે હોતી હૈ. વહી તમામ મખ્લુક કો રોઝી દેતા હૈ વો ન ખાતા હૈ ન પીતા હૈ ન સોતા હૈ વો ખુદ બખુદ હંમેશા સે હૈ ઔર હંમેશા રહેગા. ઊસ્કો કીસીને પૈદા નહિ કીયા ન ઊસ્કા બાપ હૈ ન બેટા ન બેટી ન બીવી ઔર કીસીસે ઊસ્કા રિશ્તા નહિ વો તમામ તઅલ્લુકાતસે પાક હૈ. સબ ઊસકે મોહતાજ હૈ વો કિસીકા મોહતાજ નહિ ઔર ઉસ્કો કીસી ચીઝ કી હાજત નહિ વો તમામ ઐબોંસે પાક હૈ. વો મખ્લુક જૈસે હાથ-પાવ-નાક-કાન ઔર શકલસે પાક હૈ. ઉસ્ને ફરિશ્તોકો પૈદા કરકે દુનિયાકે ઈન્તેઝામો ઔર ખાસ-ખાસ કામોં પર મુકર્રર કિયા હૈ.

ઊસ્ને અપની મખ્લુકકી હિદાયત કે લીયે પયગંમ્બર ભેજે કે વો લોગોકો સચ્ચા મઝહબ સિખાએ. ઔર અચ્છી બાતેં બતાએ. ઔર બુરી બાતોંસે બચાએ.

ઈમાન નામા

ઈમાન કે ફર્ઝ :- દો હૈ.

(૧) કલીમએ તૈય્યબહ જુબાન સે પઢના

(૨) ઊસ્કે મતલબ કો દીલસે સચ્ચા જાનના

કલિમા કે ફર્ઝ: :- તીન હૈ.

(૧) જીંદગી મે એકબાર પઢના

(૨) સહી પઢના

(૩) કોઈ પઢને કે લીએ કહે તો જલ્દી સે પઢના

ઈમાન સલામત રહને કી શર્તે :--ચાર હૈ.

(૧) ઈમાન વાલા હોનેકી વજહસે ખુશહોના

(૨) ઈમાન કે જાતે રહેનેસે ડરતે રહના

(૩) ઈમાન સે મહરૂમ કરને વાલી ચીઝોં સે દુરરહેના

(૪) મુસલમાનોં પર મહેરબાન રહેના.

ઈમાન કે વાજીબબાત :- બારહ હૈ.

(૧) બિદઅત સે બચના.

(૨) નેક લોગોં કી સોહબત મે રહેના.

(૩) ખરાબ લોગોં સે દુર રહેના.

(૪) અચ્છે ઈન્સાનોં કો દીન કી તાલીમ દેના.

(૫) રિશ્તે દારોં સે મિલાપ રખના

(૬) દો ઝઘડને વાલે મુસલમાનોં મે સુલહ કરાના.

(૭) યતીમોં સે મુહબ્બત કરના.

(૮) ગરીબોં પર રહમ કરના.

(૯) પ્યાસોં કો પાની પીલાના.

(૧૦) રાસ્તે સે કાટે-પત્થર-ગંદગી દુર કરના.

(૧૧) બિમાર કી ખબર પુછના.

(૧૨) મય્યત કો ગુસલ દેના.

ઈસ્લામ કે ફર્ઝ :- પાંચ હૈ

અલ્લાહ તઆલા ઔર રસુલેખુદા.(સ.અ.)કી પેરવી કરનેકો ઈસ્લામ કહેતેહૈ.

(૧) કલિમએ શહાદત

(૨) નમાઝ

(૩) રોઝા

(૪) ઝકાત

(૫) હજ્જ

ઈસ્લામ કે વાજીબાત :- સાત હૈ.

(૧) વિત્ર પઢના.

(૨) સદક એ ફિત્ર અદા કરના
(૩) કુર્બાની કરના
(૪) ઊમરહ કરના
(૫) મા બાપ કી પેરવી કરના
(૬) ઔરત કો શોહરકી તાબેદારી કરના
(૭) મહરમ કી પરવરીશ કરના

ઈસ્લામકી સુન્નતે આઠ હૈ :-

(૧) ખત્ના કરાના
(૨) સરકે બાલ કટાના
(૩) નાક કે બાલ
(૪) બગલ કે બાલ
(૫) મુંછ કે બાલ
(૬) નાફ (દુંટી)કે નીચે કે બાલ સાફ કરના
(૭) નાખુન કાટના
(૮) દાઢી રખના

નમાઝ કા બયાન

ઈસ્લામકી દુસરી બુન્યાદ નમાઝ હૈ. નમાઝ કો અરબીમે "સલાત" કહેતેહૈ. "સલાત" સેલતુનસે બનાહૈ. સેલતુન અરબીમે તઅલ્લુક કો કહેતેહૈ. પસ. ઈસ સુરતમેં નમાઝ કો "સલાત" ઈસલીયે કહેતેહૈ કે નમાઝ ખુદાતઆલાકી ઈબાદત ઔર બંદગી કરનેકા એક ખાસ તરીકાહૈ જો અલ્લાહ તઆલાને ઔર નબીએ અકરમ(સ.લ.) ને બંદોકો અલ્લાહ તઆલાસે ખાસ તઅલ્લુક પૈદા કરનેકે લીએ શીખાયા. યે તઅલ્લુક કીસી ઔર ઈબાદતસે હાસિલ નહી હોતા.

(૧) અલ્લાહ તઆલાકા ઈર્શાદ હૈ "ઈન્નસ્સલાત તન્હા અનીલ ફહશાએ વલમુન્કર."
નમાઝ તમામ બુરાઈયોસેં રોકકર ઈન્સાનકો આદમીયતકી હદ મે દાખીલ કર દેતી હૈ.

(૨) હુઝુર (સ.લ.) ને ઈર્શાદ ફરમાયા જો શખ્સ જાન બુઝકર નમાઝ છોડ દે તો તહકીક કે ઊસ્ને કુફ્ર જૈસા કામ કિયા.

(૩) હુઝુર (સ.લ.)કા ઈર્શાદ હૈ જીસ શખ્સકી એક નમાઝભી ફોત હોગઈ વો ઐસા હૈ કે ગોયા ઊસ્કી ઔલાદ ઔર માલ દૌલત સબ છીન લીયા ગયા.

(૪) અલફરકુ-બયનલ અબ્દી વલ કુફરી તરકુસ્સલાત. "મુસલમાન ઔર કાફીર કે દરમ્યાન ફરક ઔર સરહદ નમાઝ હૈ." (હદીસ)

(૫) લી કુલ્લે શયઈન અલમુન વ અલમુલ ઈમાને અસ્સલાતું. "હર ચીઝકી કોઈ ન કોઈ અલામત હોતી હૈ. ઔર ઈમાનકી ખાસ અલામત યાની પહેચાન 'નમાઝ' હૈ."

નમાઝકે લીયે મસ્જીદમેં જલ્દી જાના ચાહીયે તાકે અઝાનસે પહેલે વુઝુ કરકે મસ્જીદમેં હાજીર રહો. અગર યે ન હો સકે તો અઝાન કે બાદ ફોરન મસ્જીદમેં પહોંચનેકી કોશીષ કી જાએ

હર આકિલ-બાલિગ મુસલમાન મર્દ-ઔરત પર રાત દીન મે પાંચ વક્તકી નમાઝે ફર્ઝ હૈ. યે પાંચ નમાઝે યે હૈ.

અવકાતે નમાઝ

(૧) નમાઝે ફજર :- યે નમાઝ સુબ્હ સાદિકકે બાદસે સુરજ નીકલને કે પહેલે તક પઢી જાતી હય. મુસ્તહબ વક્ત જબ રોશની હોજાયે યાની સુરજ તુલુઅ હોનેસે આધા કલાક પહેલે પઢની ચાહીએ. કુલ ચાર રકાતેં પઢી જાતી હૈ.

દો રકાત સુન્નતે મુઅક્કીદા.

દો રકાત ફર્ઝ.

મસઅલા :- ફર્ઝ નમાજ પઢનેસે પહેલે દો રકાત સુન્નત પઢના જરૂરી હૈ. અગર મસ્જીદમે આને કે બાદ દેખાકે ફર્ઝ નમાઝ કી જમાઅતખડી હો ગઈ હૈ. તો જબ તક ફર્ઝ નમાઝકા આખરી કાઈદા મીલનેકી ઊમ્મીદ હો તો દો રકઅત સુન્નત પઢકર જમાઅતમે શરીક હો. અગર બિલ્કુલ જમાઅત મીલનેકી ઉમ્મીદ ન હો તો સુન્નત છોડ કર જમાઅતમેં શરીક હો જાએ.

મસઅલા :-ફજરકી નમાઝ પઢનેમે ઈત્ની દેર હો ગઈ કે સુરજ નીકલને તક સિર્ફ દો રકાત પઢ સકતે હૈ. તો સુન્નત છોડ કર સિર્ફ દો ફર્ઝ પઢને ચાહીએ. સુન્નત સુરજ તુલુઅ હોને કે બાદ પઢે.

મસ્અલા : અગર સિર્ફ સુન્નત છુટ ગઈ તો સુન્નત કી કઝા નહીં. તુલુએ આફતાબસે પહેલે પઢ લેના મકરૂહ હૈ. ઔર આફતાબ નિકલને કે બાદ

પઢના મકરૂહ તો નહી. મગર વો સુન્નતે ન હોગી. નફીલ હો જાએગી.

મસ્અલા : ફજર કી સુન્નતેં અગર ફર્ઝકે સાથ કઝા હો જાએ તો ઝવાલ સે પહેલે ઉન્કો ફર્ઝ કે સાથ કઝા પઢલેના ચાહિએ. ઔર ઝવાલ કે બાદ પઢે તો સિર્ફ ફર્ઝ કી કઝા કરે.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ - ૪)

(૨) નમાઝે ઝોહર :- યે નમાઝ ઝવાલકે બાદ પઢી જાતી હૈ. ઔર અસલી સાયે કે અલાવા ડબલ સાયા હોને તક પઢી જા સકતી હૈ.

ઝોહરકી બારહ રકાતેં પઢી જાતી હૈ.

૪ સુન્નતે મુઅક્કેદહ, ૪ ફર્ઝ, ૨ સુન્નતે મુઅક્કેદહ, ૨ નફીલ.

મસઅલા :- ફર્ઝ નમાઝ પઢનેસે પહેલે સુન્નત નમાઝ પઢના જરૂરી હૈ લેકિન અગર ફર્ઝ નમાઝકી જમાઅત ખડી હો જાએ તો પહેલે ફર્ઝ જમાઅતસે પઢે ફીર દો રકાત પઢે. ઊસ્કે બાદ ચાર સુન્નત પઢે.

(૩) નમાઝે અસર :- યે નમાઝ અસલી સાયે કે અલાવા ડબલ સાયા હો જાનેકે બાદસે સુરજ ગુરૂબ હોને તક પઢી જા સકતી હૈ. ઔર સુરજ પીલા હોને સે પહેલે પઢના મુસ્તહબ હૈ.

અસરકી આઠ રકાત પઢી જાતી હૈ.

૪ સુન્નતે ગૈર મોઅક્કેદહ, ૪ ફર્ઝ.

મસઅલા :- અગર જમાઅત ખડી હોને મેં દેર હો તો ,ચાર રકાત સુન્નત પઢે. અગર જમાઅત ખડી હો ગઈ હોતો જમાઅતમેં શરીક હો જાએ સુન્નત નપઢે.

(૪) નમાઝે મગરીબ :- યે નમાઝ સુરજ ગુરૂબ હોને કે બાદ પઢી જાતી હૈ. ઔર સફેદ રોશની ડુબને તક પઢ સકતેં હૈ. મુસ્તહબ યે હૈ કે સુરજ ગુરૂબ હોતે હી પઢી જાયે.

મગરીબકી કુલ સાત રકાતે પઢી જાતી હૈ.

૩ ફર્ઝ, ૨ સુન્નત, ૨ નફીલ

(૫) નમાઝે ઈશાં :- યે નમાઝ સફેદ રોશની ગાયબ હોનેકે બાદસે સુબ્હ સાદિક તક પઢી જા સકતી હૈ. મુસ્તહબ યે હૈ કે એક તિહાઈ (૧/૩) રાત તક પઢી જાએ. **ઈશાં કી કુસ સતરહ રકાતેં પઢી જાતી હૈ.**

૪ સુન્નતે ગેર મોઅક્કેદહ, ૪ ફર્ઝ, ૨ સુન્નત, ૨ નફીલ, ૩ વિત્ર વાજીબ, ૨ નફિલ.

નમાઝે જુમ્આ :- યે નમાઝભી જોહર કે વક્તકે મુતાબીક પઢી જાતી હૈ. જો સબસે પહેલે જુમ્આકે લીએ જાતા હૈ ઊસ્કી બહોત ફઝીલત હૈ.

જુમ્આકી કુલ ચૌદહ રકાતે હૈ.
૪ સુન્નતે મોઅક્કેદહ, ૨ ફર્ઝ, ૪ સુન્નતે મોઅક્કેદહ, ૨ સુન્નતે મુઅક્કેદહ, ૨ નફિલ.

મસઅલા :- જુમ્આકે ફર્ઝ પઢનેસે પહેલે ઈમામ સાહબ મીમ્બર પર બેઠતે હૈ તો દુસરી અઝાન પહેલી સફમેં ખડે હોકર યા જરા પીછે હટકર દી જાતી હૈ. જબ યે અઝાન શુરૂ હો જાએ તો બાતે કરના, નમાઝ પઢના, ખાના-પીના, કીસીસે બાત કરના, કુરાન મજીદ પઢના, સલામ કરના વગેરહ નાજાઈઝ હૈ.

મસઅલા :- ખુત્બેમે જબ હુઝુર (સ.અ.)કા નામ મુબારક આયે તો હાજેરીન દીલ મેં દુરૂદ શરીફ પઢે. જુબાનસે પઢનેકી ઈજાઝત નહીં.

અઝાનકા બયાન

જબ નમાઝકા વક્ત આતા હૈ. તો નમાઝસે કુછ દેર પહેલે એક શખ્સ ખડે હો કર જોર જોરસે અઝાનકે અલ્ફાઝ કહેતા હૈ. જીસ્કી શરૂઆત મદીના મુનવ્વરામેં હીજરી સન-૧ મે હુઈ જીસ્કા કિસ્સા યું હૈ કે જબ હુઝુર (સ. અ.) હીજરત કરકે મદીના મુનવ્વરા તશરીફ લાયે તો મસ્જીદકી તામીર કી ગઈ. ઔર નમાઝ કે વક્ત એલાનકી જરૂરત હુઈ તો આપસમે મશ્વરા કીયા ગયા કુછ લોગોને કહા શંખ બજાયા જાયે. કુછને બુલંદ જગાપર આગ જલાને કો કહા. હઝરત ઊમર (ર.દી.)ને રાયદી કે જબ નમાઝ કા વક્ત આ જાએ તો 'અસ્સલાતુ જામેઅતુન' કહેકર લોગોંકો બુલાયા જાયે લેકિન કીસી બાત પર ઈત્તેફાક નહિ હુઆ.

ઈસી ફિક્રમેં હઝરરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઝૈદ ઈબ્ને અબ્દીરબ્બેહી (ર.દી.)ને ખ્વાબ દેખા કે એક શખ્સ નાકુસ બજારહા હૈ આપને પુછા યે નાકુસ બેચોગે ?

ઊસ્ને કહા તુમ ઈસ્કો લેકર કયા કરોગે ? આપને કહા "નમાઝકા વક્ત હોગા તો ઈસે બજા કર મુસલમાનો કો નમાઝકે લીયે બુલાઊંગા."

ઊસ્ને કહામેં ઊસ્સે જ્યાદા અચ્છા તરીકા બતાતા હું યે કહેકર ઊસ્ને નમાઝકે વક્ત કહેજાને વાલે કલેમાત જો આજ કલ અઝાનમે પઢે જાતે હૈ બતા દીયે. જબ આપ બેદાર હુએ તો હુઝુર (સ.અ.)કી ખીદમતે હાજીર હોકર અપના ખ્વાબ બયાન કીયા.

હુઝુર (સ.અ.)ને કહા યે ખ્વાબ હક હૈ. ઔર હઝરતે બિલાલ (ર.દી.) કો બુલાયા તાકે વો કલિમાત યાદ કરલે ઔર ઝોરસે આઝાન દે. યે સુન કર હઝરત ઊમર (ર.દી.) ઊઠકર આયે ઔર ફરમાયા કે મૈંને ભી યહી ખ્વાબ દેખા હૈ. યે સુનકર રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને અલ્લાહકા શુક્ર અદા કીયા ઔર બેહદ ખુશ હુએ. ઊસી વક્તસે અઝાન કી શુરૂઆત હુઈ જો આજ તક જારી હૈ. ઔર કયામત તક જારી રહેગી. (ઈન્શા અલ્લાહ)

સબસે પહેલે અઝાન દેનેકે લીએ હઝરત બિલાલ (ર.દી.)કો મદીના મુનવ્વરામેં રસુલે ખુદા (સ.અ.)ને ફરમાયા અય બિલાલ ઊઠો ઔર અઝાન દો નમાઝ કે લીયે.

અઝાન કે અલ્ફાઝ યે હૈ

اَللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ   اَللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ

اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ   اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ   اَشْهَدُ اَنَّ مُحَمَّدًا رَّسُوْلُ اللّٰهِ

حَیَّ عَلَی الصَّلٰوۃِ   حَیَّ عَلَی الصَّلٰوۃِ

حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ   حَیَّ عَلَی الْفَلَاحِ

اَللّٰہُ اَکْبَرُ اَللّٰہُ اَکْبَرُ   لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ

અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર,
અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર
અશહદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ
અશહદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ
અશહદુ અન્ન મુહમ્મદર્રસુલુલ્લાહ
અશહદુ અન્ન મુહમ્મદર્રસુલુલ્લાહ
હય્ય અલસ્સલાહ, હય્ય અલસ્સલાહ,
હય્ય અલલફલાહ, હય્ય અલલફલાહ,
અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર,
લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ.

(૧) ફઝરકી અઝાન મેં હય્ય અલલફલાહકે બાદ અસ્સલાતુખયરૂમ મિનન્નવમિ દો બાર જ્યાદા કરે.

(૨) હય્ય અલસ્સલાહ કહેતો મુંહ દાયે તરફ ઔર હય્ય અલલફલાહ કહે તો મુંહ બાયે તરફ ફેરલે સીના ઔર પાવકી ઊન્ગલીયોં કો કિબ્લેકી તરફ સે નફેરે.

(૩) જબ અઝાનકી આવાઝ સુને તો સુનનેવાલા ભી જવાબમે વહી અલ્ફાઝ દુહરાએજો અઝાનવાલા કહ રહા હૈ. મગર હય્ય અલસ્સલાહ ઔર હય્ય અલલફલાહ કે જવાબમે "લાહવલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહીલ અલીય્યીલ અઝીમ" ઔર ફઝરમે અસ્સલાતુ ખયરૂમ મિનન્નવમકે જવાબમે સદક્તવબરરત કહેના ચાહીએ.

(૪) અઝાનકે વક્ત હર શખ્સકો બાત-ચીત, સલામ ઔર ઊસ્કા જવાબ દેના વગેરહ છોડકર અઝાનકા જવાબ દેના ચાહીએ. હા નાપાક આદમી ઔર પેશાબ, પાખાના, કરનેવાલેકો અઝાનકા જવાબ દેના દુરૂસ્ત નહીં

અઝાન દેનેકા સવાબ :-

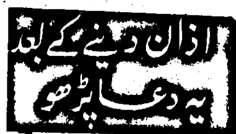
(૧) અઝાન દેને મેં જો સવાબ હૈ અગર વો લોગોં પર જાહીર હો જાએ તો લોગ અઝાન દેનેકે લીએ આપસમે કિતાલ કરે.

(૨) અઝાન કી અવાઝ સુનનેવાલે ઈન્સાન ઔર જીન્નાત ઔર હર ચીઝ કયામતકે દીન અઝાન દેનેવાલે કે લીએ ગવાહી દેંગે.

(૩) અલ્લાહ તઆલાકા "દસ્તે રહમત" મુઅઝ્ઝિન કે સર પર રહેગા. ઔર જહાં તક ઊસ્કી આવાઝ પહોંચતી હૈ, હર ચીઝ ઊસ્કે લીએ મગફેરતકી દુઆએ માંગતી હૈ.

અઝાનકે બાદ યે દુઆ પઢો :-

اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلٰوةِ الْقَائِمَةِ

اٰتِ مُحَمَّدَ نِ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَّحْمُوْدَ نِ الَّذِىْ وَعَدْتَّهٗ اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيْعَادَ

"અલ્લાહુમ્મ રબ્બ હાઝિહિદ્ દઅ્‌વતિત્તામ્મતિ વસ્સલાતિલ્ કાઈ-મતિ આતિ મુહમ્મદ-નિલ્ વસીલત વલ ફઝીલત વબઅષ્હુ મકામમ્ મહમુદનિલ્લઝી

વઅત્તહુ - ઈન્નક લાતુખ્લિફુલ મીઆદ.

<u>તકબીર યા ઈકામત</u> :-

(૧) જમાઅત ખડી હોનેકે વક્ત એક શખ્સ અઝાનકી તરહ અલ્ફાઝ ઈન્ને ઝોરસે પઢે કે નમાઝી સુન સકે. ઊસ્કો તકબીર યા ઈકામત કહેતે હૈ. સીર્ફ થોડાસા ફર્ક હૈ. તકબીર મેં 'હય્ય અલલફલાહ' કે બાદ 'કદ કામતિસ્સલાહ, કદ કામતિસ્સલાહ' દો મરતબા કેહના ચાહીએ. ઈકામતકે અલ્ફાઝ જલ્દી જલ્દી પઢના ચાહીએ.

(૨) ઈકામત કેહને કા "હક" મુઅઝ્ઝિનકો હોતા હૈ. મુઅઝ્ઝિનકી ઈજાઝતસે દૂસરા ભી કેહ સકતા હૈ.

(૩) અગર ઈમામ ઈકામત કહે તો કદ કામતિસ્સલાહકે વક્ત આગે બઢ જાએ ઔર બાકી ઈકામત પુરી કરે. (દુર્રે મુખ્તાર)

વુઝુ કા બયાન

<u>ફઝીલત</u> :-

(૧) હઝરત ઊસ્માન બીન અફ્ફાન (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર રસુલે ખુદા (સ.અ.)ને ફરમાયાકે જીસ્ને વુઝુ કીયા ઔર ખુબ અચ્છી તરહ વુઝુ કિયા. ઊસ્કે ગુનાહ ઊસ્કે બદનસે ઝડ (ખરી જશે.) જાયેગેં. યહાં તક કે ઊસ્કે નાખુનકે નીચેસેભી ગુનાહ ઝડ જાયેગેં. (મુસ્લીમ શરીફ)

(૨) હઝરત અબુ હુરૈરહ (ર.દી.)સે રિવાયત હૈ કે મેંને હુઝુર (સ.અ.)કો યે ઈર્શાદ ફરમાતે સુના "બેશક કયામતકે દીન મેરી ઊમ્મતકો લાયા જાયેગા ઔર ઊન્કે ચેહરે ઔર હાથ પાવ વુઝુકી વજહસે ચમક રહેં હોંગે. પસ તુમમે સે જો શખ્સ અપની પેશાનીકી ચમક તવીલ (લંબા) કર સકતા હૈ વો ઐસા કરે (યાને પેશાનીકે જીસ હિસ્સેકો ધોના વુઝુમેં ફર્ઝ હૈ ઊસ્સે જ્યાદા ધોવે.) (બુખારી- મુસ્લિમ શરીફ)

(૩) એક હદીસમેં ઈર્શાદ હૈ જો શખ્સ ઘરસે વુઝુ કરકે સીર્ફ નમાઝકી નિય્યતસે મસ્જીદમે જાયે તો ઊસ્કે હર કદમપર એક નેકીકા ઈજાફા (વધારો) ઔર એક ખતા (ગુનાહ)કી મુઆફી હોતી ચલી જાતી હૈ.

(૪) એક ઔર હદીસમેં આયા હૈ કી જો શખ્સ ઘરસે વુઝુ કરકે નમાઝકે લીએ જાએ વો ઐસા હૈ જૈસા ઘરસે એહરામ બાંધકર હજ્જકો જાયે.

(ફઝાઈલે નમાઝ)

વુઝુકે ચાર ફર્ઝ હૈ :-

(૧) પેશાની કે બાલોસે ઠુડ્ડીકે નીચે તક ઔર દોનો કાનો કે લવ તક મુંહ ધોના.
(૨) દોનો હાથ કોહનીયોં સમેત ધોના.
(૩) ચોથાઈ સરકા મસહ કરના.
(૪) ટખનો સમીત દોનોં પાવ ધોના.

વુઝુકી સુન્નતેં ગ્યારહ હૈ :-

(૧) વુઝુકી નિય્યત કરના
(૨) શુરૂમેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના.
(૩) દોંનો હાથ કલાઈ તક ધોના.
(૪) કુલ્લી કરના
(૫) મીસ્વાક કરના
(૬) નાકમેં પાની ડાલના.
(૭) હર ઊજવ (અવયવ)કો તીન બાર ધોના.
(૮) પુરે સર ઔર કાંનોકા મસહ કરના
(૯) દાઢી ઔર ઊનૂગલીયોંકા ખિલાલ કરના.
(૧૦) લગાતાર ઈસ તરહ ધોના કે પહેલા ઊજ્વ ખુશ્ક ન હોને પાવે દૂસરા ધોલીયા જાએ.
(૧૧) તરતીબસે વુઝુ કરના યાની પહેલે મુંહ ફીર કોહનીયોં સમીત હાથ ધોએ. ફીર સરકા મસહ કરે. ફીર પાંવ ધોએ.

ફાયદા :- સુન્નત છુટનેસે વુઝુ હો જાતા હૈ. મગર સવાબમેં કમી હોજાતી હૈ. ઔર આખેરતમેં પકડકા ખૌફ હૈ.

વુઝુકે મુસ્તહબ્બાત :-

(૧) દાહની તરફસે શુરૂ કરના કુછ ઓલમાને ઊસ્કો સુન્નતોં મેં શુમાર કીયા હૈ. ઔર યહી કવી હૈ.
(૨) ગરદનકા મસહ કરના.
(૩) વુઝુકે કામકો ખુદ કરના દુસરે સે મદદ ન લેના.

(૪) કિબ્લેકી તરફ મુંહ કરકે બેઠના.
(૫) પાક ઔર ઊંચી જગહ પર બેઠકર વુઝુ કરના.

નવાકીઝે વુઝુ :- જીન ચીજોંસે વુઝુ ટુટ જાતા હૈ ઊન્કો નવાકીઝે વુઝુ કહેતે હૈ વો આઠ હૈ.

(૧) પેશાબ-પાખાના કરના યા ઈન દોનો રાસ્તે સે કીસી ઔર ચીજકા નીકલના
(૨) રીહ યાની હવા કા નીકલના.
(૩) બદનસે ખુન યા પીપ કા નીકલ કર બેહ જાના.
(૪) બિમારી યા કીસી વજહસે બેહોશ હોજાના.
(૫) મુંહ ભરકે (ઊલ્ટી) કરના.
(૬) સહારા (ટેકા) લગાકર યા લેટ કર સોજાના.
(૭) મજનુન યાની પાગલ હો જાના.
(૮) નમાઝમેં કેહકહા (ખડખડાટ) માર કર હસના.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

વુઝુ કરનેકા તરીકા :-

અવ્વલ નિય્યત કરે યાની "અત-વદદઊ લીરફઈ-લ હદસ." પઢો ફીર બિસ્મિલ્લાહ પઢકર દોનોં હાથ પહોંચો તક ધોયે. ફીર તીન બાર કુલ્લી કરો મિસ્વાક ન હોતો ઊન્ગલીસે દાત મલ લો. ફીર તીન બાર નાકમેં પાની ડાલે ઔર બાયે હાથસે નાક સાફ કરે. ફીર તીન મરતબા મુહ ધુવો. મુહ પર પાની જોરસે નમારો. મુહકો પેશાની કે બાલોંસે ઠુડ્ડી કે નીચે તક ઔર ઈધર ઊધર દોનોં કાનો તક ધોના ચાહીયે. ફીર કોહનીયો સમીતદોંનો હાથ ધોવો. પહેલે દાહના હાથ તીન બાર ફીર બાયા હાથ તીન બાર ધોના ચાહીયે. ફીર હાથ પાનીસે ભીગો કર સરકા મસહ કરો. ફીર કાનોંકા મસહ કરો. ફીર ગરદનકા મસહ કરો. મસહ સીર્ફ એક મરતબા કરના ચાહીએ. ફીર તીન મરતબા દોનોં પાવ ટખનો સમીત ધોવો. પહેલે દાહના પાંવ ફીર બાંયા પાવ ધોના ચાહીએ. વુઝુ કરને કે બાદ યે દુઆ પઢો.

અશહદુ અલ્લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ- વહદહુ લાશરી-ક લહુ વઅશ્હદુ અન્ન મુહંમ્મદન અબ્દુહુવરસુલોહ. અલ્લાહુમ્મજ્અલ્ની મિનત્ત્વાબીન વજ્અલ્ની મિનલ્ મુત-તહહિરી-ન.

ઈસ દુઆકો પઢનેવાલોં કે લીએ જન્નતકે દરવાજે ખોલ દીયે જાએંગે.

જીસ દરવાઝે સે ચાહે જન્નતમેં દાખીલ હો.

(બેહશ્તીઝેવર)

હર ફર્ઝ નમાઝકે લીએ તાઝા વુઝુ કરના બેહતર હૈ. યે ભી અફઝલ હૈ કે મોનીન હંમેશા વુઝુકી હાલતમેં રહે. કયોંકે વુઝું મોમીન કે લીએ હથિયાર કહા ગયા હૈ. વુઝું કી હાલતમેં શયતાન મોમીન કે કરીબ આનેકી હિમ્મત નહીં કરતા.

તયમ્મુમ કા બયાન

તયમ્મુમ કીસકો કહેતે હૈ :- અરબી મેં ઈરાદા કરને કો કહેતે હૈ. ઔર શરીયતમેં મતલબયે હોતા હૈ કે વુઝું યા ગુસલ કી ઝરૂરત કે વકત પાની કી બજાયે પાક મીટ્ટી ઈસ્તીઅમાલ કરના - ઈસકો તયમ્મુખ કહતે હૈ.

તયમ્મુમ કરને કા તરીકા :- યે હે કે દોનોં હાથ પાક જમીનપર માર કર ચહેરે પર ઈસ તરહ ફેરે કે બાલ બરાબર ભી જગા ન છુટે. (અગર જ્યાદા મીટ્ટી લગ જાયે તો મુંહ સે ફુંક મારકર કમ કર દી જાયે.) ફીર દુસરી મરતબા દોનોં હાથ જમીન પર મારકર કહોંનિયું સમેત દોનોં હાથોં પર ફેરે

ઊંગલિયોં કી તરફ સે હાથ ફેરના શુરૂ કીયા જાયે - ઈસ તરહ કે પહેલે બાયેં હાથ કી ચારોં ઊંગલીયા સીધે હાથ કી ઉંગલિયો કે સીરે કે નીચે રખકર ખીંચતા હુઆ કોહની તક લે જાયે. ઈસ તરહ લે જાને મેં સીધે હાથકે નીચે કી તરફકા મસહ હો જાયેગા. ફીર બાયેં હાથ કી હથેલી સીધે હાથ કે ઉપર કી તરફ રખકર કોહનીસે ઊંગલીયોં તક ખીંચતા હુઆ લાયે. ઔર બાયે હાથ કે ઉપર કી તરફ રખકર કોહનીસે ઉંગલીયોં તક ખીંચતા હુઆ લાયેં. ઔર બાયે હાથ કે અંગુઠે કે અંદર કી જાનિબ કો સીધે હાથ કે અંગુઠે કી પુશ્ત પર ફેરે ફીર ઈસી તરહ સીધે હાથ કો બાયે હાથ પર ફેરે.અગર અંગુઠી પહેને હો તો ઉસ્કો ઉતારના યા હીલાના જરૂરી હૈ. ઔર ઊંગલીયોંમે ખિલાલ કરલીયા જાયે. તાકે કોઈ હિસ્સા છુટન જાયે તયમ્મુમકા યહી એક તરીકા હૈ.

તયમ્મુમ કે ફર્ઝ તીન હૈ :-

(૧) હદસે અસગર યા હદસે અકબર સે પાક હોને કી નિય્યત કરના.

(૨) દોનોં હાથ પાક મીટ્ટી પર માર કર મુંહ પર ફેરના.

(૩) દોનોં હાથ પાક મીટ્ટી પર માર કર દોનોં હાથોં પર કોહનીયોં સમેત ફેરના

તયમ્મુમ કબ કર સકતે હૈં :- ઉસ વકત કર સકતે હૈ જબ કે

(૧) પાની પોને દો કિલોમીટર દુર હો

(૨) અપને તજુરબે (અનુભવ) યા કિસી પક્કે હકીમ કે કેહને સે ઈસ બાત કા ડર હોકે પાની ઈસ્તીઅમાલ કરને સે બિમારી બઢ જાયેગી.

(૩) પાની ઈત્ના થોડા હો કે અગર વુઝુ કરે તો પ્યાસા રેહ જાનેકા ખતરા હો

(૪) કુંવા હો મગર રસ્સીડોલ ન હો.

(૫) પાની મૌજુદ હો મગર ખુદ ઉઠકર ન લે સકતા હો. ઔર કોઈ દેનેવાલા મોજુદ ન હો.

(૬) ઈદૈન-યા નમાઝે જનાઝા ન મીલને કા ખતરા હો.

વો ચીઝેં જીન પર તયમ્મુમ કિયા જા સકતા હૈ

પાક મીટ્ટી-રેત-પત્થર-ચુના-મીટ્ટી કે કચ્ચે યા પક્કે બરતન જીનપર રોગન નહો મીટ્ટી કી કચ્ચી પક્કી ઈંટે-મીટ્ટી-પત્થર ચુના યા ઈંટો કી દીવાર - ઈન ચીઝોં પર ગુબાર હોના જરૂરી નહીં. ગુબાર ન હો તબ ભી ઈસ પર તયમ્મુમ જાઈઝ હૈ.

વો ચીઝેં જીનપર તયમ્મુમ કરના જાઈઝ નહીં

લકડી-લોહા-સોના-ચાંદી-તાંબા-પિત્તલ-એલ્યુમિનિયમ-શીશા-રાંગ -જસત-ગેહું-જવ ઔર તમામ ગલ્લે (અનાજ) કપડે રાખ-ઈન તમામ ચીઝોં પર તયમ્મુમ કરના જાઈઝ નહીં

યુ સમજો કે જો ચીઝે આગ મેં ન જલેં ઔર ન પીઘલે વો ચીઝેં મીટ્ટી કી કીસમ સે હૈં ઉસ પર તયમ્મુમ દુરૂસ્ત હૈ.

ઔર જો ચીઝે જલકર રાખ હો જાયે યા પીઘલ જાયે ઉસ પર તયમ્મુમ કરના દુરસ્ત નહીં.

ખુલાસા :- (૧) જબ કોઈ બતાને વાલા ન હો ઔર કીસી દૂસરે તરીકે સે પાની કાપતા ન ચલે યા પાની કા પતા ચલે લેકીન પોને દો કિલોમીટર સે દૂર હો તો ફીર પાની લાના જરૂરી નહીં તયમ્મુમ કર લેના ચાહીયે.

(૨) એક તયમ્મુમ સે જબતક વો ન તૂટે જીત્ને વકતોં કી ચાહોં નમાઝ પઢ સકતે હો. ઈસી તરહ ફર્ઝ નમાઝ - નફીલ નમાઝ - કુર્આન મજીદ કી તિલાવત જનાઝે કી નમાઝ - ઔર સિજદએ તિલાવત

ઔર તમામ ઈબાદતેં જાઈઝ હૈં.

(૩) પાની મૌજુદ હો તો કુર્આન શરીફ છુને કે લીયે તયમ્મુમ કરના દુરૂસ્ત નહીં.

(૪) પાની પોને દો કિલોમીટર દૂર નહીં. લેકીન વકત તંગ હૈ. અગર પાની લેને જાયે તો વકત જાતા રહેગા - તો ભી તયમ્મુમ દુરૂસ્ત નહીં બલ્કે પાની હાસિલ કરકે. વુઝું કરે અગર વકત નિકલ જાયે તો નમાઝ કઝા પઢે.

(૫) અગર જમીન પર પેશાબ વગેરહ કોઈ નાપાકી ધુપસે સુક ગઈ ઔર બદબુ ભી જાતી રહી તો જમીન પાક હો ગઈ. ઉસ પર નમાઝ પઢના દુરૂસ્ત હૈ. લેકીન તયમ્મુમ કરના દુરસ્ત નહીં.

જબ માલુમ હો જાયે કે જમીન પાકહે તો દુરસ્ત હૈ અગર માલુમ ન હો તો વહેમ ન કરે.

જ્યાદા મસાઈલ દૂસરી બડી કીતાબોં મેં દેખેં.

ફરાઈઝે નમાઝ

નમાઝકે ચૌદહ (૧૪) ફર્ઝ હૈ. જીન્મે સે ચંદ ઐસે હૈ કે જીન્કા નમાઝ સે પહેલે હોના જરૂરી હૈ. ઊન્કો ખારજી ફરાઈઝ કહેતે હૈ. ઔર શરાઈતે નમાઝ ભી કહેતે હૈ. ઔર ચંદ ફરાઈઝ ઐસે હૈ જો દાંખીલે નમાઝ હૈ. ઊન્કી ફેહરિસ્ત યે હૈ.

(૧) બદન કા પાક હોના. (૨) કપડોં કા પાક હોના. (૩) સતરકા છુપાના. (૪) જગા કા પાક હોના. (૫) નમાઝ કા વક્ત હોના. (૬)કિબ્લેકી તરફ મુંહ કરના (૭) નમાઝકી નિય્યત કરના. (૮) તકબીરે તહરીમા કેહના (૯) કિયામ યાની ખડા હોના (૧૦) કીરાઅત કરના યાની એક બડી આયત યા તીન છોટી આયતેં યા એક છોટી સુરત પઢના. (૧૧) રૂકુઅ કરના. (૧૨) સિજદા કરના. (૧૩)કાઈદે અખીરહ કરના. (૧૪) અપને ઈરાદે સે નમાઝકા ખતમ કરના.

• અગર ઈન્મેસે કોઈભી ચીજ જાન કર યા ભુલસે રહ જાએ તો સિજદએ સહવ કરને સે ભી નમાઝ નહીં હોગી. બલ્કે નમાઝકા લોટાના લાઝીમ ઔર ફર્ઝ હોગા.

વાજીબાતે નમાઝ :- નીચે લીખી હુઈ ચીઝે નમાઝમેં વાજીબ હૈ.

(૧) સુરએ ફાતિહા પઢના (૨) સુરએ ફાતિહા કે બાદ કોઈ દૂસરી સુરત મિલાના (૩) ફર્ઝ કી પહેલી દો રકાતોં મેં કિરાઅત કરના
(૪) સુરએ ફાતિહા કો સુરત સે પહેલે પઢના.
(૫) રૂકુઅકે બાદ સીધા ખડા હોના (૬) દોનોં સિજદો કે દરમ્યાન બેઠના.
(૭) પહેલા કાયદા કરના. (૮) અત્તહિય્યાત પઢના
(૯) લફઝે સલામ સે નમાઝ ખત્મ કરના.
(૧૦) ઝહોર ઔર અસરમે કિરાઅત આહિસ્તા કરના.
(૧૧) ઈમામ કે લીયે મગરિબ ઔર ઈશાંકી પહેલી દો રકાતોંમેં ઔર ફઝર - જુમ્આ - ઈદૈન - તરાવીહ કી સબ રકાતોં મેં કિરાઅત બુલંદ અવાઝ સે કરના.
(૧૨) વિત્ર મેંદુઆએ કુનુત પઢના.
(૧૩) દુઆએ કુનુત સે પહેલે તકબીર કેહના.
(૧૪) ઈદૈન મેં છે જ્યાદા તકબીરેં કેહના.

ઈન વાજીબાતમેં અગર કોઈ વાજીબ ભુલસે છુટ જાએ તો સિજદએ સહવ કરના વાજીબ હૈ. ઔર અર જાન બુઝકર વાજીબકો છોડ દે તો નમાઝ દોબારા પઢના વાજીબ હૈ.

સિજદએ સહવકા તરીકા : કીસી વાજીબ કા ભુલસે છુટજાને સે યા દો મરતબા અદા હો જાને યા કીસી ફર્ઝમે તાખીર હોને સે સિજદએ સહવ વાજીબ હોતા હૈ.

સિજદએ સહવ કા તરીકા યે હૈ કે આખરી કાયદૈ મેં તશહહુદ પઢકર એક તરફ સલામ ફેરકર દો સિજદે કરેં. ઊસ્કે બાદ બેઠકર અત્તહિય્યાત ઔર દુરૂદ શરીફ ઔર દુઆ પઢકર સલામ ફેરદેં. દોનોં ઈદોં કી નમાઝ ઔર હર બડી જમાઅતમેં સિજદએ સહવ મઆફ હો જાતા હૈ.

(નમાઝ કી બડી કિતાબા

નમાઝ પઢનેકી તરકીબ

જબ નમાઝ પઢનેકા ઈરાદા કરો તો પહેલે અપના બદન છોટી બડી નાપાકીસે પાક કરલો ઔર પાક કપડે પહેન કર પાક જગા પર કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરકે ઈસતરહ ખડે હો કે દોનોં કદમોં કે દરમ્યાન ચાર ઊન્ગલયા ઊસ્કે કરીબ કરીબ ફાસલા રહે. ફીર જો નમાઝ પઢની હૈ. ઊસ્કી નિય્યત

દીલસે કરો ઔર જબાનસે કેહલો તો અચ્છા હૈ. ફીર દોનોં હાથ કાનો તક ઊઠાઓ હાથો કી ઊન્ગલીયાં ઔર હથેલીયાં કિબ્લારૂખ રહે ઔર અંગુઠે કાનોકી લવ તકહો. ઔર ઊન્ગલીયાં ખુલી રહેં ઊસ વક્ત "અલ્લાહુ અકબર" કહેકર દોનોં હાથ નાફકે નીચે. બાધ લો. સીધે (જમણા) હાથકી હથેલી બાયે હથેલી કી પુશ્ત પર રહે. ઔર અંગુઠે. ઔર ઉનગલીયોંસે હલ્કા કે તૌર પર ગટ્ટે (કાડેં કો પકડ લો ઔર બાકી તીન ઊન્ગલીયા કલાઈ પર રહે. નજર સિજદેકી જગા પર રહે. હાથ બાધકર આહિસ્તાસે સના પઢો ફીર અઊઝુબિલ્લાહ. ફીર બિસ્મિલ્લાહ પુરી પઢકર અલ્હમ્દુ શરીફ કી સુરત પઢો જબ વો પુરી હો જાયે તો આહીસ્તાસે આમીન કહો ફીર કોઈ સુરત યા બડી એક આયત યા છોટી તીન આયત પઢો (અગર ઈમામકે પીછે નમાઝ પઢતે હો તો સના પઢકર ખામોશ ખડે રહો) (અઊઝુબિલ્લાહ બિસ્મિલ્લાહ સુરએ ફાતિહા વગેરહ કુછ ન પઢો) કીરાઅત સાફ ઔર સહી પઢો જલ્દી ન કરો ફીર અલ્લાહુ અકબર કહતે હુએ રૂકુઅ મે જાઓ ઊન્ગલીયોકો ખોલકર ઊન્સે ઘુટનોંકો પકડો પીઠ કો ઐસા સીધા કરલો કે અગર પાનીકા પ્યાલા રખ દીયા જાએ તો ઠીક રખા રહે. સર કો પીઠકી સીધમે રખો ઊંચા નીચા નરખો. હાથ પસલીયોંસે અલાહિદા રખો. ઔર પીંડલીયા સીધી ખડી રહે. ફીર રૂકુઅકી તસ્બીહ તીન યા પાંચ મરતબા પઢો ફીર સમીઅલ્લાહુ લીમન હમિદહ કહેતે હુએ સીધે ખડે હો જાઓ ઔર રબ્બના લકલહમ્દ ભી પઢલો.

અકેલા નમાઝ પઢનેવાલા દોનોં કહે. ફીર તકબીર કહેતે હુએ સિજદે મેં જાઓ. પહેલે દોનોં ઘુટને ફીર દોનોં હાથ ફીર નાક ફીર પેશાની યાની (માથા ઔર નાક દોનો) રખો (સિજદે મેં કુલ સાત ચીઝે જમીન પર રખો) ચહેરા દોનોં હથેલીયોં કે દરમ્યાન ઔર અંગુઠે કાનકે બરાબર રહે. હાથોં કી ઊન્ગલીયા મીલી હુઈ રખો તાકે સબકે સીરે કિબ્લે કી તરફ રહે. કોહનીયાં પસલીયોંસે ઔર પેટ રાનોંસે અલાઈદા રહે પાંચ મરતબા સુબ્હાન રબ્બિયલ આ'લા પઢો ફીર પહેલે પેશાની ફીર નાક ફીર હાથ ઊઠાકર અલ્લાહુ અકબર કહેતે હુએ ઊઠો. ઔર સીધે બેઠ જાઓ ફીર અલ્લાહુ અકબર કેહકર દુસરા સિજદા કરો ફીર અલ્લાહુ અકબર કહતે હુએ ઊઠો ઊઠને સે પહેલે પેશાની ફીર નાક ફીર હાથ ફીર ઘુઠને ઊઠાકર પંજો કે બલ સીધે ખડે હો જાઓ ઔર ખડે હોકર હાથ બાંધલો. ઔર બિસ્મિલ્લાહ ઔર સુરએ ફાતિહા ઔર કોઈ સુરત પઢો (અગર ઈમામકે પીછે હો તો કુછ ન પઢો) ફીર ઈસી કાએદેસે રૂકુઅ -કવમા- સિજદા-જલ્સા દુસરા

સિજદા કરો દુસરે સિજદેસે ઊઠકર બાયા પાવ બિછાકર ઊસ પર બેઠ જાઓ દાહના પાવ ખડા રખો દોનોપાવકી ઊન્ગલીયોંકે સર કિબ્લેકી તરફ રહે. ઔર દોનો હાથ રાન પર રખો. (ઔર અત્તહિયાત પઢોજબ અશહદુઅલ્લાઈલાહ પર પહોંચો તો સીધે હાથ કે અંગુઠે ઔર બીચકી ઊન્ગલીસે હલકા બાંધ લો ઔર ઊન્ગલીયોકે સર કિબ્લેકી તરફ રહે. ઔર દોનો હાથ રાન પર રખો ઔર અત્તહિયાત પઢોજબ અશહદુઅલ્લાઈલાહ પર પહોંચો તો સીધે હાથ કે અંગુઠે ઔર બીચકી ઊન્ગલીસે હલકા બાધલો ઔર છુન્ગલીયા ઔર ઊસકે આસ-પાસ વાલી ઊન્ગલીકો બંદ કરલો ઔર કલ્માકી ઊન્લી બંદ કરલો ઔર કલ્માકી ઊન્ગલી ઊઠા કર ઈશારા કરો લાઈલાહા પર ઊન્ગલી ઊઠાઓ ઔર ઈલ્લલ્લાહ પર ઝુકા દો.ઔર ઈસી તરહ હલકા બાધે રખો. તશહહુદ ખતમ કરકે અગર દો રકાત વાલી નમાઝ હૈ તો દુરુદ શરીફ પઢો ઈસ્કે બાદ દુઆ પઢો ફીર પહેલે દાહની તરફ ફીર બાઈ તરફ સલામ ફેરો. દોનો તરફ સલામ ફેરને મેં દોનો તરફ મુંહ ફેરો. દાહની સલામમે દાહની તરફકે ફરિશ્તોં ઔર નમાઝીયોકી નિય્યત કરો ઔર બાઈ સલામમે બાઈ તરફકે ફરિશ્તો ઔર નમાઝીયોકી નિય્યત કરો ઔર જીસ તરફ ઈમામ હો ઊસ તરફકે સલામમે ઈમામકી ભી નિય્યત કરો. ઔર ઈમામ દોનોં સલામોમે મુકતદીયોંકી નિય્યત કરે.

ઔર અગર તીન ચાર રકાત વાલી નમાઝ હૈ તો તશહહુદ કે બાદ દુરુદશરીફ ન પઢે. બલ્કે તકબીર કહતે હુએ ખડે હો જાઓ. ઔર તીસરી ઔર ચોથી રકાત અગર ફર્ઝ નમાઝ હૈ તો ઈસ્કે કાએદેસે ઔર વાજીબ યા નફીલ હૈ તો ઈસ્કે કાએદેસે પુરી કરકે સલામ ફેર દો.સલામ કેબાદ.

અલ્લાહુમ્મ અન્તસ્સલામુ વમિન્કસ્સલામુ તબારકત યા ઝલ જલાલિ વલ ઈકરામ. ઔર

અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની અલા ઝિકરીક વશુકરિક વહુસ્નિ ઈબાદતિ-ક પઢો ઔર યે ભી મસનુન હૈ.

લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વહદહુ લા શરીકલહુ લહુલમુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ વહુવઅલા કુલ્લીશયઈન કદીર.

અલ્લા હુમ્મ લા માનીઅ લીમા આ'તયત વલા મુ'અતીય લિમા મનઅ્ત વલા યનફઊ જલ્લ્ જદદે મિનકલ જદદી

ઈમામકે પીછે : નમાઝ કી નિય્યત કરતે વક્ત ઈમામ કે પીછે નમાઝ પઢને કી નિય્યત જરૂર કી જાયે. નમાઝ કા કોઈ અમલ ઈમામ સે પહેલે હરગીઝ ન કિયા જાયે. હર બાતમેં ઈમામકી પેરવી કરના જરૂરી હૈ.

નમાઝ કે આદાબ

નમાઝ મે ઈધર ઉધર મત દેખો બલ્કે કિયામકી હાલતમેં સિજદેકી જગા પર ઔર રૂકુઅ મે કદમ પર ઔર સિજદેમેં નાક પર ઓ કાઅદેમેં ગોદ પર ઔ સલામ ફેરતે વક્ત કંધો પર નઝર રખો. અદબસે ખડે રહો હરકત ન કરો અલ્લાહ કી તરફ ધ્યાન રખો. (ઈસ્લામીતઅલીમ)

નમાઝે વિત્ર

વિત્રકી નમાઝ વાજીબ હૈ ઈસકે પઢનેકી તાકીદ ફર્ઝ નમાઝોં કે બરાબરહૈ. ઔર છુટ જાએ તો કજા વાજીબ હૈ. બગેર ઊઝરકે જાન બુઝકર છોડના ગુનાહ હૈ.

નમાઝે વિત્રકી તીન રકાતે હૈ. નમાઝ કા જો તરીકા હૈ ઊસી તરીકે સે નમાઝ પઢી જાતી હૈ. મગર ફર્ક ઈતના હૈકી તીસરી રકાતમે અલહમ્દુ શરીફ કે બાદ કોઈ સુરત પઢે ફીર દોનો હાથ કાનોં તક ઊઠા કર તકબીર કહે ફીર હાથ બાંધકર દુઆએ કુનુત પઢે.

دعاء قنوت یہ ہے

اَللّٰھُمَّ اِنَّا نَسْتَعِیْنُکَ وَنَسْتَغْفِرُکَ وَنُؤْمِنُ بِکَ وَنَتَوَکَّلُ عَلَیْکَ وَنُثْنِیْ عَلَیْکَ الْخَیْرَ وَنَشْکُرُکَ وَلَا نَکْفُرُکَ وَنَخْلَعُ وَنَتْرُکُ مَنْ یَّفْجُرُکَ اَللّٰھُمَّ اِیَّاکَ نَعْبُدُ وَلَکَ نُصَلِّیْ وَنَسْجُدُ وَاِلَیْکَ نَسْعٰی وَنَحْفِدُ وَنَرْجُوْ رَحْمَتَکَ وَنَخْشٰی عَذَابَکَ اِنَّ عَذَابَکَ بِالْکُفَّارِ مُلْحِقٌ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ્તઈનુ-ક વનસ્તગ્ફિરુક વનુઅમિનુબિક વન-તવક્કલુ અલયક વનુષ્ની અલયકલ્-ખયર વનશ્કુરુ-ક વલા નકફુરુ-ક

વનખ્લઉ વનત્રુકુ મંય્યફજુરુ-ક, અલ્લાહુમ્મ ઈય્યા-ક નઅ્બુદુ વલ-ક નુસલ્લી વનસ્જુદુ વ ઈલયક નસ્આ વનહફિદુ વનર્જુ રહમત-ક વનખ્શા અઝાબક ઈન્ન અઝાબ-ક બિલ્કુફફારિ મુલ્હિક

કીસીકો દુઆએ કુનુત યાદ ન હોતો

રબ્બના આતિના ફિદ્ દુન્યા હસનતંવ વફીલ આખેરતિ હસનતંવ વકિના અઝાબન્નાર પઢના ચાહીએ.

રમઝાન શરીફમેંવિત્ર કી નમાઝ જમાઅતસે પઢી જાતી હે. અગર મુકતદીને પુરી દુઆએ કુનુત નહી પઢી હે ઔર ઈમામને રૂકુઅ કર દીયા તો મુકતદી દુઆએ કુનુત પઢના છોડ દે. ઔર રૂકુઅમેં ચલા જાએ.

નમાઝે તરાવીહ

નમાઝે તરાવીહ મર્દો ઔર ઔરતોં દોનોકે લીએ સુન્નતે મુઅક્કિદા હે ઔર જમાઅતસે પઢના સુન્નતે કિફાયા હૈ. યાની અગર મહેલ્લેકી મસ્જીદમેં નમાઝે તરાવીહ જમાઅતસે પઢી જાએ ઔર કોઈ શખ્સ અકેલા ઘરમે પઢલે તો ગુનેહગાર ન હોગા. લેકીન અગર તમામ મહેલ્લેવાલે જમાઅતસે ન પઢે તો સબ ગુનેહગાર હોગે.

નમાઝે તરાવીહ કા વક્ત ઈશાકી નમાઝકે બાદસે ફજર તક હૈ. નમાઝે વિત્ર સે પહેલે ભી ઔર ઈસ્કે બાદભી ઊસકા વક્ત હૈ. અગર કીસીકી તરાવીહ કી કુછ રકાતે રહ ગઈ હો ઔર વિત્રકી નમાઝહોને લગે તો યે શખ્સ ઈમામકે સાથ વિત્રમે શરીક હો જાએ વિત્રકે બાદ તરાવીહકી છુટી હુઈ રકાતે પુરી કરલે તો જાઈઝ હે.

તરાવીહકી બીસ (૨૦) રકાતે દસ સલામોકે સાથ મસનુન હૈ. યાની દો-દો રકાતોસે પઢે. તરાવીહ કી નમાઝ મે ખડે હોનેકી તાકત હોતે હુએ સુસ્તીમેં બેઠકર પઢના મકરૂહ હૈ. કુછ લોગ બેઠે રહેતે હૈ જબ ઈમામ રૂકુઅ કરતા હૈ તો યે નમાઝમે શરીક હોતે હૈ. યે મકરૂહ હૈ શુરૂ રકાતસે શરીક હોના ચાહીએ.

અગર કીસીકો ઈશાં કી ફર્ઝ નમાઝ જમાઅતસે નહી મીલી તો તન્હા ફર્ઝ પઢકર તરાવીહમેંશરીક હોના જાઈઝ હૈ. (તાલીમુલ ઈસ્લામ)

હર તરાવીહ કે બાદ યાની ચાર રકાતોકે બાદ થોડા આરામ કર લેના મુસ્તહબ હૈ. જીતની દેર બેઠે તો ચાહે ખામોશ રહે. યા કુર્આન મજીદ

પઢે. યા તસ્બીહ પઢે અગર યાદ હો તો યે તસ્બીહ પઢે.

سُبْحَانَ ذِی الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوْتِ سُبْحَانَ ذِی الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْهَيْبَةِ وَالْقُدْرَةِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْجَبَرُوْتِ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِی لَا يَنَامُ وَلَا يَمُوْتُ سُبُّوْحٌ قُدُّوْسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلٰٓئِكَةِ وَالرُّوْحِ اَللّٰهُمَّ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيْرُ يَا مُجِيْرُ يَا مُجِيْرُ

સુબ્હાનઝિલ મુલ્કી વલ્-મલકુતિ-સુબ્હાન ઝીલ ઈઝ્ઝતિ- વલઅઝમતિ- વલહયબતિ- વલ-કુદરતિ-વલ - કિબ્રીયાઈ વલ જબરૂત. સુબ્હાનલ મલિકીલ હય્યીલ્લઝી લા યનામું વલા યમુતુ સુબ્બુહુન કુદ્દુ સુન-રબ્બુના વરબ્બુલ મલાઈકતિ વર્રૂહ. અલ્લા હુમ્મા અજીરના મિનન્નાર - યામુજીરૂ યા મુજીરૂ યામુજીરૂ

નોટ :- તમામ ઓલમાએ કિરામ કા ફત્વા હૈ કે નાબાલિગ બચ્ચે કો તરાવીહમેં ઈમામ બનાના જાઈઝ નહિ.

નમાઝે ઈદૈન

ઈદકે દીન યે કામ સુન્નત ઔર મુસ્તહબ હૈ. ગુસ્લ કરના. મિસ્વાક કરના. અચ્છા લિબાસ પહેનના. ખુશ્બુ લગાના. ઔર ઈદૂલ ફિત્ર મેં ઈદગાહ જાને સે પહેલે ખુજુર યા મીઠી ચીઝખાના સદકએ ફિત્ર અદા કરના. ઔર ઈદૂલ અદહામે નમાઝ કે બાદ અપની કુર્બાનીકા ગોશ્ત ખાના. ઈદગાહમેં ઈદકી નમાઝ પઢના. પેદલ જાના. ઈદકી નમાઝ પઢનેસે પહેલે ઘરમેં યા ઈદગાહમેં નફીલ નમાઝ ન પઢના ઔર ઈદકી નમાઝ કે બાદ ઈદગાહમે નફીલ નમાઝ ન પઢના ઈદગાહમેં તકબીર પઢતે હુએ જાના મુસ્તહબ હૈ. તકબીર યે હે. **અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર વલિલ્લાહીલ હમ્દ.**

તરકીબે નમાઝ :- નમાઝે ઈદકા વક્ત ઈશરાક સે લેકર ઝવાલ તક હૈ. દોનોં ઈદોંકી નમાઝ કે લીયે અઝાન ઔર તકબીર નહી હૈ. પહેલે નિય્યત

કરે "મેં ઈદુલફિત્ર યા ઈદુલ અદહા કીવાજીબ નમાઝ છે ઝાઈદ તકબીરોં કે સાથ ઈસ ઈમામકે પીછે પઢતાહું ફીર તકબીર કેહકર હાથ બાંધલે. ઔર "સના" પઢે ફીર દોનોં હાથ કાનોં તક ઊઠાતે વક્ત "અલ્લાહુ અકબર" કેહકર દોનોં હાથ છોડ દે. ફીર દુસરી બાર હાથ કાનોં તક ઊઠાતે હુએ "અલ્લાહુ અકબર" કહે ઔર હાથ છોડ દે. ફીર તીસરી બાર હાથ કાનોં તક ઊઠાકર અલ્લાહુ અકબર કેહકર હાથ બાધલે ફીર ઈમામ એક રકાત પુરી કરકે દૂસરી રકાત કે લીએ જબ ખડા હો તો ઈમામ પહેલે કિર્અત કરે કિર્અત સે ફારીગ હોકર દોનોં હાથ કાનોં તક ઊઠાતે હુએ અલ્લાહુ અકબર કહે ઔર હાથ છોડ દે. ફીર દોનોં હાથ કાનોં તક ઊઠાતે હુએ અલ્લાહુ અકબર કેહકર હાથ છોડ દે ફીર તીસરી બાર કાનોં તક હાથ ઊઠાએ ઔર અલ્લાહુ અકબર કેહકર હાથ છોડ દે. ફીર રૂકુઅકી તકબીર કહેતે હુએ રૂકુઅમેં જાએ ઔર બાકી નમાઝ કો પુરી કરે.

ફીર ઈમામ ખડે હોકર ખુત્બા પઢે ઔર તમામ લોગ ખામોશ બેઠકર સુને. ઊસ્મે ભી દો ખુત્બે હૈ. ઔર દોનોં કે દરમ્યાન બેઠના મસ્નુન હૈ.

ફાયદા :- શવ્વાલ કી પહલી તારીખ કો "ઈદુલફિત્ર" કહતે હૈ.ઔર જીલ્હજ કી દસવી તારીખકો ઈદુલ અદહા કહતે હૈ.

મસાઈલ :- (૧) ઈદુલ અદહા મેં ઈદગાહ મેં જાતે હુએ. બુલંદ આવાઝસે ઔર ઈદુલ ફિત્રમેં આહિસ્તા આવાઝસે "તકબીરે તશરીક" પઢના સુન્નત હૈ.

અલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર, લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર, અલ્લાહુ અકબર વલિલ્લાહીલ્હમ્દુ.

(૨) ઈદગાહમેં સીર્ફ એક મરતબા જમાઅત હો સકતી હૈ દુસરી મરતબા મકરૂહ હૈ.

(શામી)

(૩) કોઈ બીમાર યા કમઝોર આદમી ઈદગાહ મેં પૈદલ ન જા સકે તો સવારી મે જા સકતા હૈ. (ઈમદાદુલ ફતવા)

ફાયદા :- ઈદકી નમાઝકી તકબીરોંમેં હાથ ઊઠાને કે બારે મે બહોત લોગ ગલતીયા કરતે હૈ. ઈસ લીએ એક ઊસુલ (નિયમ) યાદ રહે કે જીસ તકબીર કે બાદ કુછ પઢના નહી હૈ ઊસ્મે હાથ છોડ દીયે જાયે ઔર જીસ તકબીરકે બાદ પઢના હૈ ઊસ્મે હાથ બાધ લીએ જાએ.

મર્દ ઔર ઔરત કી નમાઝ કા ફર્ક

(૧) મર્દ : ક્રિયામ મેં દોનોં કદમોં કે દરમ્યાન ફાસ્લા રખે.
ઔરત : ક્રિયામ મેં દોનોં કદમ સાથ રખે.

(૨) મર્દ : હાથ ઉઠાને મેં કાનોં તક ઉઠાએ.
ઔરત : હાથ ઉઠાને મેં કન્ધોં તક ઉઠાએ

(૩) મર્દ : હાથ બાંધને મેં બાયે હાથ કી હથેલી કી પુશ્ત પર દાયે હાથ કી હથેલી રખે ઔર તીન ઉંગલીયા કલાઈ પર રખે. ઔર અંગુઠે ઔર છોટી ઊંગલીસે ગટટોં કો પકડ લે.
ઔરત : હાથ બાંધને મેં બાયે હાથ કી હથેલી કી પુશ્ત પર દાયે હાથ કી હથેલી રખે. પકડે નહીં.

(૪) મર્દ : હાથ બાંધને મેં નાફ કે નીચે બાંધે
ઔરત : હાથ બાંધને મેં સીને કે ઉપર રખે - બાધે નહીં.

(૫) મર્દ : રૂકુઅમેં (૧) હાથ કી ઉંગલીયા ખુલી રખકર ઘુટનોં કો પકડે.
(૨) બાઝુઓંકો પસીલીયોં સે અલાઈદા રખે .
ઔરત : (૧) ઉંગલીયા મીલાકર ગુટનોં પર રખે.
(૨) બાઝુઓં કો પસલીયોં કે સાથ મિલાદે.

(૬) મર્દ : સિજદે મે જાનેકી હાલત મેં
(૧) જમીન પર પહેલે દોનોં ઘુટનોં કો રખે ફીર દોનોં હાથ ફીર નાક ફિર પેશાની ઈસ તરહ રખે કે અંગુઠે કે સામને આખેં રહે.
(૨) બાઝુ પસલીયોં સે પેટ રાનોં સે કોહનિયા જમીન સે અલગ રખે (યાની ખુબ ખુલકર સિજદા કરે)
(૩) પેર ખડા રખે. ઔર ઉંગલીયાં કિબ્લેકી તરફ રખે.
ઔરત : સિજદે મેં જાને કી હાલત મેં :
(૧) ઝમીન પર પહેલે દોનોં ગુટનોં કો ફીર દોનોં હાથોં કો ફીર પેશાની કો ઈસ તરહ રખે કે...

અંગુઠે કે સામને આખેં રહે.

(૨) બાઝુ પસલીયોં સે પેટ રાનોં સે કોહનિયાં ઝમીન સે મિલાદે. (યાની આઝા (અવયવ) કો ખુબ મિલાકર સિજદા કરે.

(૭) મર્દ : જલ્સે મેં :- બાયેં પરે પર બેઠે દાહને પેર કો ખડા રખે. ઔર પૈર કી ઉગલીયા કિબ્લે કી તરફ રખે.

ઔરત : જલ્સે મેં :- દોનોં પૈર દાહનીતરફ નિકાલ કર બેઠે.

(૮) મર્દ : કાએદેકી હાલત મેં :- હાથ કી ઉગલીયા રાનોં પર અપની હાલત મેં રખે.

ઔરત : કાએદેકી હાલત મેં :- દોનોં હાથ કી ઉગલીયા રાનોં પર મિલકા કર રખે.

(૯) મર્દ : સિજદે સે ખડે હોને કી હાલત મેં :
પહેલે પેશાની ઉઠાએ ફીર નાક ફીર હાથ ફીર ગુટનોં કે ઉપર દોનોં હાથ રખકર ખડે હો. જમીન પર ન રખે.

ઔરત : સિજદે સે ખડે હોને કી હાલત મેં :
પહેલે પેશાની ઉઠાએ. ફીર નાક ફીર હાથ ફીર ઝૂકકર હાથ ગુટનોં પર રખકર ખડી હો. કે હયઅત (પોઝીશન) બદલને ન પાયે. (ઈસ્લામી તઅ્લીમ)

અહમ સુન્નતસે ગફલત

આજકલ ઈદકી નમાઝ "ઈદગાહ"મૈ અદા કરનેકી અહમ સુન્નતકો મુસલમાનોં ને છોડ દીયા હૈ. બહોત સે શહેરો ઔર કસ્બો મેં ઈદકી નમાઝ ઈદગાહ કે બદલે મસ્જીદોં મેં પઢતે હૈ. હાલાંકે ઈદગાહમેં નમાઝ પઢનેકી બહોત ફઝીલત હૈ. હુઝુર (સ.અ.) ઔર સહાબા (ર.દી.) દોનોં ઈદોંકી નમાઝ કે લીએ પૈદલ ચલકર જાતે થે મસ્જીદેનબ્વી મેં એક નમાઝકા પચાસ હઝાર નમાઝોં કે બરાબર સવાબ હોને કે બાવજુદ ઈદગાહમેં પઢતે થે ઈસસે સાબીત હોતા હૈ ઈદકી નમાઝ ઈદગાહ મેં પઢના જ્યાદા સવાબ હૈ.

"ઝાદૂલ મઆદ" મે હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.) દોનોં ઈદોંકી નમાઝ ઈદગાહ મેં અદા કરતે રહે

"શામી" મે હૈ કે બગૈર મજબુરી કે યે સુન્નત છોડનેવાલા મલામત કે મુસ્તહીક હૈ. હમેશા કી આદત બનાનેવાલા ગુનેહગાર હૈ.

(ઝુરરૂલ મુસ્લેમીન)

જુમ્આકા દિન ઔર નમાઝકી ફઝીલત

(૧) હુઝુર નબીયે કરીમ (સ.અ.)ને એક જુમ્આકો ઈર્શાદ ફરમાયા અય મુસલમાનોં! ઈસ દીન કો અલ્લાહ તઆલાને ઈદ મુકર્રર કિયા હૈ. પસ ઈસ દિન ગુસ્લ કરો. ઔર જીસ્કે પાસ ખુશ્બુ હો વો ખુશ્બુ લગાએ. ઔર મિસ્વાક કો ઈસ દિન લાઝીમ કર લો.

(૨) નબીયે કરીમ (સ.અ.) ને ફરમાયા જુમ્આકે દિન ફરિશ્તે ઊસ મસ્જીદ કે દરવાઝે કે પાસ ખડે હોતે હૈ જહાં જુમ્આ હોતા હૈ. જો શખ્સ સબસે પહેલે જુમ્આ કે લીએ આતા હૈ ઊસ્કો ઐસા સવાબ મીલતા હૈ. જીતના અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ઊંટકી કુરબાની કરનેવાલેકો મીલતા હૈ. ઊસ્કે બાદવાલેકો ગાયકી કુરબાની કે બરાબર ઊસ્કે બાદવાલેકો મુરઘી જુબ્હ કરને કે બરાબર ઊસ્કે બાદવાલે કો અલ્લાહ કી રાહમેંઅંડા સદકા કરનેકે બરાબર સવાબ મીલતા હે. જબ ખુત્બા હોને લગતા હૈ તો ફરિશ્તે દફતર બંદ કર લેતે હૈ ઔર ખુત્બા સુનને મેં મશ્ગુલ હો જાતે હૈ. (બુખારી-મુસ્લિમ શરીફ)

(૩) નબીયે કરીમ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે જો શખ્સ જુમ્આ કે લીએ ગુસ્લ કરે ઔર અપને બાલોં મેં તેલ લગાએ ઔર ખુશ્બુ લગાએ ઊસ્કે બાદ નમાઝ કે લીએ ચલેજબ મસ્જીદમે આયે તો કીસીકો અપની જગાસે ઊઠાકર ન બેઠે ફીર જીસ કદર હો સકે નવાફીલ પઢે ફીર જબ ઈમામ ખુત્બા પઢને લગે તો ખામોશીસે સુનને લગે તો પીછલે જુમ્આસે લેકર ઈસ જુમ્આતક કે ગુનાહ મુઆફ હો જાયેગેં (બુખારી શરીફ)

(૪) નબીયે કરીમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ જો શખ્સ જુમ્આ કે દીન ગુસ્લ કરે ઔર સવેરે મસ્જીદમેં જાએ ફીર ખુત્બાસુને દરમ્યાન મે કોઈ બેકાર કામ ન કરે તો ઉસ્કો હર કદમ કે બદલે એક સાલકી કામીલ ઈબાદતકા ઔર એક સાલ કે કામીલ રોઝોં કા ઔર એક સાલકી નમાઝોકા સવાબ મીલેગા.

(તિર્મીઝી શરીફ)

(૫) નબીયે કરીમ (સ.અ.) ને ઈર્શાદ ફરમાયા જુમ્આમેં એક ઘડી ઐસી હોતી હૈ અગર કોઈ મુસલમાન ઊસ વક્ત અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ કરે

તો જરૂર કબુલ હોતી હૈ. (બુખારી, મુસ્લિમ શરીફ)
(૬) જુમ્આ કે દિન ચાહે નમાઝ સે પહેલે યા બાદમેં સુરએ કહફ પઢને કા બહોત સવાબ હૈ.

નબીયે કરીમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે જુમ્આ કે દિન કોઈ સુરએ કહફ પઢે ઊસકે લીયે અર્શ કે નીચે સે આસ્માન કે બરાબર બુલંદ એક નુર જાહીર હોગા જો કિયામત કે અંધેરે મેં ઊસ્કે કામ આયેગા. ઔર જુમ્આસે જુમ્આ તક જીત્ને ગુનાહ હોગેં મુઆફ હો જાયેગેં

ઊલમાને લીખા હૈ કે ઈસ હદીસ મેં ગુનાહે સગીરહ (છોટે ગુનાહ) મુરાદ હૈ ઈસલીયે કે કબીરા ગુનાહ બગૈર તૌબાકે મુઆફ નહી હોતે. (અલ્લાહુ અ'અલમ)

જુમ્આ છોડને કી વઈદ

(૧) હઝરત અબુ હુરૈરહ(ર.દી.) ફરમાતે હૈ કે હેમને નબીયે કરીમ (સ.અ.) કો યે ઈર્શાદ ફરમાતે સુનાકે લોગ "જુમ્આ છોડને સે બચે" વરના અલ્લાહ તઆલા ઊન્કે દીલોં પર મહોર લગા દેગા ફીર વો સખ્ત ગફલતમેં પડ જાયેગેં. (મુસ્લિમ શરીફ)
(૨) નબીયે કરીમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા જો. શખ્સ તીન જુમ્આ બગૈર ઊજર (મજબુરી)કે સુસ્તીમે છોડ દે તો અલ્લાહ તઆલા ઊસ્કે દીલ પર મહોર લગા દેતા હૈ. (તિર્મીઝી)
(૩) એક રિવાયત મે હૈ કે ખુદાવંદ તઆલા ઈસસે બેઝાર હોત્તા હૈ.

ઈન હદીસો પર સરસરી નઝર કે બાદ યે નતીજા બખુબી નિકલ સકતા હૈ કે શરીઅત મે નમાઝે જુમ્આકી સખ્ત તાકીદ હૈ ઔર ઊસ્કે છોડને પર સખ્ત સે સખ્ત વઈદેં આઈ હૈ કયા ? અબભી કોઈ શખ્સ ઈસ્લામકા દાવા કરનેકે બાદ ઈસ ફર્ઝકો છોડને કી હિમ્મત કર સકતા હૈ. ?

<u>જુમ્આકા ખુત્બા</u> :- જબ સબ લોગ જમાઅતમેં આ જાયે તો ઈમામકો ચાહીયે કે મીમ્બર પર બેઠ જાયે ઔર મુઅઝ્ઝિન ઈન્કે સામને અઝાન કહે અઝાનકે બાદ ઈમામ ફોરન ખડા હોકર ખુત્બા શુરૂ કરે.
(૧) જબ ઈમામ ખુત્બાકે લીએ ખડે હો તો ઊસ વક્ત કોઈ નમાઝ પઢના યા આપસ મેં બાતચીત કરના મકરૂહે તહરીમી હૈ
(૨) જબ ખુત્બા શુરુ હોજાએ તો તમામ હાજેરીન કો ઊસ્કા સુન્ના વાજીબ હૈ.

ચાહે ઈમામકે નજદીક બૈઠે હો યા દુર. ઔર કોઈ કામ કરના જો, ખુત્બા સુનનેમેં ખલલ કરે મકરૂહે તહરીમી હૈ. ઔર ખાના પીના બાત ચીત કરના. સલામ કરના જવાબ દેના તસ્બીહ પઢના. કીસીકો મસઅલા બતાના યે સબ મના હૈ.

(૩) અગર સુન્નત નમાઝ પઢનેમે ખુત્બા શુરૂ હોજાયે ઔર નમાઝ સુન્નતે મુઅકકેદા હૈ તો પુરી કરે ઔર નફીલ હો તો દો રકાત પુરી કરેકે સલામ ફેરદે.

(૪) ખુત્બેમે નબીયે કરીમ (સ.અ.) કા નામ મુબારક આયે યા દુરુદશરીફકી આયત આયેં તો સુનનેં વાલોં તો દીલ મેં પઢના જાઈઝહૈ. (બહેશ્તીઝેવર)

<u>જુમ્આકી નમાઝ</u> :- નમાઝે જુમ્આ "ફર્ઝે ઐન" હૈ

કુર્આનમજીદ ઔર અહાદીસે મુતવાતિર ઔર ઈજમાએ-ઉમ્મત સે સાબીતહૈ ઔર ઈસ્લામકી બડી નિશાનીયોં મેં સે હૈ. ઈસ્કા ઈનકારકરનેવાલા કાફિર હૈ. ઔર બગૈર ઊજ્ર (મજબુરી)કે છોડનેવાલા ફાસીક હૈ.

જુમ્આ કે દીન ઝોહર કી નમાઝ નહી હૈ જુમ્આકી નમાઝ ઊસ્કે કાઈમ મુકામ (બદલેમે) કરદી ગઈ હૈ.

જુમ્આકી નમાઝ "દો રકાત ફર્ઝ હૈ" ચાહે શુરૂનમાઝસે શરીક હો ચાહે એક રકાત યા કાઈદએ-અખીરહમે શરીક હો દો રકાતહી પુરી કરે

જુમ્આકી નમાઝમે ઈમામકે સિવા કમસે કમ તીન આદમી હોના જરૂરી હૈ અગર તીન ન હોંગેં તો જુમ્આકી નમાઝ સહી ન હોગી.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

નફીલ નમાઝે

(૧) નબીયેકરીમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે કિયામત કે દીન આદમી કે આમાલમે સબસે પહેલે ફર્ઝ નમાઝ કા હિસાબ કીયા જાયેગા. અગર નમાઝ અચ્છી નિકલ આઈ તો વો શખ્સ કામ્યાબ ઔર બા મુરાદ હોગા ઔર અગર નમાઝ બેકાર સાબિત હુઈ તો વો ના મુરાદ ઔર નુકસાનમે હોગા. ઔર અગર કુછ નમાઝમે કમી પાઈ ગઈ તો ઈર્શાદે ખુદાવંદી હોગા. કે દેખો ઈસ બંદેકે પાસ કુછ "નફિલ નમાઝેં"ભી હે ? જીન્સે ફર્ઝો કો પુરા કર દીયા જાયે. અગર નિકલ આઈ તો ઊન્સે ફર્ઝોકો પુરા કરદીયા જાયેગા ઊસ્કે બાદ ફીર ઈસી તરહ બાકી આમાલ રોઝા. ઝકાત વગેરહકા

હિસાબ હોગા (તિર્મીઝી)

ફાયદા :- ઈસ હદીસસે માલુમ હુઆકે આદમીકો નફિલોંકા ઝખીરા (ભંડોર) ભી અપને પાસ કાફી રખના ચાહીયે કે અગર ફર્ઝો મે કુછ કોતાહી નિકલે તો મિઝાન(વજન) પુરી હોજાયગી. બહોતસે લોગ કહે દિયા કરતે હૈ અજી? હમસે ફર્ઝ હી પુરા હો જાય તો બહોત ગનીમત હૈ. નફલે પઢના તો બડે આદમીયોંકા કામ હૈ. ઊસ્મે શકનહી કે ફર્ઝહી અગર પુરેપુરે હોજાયે તો બહોત કાફી હૈ. લેકીન ઈન્કા બિલકુલ પુરાપુરા અદા હોજાના કોનસા આસાન કામ હૈ. જબ થોડી બહોત કોતાહી હોતીહૈ તો ઊસ્કો પુરા કરને કે લીએ નફલોં કે બગૈર ચારએકાર (છુટકા) નહી.

(૨) તમામ સુન્નતે ઔર નફલ નમાઝ ઘરમેં પઢનીબેહતર હૈ સિવાય ચંદ સુન્નતોં ઔર નફલોં કે કે ઊન્કો મસ્જીદ મેં પઢના અફઝલ હૈ જૈસે નમાઝ તરાવીહ તહીય્યતુલમસ્જીદ સુરજ ગહેન કી નમાઝ વગેરહ.

(૧) તહીય્યતુલ વુઝુ :- વુઝુકે બાદ દો રકાત નફીલ નમાઝ પઢના મુસ્તહબહૈ. રસુલેઅકરમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે જો મુસલમાન અચ્છી તરહ વુઝુ કરકે દો રકાત નમાઝપઢે તો ઊસ્કે લીએ જન્નત વાજીબ હોગી.

(મિશ્કાત શરીફ)

(૨) તહીય્યતુલ મસ્જીદ :- ઈસ નમાઝ કા મકસદ મસ્જીદ કી તઅઝીમ (ઈઝઝત) હૈ. જો દર હકીકત ખુદા કી તઅઝીમ હૈ કયું કે મકાન કી તઅઝીમ મકાન વાલેં કી તઅઝીમ કે ખ્યાલસે હુઆ કરતી હૈ.

રસુલે અકરમ (સ.અ.) ને ઈર્શાદ ફરમાયા જબ તુમ મે સે કોઈ મસ્જીદમેં દાખીલ હોતો ચાહીયે કે બેઠનેસે પહેલે દો રકાત નફી પઢે.

(બુખારી શરીફ)

મસ્અલા :- અગર મસ્જીદમેં ઐસે વક્ત દાખિલ હુઆ કે ઉસ વકત નમાઝ પઢના મકરૂહ હૈ. જૈસે કે ઝવાલકા વક્ત હૈ તો બગૈર નમાઝ પઢે બેઠ જાયે ઈસ વક્ત તહીય્યતુલવુઝુ ઔર તહીય્યતુલ મસ્જીદ ન પઢે.

અગર મકરૂહ વક્ત હો તો સિર્ફ ચાર મરતબા ઈન કલીમાતકો પઢે.

સુબ્હાનલ્લાહી વલહમ્દો લિલ્લાહી વલાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર, ઔર ઊસ્કે બાદ કોઈ દરૂદ શરીફ પઢે.

(બેહશ્તી ઝેવર)

(૩) ઈશરાક :- જબ સુરજ નિકલકર બુલંદ હો જાયે ઔર અચ્છી તરહ સાફ સફેદ માલુમ હોનેં લગે તો દો યા ચાર રકાઅત નફીલ નમાઝ

પઢો ઈસ્કો "ઈશ્રાક"કી નમાઝ કહતે હૈ.

ઈશ્રાકકી નમાઝકા તરીકા યે હૈ કે જબ ફજરકી નમાઝ પઢ ચુકે તો અપની જગા બેઠે બેઠે દરૂદ શરીફ યા કલમા ઔર કોઈ વઝીફા પઢતા રહે અલ્લાહ કી યાદમે લગા રહે દુનિયાકી કોઈ બાત ચીત ન કરે ન દુનિયા કા કોઈ કામ કરે. જબ ઈશ્રાક કા વક્ત હો જાએ તો દો ચાર રકાત પઢલે. તો એક હજ ઔર એક ઊમરહકા સવાબ મીલતા હૈ.

(તિર્મીઝી શરીફ)

અગર ફજરકે બાદ દુનિયાકા કોઈ કામ કર લીયા ફીર ઈશ્રાક કે વક્ત પર નમાઝે ઈશ્રાક પઢી તો ભી દુરૂસ્ત હૈ. લેકીન સવાબ કમ હો જાયેગા.

(૪) <u>ચાશ્ત</u> :- ઈશ્રાકકી નમાઝ કે તીન ઘંટે કે બાદ દો યા ચાર યા આઠ રકાત નફિલ નમાઝ પઢે. ઊસ્કો ચાશ્તકી નમાઝ કહેતે હૈ.

રસુલે અકરમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે જન્નતકે દરવાજોં મેં એક દરવાજે કા નામ દોહા હૈ (ચાશ્ત)કી નમાઝ પઢને વાલોંસે કહા જાયેગા. યે તુમ્હારા દરવાજા હૈ ઈસ્સે જન્નતમેં સલામતી કે સાથ દાખીલ હો જાઓ.

(તીબરાની)

(૫) <u>અવ્વાબીન</u> :- નમાઝે મગરીબ કે બાદ છે રકાત નફીલ નમાઝ પઢો ઊસ્કો "અવ્વાબીન" કહતે હૈ. રસુલે અકરમ (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ કે જીસ્ને મગરીબકે બાદ છે રકાતે પઢી ઊસ્કો (૧૨) બારહ સાલકી ઈબાદતકે બરાબર સવાબ મીલેગા. (મીશ્કાત)

(૬) <u>તહજ્જુદ</u> :- રાતકે પીછલે હિસ્સેમેં યાની આધી રાતસે લેકર સુબ્હ સાદીક હોને તક દો રકાતસે લેકર બારહ રકાત તક જો નફીલ પઢી જાતી હૈ ઊસ્કો નમાઝે તહજ્જુદ કહતે હૈ.

રસુલે અકરમ (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ કે મય્દાને હશરમેં એક પુકારનેવાલા પુકારેગા કે કહાં હૈ ? વો લોગ જો રાતોંકો ઈબાદત કરનેકે લીએ અપને બિસ્તરોસે અલગ રહતે થે યે આવાઝ સુન કર તહજ્જુદ પઢનેવાલે બંદે એક જગા જમા હો જાયેગેં ઉન્કો બગૈર હીસાબકે જન્નતમેં દાખીલ કર દીયે જાયેગે (બયહકી)

(૭) <u>નમાઝે ઈસ્તિખારહ</u> :- જબ કોઈ કામ કરનેકા ઈરાદા કરો તો અલ્લાહ તઆલાસે મશ્વરા લો ઈસ સલાહ લેનેકો "ઈસ્તિખારહ" કહતે હૈ.

નબીએ કરીમ (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હે કે અલ્લાહ તઆલાસે સલાહ

લેના ઈસ્તિખારહ ન કરના બદબખ્તી ઔર કમ નસીબી કી બાતહૈ.
કહી મંગની (સગાઈ) કરે યા સફર કરે યા ઔર કોઈ કામ કરે તો ઈસ્તિખારહ કીયે બગૈર ન કરેં ઈન્શાઅલ્લાહ કભી પરેશાની ન હોગી

ઈસ્તિખારહ કી નમાઝ કા તરીકા યે હૈકે પહેલે દો રકાત નમાઝ પઢે ઈસ્કે બાદ ખુબ દીલ લગા કર યે દુઆ પઢે.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْتَخِيْرُكَ بِعِلْمِكَ وَاَسْتَقْدِرُكَ
بِقُدْرَتِكَ وَاَسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيْمِ ؕ
فَاِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَآ اَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَآ اَعْلَمُ
وَاَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ
اَنَّ هٰذَا الْاَمْرَ خَيْرٌ لِّىْ فِىْ دِيْنِىْ وَمَعَاشِىْ وَعَاقِبَةِ
اَمْرِىْ فَاقْدِرْهُ لِىْ وَيَسِّرْهُ لِىْ ثُمَّ بَارِكْ لِىْ فِيْهِ
وَاِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الْاَمْرَ شَرٌّ لِّىْ فِىْ
دِيْنِىْ وَمَعَاشِىْ وَعَاقِبَةِ اَمْرِىْ فَاصْرِفْهُ عَنِّىْ وَاصْرِفْنِىْ
عَنْهُ وَاقْدِرْ لِىَ الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ اَرْضِنِىْ بِهٖ ؕ

અલ્લાહુમ્મા ઈન્ની અસ્તખિરૂક બિઈલ્મેક વઅસ-તકદીરૂક બિકુદરતિક વઅસ-અલુક મીન ફદલિકલ અઝીમ. ફઈન્નક તકદીરો વલાઅકદીરો વતઅલમુ વલા અઅલમો વઅન્ત અલ્લામુલ ગુયુબ. અલ્લાહુમ્મ ઈન કુન્ત તઅલમુ અન્ન હાઝલ અમ્ર ખયરૂલ્લી ફી દીની વ માઆશી વઆકેબત-અમ્રી ફકદીર હોલી વયસ્સીર્રહો લી અમ્રી સુમ્મ બારીકલી ફીહી વઈન કુન્ત તઅલમુ અન્ન હાઝલ અમ્ર શર્રૂલ્લી ફી દીની વ મઆશી વ આકીબતી અમ્રી ફઅસરીફહુ અન્ની વસરીફની અન્હુ વકદીર લીયલ ખયર હયસો કાન સુમ્મરદેની બિહી.

ઔર "હાઝલ અમ્ર" પર પહુંચે જીસપર લકીર બની હુઈ હૈ તો ઊસ્કે પઢતે વકત ઈસી કામ કા ધ્યાન કરે જીસકે લીએ ઈસ્તિખારહ કરનાચાહતા હો . ઈસ્કે બાદ પાક સાફ બિછોને પર કિબ્લા તરફ મુંહ કરકે વુઝુ કી હાલત મેં સો જાએ જબ સો કર ઊઠે ઊસ વકત જો બાત દીલ મેં મજબુતી સે આયે વહી બહેતર હૈ. ઊસ્કો કરના ચાહીએ.

અગર એક દિનમેં માલુમ ન હો ઔર દીલકા ખલજાન ઔર તરદ્દુદ બાકી રહે તો દુસરે દીનભી ઐસા કરે ઈસી તરહ સાત દીન તક કરે ઈન્શાઅલ્લાહ જરૂર અચ્છાઈ યા બુરાઈ માલુમ હો જાયેગી.

(બેહશ્તી ઝેવર)

નોટ :- ઈસ્તિખારહમેં ખ્વાબ નજર આના જરૂરી નહી બસ દીલમેં જો ખ્યાલ મઝબુત હો જાયે ઊસ પર અમલ કરે.

(૮) સલાતુત્તસ્બીહ :- (તસ્બીહકી નમાઝ)

હદીષ શરીફમે ઈસ્કા બહુત સવાબ બતાયા ગયા હૈ. રસુલે અકરમ (સ.અ.) ને અપને ચચા હઝરત અબ્બાસ (રદી.) કો યે નમાઝ સિખાઈ થી ઔર ફરમાયા થા કે ઈસ્કે પઢનેસે તુમ્હારે સબ ગુનાહ પહેલે ઔર પિછલે પુરાને ઔર નએ છોટે ઔર બડે ગલતીસે કીએ હુએ ઔર જાન - બુઝકર કિએ હુએ સબહી મુઆફ ફરમા દેગેં ઔર ફરમાયા થા કે અગર હો સકે તો યે નમાઝ રોઝા ના એક મરતબા પઢ લીયા કરો. યહ ન હો સકે તો હર જુમ્અકો એક મરતબા પઢ લીયા કરો યહભી ન હો સકે તો ઊમ્રભરમે એક મરતબા તો પઢહી લો. (તિર્મીઝી)

નમાઝ કી તરકીબ :-

ચાર રકાત નફિલ (સલાતુત્તસ્બીહકી નિય્યત બાંધકર) પઢે. ઔરહર રકાતમે સના ઔર અલહમ્દુ ઔર સુરત પઢ ચુકો તો રૂકુઅસે પહેલે "સુબ્હાનલ્લાહી વલહમ્દુલિલ્લાહી વલાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર" .... ૧૫ મરતબા પઢો.

ફીર જબ રૂકુઅ કરો તો........................ ૧૦ મરતબા પઢો

જબ રૂકુઅસે ખડે હો તો .... ૧૦ મરતા પઢો

ફીર સિજદેમેં .... ૧૦ મરતબા પઢો

સિજદેસે ઊઠ કર બેઠો તો........................ ૧૦ મરતબા પઢો

ફીર દુસરે સિજદેમે જાઓ તો .... ૧૦ મરતબા પઢો

ફીર જબ દુસરે સિજદેસે ઊઠો તો

દુસરી રકાતમેં ખડે હોનેસે પહેલે .... ૧૦ મરતબા પઢે

ઈન સબકી મીઝાન (ગીનતી)૭૫ મરતબા હુઈ ઈસી તરહ હર રકાતમેં (૭૫) મરતબા હોગા. જબ દૂસરી રકાતમેં અત્તહિય્યાત કે લીયે બેઠે તો પહેલે દસ મરતબા પઢે ફીર અત્તહિય્યાત પઢે. ઈસી તરહ ચાર રકાઅતે પુરી કરે ઈન સબ રકાતોમેં જો સુરત ચાહે પઢે કોઈ સુરત મુકર્રર નહી.

ફાઈદા :- સલાતુત્તસ્બીહ બડી અહમ નમાઝ હૈ ઔર દીનો-દુનિયામેં કાર આમદ ઔર મુફીદ હૈ. હુઝુરે અકદસ (સ.અ.)ને ઊસ્કી ફઝીલત કી વજહસે એક ખાસ નમાજકી તરગીબ ફરમાઈ જો સલાતુત્તસ્બીહ કે નામસે મશ્હુર હૈ ઔર વજહ ઈસ નામકી યે હૈ કે યહ તસ્બીહાત ઊસમે તીનસો (૩૦૦) મરતબા પઢી જાતી હૈ. ઊલમાએ ઊમ્મત મુહદ્દિષીન ફુકહાઅ સુફીયહ હર ઝમાનેમેં ઊસ્કા એહતિમામ ફરમાતે રહે અબુ ઊસ્માન (ર.હ.)જો બડે ઝાહિદોમેં સે હૈ કહેતે હૈ કે મેને મુસીબતો ઔર ગમોં કે દુર કરને કે લીએ સલાતુત્તસ્બીહ જૈસી કોઈ ચીઝ નહીં દેખી.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદી.) હર જુમ્આકો પઢા કરતે થે. (ફઝાઈલે ઝિક્ર)

મસ્અલા :- યે નમાઝ મકરૂહ વક્તકે અલાવા બાકી દીન-રાતકે તમામ અવકાતમે પઢના જાઈઝ હૈ. અલબત્તા ઝવાલકે બાદ પઢના જ્યાદા બહેતર હૈ. દિનમેં કિસી વક્ત ફીર રાતકો (ફઝાઈલે ઝિક્ર)

ઈસ નમાઝકે બાકી મસાઈલદૂસરી કિતાબોંમે પઢે. યા જરૂરતકે મોકે પર એહલે ઈલ્મસે પુછકર માલુમ કરે.

(૯) નમાઝે તવબહ :- અગર કોઈ બાત શરીઅત કે ખિલાફ હોજાએ યાની ગુનાહહો જાએ. તો દો રકાત નફીલ નમાઝ પઢકર અલ્લાહ તઆલા કે સામને ખુબ ગિડગિડા કર ઊસ્સે તવબહ કરે ઔર અપને ગુનાહ પર પછતાએ ઔર અલ્લાહ તઆલાસે મુઆફી માંગે ઔર આઈન્દા કે લીએ પક્કા ઈરાદા કરે કે અબ કભી ન કરૂંગા ઈસ્સે ખુદાકે ફઝલસે વહ ગુનાહ મુઆફ હો જાતા હૈ.

(૧૦) સલાતુલહાજત :- જબ કોઈ ખાસ જરૂરત પેશ આયે જીસ્કા તઅલ્લુક અલ્લાહતઆલાહસે હો યા કીસી ઈન્સાનસે હો તો સબસે પહેલે વુઝુ સુન્નત કે મુવાફીક કરે. ફીર દોરકાત નમાઝ નફીલ ખુબ ઈત્મીનાન ઔર સુકુન સેપઢે ફીર અલ્લાહ તઆલાહકી હમ્દો સના કરે ફીર દુરૂદશરીફ પઢે ફીર યે દુઆ એક મરતબા યા જયાદા જીસકદર પઢનાચાહે પઢે ઔર અપની ખાસ હાજત કેલીએ દુઆકરે. ઈન્શાઅલ્લાહ હાજત પુરી હોગી.

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ الْحَلِيْمُ الْكَرِيْمُ سُبْحَانَ اللّٰهِ
رَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيْمِ ۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۔

أَسْأَلُكَ مُوجِبَاتِ رَحْمَتِكَ وَعَزَائِمَ مَغْفِرَتِكَ
وَالْغَنِيمَةَ مِنْ كُلِّ بِرٍّ وَالسَّلَامَةَ مِنْ كُلِّ إِثْمٍ
لَا تَدَعْ لِي ذَنْبًا إِلَّا غَفَرْتَهُ وَلَا هَمًّا إِلَّا فَرَّجْتَهُ
وَلَا كَرْبًا إِلَّا نَفَّسْتَهُ وَلَا ضُرًّا إِلَّا كَشَفْتَهُ وَلَا حَاجَةً
هِيَ لَكَ رِضًى إِلَّا قَضَيْتَهَا يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહુલ હલીમુલ કરીમ સુબ્હાનલ્લાહી રબ્બુલ અરશીલ અઝીમ. અલહમ્દુ લિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીન. અસ અલુક મુજીબાતે રહમતીક વઅઝાઈમ મગફીરતીક વલગનીમત મિન્ કુલ્લી બિર્રીવ વસ્સલામત મીન કુલ્લી ઈસ્મીન લાતદઅ્લી ઝંમ્બન ઈલ્લા ગફરતહુ વલા હમ્માન ઈલ્લા ફર્રજતહૂં વલા કરબન ઈલ્લા નફફસતહ વલા દુર્રન ઈલ્લા કશ્શફતહું વલા હાજતન હીય લક રીદન ઈલ્લા કદયતહા યા અર-હમર રાહેમીન.

<u>નોટ</u> :- બેહતર યે હૈ કે નમાઝ પઢને સે પહેલે દો રકાત નમાઝે તવબહ પઢકર ગુનાહોંસેભી ખુબ તૌબાઈસ્તિગફાર કરે ક્યુંકે જીસ"કરીમ" સે કોઈ નેઅમત લેના હોતી હૈ. પહેલે ઊસ્કો રાજી કરના જરૂરીહૈ. ઊસ્કે બાદ ફીર દોરકાત નમાઝે હાજત પઢકર ઉપરવાલી દુઆ પઢે ઔર અપની હાજત કેલીએ દુઆ કરે.

મુસાફીર કી નમાઝ

શરીઅ્ત મેં મુસાફીર ઊસ્કો કહતે જો ઈત્ની દુર જાને કા ઈરાદા કરે જહાં છોટે દીન મેં દરમ્યાની ચાલસે ચલકર પહુંચે દરમ્યાનની દરજેકી ચાલ સે પૈદલ આદમી કી ચાલકી તીન મંઝીલ કી મસાફત મોઅતબરહૈ. લેકીન આસાનીકે લીએ્ અડતાલીસ (૪૮) મીલ (માઈલ) કી મસાફત કો તીન મંઝિલ કે બરાબર સમજ લીયા ગયા હૈ. ઈસલીયે અગર કોઈ શખ્સ રેલ યા મોટર મેં યા ઔર કોઈ તેજ રફતાર સવારી પર સવાર હોકર ચાહે કીત્નાહી જલ્દી પહોંચ જાએ યે મુસાફીર હો ગયા.

આજકલ કીલો મીટર કે હીસાબસે ૭૮.૨૫ કી.મી. કા સફર કરને વાલા આદમી મુસાફીર સમઝા જાયેગા. ઊસ્કો નમાઝમેં "કસર" કરના ચાહીએ

યાની મુસાફીરકો ઝોહર-અસર ઔર ઈશાંમેં ચાર રકાતકે બજાએ દો રકાત પઢના હૈ. ઔર ફઝર ઔર મગરીબ ઔર વિત્ર કી નમાઝે અપની હાલ પર રહેતી હૈ. ઊન્મે કોઈ ફર્ક નહી હોતા.

(૧) સફર શુરૂ કરનેવાલા મુસાફીર જબ અપની બસ્તીકી આબાદીસે બાહર નિકલ જાએ ઊસ વક્તસે "કસર" કરને લગે. યાની જીસ નમાઝ કા વક્ત આ જાયે ઊસ્મે અગર ઝોહર અસર યા ઈશાં મેં સે કોઈ નમાઝ હો તો ફર્ઝકી રકાતોમેં કસર કરે યાની દો રકાત ફર્ઝ પઢો. જાન બુઝકર ચાર રકાત પઢનેવાલા ગુનેહગાર હોગા. અગર ભુલસે ચાર રકાત પઢી તો ગુનેહગાર ન હોગા.

(૨) મુસાફીર જબ તક સફરમેં રહે ઔર કીસી શહેર યા કસ્બે યા ગાંવમેં પંદરહ દિન ઠહરનેકી નિય્યત ન હો ઊસ વક્ત નમાઝ "કસર" કરતા રહે. ઔર જબ કીસી જગહ પંદરહ દીન ઠહરનેકી નિય્યત કરલી તો નિય્યત કરતેહી પુરી નમાઝ પઢને લગો.

(૩) જબ તક એક સાથ પંદરહ દિનકી નિય્યત ન કરે. નમાઝ કસર પઢના ચાહીએ. ઔર ઈસ હાલમેં પંદરહ દીનસે જ્યાદહ ભી હો જાએ તબભી કસર નમાઝ પઢે.

(૪) હાં, અગર મુસાફીર બનનેકે બાદ મુકીમ (વતનમેં રહનેવાલા) ઈમામ કે પીછે નમાઝ પઢે તો મુસાફીર પરભી ચાર રકાતેં ફર્ઝ હો જાતી હૈ.

(૫) અગર મુસાફીર ઈમામ બને ઔર મુકતદી મુકીમ હો. તો મુસાફીર ઈમામ અપની દો રકાત પઢકર સલામ ફેરદે. ઔર કેહ દે કે "તુમ અપની નમાઝ પુરી કર લો મેં મુસાફીર હું" મુકતદી બગૈર સલામ ફેરે ખડે હો જાએ ઔર દો રકાત પુરી કરલે. ઔર દોનો રકાતોંમે ફાતેહા ઔર સુરત ન પઢે ઔર સહવ હો જાએ તો સિજદ-એ-સહવ્ભી ન કરે.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

(૬) અગર ચલતી રેલમેં યા જહાઝમેં નમાઝકા વક્ત હો જાએતો ચક્કર આને યા ગીરનેકા ડર ન હો તો ખડે હો કર પઢના જરૂરી હૈ ઔર અગર ખડે હો કર ન પઢ સકે તો બેઠ કર પઢે ઔર નમાઝ કે દરમ્યાન રેલ યા જહાઝકે ઘુમનેસે મુંહ કિબ્લે તરફ ન રહે તો ફોરન કિબ્લે કિ તરફ ફીર જાના ચાહીયે વરના નમાઝ નહી હોગી.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

(૭) જો શરીઅત સે મુસાફીર હો વો ઝોહર અસર ઔર ઈશાંકી ફર્ઝ નમાઝોં કી દો દો રકાત પઢે. ઔર સુન્નતોંકા હુકમ યે હૈ કે અગર જલ્દી હો તો ફઝરકી સુન્નતકે સીવા ઔર સુન્નતેં છોડ દેના બહેતર હૈ. ઈસસે કુછ ગુનાહ ન હોગા. ઔર અગર જલ્દી ન હો ઔર સાથીયોંસે રેહ જાનેકા ડર ન હો યા સવારીકે છુટનેકા ખતરા ન હો તો સુન્નતેં પુરી પઢે ઊન્મેં કમી નહિ હૈ.

(બહેશ્તી ઝેવર)

(૮) બાઝ લોગોંકો પુરી નમાઝ કી જગા "કસર" પઢનેમેં દીલમેં ગુનાહ કા વસવસા પૈદા હોતા હૈ. યે સહી નહી હૈ. ઈસલીયે કે "કસર"ભી શરીઅતકા હુકમ હૈ જીસ્કી તાઅમીલ (પેરવીમે) પર કોઈ ગુનાહ નહી હોતા. બલ્કે સવાબ મીલતા હૈ.

(મઆરીફુલ કુર્આન જી-૨ પેજ ૫૩૪)

સૂરજ ગ્રહન ઔર ચાંદ ગ્રહનકી નમાઝ

સૂરજ ગ્રહન કો કુસુફ ઔર ચાંદ ગ્રહન કો ખુસુફ કહેતે હૈ.

<u>નમાઝે કુસુફ :</u> સૂરજ ગ્રહન કે વકત દો રકાત નમાઝ મસનુન હૈ. નબીયે કરીમ (સ.અ.) ને ફરમાયા કે સૂરજ ગ્રહન ઔર ચાંદ ગ્રહન અલ્લાહ કી કુદરત કી નિશાનયાં હૈ. ઈસસે મકસુદ બંદો કો ખૌફ દીલાના હૈ. બસ ! જબતુમ ઈસે દેખો તો નમાઝ પઢો દોનોં નમાઝે પઢને કા વહી તરીકા હૈ. જો નવાફીલ કા હૈ. સૂરજ ગ્રહન કી નમાઝ જમાઅતસે અદા કી જાએ. ઈમામે જુમ્આ યા હાકીમે વકત યા ઈસ્કા નાઈબ ઈમામત કરે. ખુત્બા ઈસ નમાઝ મેં નહી પઢા જાતા અઝાન ઔર ઈકામત ભી નહી. હોતી લોગોં કો નમાઝકે લીએ જમા કરના હો તો ખબર દેને કે લીએ એલાન કર દીયા જાએ. નમાઝ મેં બડી બડી સુરતેં જૈસા કે સૂરએ બકરહ વગૈરહ પઢના ઔર રૂકુઅ ઔર સજદોં કા બહોત દેર તક કરના મસનુન હૈ કીરાઅત આહીસ્તા કરની ચાહીયે. નમાઝ કે બાદ ઈમામ કો ચાહીયે કે દુઆમેં મશ્ગુલ હો જાએ ઔર મુકતદી સબ આમીન કહે. જબ તક ગ્રહન ખત્મ નહો દુઆમેં મશ્ગુલ રહેના ચાહીયે હા, અગર ઐસી હાલતમેં સુરજ ગુરૂબ હોજાયે યા કીસી નમાઝ કા વકત આ જાયે, તો અલબત્તા દુઆ મૌકુફ કરકે નમાઝ મેં મશ્ગુલ હોના ચાહીયે.

નમાઝે ખુસુફ : ચાંદ ગ્રહન કે વકત ભી દો રકઅત નમાઝ પઢના મસનુન હૈ. મગર ઈસ્મેં જમાઅતસે પઢના મસનુન નહી. ઈસી તરહ જબ કોઈ ખૌફ યા મુસીબત પેશ આયે તો નમાઝ પઢના મસનુન હૈ. જૈસે કે સખ્ત આંધી ચલે, યા ઝલઝલા (ધરતીકંપ) આયે, યા બીજલી ગીરે યા, સિતારે બહોત ટૂટે, યા બહોત બરફ ગીરે, યા બારિશ જ્યાદા બરસે, યા કોઈ આમ બિમારી ફેલે, યા દુશ્મન કા ખૌફ હો લેકિન ઐસે મૌકે પર જો નમાઝ પઢી જાયે ઉસ્મે જમાઅત ન હો. હર શખ્સ અપને ઘરમેં અકેલા પઢે.

નબીયે કરીમ સલ્લલ્લાહો અલયહી વસલ્લમ કો જબ કોઈ મુસીબત યા રંજ હોતા તો નમાઝમેં મશગુલ હો જાતે. (નમાઝકી બડી કિતાબ)

બિમાર કી નમાઝ

(૧) મસઅલા :- જબ બિમારીમેં બિલ્કુલ ખડે હોને કી તાકત ન હો યા ખડે હોને સે સખ્ત તકલીફ હોતી હો. યા બિમારીકે બઢ જાનેકા અંદેશા (ડર) હો યા સરમેં ચક્કર આકર ગીર જાનેકા ખૌફ હો યા ખડે હોનેકી તાકત તો હો લેકિન રૂકુઅ-સિજદહ નહિ કર સકતા તો ઈન સબ સુરતોંમેં બેઠકર નમાઝ પઢના જાઈઝ હૈ. ફીર અગર રૂકુઅ-સિજદહ કર સકતા હૈ. તો રૂકુઅ સિજદેકે સાથ ઔર નહિ કર સકતા તો રૂકુઅ સિજદોંકે ઈશારોંસે નમાઝ પઢ લો. રૂકુઅ ઔર સિજદેકે ઈશારે સર ઝુકા કર કરે. ઔર રૂકુઅ કે ઈશારેસે સજદે કે ઈશારેમેં સરકો જ્યાદા ઝુકાએં.

(૨) મસઅલા :- અગર કોઈ શખ્સ પુરા કિયામ નહી કર સકતા લેકિન થોડી દેર ખડા હો સકતા હૈ ઊસ્કો ઈતની દેર ખડા હોના જરૂરી હૈ.

(૩) મસઅલા :- અગર બિમારકો બેઠકર નમાઝ પઢનેકી તાકત નહો તો લેટે લેટે નમાઝ પઢ લે. લેટ કર નમાઝ પઢનેકી સુરત યે હૈ કી ચીત (છતા) લેટે ઔર પાવ કિબ્લેકી તરફ કરે લેકીન ફેલાના નહી ચાહીએ. ઘુટને ખડે રખ્ખે. ઔર સરકે નીચે તકિયા વગેરહ રખકર જરા ઊંચા કર લે ઔર રૂકુઅ સિજદેકે લીએ સર ઝુકા કર ઈશારેસે નમાઝ પઢે. યે સુરત તો અફઝલ હૈ.

ઔર જાઈઝ યેભી હૈ કે શિમાલ (ઊત્તર)કી જાનીબ સર કરકે દાહીની કરવટ પર યા જુનુબ (દક્ષિણ)કી જાનીબ સર કરકે બાયેં

કરવટ પર લેટે ઔર ઈશારેસે નમાઝ પઢલે ઈન દોનોં સુરતો મેં દાયે કરવટ પર લેટના અફઝલ હૈ.

(૪) અગર બિમારમેં સરસે ઈશારા કરનેકી ભી તાકત ન હો તો નમાઝકો મુઅખ્ખર (લેટ) કરે ફીર અગર એક રાત દિનસે ઝિયાદા ઊસ્કી યહી હાલત રહી. તો છુટી હુઈ નમાઝોંકી કઝાભી ઊસ્કે ઝિમ્મે નહિ. હાં, અગર એક રાત દિન યા ઊસ્સે કમમે ઊસે સરસે ઈશારા કરનેકી ભી તાકત આ ગઈ. તો છુટી હુઈ નમાઝો કી (જો પાંચ નમાઝે યા ઈસ્સે કમ હોગી) કઝા ઊસ્કે ઝિમ્મે લાઝિમ હોગી.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

(૫) મસઅલા :- રૂકુઅ ઔર સિજદા ઈશારેસે કરને કે લીએ તકીયા વગેરહ કોઈ ઊચી ચીઝ રખ લેના. ઔર ઊસ પર સિજદા કરના બહેતર નહી. જબ સિજદહ કરનેકી તાકત ન હો તો બસ ઈશારા કરલીયા કરે. તકિયા પર સિજદહ કરનેકી ઝરૂરત નહી.

(૬) મસઅલા :- અગર બિમારકા બિસ્તર નાપાક હૈ. લેકીન ઊસ્કે બદલનેમેં તકલીફ બહોત હો તો ઊસી પર નમાઝ પઢ લેના દુરસ્ત હૈ.

(બેહશ્તી ઝેવર)

અવકાતે મમનુઅ

તીન વકત એસે હૈ કે ઊન્મે કોઈ નમાઝ જાઈઝ નહિ. ઊન્કો અવકાતે "મમનુઆ" કહતે હૈ.

(૧) સુરજ નિકલનેકા વક્ત (યાની તુલુએ આફતાબ કે વક્ત)

(૨) ઝવાલકા વક્ત યાની ઠીક દોપહરકા વક્ત જબ કે આફતાબ બીચ આસ્માનમેં હો.

(૩) ગુરૂબે આફતાબ કે વક્ત યાની સુરજ છુપનેકા વક્ત. ઈન તીનો વક્તોંમેં સિજદએ તિલાવતભી મકરૂહ ઔર મનાહૈ. લેકીન અભી અસર કી નમાઝ ન પઢી હો તો ઊસ્કો પઢ લેના ચાહીએ.

અવકાતે મકરૂહ

જબ ચાહે નફીલ નમાઝ પઢ સકતે હૈ. લેકીન ચંદ અવકાત અસે હૈ જીસ્મે નમાઝ પઢના મકરૂહ હૈ.

(૧) સુબ્હ સાદીક સે લેકર સુરજ તુલુઅ હોને તક
(૨) નમાઝે અસરકે બાદસે સુરજ છુપને તક ઈસી તરહ મગરીબકી નમાઝ પડનેસે પહેલે ઈસી તરહ અસરકે ફર્ઝો કે બાદ આફતાબ મુતગય્યર (પીલા) હોનેસે પહેલે નમાઝ મકરૂહ હૈ.

લેકિન ઈન તીનોં વક્તોંમેં ફર્ઝ નમાઝકી કઝા ઔર નમાઝ જનાઝા, સિજદએ તિલાવત બગૈર કરાહત જાઈઝ હૈ.

(તાલીમુલ ઈસ્લામ)

નમાઝકે બાદકી દુઆએં

(૧) હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ યે દુઆ પઢો :-

હઝરત અબુ હુરૈરહ (ર.દી.)સે રિવાયત હૈ કે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ ૩૩ મરતબા

سُبحان الله ۳۳ مرتبہ الحمد لله ۳۴ مرتبہ الله اکبر
اور ایک مرتبہ لا اله الا الله وحده لا شریک له

'સુબ્હાનલ્લાહ' ૩૩ મરતબા 'અલહમ્દુ લિલ્લાહ' ૩૪ મરતબા 'અલ્લાહુ અકબર' ઔર એક મરતબા 'લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વહદહુ લા શરીક લહું લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ વહોવ અલા કુલ્લે શયઈન કદીર' પઢ લીયા કરે તો ઊસ્કી ખતાએ મુઆફ કર દી જાએગી. અગર યે દરિયાકી મોજોંકે બરાબર હો.

(બુખારી - મુસ્લિમ)

(૨) હઝરત અબુ ઐયુબ અન્સારી (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે રસુલે કરીમ (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ આયતુલ કુર્સી (પારા-૩ રૂકુઅ-૧) ઔર યે આયત

શહીદલ્લાહુ અન્નહું લાઈલાહા ઈલ્લાહુંવ વલ મલાઈકતુ વઊલુલ ઈલ્મે હાઈમંમ્ બિલ્કીસ્તી. લાઈલાહ ઈલ્લાહુવલ અઝીઝુલ હકીમ.

કુલિલ્લા હુમ્મ માલિકલ મુલ્કિ તુઅતીલમુલ્ક મન તશાઊ વતન્ઝીઊલ મુલ્ક મીમ્મન તશાઊ વતુંઈઝઝો મન તશાઊ વતુઝીલ્લું મનતશાઊ બિયદીકલખયર ઈન્નક અલા કુલ્લે શયઈન કદીર. તુલેજલ

લયલ ફીન નહારી વતુલીજુન નહાર ફીલ લઈલી વતુખરીજુલ હય્ય મીનલ મય્યેતી વતુખરીજુલ મય્યેતી મીનલ હય્યે વતરઝુકુ મન તશાઊ બિગયરે હિસાબ.

પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કે સબ ગુનાહ મુઆફ ફરમાયેગેં ઔર જન્નતમેં જગા દેગેં. ઔર ઉસ્કી સત્તર (૭૦) હાજતેં પુરી ફરમાયેગેં. જીન્મેસે કમસેકમ હાજત ઉસ્કી મગફેરત હૈ. (રૂહુલમઆની)

(૩) હઝરત સૌબાન (ર.દી.)સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર (સ.અ.) જબ નમાઝસે ફારિગ હોતે તો તીન મરતબા અસ્તગફીરૂલ્લાહ પઢતે ઔર ફીર યે દુઆ પઢતે.

અલ્લાહુમ્મ અન્તસ્સલામું વમિન્કસ્સલામું તબારકત યાઝલ જેલાલી વલ ઈકરામ. (મુસ્લીમ)

(૪) હઝરત મુગીરહ બિન શોઅબા (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝુરે અકરમ (સ.અ.) જબ નમાઝ સે ફારિગ હોતે ઔર સલામ ફેરતે તો યે પઢતે.

"લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહું વહદહું લાશરીક લહું લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ વહુવ અલા કુલ્લે શૈયઈન કદીર. અલ્લાહુમ્મા લા માનીઅ લિમા અઅતયત વલા મુઅતિય લિમામનઅત વલા યન્ફઊ જલ જદદે મિન્કલ જદદ. (બુખારી-મુસ્લિમ)

(૫) હઝરત સઈદ બિન અબી વક્કાસ (ર.દી.)સે રિવાયત હે કે હુઝુર (સ.અ.) હર નમાઝ કે બાદ યે કલીમાત પઢતે થે.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિનલ જુબ્ની વલ બુખ્લી વ અઊઝુબિક મિન અન અરૂદ્દ ઈલા અરજલીલ ઊમુરી. વઅઊઝુબિક મિન ફિત્નતીદદુન્યિા વ અઊઝુબિક મિન ફિત્નતીલ કબ્ર. (બુખારી)

(૬) હઝરત મુઆઝ (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા અય મુઆઝ (ર.દી.) હર ફર્ઝ કે બાદ યે દુઆ પઢના.

اَللّٰهُمَّ اَعِنِّيْ عَلٰى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની અલા ઝિક્રેક વશુકરીક વ હુસ્ન ઈબાદતિક.

(અબુદાવુદ)

તસ્બીહે ફાતિમહ :-

યે હૈ કે સુબ્હાનલ્લાહ ૩૩ મરતબા અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ૩૩ મરતબા ઔર અલ્લાહુ અકબર ૩૪ મરતબા પઢો.

હુઝુર (સ.અ.) ને અપની સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમહ (ર. દી.) કો યે તસ્બીહ ખાસ તૌર પર સીખાઈ થી. ઈસી વજહ સે ઈસ્કો "તસ્બીહે ફાતિમહ" કેહતે હૈ.

પાંચો નમાઝો કે બાદ યે તસ્બીહ પઢની ચાહીયે ઔર રાતકો જબ સોને કે લીયે લેટો તબ ભી યે તસ્બીહ પઢલો. (ઈસ્લામી તઅલીમ)

રોઝોં કા બયાન

ઈસ્લામકી તીસરી બુન્યાદ રોઝા હૈ : રમઝાનુલ મુબારકકે રોઝે રખના ઈસ્લામકા તીસરા ફર્ઝ હૈ. જો ઈસ્કે ફર્ઝ હોનેકા ઈન્કાર કરે વો મુસલમાન નહિ રહેતા. ઔર જો ઈસ ફર્ઝકો અદા નકરે. વો સખ્ત ગુનેહગાર ઔર ફાસિક હૈ.

અગર ચેં ના બાલિગ બચ્ચોં પર રોઝા ફર્ઝ નહિ. લેકીન આદત ડાલને કે લીએ બાલીગ હોનેસે પહેલે હી રોઝા રખવાને ઔર નમાઝ પઢાનેકા હુકમ હૈ.

હદીસ શરીફમેં હૈ, કે જબ બચ્ચા સાત સાલકા હો જાએ તો નમાઝકા હુકમ કરો. જબ દસ સાલકા હો જાએ તો ઈસે નમાઝકે લીયે (જરૂરત હો તો) મારનાભી ચાહીએ ઈસી તરહ જબ રોઝા રખનેકી તાકત પૈદા હો જાએ તો જીત્ને રોઝે રખ સકતા હો ઈત્ને રોઝે રખવાને ચાહીએ.

રોઝેકી નિય્યત :- નિય્યત કસ્દ ઔર ઈરાદા કરનેકો કહેતે હૈ. દિલ સે ઈરાદા કરલેનાભી કાફી હૈ. ઝુબાનસે કેહલે તો બહેતર હૈ. રોઝેકે લીએ નિય્યત જરૂરી હૈ. અગર રોઝેકા ઈરાદા ન કીયા ઔર તમામ દીન કુછ ખાયા-પીયા નહી તો રોઝા નહી હોગા.

રમઝાનકે રોઝેકી નિય્યત રાતસે કરલેના બેહતર હૈ. અગર રાતકો નહી તો દીનમેં ભી ઝવાલસે ડેઢ઼ ઘંટા પહેલે કર સકતા હૈ. બશર્તે કુછ ખાયા-પીયા ન હો. અગર કોઈ અપની જબાનસેભી કેહ દે કે યા અલ્લાહ કલમેં તેરા રોઝા રખુંગા યા અરબીમેં યે કહે **"બિસૌમી ગદીન નવયતુ મીન શહરે રમઝાન"** તો યેભી બેહતર હૈ.

રોઝેકી ફઝીલત :

રમજાન શરીફ કે રોઝોં કા બહોત બડા સવાબ હૈ. ઔર બહોતસી ફઝીલતેં હદીસોંમેં આઈ હૈ.

૧. હુઝૂર સલ્લલ્લાહો અલયહી વસલ્લમને ઈર્શાદ ફરમાયા જો શખ્સ અલ્લાહકી રઝામંદી કે લીએ રોઝા રખ્ખે. તો ઉસ્કે પીછલે સબ ગુનાહ મઆફ હો જાએગે.

૨. હુઝૂર સલ્લલ્લાહો અલયહી વસલ્લમ ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે રોઝેદાર કે મુંહકી ભક (બદબુ) (જો ભુખકી વજહસે પૈદા હોતી હૈ) અલ્લાહ તઆલા કે નજદીક મુશ્કકી ખુશ્બુ સે ભી જ્યાદા બેહતર હૈ.

૩. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈ કે રોઝા ખાસ મેરે લીયે ઔર મૈં ખુદ ઈસ્કી જઝા યાની બદલા દુંગા ઈસી તરહ ઔર બહોંત સી ફઝીલતે આઈ હૈ.

જીન ચીજોં સે રોઝા ટુટ જાતા હૈ : (દો કિસ્મકી હૈ.)

૧. જીન્સે સિર્ફ કઝા વાજીબ હોતી હૈ વો ૧૩ હૈ.

(૧) કિસીને જબરદસ્તી રોઝેદાર કે મું સે કોઈ ચીઝ ડાલદી ઔર વો હલક મેં ઉતર ગઈ. (૨) કુલ્લી કરતે વકત બગૈર ઈરાદેકે પાની હલક મે ઉતર ગયા. (૩) મુંહ ભરક કૈ (ઉલ્ટી) કર ડાલી (૪) કે (ઉલ્ટી) આઈ ઔર જાનબુઝ કર હલક મે લોટાઈ. (૫) ઐસી ચીઝ જનબુઝકર નિગલ ગયા કંકરી-પત્થર કા ટૂકડા-મીટ્ટી-કાગઝ કા ટૂકડા વિગૈહ. (૬) દાંતો મેં રહી હુઈ ચીઝ ચને કે બરાબર હો મુંહ કે બહાર કીયે બગૈર ખાલેના. (૭) કાનમેં યા નાક મે તેલ યા દવા ડાલના. (૮) નાસ લેના. (૯) દાંતોસે નિકલા હુવા ખુન નિગલ લેના જબકે થુંક પર ખુન ગાલિબ આ જાએ. (૧૦) ભુલ સે કુછ ખા-પી લેના. (૧૧) યે સમજકર કે અભી સુબ્હ-સાદિક નહી હુઈ સહેરી ખાલી. ફિર માલુમ હુઆ કી સુબ્હ સાદિક હો ચુકી થી. (૧૨) રમજાન શરીફ કે સીવા દૂસરે દીનોં મેં કોઈ રોઝા જાનબુઝકર તોડ ડાલના (૧૩) બાદ્દલ યા ગુબાર કી વજહ સે યે સમજકર કે આફતાબ ગુરૂબ હો ગયા રોઝા ઈફતાર કરલીયા હાલા કે અભી દીનથા.

૨. જીન્સે કઝા ઔર કફફારા દોનોં વાજીબ હોતે હૈ. તીન હૈ.

(૧) વો ચીઝેં જો ખાઈ જાતી હૈ યા દવાકે તૌર પર યા લઝઝત કે લીયે ઈસ્તેમાલ કી જાતી હૈ જાન બુઝકર ખા-પી લેના. (૨) જાન બુઝકર સોહબત કરના. (૩) ફસ્દ ખુલવાઈ યા સુરમા લગાયા ફીર યે સમજકર કે રોઝા ટૂટ ગયા જાન બુઝકર ખા-પી લેના.

જીન ચીઝોં સે રોઝા મકરૂહ હો જાતા હૈ :

(૧) બિના જરૂરત કીસી ચીઝ કો ચબાના. (૨) નમક વગૈરહ ચખકર થુંક દેના. (૩) ટૂથ-પેસ્ટ, મંજન સે દાંત સાફ કરના. (૪) કિસી બીમાર કો અપના ખુન દેના.

(૫) ગીબત કરના (૬) રોઝે મે લડના, ઝઘડના, ગાલીદેના, ચાહે ઈન્સાન હો યા જાનવર કો યા કીસી ઔર ચીજકો. ઈન્સે રોઝા મકરૂહ હો જાતા હૈ.

જીન ચીઝોં સે રોઝા મકરૂહ નહી હોતા :

(૧) મિસ્વાક કરના. (૨) સરમેં તેલ લગાના. (૩) આંખોમે દવા યા સુરમા ડાલના. (૪) ખુશ્બુ સુંઘના. (૫) ગરમી કી વજહસે ગુસ્લ કરના. (૬) કીસી કીસ્મકા ઈજેક્શન યા ટીકા લગાના. (૭) ભુલકર ખાના-પીના. (૮) ગલે મેં બગેર ઈખ્તીયારકે ગરદો ગુબાર યા મખ્ખીકા ચલા જાના (૯) કાનમેં પાની ડાલના (૧૦) ખુદ બખુદ "કે" (ઊલ્ટી) હોના (૧૧) દાંતો સે ખુન નિકલના મગર હલક મે ન જાએ તો રોઝે મે ખલલ ન હોગા.

સહેરી :- રોઝેદાર કો આખરી રાત મેં સુબ્હ સાદિક સે પહેલે સહેરી ખાના મસ્નુન હૈ ઔર બાઈસે સવાબ વ બરકત હૈ હુઝુર (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે હક તઆલા શાનહુ ઔર ઉસકે ફરિશ્તે સેહરી ખાનેવાલોં પર રહમત નાઝિલ ફરમાતે હૈ. એક જગા ઈર્શાદ હૈ. કે સહેરી ખાયા કરો ઊસ્મે બરકત હૈ. એક જગા ઈર્શાદ હૈ તીન ચીઝોં મેં બરકત હે. જમાઅત મે, સરીદમે, ઔર સહેરી મે, એક હદીસ મે ઈરશાદ હૈ કે સહેરી ખા કર રોઝે પર કુવ્વત હાસીલ કરો કિસ કદર અલ્લાહ કા એહસાન ઔર ઈનઆમ હૈ, કે રોઝે કી બરકતસે ઈસસે પહેલે ખાનેકો જિસ્કો સહેરી કહેતે હૈ. ઊમ્મત કે લિએ સવાબ કી ચીજ બનાયા ઔર ઉસ્મે ભી રોઝેદારોકો અજર દિયા જાતા હે આધી રાતકે બાદ જીસ વક્તભી ખાયેં સહેરી કી સુન્નત અદા હો જાએગી લેકિન આખરી રાત મેં ખાના અફઝલ હૈ યાની જબ તક સુબ્હ સાદિક ન હો જાયે સહેરી સે ફારીગ હોકર રોઝે કી નિય્યત કર લેના કાફી હૈ. ઔર જબાન સે યે અલ્ફાઝ કહેં તો અચ્છા હૈ." બિસૌમી ગદીન નવયતું મિન શહરી રમઝાન."

રોઝે કા કફ્ફારા :- તીન તરીકો સે અદા હોતા હૈ.

(૧) ગુલામ આઝાદ કરે (અબ ગુલામ કા દૌર) (પ્રથા) ખત્મ હો ગઈ ઈસ લિયે સિર્ફ દો તરીકો સે કફ્ફારા દીયા જા સકતા હૈ.

(૨) દો મહીને લગાતા રોઝે રખ્ખે

(૩) અગર તાકત ન હોતો ૬૦ મિસ્કીનો (ગરીબાં કો ખાના ખિલાયે (દો વક્ત પેટ ભરકર) યા ૬૦ મિસ્કીનો કે સદકએ ફિત્રકે બરાબર યાની ૬૩૬ ગ્રામ ઘેહું યા ઈસકી કિમત હર મિસ્કીનકો અદા કરે.

તરાવીહ :- કા બયાન પછી નમાઝ કે બયાન મે ગુજર ચુકા હૈ.

ઈફતાર :- આફતાબ ગુરૂબ હોને કા યકીન હો જાને કે બાદ ઈફતાર મે દેર

કરના મકરૂહ હૈ. હા બાદલ હો તો દો ચાર મીનીટ ઈન્તેઝાર કર લેના બેહતર હય. ઔર તીન મીનીટ કા ઈહતીયાત બહરહાલ કરના ચાહીયે.

ખજુર સે ઈફતાર કરના અફઝલ હૈ. ઔર કીસી દૂસરી ચીઝસે ઈફતાર કરે તો ઊસ્મે કોઈ કરાહત નહી. ઈફતાર કે વક્ત યે દુઆ મસનુન હૈ.

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَعَلٰى رِزْقِكَ اَفْطَرْتُ

"અલ્લાહુમ લક સુમ્તુ વઅલા રીઝકીક અફતરતુ"

ઔર ઈફતાર કે બાદ યે દુઆ પઢે.

ذَهَبَ الظَّمَأُ وَابْتَلَّتِ الْعُرُوْقُ وَثَبَتَ الْاَجْرُ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ

"ઝહબતીજ-જમ્અુ વબતલ્લીલ ઊરૂકુ વસબતલ અજરૂ ઈન્શાઅલ્લાહ"

બાઝ રિવાયત મેં આયા હૈ કે ઈફતાર કે વક્ત દુઆ કુબુલ હોતી હૈ. મગર હમલોગ ખાને પર ઈસ તરહ તુટતે હૈ કે દુઆ માગને કી ફુરસદ કહાં? ઈફતારકી દુઆ ભી યાદ નહિ રહેતી.

હદીસ મેં યે દુઆ મુખ્તસર મીલતી હૈ હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઊમર (ર.દી.) ઈફતાર કે વક્ત યે દુઆ પઢા કરતે થે.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْئَلُكَ بِرَحْمَتِكَ وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ اَنْ تَغْفِرَ لِىْ

"અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસઅલુક બિરહમતીક વસિઅત કુલ્લ શયઈન અન તગ ફીરલી."

બાઝ કિતાબોં મેં ખુદ હુઝુર (સ.અ.) સે યે દુઆ મનકુલ હૈ. **"યા વાસિઅલ ફદલી ઈગ્ફીરલી"** ઔર લાઈલાહા ઈલ્લલ્લાહ નસ્તગફીરૂલ્લાહ નસઅલુકલ જન્નત વન ઊઝુબિક મિનન્નાર ઔર કોઈ ખાસ દુઆ જરૂરી નહીં અપની અપની જરૂરતકે લીયે દુઆ ફરમાયે. યાદ આ જાયે તો ઈસ ગુનેહગારકોભી અપની દુઆમેં શામીલ ફરમાલે કે સાઈલ હું સાઈલ કા હક હોતા હૈ.

(ફઝાઈલે રમઝાન)

એતિકાફકા બયાન

(૧) ઈસ્કો કહતે હૈ કિ એતિકાફકી નિય્યત કરકે મસ્જીદમેં રહે. ઔર ઐસી હાજત કે જો મસ્જીદમેં પૂરી ન હો સકે (જૈસે પેશાબ, પાખાના, ગુસલકી ઝરૂરત ઔર વુઝુકી ઝરૂરત વિગેરહકે સિવા) બાહર ન જાયે

(૨) એ'તિકાફ રમઝાન કે આખરી અશરહ મેં યાની આખરી દસ દીનો કા સુન્નતે મુઅક્કેદહ હૈ. ઊસ્કી ઈબ્તેદાઅ ૨૦ રોઝે કો ગુરૂબે આફતાબસે શુરૂ હોતી હૈ. ઔર ઈદકા ચાંદ દેખતેહી ખત્મ હો જાતી હૈ.

યે એ'તિકાફ સુન્નતે મોઅક્કીદા અલલ કિફાયહ હૈ.યાની બાઝ લોગોં કે કર લેનેસે સબકેઝિમ્મેસે અદા હો જાતા હૈ. એ'તિકાફ ઐસી મસ્જીદમેં કરે જહાં નમાઝ જમાઅતસે હોતી હો.

એ'તિકાફ કે ફાઈદે

(૧) એ'તિકાફ કરનેવાલા ગોયા. અપના તમામ બદન ઔર તમામ વકત અલ્લાહ તઆલાકે લીએ વકફ કર દેતા હૈ.

(૨) દુનિયા કે ઝઘડો ઔર બહોતસે ગુનાહોસે મહફુઝ રહતા હૈ.

(૩) એ'તિકાફ કી હાલતમેં ઈસે હર વક્ત નમાઝ કા સવાબ મીલતા હૈ.

(૪) મસ્જીદ ચુંકે અલ્લાહ તઆલા કા ઘર હૈ ઈસલિયે એ'તિકાફમેં મુઅતફિક અલ્લાહ તઆલા કા પડોસી બલ્કે ઊસ્કે ઘરમેં મહેમાન હોતા હૈ.

ચુંકે એ'તિકાફ કરનેવાલા ઘર કારોબાર ઔર સબ લોગોંકો છોડકર ખુદાકે દર પર પડા હૈ. ઈસલિયે ઈસ્કો ઈબાદત ઔર રમઝાન કી બરકતોંસે ફાઈદા ઊઠાનેકા મૌકા ઝિયાદહ મિલતા હૈ. ઈસલિયે ઊસ્કો અપના કિંમતી વક્ત નેક કામોંમે કુર્આન શરીફ કી તિલાવતમેં, દુરૂદ શરીફ પઢને મેં., દીન કી બાતે સિખને સિખાનેમે., દુઆએ કરને, વગયરહમેં લગાના ચાહીયે.

શબેકદ્ર :–

ઈસ ઊમ્મતકી ઊમરે (જીંદગી) પહેલી ઉમ્મતોં કે મુકાબલેમે છોટી હૈ. ઈસલિયે અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલો કરમસે એક રાત ઐસી મુકર્રર ફરમાઈ કે ઊસ્મે ઈબાદત કરનેકા સવાબ એક હઝાર મહીનોંકી ઈબાદતસે જયાદહ હૈ.

લેકીન અલ્લાહ તઆલાને ઈસ રાતકો પોશીદહ રખ્ખા. તાકે લોગ ઊસકો તલાશ કરનેમે કોશીષ કરે. ઔર ઝિયાદા સવાબ હાસિલ કરે.

રમઝાનકે આખરી દીનોં કી રાતોંમે શબેકદ્ર કે હોનેકા ઝિયાદા એહતીમાલ હૈ. યાની ૨૧-૨૩-૨૫-૨૭-૨૯ ઔર સત્તાઈસવી રાતકો ઝિયાદા એહતીમાલ હૈ. ઈન રાતોમે બહુત ઝિયાદા ઈબાદત ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગફાર ઔર દુઆ મે મશ્ગુલ રહના ચાહીયે.

અગર તમામ રાત જાગનેકી તાકત યા ફુરસત ન હો તો જીત્ના હોસકે જાગે ઔર નફીલ નમાઝે. તિલાવતે કુર્આન મજીદ, ઔર ઝિક્રો તસ્બીહ, મેં મશ્ગુલ રહે ઔર કુછ ન હો સકે તો ઈશાં ઔર ફજર જમાઅતસે અદા કરનેકા એહતીમામ કરે હદીસમે હે કે યે રાતભર જાગનેકે હુકમમેં હે.

ઈનરાતોંકો સિર્ફ જલ્સો ઔર તકરીરોંમે સર્ફ કરકે સો જાના બડી મહરૂમી હૈ. તકરીરે ફીરભી હો સકતી હૈ ઈબાદતકા યે વક્ત ફીર હાથ ન આયેગા.

અલબત્તા જો લોગ રાત ભર ઈબાદતમેં જાગનેકી હિમ્મત કરે વો શુરૂમે કુછ વાઅઝ સુન લે. ફીર નવાફીલ ઔર દુઆમેં લગ જાયે તો દુરૂસ્ત હૈ.

(ઝવાહીરૂલ ફિકહ)

હઝરત આઈશા (રદી.)ને હુઝુર (સ.અ.)સે પુછા, યા રસુલુલ્લાહ (સ.અ.)અગર મુજે શબેકદ્ર કા પતા ચલ જાયે તો કયા દુઆ માગું ? હુઝુર (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા. **અલ્લાહુમ્મ ઈન્નક અફુવ્વુન તુહીબ્બુલ અફવ ફઅફુ અન્ની.** (ઈબ્નેમાજા)

નિહાયત જામેઅ દુઆ હૈ હકતઆલા અપને લુત્ફો કરમસે આખેરતકે મુતાલીબેસે મુઆફ ફરમા દે તો ઈસ્સે બઢકર ઔર કયા ચાહીયે ?

સદકએ ફિત્ર

ખુદા તઆલાને અપને બંદો પર સદકા મુકર્રર ફરમાયા હૈ કે રમઝાન શરીફ કે ખત્મ પર રોઝા ખુલ જાનેકી ખુશીમે શુક્રિયા કે તૌર પર અદા કરે ઊસે "સદકએ ફિત્ર" કહતે હૈ. ઔર રોઝા ખુલને કી ખુશી મનાને કા દીન હોનેકી વજહસે ઈસ ઈદકો "ઈદૂલફિત્ર"કહતે હૈ.

જો મુસલમાન ઈત્ના માલદાર હો જિસ પર ઝકાત વાજીબ હો યા

ઊસ પર ઝકાત તો વાજીબ નહિ. લેકીન ઝરૂરતસે ઝિયાદા ઈત્ના સામાન હૈ કે ઈસ પર ઝકાત વાજીબ હો જાતી હૈ તો ઈસ પર ઈદકે દીન સદકએ ફિત્ર દેના વાજીબ હૈ. ચાહે ઝરૂરત સે ઝિયાદા માલ તિજારતકા હો યા નહોઔર ચાહે ઊસ પર સાલ પુરા ગુઝરા હો યા ન ગુઝરા હો અગર કોઈ કર્ઝદાર હૈ તો કર્ઝ કી રકમ જોડકર ઊસ્મે સે નિકાલ દો. દેખો અગર બાકી માલ નિસાબ સે કમ રહેતા હૈ તો સદકએ ફિત્ર વાજીબ નહિં.

સદકએ ફિત્ર અપની તરફસે ઔર અપની નાબાલિગ ઔલાદ કી તરફસે અદા કરના વાજીબ હૈ.

મશ્હુર હૈ કે "જીસ્ને રોઝે નહિ રખ્ખે" ઊસ પર સદકએ ફિત્ર વાજીબ નહિ. યે બાત ગલત હૈ.

ઈદકે દીન ઈદકી નમાઝમેં જાનેસે પહેલે અદા કરના બેહતર હૈ. અગર નમાઝ સે પહેલે અદા ન કરે તો નમાઝ કે બાદ અદા કરે. જબ તક અદા ન કરેગે ઊસ પર વાજીબ રહેગા.

<u>સદકએ ફિત્રકા વજન</u> :- સદકએ ફિત્રમેં ગેહું યા આટા આધા સાઅ યાની ૧ કિલો ૬૬૨ ગ્રામ એક શખ્સ કા સદકએ ફિત્ર હૈ. ઔર ઈહતીયાતન (દો કિલો) દેના ચાહીયે. અગર કિંમત દેના હો તો દો કિલો ગેહું કી કિંમત બાઝાર ભાવસે અદા કરે.

સદકએ ફિત્ર ઊન્હીં લોગોંકો દેના જાઈઝ હૈ. જીન્કો ઝકાત દેના જાઈઝ હૈ. (યાની ગરીબકો જીસ્કે પાસ નિસાબ તક માલ નહો)

જીસ્કો ઝકાત દેના જાઈઝ નહિ ઊસકો સદકએ ફિત્ર દેનાભી જાઈઝ નહી.

કોઈ ફર્ઝ યા વાજીબ સદકા ઐસે લોગોકો દેના જાઈઝ નહી જીન્કે પાસ સદકએ ફિત્ર કા નિસાબ મૌજુદ હો.

નફીલ રોઝે

<u>આશુરહ કા રોઝા</u> :-(૧) મુહર્રમ કી દસવી તારીખકા રોઝા રખના મુસ્તહબ હૈ હદીષ શરીફમેં આયા હૈ આપ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા મુજે ઊમ્મીદ હૈ કે આશુરે કે દીન રોઝા રખના પીછલે સાલકે તમામ છોટે ગુનાહોંકા કફ્ફારા હો જાતા હૈ. (મુસ્લિમ)

આશુરા કે રોઝે કે સાથ એક રોઝા મિલાલો બેહતર યે હે કે નવમી ઔર દસવી કા રોઝા રખ્ખો અગર કીસી વજહસે નવમીકા રોઝા ન રખ

સકે તો ફીર દસવી કે સાથ ગ્યારહવી કા રોઝા રખલે.

સિર્ફ દસવીં મોહર્રમકા એક રોઝા રખના મકરૂહ હૈ.

(૨) **અરફહ** :- યાની નવમી જીલ્હઝકા રોઝા રખનેકા બહોત સવાબ હૈ ચુનાંચે હુઝુર (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ મેં ખુદાસે ઊમ્મીદ કરતા હું કે અરફહકા રોઝા રખના એક સાલ કે અગલે પીછલે ગુનાહોં કા કફફારહ હો જાતા હૈ (મુસ્લિમ)

ફાઈદા :- જીલ્હઝકી નવમી તારીખ જીસ દીન અરફાત કે મયદાનમેં હજજકે લીયે જમા હોતે હૈ. ઊસ દીનકો "અરફહ" કહતે હૈ. શરીઅતમેં સાલ ભરમેં યહી એક દીન અરફહકા હૈ. જાહીલ લોગોંને ઔર ભી કઈ દીનોંકે નામ અપની તરફસે "અરફહ" રખદીયા હૈ જો ગલત ઔર બે અસલ હૈ.

પંદરવી શાબાનકા રોઝા :- શાબાનકી પંદરવી રાતકો ઈબાદત કરના. ઔર દીનકો રોઝા રખના મુસ્તહબ હૈ. હુઝુર (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ કે જબ શાબાનકી પંદરવી રાતહો તો ઊસમે જાગો (ઈબાદતકે લીએ)ઔર ઈસકે દીનમેં રોઝા રખ્ખો. કયુંકે અલ્લાહ તઆલા શબેબરાતમેં આફતાબ ગુરૂબ હોને કે વક્તસે આસ્માનસે દુનિયા કી તરફ નુઝુલ (યાની ખાસ રહમતેં) ફરમાતે હૈ ઔર ફરમાતે હૈ કયા?કોઈ મગફીરત ચાહનેવાલા હૈ. કે મેં ઊસ્કો બખ્શદું કયા કોઈ રોઝી માંગનેવાલા હૈ ? મુસીબત ઝદહ હે ? કે મેં ઊસ્કો તંદુરસ્તી દું ? કયા કોઈ ઐસા હૈ ? કયા કોઈ ઐસા હૈ ?(રાત ભર યહીં રહમત કા દરિયા બેહતા રહતા હૈ યહાં તકકે સુબહ સાદીક હો જાયે.) (ઈબ્નેમાજા)

ફાઈદા :- શબે બરાતકી અસલ ઈત્ની હૈ કે રાતકો ઈબાદત કે લીયે જાગે. ઔર દીન કો રોઝા રખ્ખે. કે યે કામ બહુત બુઝુર્ગી ઔર બરકતકે હૈ.હમારે નબી (સ.અ.)ને ભી ઈસ રાતમેં ઈબાદત કરનેકી ઔર દીનકો રોઝા રખનેકી તરગીબ (શોક) દિલાયા હૈ. ઈસ રાતમેં હમારે નબી (સ.અ.)ને કબ્રસ્તાન જાકર મુર્દો કે લીએ મગફીરતકી દુઆ માગી હૈ ઈસલીએ હમભી ઈસ તારીખમેં મુરદોકો સવાબ બખ્શ દીયા કરે. ચાહે કુરાન શરીફ પઢકર. ચાહે ખાના ખિલાકર ચાહે સદકા કરકે. ચાહે દુઆએ મગફીરત કરકે. તો યે સબ તરીકે સુન્નતકે મુતાબીકહૈ. ઈસ્સે ઝિયાદહ જીત્ને બખેડે લોગ કરતે હૈ.ઔર ઊસ્મે હલવેકી કૈદ લગા રખ્ખી હૈ. ઔર ઈસ્કી પાબંદી હો રહી હૈ. યે સબ ગલત ઔર બે અસલ બાતેં હૈ. (બહેશ્તી ઝેવર)

શવ્વાલકે છે રોઝે :- માહે શવ્વાલમેં છે નફીલ રોઝે રખનેકી ફઝીલત દુસરે નફીલ રોઝોં સે ઝિયાદા હૈ. જીસ્કો "શશઈદ" કે રોઝે કહતે હૈ.

હઝરત અબુ અય્યુબ અન્સારી (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા જીસ્ને રમઝાનકે રોઝે રખ્ખે ઔર ઈસ્કેબાદ શવ્વાલકે છે રોઝે રખ્ખે. તો ગોયા ઊસ્ને સારા ઝમાના રોઝે રખ્ખે. (મુસ્લિમ શરીફ)

ફાઈદા :- બાઝ લોંગ યે સમઝતેં હૈ કે અગર ઊન્કો ઈદ કે બાદ દુસરે દીન ફોરન શુરૂ કર દે તબતો સવાબ મિલેગા. વરના નહિ મિલતા- યે ખ્યાલ ગલત હૈ. બલ્કે અગર મહીના ભર મેં ભી પુરા કર લીયા તો ભી સવાબ મીલેગા. ચાહે ઈદ કે બાદ ફોરન શુરૂ કરે યા બાદમેં ચાહે લગાતાર છે રોઝે રખ્ખે. યા મુતફર્રિક તૌર પર (અલગ અલગ) રખ્ખે. બહરહાલ ઊસ્કો સવાબ મીલેગા.

અય્યામે બીજ કે રોઝે :- અફઝલ યે હૈ કે હર મહિને કી તેરહ, ચૌદહ, પંદરહ તીન દીનકે જીન્કો "અય્યામે બીઝ" કહતે હૈ રોઝા રખ લીયા કરે. તો ગોયા ઊસ્ને સાલભર બરાબર રોઝે રખ્ખે. હુઝુર (સ.અ.) યે રોઝે રખ્ખા કરતે થે ઐસે હી પીર ઔર જુમેરાત કે દીન ભી રોઝા રખતે થે. અગર કોઈ હિમ્મત કરે તો બહુત સવાબ હૈ.

હઝરત અબુ હુરૈરહ (ર. દી) સે રિવાયત હૈ કે મુઝે મેરે ખલીલ સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમને તીન ચીઝોંકી વસીય્યત ફરમાઈ- હર મહીના તીન રોઝેં રખનેકી ચાશતકી દો રકાતેં અદા કરનેકી ઔર ઈસ બાતકી કે મેં સોનેસે પહેલે વિત્ર અદા કર લિયા કરૂં (બુખારી-મુસ્લિમ શરીફ)

પાંચ દિનોંમેં રોઝા રખના હરામ હૈ

(૧) ઈદુલ ફિત્ર (૨) ઈદુલ અદહા. (૩) ૧૧-૧૨-૧૩ જીલ્હજજ ઈન પાચ દિનોં મેં રોઝા રખના હરામ હૈ.

ઈદૈન કી રાતોં કી ફઝીલત :- નબીયે કરીમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે જો શખ્સ સવાબ કી નિય્યત કરકે દોનોં ઈદોંકી રાતોં મેં જાગે. ઔર ઈબાદત મેં મશગુલ રહે ઊસ્કા દીલ ઊસ દીન નહિ મરેગા. જીસ દિન સબકે દીલ મર જાયેગેં (યાની ફીત્ને ફસાદ કે વક્ત જબ લોગોં કે દીલો પર મુર્દની છાતી હૈ) ઊસ્કા દીલ ઝિન્દા રહેગા ઔર મુમકીન હૈ સુર ફુકે

જાનેકા દીન મુરાદ હો કે ઊસ્કી રૂહ બેહોશ ન હોગી.

એક હદીસ મેં ઈર્શાદ હૈ કે જો શખ્સ પાંચ રાતોં મેં ઈબાદત કેલીયે જાગે ઈસ્કે લીયે જન્નત વાજીબ હો જાયેગી.

(૧) લયલતુત્તરવિય્યહ. યાની આઠવી ઝીલ્હઝ કી રાત.
(૨) લયલતુલ અરફહ- યાની નવમી ઝિલ્હજ કી રાત
(૩) લયલતુન્નહર-યાની દસ ઝિલ્હજ કી રાત
(૪) ઈદુલ ફિત્ર કી રાત
(૫) શબે બરાત યાની પંદરવી શાબાન કી રાત.

(ફઝાઈલે રમઝાન)

ઝકાતકા બયાન

ઈસ્લામકા ચોથા રૂકન ઝકાત હૈ :- "ઝકાત" માલકે ઈસ હિસ્સેકો કહેતે હૈ. જીસ્કો ખુદાકે હુકમ કે મુવાફીક ફકીરોં મોહતાજોં વગયરહ કો દેકર ઊસ્કા માલીક બના દીયા જાયે. યું સમજો નમાઝ રોઝા બદની ઈબાદત હૈ. ઔર ઝકાત માલી ઈબાદત હૈ. માલદારોકો ઝકાત નિકાલના ફર્ઝ હૈ. કુર્આન શરીફકી આયતોં ઔર હુઝુર (સ.અ.) કી હદીસો સે ઈસ્કી ફર્ઝિયત સાબિત હૈ. જો શખ્સ ઝકાત કે ફર્ઝ હોનેકા ઈન્કાર કરે વો કાફીર હૈ. ઝકાત હિજરત કે દુસરે સાલ ફર્ઝ હુઈ.

જીન માલોં મેં ઝકાત ફર્ઝ હૈ. શરીઅતને ઊન્કી ખાસ ખાસ મિકદાર મુકર્રર ફરમાઈ હૈ. જબ ઈત્ની મિકદાર કિસીકે પાસ પુરી હો જાએ ઔર એક સાલ ઈસ પર ગુઝર જાએ તો ઝકાત ફર્ઝ હોતી હૈ. ઈસ મીકદાર કો "નિસાબ" કહતે હૈ."

ઝકાત કી તાકીદ ઔર ફઝાઈલ

(૧) હુઝુર (સ.લ.) ને ઈર્શાદ ફરમાયા જો શખ્સ માલકી ઝકાત અદા કરે તો ઊસમાલ કા શર ઊસ્સે જાતા રહતા હૈ. (તિબરાની)

યાની માલકે શરસે હિફાઝત રહતી હય અખિરતકે એઅતબારસે તો ઝાહીર હૈ. કે અઝાબ નહી હોગા. ઔર દુનિયાકે એઅતેબારસે ઊસ્કા ફાઈદા માલકા આફતોસે મહફુઝ રહેના હૈ.

(૨) હુઝુર (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે અપને માલકો ઝકાતકે ઝરીયે મહફુઝ બનાઓ. ઔર અપને બિમારોંકા ઈલાજ સદકાસે કરો. બલા ઔર મુસીબતોં કા ઈલાજ દુઆ ઔર અલ્લાહ તઆલા કે સામને અજીઝી સે કરો
(૩) હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા કે ઝકાત ઈસ્લામકા (બહોત બડા) પુલ હૈ. (તિબરાની)

ઝકાત ન દેને પર અઝાબ

જીસ શખ્સકે પાસ માલ હો ઔર ઊસ્કી ઝકાત ન નિકાલે તો કિયામતકે દીન ઊસ્કો બહુત સખ્ત અઝાબ હોગા.
(૧) રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા જીસ્કે પાસ સોના ચાંદી હો ઔર ઊસ્કી ઝકાત ન દેતા હો તો કિયામત કે દીન ઊસ્કે લીયે આગકી તખ્તીયા બનાઈ જાયેગી ફીર ઊન્કો દોઝખકી આગમે ગરમ કરકે ઊસ્કી દોનોં કરવટે ઔર પેશાની ઔર પીઠ પર દાગ દીયે જાયેગે. જબ ઠંડી હો જાયેગી તો ફીર ગરમ કરલી જાયેગી. (મુસ્લિમ શરીફ)
(૨) હુઝુર (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે જીસ્કો અલ્લાહને માલ દીયા હો ઔર ઊસ્કી ઝકાત અદા નહી કી તો કિયામતકે દીન ઊસ્કા માલ ઝેહરીલા ગંજા સાપ બનાયા જાયેગા. જો ઈસકી ગરદનમે લીપટ જાયેગા વો ઈસ્કે દોનોં જબડે નોચેગા ઔર કહેગા મેં હી તેરા માલ હું તેરા ખઝાના હું. (બુખારી શરીફ)

ખુદાકી પનાહ ભલા ઈત્ને બડે અઝાબકો કોન બરદાશ્ત કર સકતા હૈ. થોડીસી લાલચ કે લીએ ઈત્ને બડે અઝાબ કો ભુગતના બડી બેવકુફી હૈ. ખુદાકા દિયા હુવા માલ ખુદાકે નામ પર ન દેના કિત્ની બુરી બાત હૈ.

ઝકાત રોકને સે કાલ પડતા હૈ

રસુલે અકરમ (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ જો લોગ ઝકાત રોક લેતે હૈ. અલ્લાહ ઈન પર કહત યાના કાલ કી મુસીબત ડાલ દેતે હૈ. દુસરી હદીસમેં હૈ કે જો લોગ ઝકાત રોક લેતે હૈ. ઊન પર બારિશ રોક લી જાતી હૈ.
મસ્અલા :- (૧) અગર કિસીકી મીલકીયતમે પર-૧/૨ (સાડે બાવન) તોલા ચાંદી યા સાડે સાત તોલા સોના હો યા ઊસ્મે કીસી એક કી કિંમત

કે બરાબર રૂપિયા યા નોટ હો તો ઊસ પર ઝકાત ફર્ઝ હૈ.
(૨) તિજારત કા સામાન અગર ૫૨-૧/૨ (સાડી બાવન) તોલા ચાંદીકી કિંમત કે બરાબર હો તો ઊસ પર ભી ઝકાત ફર્ઝ હૈ.
(૩) કારખાને ઔર મશીનોં પર ઝકાત ફર્ઝ નહી લેકીન જો માલ ઊસ્મેં (તૈયાર હોતા હૈ ઊસ પર ઝકાત ફર્ઝ હૈ.)ઈસી તરહ જો કચ્ચા માલ કારખાનેમેં સામાન બનાનેકે લીએ રખ્ખા હૈ ઊસ પર ઝકાત ફર્ઝ હૈ.
(૪) સોના ચાંદી કી હર ચીઝ પર યાની ઝેવર -બરતન -અસ્લીઝરી -સોને ચાંદી કે બટન વગેરહ ઈન સબ પર ઝકાત ફર્ઝ હૈ.
(૫) કીસીકે પાસ થોડા રૂપિયા થોડા સોના ચાંદી ઔર થોડા તિજારત કા સામાન હૈ. લેકીન અલગ અલગ કોઈ સામાન નિસાબ તક નહી તો સબકો મિલાકર દેખો ઈન સબ કિ કિંમત સાડે બાવન તોલા ચાંદી કે બરાબર હો જાએ તો ઝકાત ફર્ઝ હોગી. ઔર ઈસસે કમ રહે. તો ઝકાત ફર્ઝ નહી.
(૬) ઝકાત અદા કરને મેં જીસ કદર માલ હૈ. યા રૂપિયા હૈ. યા સોના ચાંદી હૈ. ઈસ્કા ચાલીસવા હિસ્સા દેના ફર્ઝ હૈ. ઔર ઝકાત દેને કે વક્ત જો ભાવ હોગા. ઈસ હિસાબસે દેની પડેગી. (ખરીદ કિંમત ન લગેગી.)
(૭) ઝકાત કી રકમ જીસ મુસ્તહિકકો દી જાએ તો કીસી મહેનત યા ખિદમત કે બદલેમે ન દે. અગર બદલે મે દેગા તો ઝકાત અદા નહી હોગી.
(૮) ઝકાત કી રકમ મુસ્તહીક કો દેકર ઊસ્કો ઈસ રકમકા માલીક બના દેના જરૂરી હૈ. જીસ્મે ઊસ્કો હરતરહકા ઈખ્તિયાર હો કબ્ઝે બગૈર ઝકાત અદા નહિ હોગી. (ઝવાહિરૂલ ફિકહ)

નોટ :- ઝકાત કિતને લોગોં પર ફર્ઝ હૈ ઊસ્કી તફસીલ લોગોં કે હાલાત કે લિહાઝ સે બહુત લમ્બી હૈ ઈસલિયે મૌકા ઔર હાલાત કે લિહાઝ સે માલુમ કરે ઔર ઊસ પર અમલ કરે જીસ્કી તફસીલ બાકી કિતાબોમે મૌજુદ હૈ.

વો લોગ જીન્કો ઝકાત દેના જાઈઝ હૈ

ઝકાત દેતે વક્ત યા ઝકાત કી રકમ યા માલ અલાહિદા કરતે વક્ત યે નિય્યત કરના જરૂરી હૈ કે "યે માલ મેં ઝકાત મે દેતા હું" અગર બગૈર નિય્યત કે દે દીયા ફીર ઝકાતમેં ગીન લીયા તો ઝકાત અદા નહિ હોગી.
(૧) ફકીર કો યાની વો શખ્સ જીસ્કે પાસ થોડા માલ વ અસ્બાબ હૈ.

લેકિન નિસાબ કે બરાબર નહિ. ઊસ્કો ઝકાત દેના જાઈઝ હૈ.
(૨) કર્ઝ દાર કો યાની વો શખ્સ જીસ્કે જીમ્મે લોગોં કા કર્ઝ હો. ઔર ઊસ્કે પાસ નિસાબ કે બરાબર માલ ન હો તો ઊસ્કો ભી ઝકાત દેના જાઈઝ હૈ.
(૩) વો મુસાફિર જો હાલતે સફરમેં તંગદસ્ત હો ગયા તો ઊસ્કો ભી ઝરૂરતકે મુતાબીક દે સકતે હૈ.
(૪) મદારિસ કે મોહતમીમોં કો તાલીબે ઈલ્મો પર ખર્ચ કરને કે લીયે દેનેમે કુછ મુઝાઈકા (વાંધા) નહિ.

વો લોગ જીન્કો ઝકાત દેના જાઈઝ નહિ

(૧) માલદાર કો જીસ્કે પાસ નિસાબ કે બરાબર માલ હો યા ઈસકી કિંમત કે બરાબર કોઈ માલ હો જૈસે તાંબે કે બરતન વગેરહ જો ઊસ્કી ઝરૂરતસે ઝિયાદા હો ઊસ્કો ઝકાત કા માલ દેના જાઈઝ નહિ.
(૨) સૈયદ કો યાની બનીહાશીમ. હઝરત જઅફર (રદી.) ઔર હઝરત અલી (રદી.)કી ઔલાદ મુરાદ હૈ.
(૩) અપને બાપકો મા, દાદા-દાદી, નાના-નાની, બેટા-બેટી, પોતા-પોતી, નવાસા-નવાસી વગેરહ કો ઝકાત નહી દે સકતે.
(૪) ખાવિંદ અપની બીવીકો ઔર બીવી અપને ખાવિંદકો ઝકાત નહિ દે સકતી.
(૫) કાફીર ઔર માલદાર આદમી કી ના બાલિગ ઔલાદ કો ભી નહિ દે સકતે.
(૬) ઝકાતકી રકમ ઐસે કામોંમે નહીંખર્ચ કર સકતે જીન્મે કોઈ માલીક ન બન સકતા હો. જૈસે મય્યતકે કફન દફનમેં મય્યૈત કે કર્ઝ કો અદા કરના. યા મસ્જીદકી તઅમીરમે યા ફર્શ ઔર લોટે વગેરહ લાનેમે ઝકાતકી રકમ ખર્ચ કરના જાઈઝ નહી.

કીસકો ઝકાત દેના અફઝલ હૈ

અવ્વલ અપને રિશ્તેદારોં કો જૈસે ભાઈ -બહેન- ભતીજે- ભતીજીયા- ભાન્જે- ભાન્જીયા- ચચા- ફુફી- ખાલા- મામું- સાસ- સસુર- દામાદ- વગેરહમેં જો હાજતમંદ હો ઊન્કો અપને પડોસીયોકો યા અપને શહેર કે લોગોંમે જો ઝિયાદા હાજતમંદ હો ઊન્કો દેના અફઝલ હૈ. ફીર જીસે દેને મે દીનકા

નફા ઝિયાદા હો. જૈસે તાલીબે ઈલ્મ. (તાલીમુલ ઈસ્લામ)

ફાઈદા :– ઝકાતકો અદા કરનેકે અલાવહ દુસરે સદકાત ઔર ખૈરાત કે કામ ઐસે હૈં કે મુસલમાન સિર્ફ ઝકાત અદા કરકે તમામ ઝિમ્મેદારીયો સે સુબુક દોશ નહિ હોતા. ઝકાતકે અલાવહ ઔરભી દુસરેકામ ઐસે હૈ. જીન્મે માલ ખર્ચ કરના લાઝીમ ઔર ઝરૂરી હૈ. કીસી જગા મસ્જીદ નહી. ઔર મસ્જીદકી તામીર ઔર દીની તાલીમ કે લીયે હુકુમત અગર ઈન્તિઝામ નહિ કરતી તો દીની તાલીમ કા ઈન્તિઝામ મુસલમાનોં પર લાઝીમ હૈ બસ ફર્ક ઈત્ના હૈ કે ઝકાત ફર્ઝે ઐન હૈ ઔર યે કામ ફર્ઝે કિફાયહ હે.

ફર્ઝે કિફાયહ કે મઅના યે હૈ કિ કૌમ કે ચંદ લોગોને યા કિસી જમાઅતને ઈન ઝરૂરતોં કો પુરા કર દીયા તો દુસરે મુસલમાન સુબકદોશ હો જાતે હૈ. ઔર કીસીને નહિ કીયા તો સબ ગુનેહગાર હોતે હૈ. (મઆરિફુલ કુર્આન જીલ્દ - ૩ પેજ - ૭૯)

હજ કા બયાન

જીસ્કે પાસ ઝરૂરત સે ઝિયાદા ઈત્ના માલ હો કે સવારી પર દરમ્યાની ગુઝરાનસે ખાતા પીતા ચલા જાએ. ઔર હજ કરકે આ જાએ ઊસ્કે જીમ્મે હજફર્ઝ હો જાતા હૈ. હજકી બહુત ફઝીલત આયી હૈ.

(૧) રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા હજ ઔર ઊમરહ ગુનાહોં કો મીટા દેતે હૈ જૈસે ભટ્ટી લોહે કે મૈલ કો દુર કરતી હૈ.

(૨) ઔર જીસ્કે જીમ્મે હજ ફર્ઝ હો ઔર વો ન કરે ઊસ્કે લીએ સખ્ત ધમકી આયી હૈ.

(૩) રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા જીસ્કે પાસ ખાને-પીને ઔર સવારી કા ઈત્ના સામાન હો કે વો શખ્સ બયતુલ્લાહ શરીફ તક જા સકે ઔર ફીર વહ ન જાએ તો વો ચાહે યહુદી હો કર યા નસરાની હો કર મરે (નઊઝુબિલ્લાહ) ઈત્ની સખ્ત વઈદ લોગોં કો મઅલુમ હે ફીરભી બાઝ લોગ ઊસ્મે ગફલત કરતે હૈ.

(૧) બાઝ લોગોંકો હજ કરનેકી ગુંજાઈશ હોતી હૈ.લેકીન મકાનકી તઅમીર યા શાદી વગેરહ કેકામોંમે ખર્ચ કરનેકો મુકદ્દમ (પહેલા) સમઝકર અપનેકો હજસે મહરૂમ કરતે હૈ. ઊસ્કે લીયે મસઅલા યે હૈ કે અપને પાસ કી જમા રકમ હજકે દીનોં (શવ્વાલ)કે આનેસે પહેલે ખર્ચ હો ગઈ તો હજ ફર્ઝ

નહી હોગા. ઔર રકમ મૌજુદ હૈ ઔર હજકા ઝમાના આ ગયા તો હજ ફર્ઝ હોગા ફીર વો રકમ મકાનકી તામીરમેં યા શાદી વગેરહમે ખર્ચ કરના જાઈઝ નહી. અગર મકાનકી તામીર કી ઝરૂરત હો અગર હજ છોડકર મકાન બનાયા યા શાદીમેં રકમ ખર્ચ કરદી તો હજ ઉસ્કે ઝિમ્મે બાકી રહેગા ઔર ઉસ્કે મા -બાપ -મના કરતે હો તબભી હજ કો જાના ફર્ઝ હૈ. ઉસ્મે વાલેદૈનકી ઈતાઅત જાઈઝ નહી.

(૩) ઈસી તરહ જીસ ઔરત પર હજ ફર્ઝ હો ઔર ઉસ્કે સાથ ઉસ્કા મરહમ ભી હો મગર ઉસ્કા શૌહર મના કરે તો શોહરકા કહેના માનના જાઈઝ નહિ.

(૪) બાઝ ઔરતેં બગેર મહરમકે દુસરી ઔરતોં કે સાથ ચલી જાતી હૈ. યા દુસરે મર્દો કે સાથ ચલી જાતી હૈ યે જાઈઝ નહિ

(૫) બાઝ લોગ અપને રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્તો કે લીએ વહાંસે તબર્રૂકાત લાનેકો એસા ઝરૂરી સમઝતે હૈ કે જબ તક ઉસ્કો ખરીદનેકા ખર્ચ ન હો હજકો નહી જાતે યા ઈસી તરહ હજસે પહેલે યા વાપસ આકર ખાનેકી દઅવત કો લાઝીમ સમઝતે હૈ. બસ ઈન તમામ કામોં કી વજહસે મુલતવી રખના હરામ હૈ.

મદીનહ મુનવ્વરહકી હાજરી

હુઝુર રસુલે ખુદા (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે જીસ્ને મેરી કબ્રકી ઝિયારતકી ઉસ્કે લીએ મેરી શિફાઅત ઝરૂરી હોગી ઔર યે ભી ફરમાયા જીસ્ને હજ કિયા ઔર મેરી ઝિયારત નહી કી ઉસ્ને મુઝ પર ઝુલ્મ કિયા.

ફાઈદા :- જીન્કો ગુંજાઈશ હો વો હજ કે સાથ ઝિયારતે મદીનહ કા શર્ફ ઝરૂર હાસિલ કરે. ઈસ્કી બહુત ફઝીલત વારીદ હુઈ હૈ. બલ્કે તાકીદ ભી આયી હૈ. ઈસ રિવાયતસે યે ભી માલુમ હુઆ કે કબ્ર શરીફકી ઝિયારત કી નિય્યતસે જાનેમે ભી મુઝાઈકા (વાંધા) નહી હૈ.

બસ યહાં હજકે બયાનકો ખત્મ કિયા જાતા હૈ. જીસ્કો હજકા તરીકા ઔર મસાઈલ માલુમ કરના હો વો હજકી કિતાબોં કે ઝરીયે હાસિલ કરે જૈસે કે "મુઅલ્લિમુલ હુજ્જાજ" આસાનહજ, રફીકેહજ, ઔર હજ્જતુલવિદાઅ યા ઔર કોઈ મુઅતબર કિતાબ મીલ જાએ ઉસ્મે. પઢે.

અશ્રએ જીલ્હજ

જીલ્હજ કે પહેલે અશ્રેકી ફઝીલત :-

કુર્આન શરીફમે ઈર્શાદે ખુદાવંદી હૈ **"વલફઝરી વલયાલીન અશ્ર"** "કસમહૈ ફઝર" (કે વક્તકી) ઔર ઝિલ્હજકી દસ રાતો કી. (દુર્રે મન્સુર)

મુફસ્સિરીનને દસ રાતોંકી તફસીરમેં ઝીલ્હજકી દસ રાતેં મુરાદ લી હૈ.

હઝરત અબુ હુરૈરહ (રદી.) બયાન કરતે હૈ કે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે ઝિલ્હજ કે પહેલે અશરેમે હર નેક અમલ અલ્લાહકો ઈન્તીહાઈ મેહબુબ હે. ઈન દીનોમે હર દીન કા રોઝા એક સાલકે નફીલ રોઝેકે બરાબર ઔર હર રાતકા કિયામ (રાતકી ઈબાદત) લયલતુલ કદ્ર કે કિયામકે બરાબર હૈ.

(તિરમીઝી)

મસ્અલા :- હઝરાતે ફુકહાને ઈન દીનો કે રોઝોકો મુસ્તહબ ઔર શબબેદારીકો મન્દુબ ફરમાયા હે. (નુરૂલ ઈઝાહ)

અરફહકે દીનકી ફઝીલત

ઝીલ્હજ કી નવમી તારીખકો અરફહ કહેતે હૈ. ઈસ દીનમે રોઝા રખનેકી બહુત ફઝીલત આઈ હૈ.

હુઝુર (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ કે અરફહ કે દીનકા રોઝા ગુઝિશ્તા એક સાલકે ઔર આઈન્દા એક સાલ કે ગુનાહો કા કફફારહ બન જાતા હૈ.

(મુસ્લિમ શરીફ)

નીઝ ઈર્શાદ ફરમાયા કે જીસ્ને અરફહકા રોઝા રખ્ખા ઊસ્કે પે દરપે દો સાલ કે ગુનાહ બખ્શ દીયે જાતે હે. (તરગીબ)

નીઝ હુઝુર (સ.અ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે ઈસ દીનસે ઝયાદા કીસી દીન ભી લોગ જહન્નમસે આઝાદ નહી હોતે. (મિશ્કાત શરીફ)

તકબીરાતે તશ્રીક

(૧) અરફહ કે દીન ફજર કી નમાઝસે લેકર તેરહવી તારીખકી અસર તક (યાની ૨૩ નમાઝો તક)મુકીમ હો યા મુસાફિર મર્દ હો યા

ઔર શહેર હો યા ગાવ હર ફર્ઝ નમાઝ કી સલામ ફેરકર એક મરતબા અલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વલ્લાહુ અકબર અલ્લાહુ અકબર વલિલ્લાહીલહમ્દ પઢના વાજીબ હૈ. (નુરૂલ ઈઝાહ)

(૨) તન્હા નમાઝ પઢનેવાલા ઔર ઔરત દોનોં પર વાજીબ હૈ. અલબત્તા ઔરત તકબીર આહિસ્તા પઢે. ઈસી તરહ છુટી હુઈ રકાતેં પુરી કરને કે બાદ કહે જો ઈમામ કે પીછે નમાઝ પઢતે હૈ.

(૩) અગર ઈમામ તકબીર પઢના ભુલ જાએ તો મુકતદી ફોરન કહે. ઈમામ કા ઈન્તેઝાર ન કરે.

નોટ :- ઈદકી રાતકી ફઝીલત ઔર નમાઝકી તરકીબ પીછે નમાઝે ઈદકે બયાનમેં ગુજર ચુકી હૈ.

કુર્બાની કી ફઝીલત

હઝરત ઝેદ બિન અકરમ (રદી.)ને દરયાફત કીયા યા રસુલુલ્લાહ (સ.અ.) "કુર્બાની કયા ચીઝ હૈ ?" આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા સુન્નત હૈ તુમ્હારે બાપ હઝરત ઈબ્રાહિમ (અ.સ.)કી સુન્નત હૈ. સહાબા (રદી.)ને પુછા કે ઊસ્મે હમારે લીયે કયા અજર હૈ ? ફરમાયા ઊસ્કે હર બાલકે બદલેમે એક નેકી હૈ સહાબા (રદી.)ને પુછા- સુફમેં ? ફરમાયા સુફ કે હર બાલકે બદલેમે એક નેકી હૈ. (ઈબ્ને માંઝા)

સુબ્હાનલ્લાહ ! કિત્ના બડા સવાબ હૈ ઈત્ના ઝિયાદા સવાબ સુનકર તો જીસ પર વાજીબ નહિ વો ભી કુર્બાની કરનેમે પીછે ન રહેગા

કુર્બાની ન કરનેકી વઈદ :- જીસ આદમી પર કુર્બાની વાજીબ હો જાએ ફીરભી વો કુર્બાની ન કરે વો બડા મહરૂમ ઔર બદનસીબ ઈન્સાન હૈ. ઈસ્કે મુતઅલ્લીક હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા કે જો આદમી કુર્બાની કરનેકી તાકત રખતા હો ફીરભી કુર્બાની ન કરે વો હમારી ઈદગાહકે પાસ ન આયે.

મતલબ યે હૈ કે વો આદમી બારગાહે રબ્બુલ ઈઝઝતમે હાઝરીકે કાબિલ નહી.

કુર્બાની કીસ પર વાજીબ હૈ :- કુર્બાની સાહીબે નિસાબ પર વાજીબ હૈ. ઔર જો સાહિબે નિસાબ ન હો ઊસ્કે લીયે મુસ્તહબ હૈ. (ફઝાઈલે હજ)

(૧) સબસે પહેલે "ફરાખ દસ્તી" કા હોના યાની જીસ પર સદકએ ફિત્ર વાજીબ હો ઔર સદકએ ફિત્ર ઊસ પર વાજીબ હૈ. જીસકે પાસ ૮૭-૧/૨

ગ્રામ સોના હો, યા ૬૧૨ગ્રામ -૩૫૦ મીલીગ્રામ ચાંદી હો યા ઈત્ની કિંમત કા સામાન ઝરૂરતસે ઝિયાદા હો યાની રહનેકા ઘર સવારી ઔર કામકે ઓઝાર ઔર પહનને કે કપડો કે અલાવહ કી ચીઝેં હો તો ઊસ પર કુર્બાની વાજીબ હૈ.

(૨) થોડા સોના થોડી ચાંદી હો ઔર ઊસ્કી કિંમત ઈસ ઝમાનેમેં ચાંદીકે નિસાબ કે બરાબર પહોંચ જાયે તો ઈસ પર કુર્બાની વાજીબ હૈ.

(૩) થોડા સોના થોડી ચાંદી ઔર થોડા રૂપિયા હો તો સબકો મીલાકર ૫૨-૧/૨ તોલા ચાંદી કી કિંમતકો પહોંચ જાયે તો ઊસ પર ભી કુર્બાની કરના વાજીબ હોગી.

(૪) જીસ પર કુર્બાની વાજીબ હૈ વો ઝીંદા જાનવરકો સદકા કરદે તો વાજીબ અદા ન હોગા. કયુંકે કુર્બાનીમેં અસલ બાત "ઝૂબ્હ" કરના હૈ જો યહાં નહી પાયા જાતા.

કુર્બાની કા જાનવર :- (૧) બડે જાનવરમે જીસ્કી ઊમર દો સાલકી હો જૈસે ગાય-ભેંસ-વગેરહ ઊસ્મે સાત આદમી શરીક હો સકતે હૈ. મગર શર્ત હૈ કે કીસીકા હિસ્સા સાતવેં હિસ્સે સે કમ ન હો ઔર સબકી નિય્યત કુર્બાની યા અકીકહ કરનેકી હો ગોશ્ત ખાનેકી ન હો.

(૨) છોટે જાનવરમેં - બકરા - બકરી - ભેડ (ઘેટા) - દુમ્બાકી કુર્બાની દુરુસ્ત હૈ ઈસ્કે અલાવહ નહિ. છોટે જાનવરકી ઊમર એક સાલકી પુરી હોની ચાહીયે. ઔર એક આદમીકી તરફસે કુર્બાની હોગી દુસરા શીર્કત નહી કર સકતા(૩) બાન્ઝ (વાંઝ) જાનવરકી કુર્બાની દુરુસ્ત હૈ.

(૪) જીસ્કે પેદાઈશી કાન છોટે હો ઊસ્કી કુર્બાની જાઈઝ હૈ.

(૫) જીસ બકરીકે દાત ન હો લેકીન ચારહ ખાતી હો ઊસ્કી કુર્બાની જાઈઝ હૈ.

(૬) ખસ્સીવાલે જાનવરકી કુર્બાની દુરુસ્ત હૈ.

(૭) અગર જાનવર બેચને વાલા ઊસ્કી ઊમર પુરી બતાતા હૈ ઔર જાનવરકી હાલતસેભી ઝાહીર હોતા હો તો ઊસ્કી બાતકા એઅતેબાર કર લેના ચાહીએ.

(૮) કુર્બાનીકે જાનવર પર બોઝ ન લાદે - સવારી ન કરે - ઊસ્કો કિરાયે પર ન દે. ઊસકા દૂધ ઈસ્તિમાલ ન કરે. બલ્કે ઊસ્કો સદકા કર દે. ઈસી તરહ ઊસકે બાલ ઔર ઊન કતરના મકરૂહ હૈ. અગર કતરલીયે તો સદકા કર દે. હા-દૂધ ઔર ઊન બેચકર ઈસ્કા ચારહ ઈસી જાનવર કે લીએ ખરીદ લીઆ તો જાઈઝ હૈ. (આલમગીરી)

કુર્બાની કે ઐબ

(૧) જીસ જાનવરકે પૈદાઈશી સિંગ ન હો યા બાદમેં તુટ ગયે હો તો ઊસ્કી કુર્બાની જાઈઝ હૈ. અગર બિલકુલ જડસે તુટ ગયે હો તો જાઈઝ નહિ. (શામી)

(૨) અગર જાનવરકે થોડે થોડે કાન કટે હુએ હો યા કાનમેં કોઈ સુરાખ હો જો જમા કરનેસે તિહાઈસે જ્યાદા હો જાતે હો તો એહતિયાત યે હૈ કે ઈસ્કી કુર્બાની ન કરે. ઈસી તરહ દુમ યા કાન તિહાઈસે જ્યાદા કટી હુઈ હો તો કુર્બાની નાજાઈઝ હૈં. (શામી)

(૩) અગર જાનવરકે પેદાઈશી કાન નહો યા એક કાન પુરા કટા હુઆ હો તો ઊસકી કુર્બાની દુરૂસ્ત નહી.

(૪) જો જાનવર ઈત્ના લંગડા હો કે ફકત તીન પાવસે ચલતા હો ચોથા પાવ જમીન પર નહી રખ સકતા. યા રખતા હૈ. મગર ઈસ્કે બલ પર નહીં ચલ સકતા. તો ઊસ્કી કુર્બાની નાજાઈઝ હૈ. અગર ચોથા પાવ ટેક કર ચલતા હૈ તો જાઈઝ હૈ. (શામી)

(૫) મુસતહબ કુર્બાની યે હૈ કે કુર્બાની કે જાનવરમેં જાઈઝ ઐબો મે સે ભી કોઈ ઐબ ન હો (શામી)

(૬) જીસ જાનવરકે કાન કો લંબાઈમેં બીચમેં સે ચીર દીયા ગયા તે ઊસકી કુર્બાની દરૂસ્ત હૈ.

ઝુબ્હ કે મસાઈલ

(૧) મુસ્તહબ યે હૈ કે કુર્બાનીકા જાનવર અપને હાથસે ઝુબ્હ કરે અગર ખુદ ઝુબ્હ ન કર સકે તો દુસરે કો હુકમ કરે ઔર ખુદ ઝુબ્હકે વક્ત હાઝિર રહે.

(૨) ઝુબ્હ કરનેકા તરીકા યે હૈ કે જાનવર કા મુંહ કિબ્લે કી તરફ કરકે તેઝ છુરીહાથમેં લેકર "બિસ્મિલ્લાહી અલ્લાહુ અકબર" કહેકર ઊસકે ગલે કો કાટે યહાં તકકે ઊસ્કી ચાર રગેં કટ જાએ. એક રગ નરખરહ જીસ્સે સાંસ લેતા હૈ. દુસરી વો રગ જીસ્સે દાના પાની જાતા હૈ. ઔર દો રગે જો નરખરહ કે દાએ બાએ હોતી હૈ. અગર ઈન ચાર મે સે તીન રગે કટી

તબભી ઝૂબ્હ દુરૂસ્ત હૈ. ઊસ્કા ખાના હલાલ હૈ. અગર દો રગે કટી તો જાનવર મુરદાર હો ગયા ઊસકા ખાના દુરૂસ્ત નહી.

(૩) ઝૂબ્હ કરતે વક્ત "બિસ્મિલ્લાહ" પઢના ભુલ ગયા તો ઊસ્કાખાના દુરૂસ્ત હૈ. અગર જાન બુઝકર છોડ દીયા તો હરામ હૈ.

(૪) કુર્બાનીકા જાનવર કિબ્લા રૂખ લીટાએ તો પહેલે યે દુઆ પઢે.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَّمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ۝ اَللّٰهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ

"ઈન્ની વજ્જ્હતું વજહીય લિલ્લઝી-ફતરસ્સમાવાતી-વલ્અરદી-હનીફંવ-વમા અના મિનલ મુશરિકિન-ઈન્ન સલાતિ વનુસુકી વમહયાય વ મમાતિ લિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીન. લા શરીકલહું વબિઝાલિક ઊમીરતું વઅના મીનલ-મુસ્લિમીન-અલ્લાહુમ્મ મિન્ક વલક. ફીર બિસ્મિલ્લાહે અલ્લાહુ અકબર" કેહકર ઝૂબ્હ કરે ઔર ઝૂબ્હ કરનેકે બાદ યે દુઆ પઢે.

اَللّٰهُمَّ تَقَبَّلْهُ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ حَبِيبِكَ مُحَمَّدٍ وَّخَلِيلِكَ إِبْرَاهِيمَ عَلَيْهِمَا السَّلَامُ ۝

"અલ્લાહુમ્મ તકબ્બલ્હુ મિન્ની કમા તકબ્બલ્ત મિન હબીબિક મુહમ્મદીન વખલી-લેક-ઈબ્રાહિમ અલૈહી સ્સલામ".

(૫) કુર્બાની કરતે વક્ત દીલસે નિય્યત કરલી કે મેં કુર્બાની કરતા હૂં તો ભી કુર્બાની હો ગઈ ઝબાનસે પઢના ઝરૂરી નહી.

(૬) અગર કુર્બાની કે જાનવરમે કીસીકા હિસ્સા હૈ તો ઝુબ્હ કરને સે પહેલે ઈન્કી ઈજાઝત લે લે. બગૈર ઈન્કી ઈજાઝત કે ઝૂબ્હ કર દીયા તો કુર્બાની અદા ન હોગી.

આમ તૌર પર ઘર કા બડા આદમી અપને ઘરવાલોંકી તરફસે ભી કુર્બાની કરતા હૈ અગર ઊન્કી ઈજાઝત નહી લેતે. યુ સમઝતે હૈ કે ઊન્કો પુછનેકી કયા ઝરૂરત હૈ? તો ઊસ્કે બારે મેં યે સમઝલો કે અગર તુમ્હારા ઈરાદા ઊન્કી તરફ સે નફીલ કુર્બાની કરનેકા હૈ તો ઊન્કી ઈજાઝત કી ઝરૂરત નહી ઔર અગર ઊન્કી કુર્બાની વાજીબ હૈ. તો બગૈર ઈન્કી ઈજાઝત કે કુર્બાની દુરૂસ્ત ન હોગી યાની કુર્બાની કરનેવાલે કી ઔર

દુસરા કોઈ અગર શરીક હૈં. તો ઊન્કી ભી ન હોગી. (આલમગીરી)
(૭) કુર્બાનીકા ગોશ્ત ખુદ ખાએ અપને રિશ્તેદારોં કો ઔર મોહતાજોં કો ભી દે બેહતર યે હૈ કે કમસેકમ તિહાઈ હિસ્સા ખયરાત કરે અગર કીસીને ઈસ્સે કમ કિયા તો ગુનાહ નહિ.
(૮) અગર કિસીકે ઈસાલે સવાબ કે લીએ કુર્બાની કરે તો ઊસ્કે ગોશ્ત કો ખુદ ખાના ઔર તકસીમ કરના સબ દુરસ્ત હૈ.
(૯) અગર કીસીને કુર્બાની કી મન્નત માની ફીર વો કામ પૂરા હો ગયા તો કુર્બાની કરના વાજીબ હૈ ચાહે માલદાર હો યા ગરીબ. મન્નતકી કુર્બાની કા ગોશ્ત સબકા સબ ખયરાત કરદે અગર ખુદ ખાયા યા માલદાર કો દીયા હો તો જીત્ના ખાયા ઔર દિયા હો ઊત્ના ફીર ખયરાત કરના પડેગા.
(૧૦) કુર્બાની કી રસ્સી વગરહ ખયરાત કરદે.
(૧૧) કુર્બાની કી મજદુરી મેં કસાઈકો ગોશ્ત ચમડા વગેરહ ન દે બલ્કે અપની તરફ સે અલગ દે.
(૧૨) કુર્બાની કા ગોશ્ત કાફીર કો ભી દે સકતે હૈ.

કુર્બાની કી ખાલ

(૧) કુર્બાની કી ખાલ કો અપને ઈસ્તિમાલ મેં લાના જૈસે મુસલ્લા બનાના યા ઔર કોઈ ચીજ બનાઈ તો જાઈઝ હૈ.
(૨) અગર કુર્બાની કી ખાલ કો બેચ દીયા જાયે તો ઊસ્કી કિમત કા સદકા કરના વાજીબ હૈ.
(૩) કુર્બાની કા ગોશ્ત મઝદુરી મેં દેના જાઈઝ નહી.
(૪) ઈસી તરહ ઈમામ ઔર મુઅઝઝીન કો ઊન્કી ખિદમત કે હકમેં દેના યા મસ્જીદ કે મરામત કે લીયે યા મદ્રસે મેં તનખ્વાહ કે લીએ ચમડા બેચકર ઊસ્કી રકમ દેના દુરૂસ્ત નહી ખયરાત કરના જરૂરી હૈ.

અકીકહ કા બયાન

(૧) જબ લડકા લડકી પૈદા હો તો સાતવે દીન ઊસ્કા નામ રખકર અકીકહ કરે. ઈસસે બચ્ચેં કી અલા-બલા દુર હો જાતી હૈ. ઔર આફતોં

સે હિફાઝત રહેતી હૈ.
(૨) હજરત ઈબ્ને અબ્બાસ (ર.દી) સે રિવાયત હૈ કે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને હઝરત ઈમામ હસન (ર.દી) ઔર હઝરત ઈમામ હુસૈન (ર.દી.) કા દો-દો મેંઢો સે અકીદહ ફરમાયા (અબુદાઉદ)
(૩) અગર લડકા હો તો દો બકરે યા ઘેટે ઔર લડકી હો તો એક બકરી યા એક ઘેટા ઝૂબ્હ કરે. અગર કીસીને મજબુરી મે લડકે કે અકીકહમેં એક બકરા ઝૂબ્હ કિયા તો ભી જાઈઝ હૈ.
(૪) બચ્ચેં કે બાલ મુડાકર ઊસ્કે વઝનકે બરાબર અપની હૈસિયત કે મુતાબિક સોના યા ચાંદી ગરીબ-ફકીર-મોહતાજકો સદકા કર દે.
(૫) અકીકહ કે જાનવર કા ગોશ્ત મા બાપ, દાદા-દાદી નાના-નાની વગેરહ સબ ખા સકતે હૈ. અલબત્તા ઊસ્મે સે એક રાન (જાંગ) દાયા (દાયણ) કો દે. બાકી ગોશ્ત રિશ્તેદારોં દોસ્તો પડોશીયોં ઔર ફકિરોં કો તકસીમ કર દે. યા પકાકર ઊન્કી મહેમાની કરે.
(૬) અકીકહ કા જાનવર કુર્બાની કે જાનવર કી તરહ તંદુરસ્ત ઔર તાઝા હોના ચાહીયે જીસ જાનવર કી કુર્બાની દુરૂસ્ત નહી ઊસ્કા અકીકહ ભી જાઈઝ નહિ.
(૭) સાતવે દીન અકીકહ કરના અફઝલ હૈ. અગર ન કર સકે તો જબ આસાની હો કરે. લેકીન ખ્યાલ રહે કે જીસ દીન બચ્ચા પૈદા હુઆ હૈ. ઊસ્કે એક દીન પહેલે કરે. યાની અગર જુમ્આકો પૈદા હુઆ હૈ તો જુમેરાતકો અકીકહ કરે હિસાબસે સાતવા દીન પડેગા. યે બેહતર હૈ.

મૌત કા બયાન

અલ્લાહ તઆલા કા ઈર્શાદ કુર્આન શરીફ મે હૈ “ફલા તમુતુન્ન ઈલ્લા વઅન્તુમ મુસ્લિમુન”
તરજુમા :- તુમ ઈસ્લામ કે સિવા ઔર કીસી હાલત પર જાન મત દેના (પારા-૪ રૂકુઅ-૨)

સચ્ચા ઈસ્લામ યે હૈ કિ ઈન્સાન અપની ખ્વાહીશકો છોડકર ઈસ બાતકી ફીક્ર મેં લગા રહે કે અલ્લાહ તઆલાકી રઝામંદી કીસ કામ મેં હૈ. ખુદા કા ફરમાન મેરે લીએ કયા હૈ? ઈસ્કો માલુમ કરકે એક ગુલામ કી તરહ ફરમાબરદારી કરે. જીસ્સે ખુદા ઊસ્સે રાઝી હો ઔર યે અલ્લાહ

તઆલા કા મકબુલ બંદા બને ઈસીકા નામ ઈબાદત ઔર બંદગી હૈ.

ઈસ આયતમેં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અ.લ.) ને અપની ઔલાદકો વસીય્યત ફરમાઈ ઔર ઈન્સે અહદ લીયા કે ઈસ્લામ કે સિવા કિસી ઔર હાલત મેં ઔર કીસી દૂસરે મઝહબ પર ન મરના. ઈસ્સે મુરાદ યે હૈ કે અપની જીંદગી મેં ઈસ્લામ ઔર ઈસ્લામી તઅલીમાત પર મઝબુતીસે અમલ કરતે રહો. તાકે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારા ખાતેમા (યાની મૌત)ભી ઈમાન પર ફરમાવે.

બાઝ રિવાયત મેં આયા હૈ કે તુમ ઝિંદગી મેં જીસ હાલત કે પાબંદ રહોગે ઈસી હાલતમે મયદાને મહશરમે ખડે કીયે જાઓગે.

અલ્લાહ તઆલાકી આદત યહી હૈ કે જો બંદા નેકીકા ઈરાદા કરતા હૈ ઔર ઊસ્કે લીએ કોશીષ કરતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કો નેકીકી તૌફીક દેતે હૈં ઔર યે કામ ઊસ્કે લીયે આસાન કર દેતે હૈ.

ખુલાસા યે કે જો આદમી નેક કામમેં મશ્ગુલ રહે ઉસ્કો અલ્લાહ તઆલા કે વાઅદેકી બિના પર યહી ઊમ્મીદ રખનાચાહીયે કે ઊસ્કા ખાત્મા ભી નેકી પર હોગા. (મઅરિફુલ કુર્આન જીલ્દ-૧ પેજ ૨૮૯)

<u>મસ્અલા</u> :- (૧) જબ આદમી મરને લગે તો ઊસ્કો ચીત લિટા દો ઔર ઊસ્કે પાંવ કિબ્લે કી તરફ કર દો ઔર સર ઉંચા કરદો તાકે મુંહ કિબ્લેકી તરફ હો જાયે. ઔર ઊસ્કે પાસ બેઠકર આવાઝ સે કલેમા પઢો જીસ્સે યે ભી સુનકર પઢને લગે. ઊસ્કો કલેમા પઢનેકા હુકમ ન કરો. કયુંકે યે વક્ત બડા મુશ્કિલ હૈ. કયા માલુમ મુહસે કયા નિકલ જાયે.

(૨) જબ વો એક મરતબા કલેમા પઢલે તો તુમ ચુપ રહો. યે કોશીષ ન કરો કે બરાબરકલેમા જારી રહે. ઔર પઢતે પઢતે દમ નિકલ જાએ. બસ મતલબ સિર્ફ ઈત્ના હૈ કે આખંરી બાત જો ઈસ્કે મુંહસે નિકલે વો કલેમા હોના ચાહિયે.

મૌતકી અલામત

જબ સાંસ ઊખડ જાએ ઔર જલ્દી જલ્દી ચલને લગે ઔર ટાંગેં ઢીલી હો જાયે ખડી નહો સકે ઔર નાક ટેડી હો જાયે ઔર કનપટી બેઠ જાએ તો સમઝોં ઊસ્કી મૌત આ ગઈ ઊસ વક્ત કલેમા આવાઝસે પઢના શુરૂ કરો.

સુરએ યાસીન શરીફ પઢનેસે મૌત કી સખ્તી કમ હોતી હૈ. ઈસ્કે સરહાને યા કિસી ઔર જગા બેઠકર પઢો યા કીસી ઔર આદમીસે પઢાઓ.

(૩) ઊસ વક્ત કોઈ બાત ઐસી ન કરો કે ઈસ્કા દીલ દુનિયાકી તરફ માઈલ હો. કયુંકે યે વક્ત દુનિયાસે જુદાઈ ઔર અલ્લાહ તઆલા કી બારગાહ મેં હાજરી કા વક્ત હૈ.

ઐસે વકતમેં બાલ બચ્ચોંકો સામને લાના યા વો ચીઝ જીસસે ઊસ્કો મુહબ્બત થી ઊસ્કો સામને લાના યા ઊસ્કી બાતેં કરના. જીસસે મરનેવાલે કા દીલ ઊસ્મે સમા જાયે યે બહુત બુરી બાત હૈ. દુનિયાકી મુહબ્બત લેકર મરના બુરી મૌત કી અલામત હૈ. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકી હીફાઝત ફરમાવે. (આમીન)

જબ રૂહ નિકલ જાયે :- તો સબ અઅઝા સીધે કરદો. મુંહ ખુલ ગયા હો તો ઊસ્કો કપડે સે બાંધકર બંદ કરદો. આંખે બંધ કર દો. દોનો પાવકો મીલાકર કપડે સે બાંધ દો તાકે ફેલને ન પાવે. ફીર કોઈ ચાદર ઊઢાદો. મુંહ વગેરહ બંધ કરતે વક્ત યે પઢો **"બિસ્મિલ્લાહી વઅલા મિલ્લતી રસુલિલ્લાહ"** ઊસકે બાદ લોબાન યા અગરબત્તી વગેરહ જલાઓ. ઔર જબ તક મય્યત કો ગુસ્લ ન દીયા જાયે ઊસ્કે પાસ કુર્આન શરીફ પઢના દુરૂસ્ત નહિ.

મૈય્યત કા ગુસ્લ

પહેલે કીસી પાક તખ્તે કો લોબાન યા અગરબત્તીકી ધુની તીન યા પાચ યા સાત મરતબા દેકર મુરદે કો ઈસ પર લીટા દો ઔર કપડે ઉતાર લો ઔર એક કપડા નાફ સે લેકર ઝાનોં (જાંગ) તક ડાલ દો કે ઈત્ના બદન છુપા રહે. બેરી કે પત્તે ડાલકર પાની ગરમ કરો તખ્તે કે નીચે ગઢા ખોદો તાકે ગુસ્લ કા પાની ઊસ્મેજમા હો ફૈલે નહિ. ઔર ગુસલ દેને કી જગા અલગ હો ઔર પાની બેહ જાતા હો તો ગઢા ખોદનેકી ઝરૂરત નહિ.

ગુસ્લ દેને વાલે અપને હાથોં મેં કપડેકી થેલીયા પહેનલે તાંકે મય્યતકે બરહેના (નંગે) બદન પર હાથ ન લગે પહેલે મુરદે કો ઈસ્તન્જા કરા દો યાની જો કપડા નાફસે લેકર જાનોં તક પડા હૈ ઊસ્કે અંદર અંદર ધુલાદો

ઈસ પર નિગાહ મત ડાલો ફીર ઈસ્કો વુઝુ કરા દો લેકીન કુલ્લી ન કરાઓ ઔર નાક મેં પાની ન ડાલો- ગટટે તક હાથ ધુલાઓ પહેલે મુંહ ધુલાઓ. ફીર હાથ કો કોહનિયોં કે સમીત ધુલાઓ. ફીર સરકા મસહ કરાવો ફીર દોનો પેર ધુલાઓ ફીર તીન મરતબા રૂઈ ભીગાકર દાતોં ઔર મસોઢો પર ફેર જાએ ઔર નાક કે અંદર ફેર જાએ તો ભી જાઈઝ હે. અગર મુરદા નહાનેકી હાલતમે (યાની નાપાકી કી હાલતમે) મર જાએ તો ઈસ તરહ મુંહ ઔર નાકમેં પાની પહોચાના ઝરૂરી હૈ. ઔર નાક ઔર મુંહમેં રૂઈ ફેરદો કાનમેં ભી ભર દો તાકે વુઝુ કરાતે ઔર ગુસલ દેતે વક્ત પાની ન જાને પાએ.

જબ વુઝુ કરા ચુકો તો ફીર મુરદેકો બાઈ કરવટ લિટાકર ગરમ પાની સરસે લેકર પાંવ તક ડાલો યહાં તકકે દાહની કરવટ તક પહોચ જાએ. ફીર દાહની કરવટ પર લિટાકર ઈસી તરહ સરસે પાવ તક તીન મરતબા પાની ડાલો બાઈ કરવટ તક પહોચ જાએ ઈસ્કે બાદ મુરદે કો અપને બદનસે ટેક લગાકર બીઠાઓ ઔર પેટકો આહિસ્તા આહિસ્તા મલે ઔર દબાઓ. અગર પાખાના નિકલે તો ઊસ્કો પુછકર ધો ડાલો ઈસ્કે નિકલને સે ગુસલ મેં કુછ નુકસાન નહિ હુઆ. ગુસલ દોબારા કરાનેકી ઝરૂરત નહી. ઈસ્કે બાદ ફીર ઈસ્કો બાઈ કરવટ પર લીટા દો ઔર કાફુરવાલા પાની સરસે પાવ તક તીન મરતબા ડાલો. ફીર પુરા બદન કપડે સે પુંછ કર કફના દો.

જબ મુરદે કો કફન પર રખ્ખો તો સર પર ઈત્ર લગાઓ મર્દકો દાઢી પર ભી લગાઓ માથે ઔર નાક, હથેલી ઔર ઘુંટનોં ઔર દોનો પાવ પરકાફુર લગાઓ બાઝ લોગ કફનમેં ઈત્ર લગાતે હૈ. કાનોં મે ઈત્રકી ફુરેરી રખતે હૈ યે સબ જહાલત કી બાતે હૈ. બાલોં મેં કંન્ઘી ન કરો. નાખુન ન કાટો કહીસે બાલ ન કાટો સબ ઈસી તરહ રહને દો

<u>મસ્અલા</u> :- (૧) અગર કોઈ મર્દ મર ગયા ઔર મર્દો મેં કોઈ ગુસલ દેનેવાલા ન હોતો તો ઈસ્કી બીવી કે અલાવા દૂસરી ઔરત કો મૈયત કા ગુસલ દેના જાઈઝ નહી અગર ચે મેહરમ હી કયું ન હો.

અગર બીવી ન હો તો ઉસ્કો તયમ્મુમ કરા દો લેકીન ઈસ્કે બદન કો હાથ ન લગાઓ બલ્કે અપને હાથ મેં દસ્તાને પહેનાલો તબ તયમ્મુમ કરાઓ.

<u>મસ્અલા</u> :- (૨) અગર કીસીકા ખાવિંદ મર ગયા તો ઈસ્કી બીવી ઉસકો નહેલાયે ઔર કફન દે તો જાઈઝ હૈ.

અગર બીવી મર જાયે તો ખાવિંદ કો બીવીકા બદન છુના ઔર હાથ લગાનાં દુરૂસ્ત નહી. અલબત્ત દેખના દુરૂસ્ત હૈ. ઔર કપડે કે ઉપર સે હાથ લગાના ભી દુરૂસ્ત હૈ.

મસ્અલા :- (૩) જો ઔરત હૈઝ યા નિફાસ સે હો વો મુર્દે કો ગુસલ ન દે. યે મકરૂહ ઔર મના હૈ.

મસ્અલા :- (૪) બેહતર યે હૈ કે જીસ્કા રીશ્તેદાર ઝિયાદા કરીબ હો વો ગુસલ દે. અગર વો ગુસલ ન દે સકે તો કોઈ દીનદાર સે ગુસલ દીલાઓ.

મસ્અલા :- (૫) અગર ગુસલ દેતે વક્ત કોઈ એબ દેખે તો કીસીસે ન કહે. જૈસે કે ઉસકા ચેહરા બીગડ ગયા. યા કાલા હો ગયા તો યે ભી ન કહે. યે સબ નાજાઈઝ હૈ.

હા ખુલ્લમ ખુલ્લા કોઈ બડા ગુનાહ કરતા હો જૈસે નાચના-ગાના બજાના યા રંડી થી તો ઐસી બાતેં કેહના દુરૂસ્ત હૈ જીસસે દૂસરે લોગ. ઐસી બાતોં સે બચેં ઔર તૌબા કરે (બેહશ્તી ઝેવર)

કફન કા બયાન

(૧) મર્દકો તીન કપડો મે કફન દીયા જાતા હૈ. એક ચાદર દુસરા ઈઝાર તીસરા કુર્તા ઈઝાર સરસે પાવ તક હોની ચાહિયે ચાદર ઈસસે એક હાથ બડી હોની ચાહીયે ઔર કુર્તા ગલે સે પાવ તક હોના ચાહીયે લેકીન ઊસ્મે ન કલી હો ન આસ્તીન.

(૨) ઔરતકો પાંચ કપડોં મે કફન દીયા જાતા હૈ. એક કુર્તા, દુસરા ઈઝાર, તીસરા સરબંદ ચોથા ચાદર પાંચવા સિનાબંધ અગર કોઈ તીન કપડો મે કફન દે એક ઈઝાર દૂસરા કુર્તા ઔર તીસરા સરબંદ તો ભી દુરસ્ત હૈ. ઔર તીન કપડો સે કમમેં કફન દેના મકરૂહ ઔર બુરા હૈ. અગર મજબુરી હોતો દુરૂસ્ત હૈ. સિનાબંદ છાતીયોં સે લેકર રાનોંતક હોના જ્યાદા અચ્છા હૈ. સરબંદ દો હાથ લંબા દો હાથ ચોડા હોના ચાહીએ.

પહેલે કફનકો તીન યા પાંચ મરતબા લોબાન કી ધુની દો. ફીર પાક જગહ પર બિછાઓ ફીર ઈઝાર ફીર ઈસ પર કમીઝ યા કુર્તા ફીર મુર્દે કો ઈસ પર લીટા કર પહેલે કફન કે ચાક મે સરડાલકર કફન પહેનાદો ઔર આધી કફની યાની કુર્તા મુરદે પર ફેલાદો ફીર ઈઝાર કો બાઈ તરફસે ઈસ પર લપેટે ઈસી તરહ ચાદર ભી લપેટે ફીર કફન કો

દોનોં તરફસે યાની સર ઔર પાવ કી તરફ સે બાધ દો.

ઔરત કો કફન પહેનાનેકા તરીકા યે હૈ કે પહેલે ચાદર બિછાઓ ફીર ઈઝાર ફીર કુર્તા ફીર મુરદે કો ઊસપર લિટાકર પહેલે કુર્તા પહેનાઓ સરકે બાલોંકો દો હિસ્સા કરકે કુર્તે પર (સિનાકે ઉપર) ડાલ દો એક હિસ્સા દાહની તરફ દુસરા હિસ્સા બાઈ તરફ ઊસ્કે બાદ સર પર સરબંદ ડાલો ઊસ્કો ન બાંધો ન લપેટો. ફીર ઈઝાર લપેટ દો પહેલે દાઈ તરફ ફીર બાઈ તરફ લપેટ દો. ઈસ્કે બાદ સિનાબંદ બાંધ દો. ફીર ચાદર લપેટો પહેલે બાઈ તરફ ફીર દાહની તરફ ફીર પટ્ટીસે પેર ઔર સરકી તરફસે કફન બાંધ દો કે ખુલ ન જાએ.

બચ્ચેં કે અહકામ

જો બચ્ચા ઝીંદા પૈદા હો ફીર મર ગયા તો ઊસ્કો ભી ઈસી કાઈદેસે ગુસલ દીયા જાયે ઔર કફન પહેનાયા જાય. ઔર જનાઝાકી નમાઝ પઢી જાયે ઔર નામ રખકર દફન કર દીયા જાયે.

છોટે બચ્ચે કે લીએ એક કપડાં ઔર લડકી કે લીએ દો કપડે કા કફન ભી જાઈઝ હૈ. (એક ઈઝાર એક ચાદર) લેકીન બડોકી તરહ કફન દેના બહેતર હૈ.

અગર મરા હુઆ બચ્ચા પૈદા હો ઊસ્કો ગુસલ ઈસ તરહ દો. લેકીન સિર્ફ એક બડે કપડેમે લપેટ કર કફન દો ઊસ્કા નામ રખકર બગૈર નમાઝે જનાઝા દફન કરદો.

નમાઝે જનાઝહ

મૈયતકી નમાઝ પઢના ફર્ઝે કિફાયા હૈ. અગર એક દો આદમી ભી પઢલે તો સબકે ઝિમ્મેસે ફર્ઝ સાકિત (ઊતર જાતા હૈ) હો ગયા. ઔર કીસીને નહી પઢી તો સબ ગુનેહગાર હૈ.

નમાઝે જનાઝામેં દો ચીઝેં ફર્ઝ હૈ. :-

(૧) કિયામ (૨) ચાર તકબીરેં યાની "અલ્લાહુ અકબર" કહેનાં

નમાઝે જનાઝામેં તીન ચીઝેં મસનુન હૈ. :-

(૧) સના પઢના (૨) દુરુદ શરીફ પઢના (૩) મય્યતકે લીએ દુઆ પઢના

નમાઝે. જનાઝાકે લીએ જમાઅત શર્ત નહી અગર એક શખ્સ ભી પઢલે તો ફર્ઝ અદા હો જાયેગા. ચાહે ઔરત હો ચાહે મર્દ હો. બાલિગ હો. યા ના બાલિગ. અલબત્તા જનાઝેકી નમાઝમેં જીતની બડી જમાઅત હોગી મય્યતકો ફાઈદા હોગા. ઈસલીયે કે યે મય્યતકે લીએ દુઆ હૈ. ઔર ચંદ મુસલમાનોંકા જમા હોકર બારગાહે ઈલાહીમે કીસી ચીઝ કે લીએ દુઆ કરના એક અજીબ ખાસિયત રખતા હૈ. બરકતે નાઝીલ હોતી હૈ ઔર બારગાહે ઈલાહીમેં કુબુલિયત હાસિલ હોતી હૈ.

મુસ્તહબ યે હૈ કે તીન સફેં કી જાયે. ઔર જયાદા આદમી હો તો જ્યાદા સફેં કરે. અગર સાત આદમી હૈ. તો એક આદમીકો ઈમામ બનાયા જાવે, પહેલી સફમેં તીન દુસરીમે દો ઔર તીસરીમે એક આદમી ખડા હો

અગર એક વક્તમેં એકસે જ્યાદા જનાઝેંજમા હો જાયે તો હર જનાઝેકી અલગ નમાઝ પઢના બેહતર હૈ. અગર સબ જનાઝોંકી એકહી નમાઝ પઢી જએ તો ભી જાઈઝ હૈ. ઊસ વક્ત સબ જનાઝોકી સફ કરદી જાએ જીસ્કી બહેતર સુરત યે હૈ કે એક જનાઝે કે આગે દુસરા જનાઝા રખ દીયા જાયે સબકે પૈર ઔર સર એક તરફ હો ઊસ્મે સબકા સિના ઈમામકે સામને હોગા જો મસનુન હૈ.

નમાઝે જનાઝા કા તરીકા

મય્યતકો આગે રખકર ઈમામ ઈસ્કે સીનેકે બરાબર ખડે હો જાયે. ઔર સબ લોગ યે નિય્યત કરે. **"નવયતું અન ઊસલ્લી સલાતલજનાઝતિ લીલ્લાહી તઆલા વઅદઊ લીહાઝલ મય્યીતી ઈકતદૈતું બીલિહાઝલ ઈમામ"**

યાની મેં નિય્યત કરતા હું નમાઝે જનાઝાકી અલ્લાહકે લીએ પીછે ઈસ ઈમામ કે

યે નિય્યત કરકે દોનોં હાથ કાનોં તક ઊઠા કર **"અલ્લાહુ અકબર"** કહેકર દોનોં હાથ બાંધ લેં ફીર સના યાની **"સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વબિહમ્દીક વતબારકસ-મુંક વતઆલા જદદોકહ વજલ્લ સનાઊક વલાઈલાહ** ગયરૂકહ" પઢે. ઊસ્કે બાદ ફીર એક બાર અલ્લાહુ અકબર કહે હાથ ન ઊઠાએ બલ્કે દૂરુદ ઈબ્રાહિમ પઢે ફીર તીસરી મરતબા અલ્લાહું અકબર કહે. હાથ ન ઊઠાએ ઔર મય્યતકે લીએ દુઆ કરે.

અગર જનાઝા બાલિગ મર્દ કા હૈ તો યે પઢે.

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيْرِنَا وَكَبِيْرِنَا وَذَكَرِنَا وَاُنْثَانَا اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهٗ مِنَّا فَاَحْيِهٖ عَلَى الْاِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهٗ مِنَّا فَتَوَفَّهٗ عَلَى الْاِيْمَانِ

અલ્લાહુમ્મગફીર લિહય્યેના વમૈય્યીતીના વશાહીદીના વગાઈબિના વસગીરીના વકબિરીના વઝકરીના વઊન્સાના અલ્લાહુમ્મ મન અહય્યતહુ મિન્નાફઅહયિહી અલલઈસ્લામ વમન તવફ્ફયતહું મિન્ના ફત વફફહું અલલ ઈમાન

જબ યે દુઆ પુરી હો જાયે તો ચોથી મરતબા અલ્લાહું અકબર કહે. લેકીન હાથ ન ઊઠાએ બલ્કે સલામ ફેરદે જીસ તરહ નમાઝમેં સલામ ફેરતે હૈ.

અગર જનાઝા ના બાલિગ લડકે કા હો તો યે દુઆ પઢો .

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَّاجْعَلْهُ لَنَا اَجْرًا وَّذُخْرًا وَّاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَّمُشَفَّعًا ۝

અલ્લાહુમ્મજ-અલ્હુ-લના ફરતંવ વજઅલ્હુલના અજરંવ-વઝૂખરવ વજઅલહું લના શાફેઅંવ વમુશફ્ફઆ.

અગર જનાઝા ના બાલિગ લડકી કા હો તો યે દુઆ પઢે.

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا لَنَا فَرَطًا وَّاجْعَلْهَا لَنَا اَجْرًا وَّذُخْرًا وَّاجْعَلْهَا لَنَا شَافِعَةً وَّمُشَفَّعَةً ۝

અલ્લાહુમ્મજ-અલ્હાલના ફરતંવ વજઅલહા લના- અજરવ વઝુખરવ વજઅલ્હાલના શાફેઅતવ વ મુશફ્ફઅહ

નમાઝે જનાઝામેં કુરાનશરીફકી તિલાવત અત્તહિય્યાત વગેરહ નહી હૈ.

અગર કીસીકો નમાઝે જનાઝામેં પઢી જાને વાલી દુઆ યાદ ન હો તો ઊસ્કે બદલે મે

અલ્લાહુમ્મગ-ફીરલીલ મુઅમેનીન વલમુઅમીનાત કેહ લેના કાફી હૈ. ઔર અગર યે ભીન હો સકે તો સિર્ફ ચાર મરતબા અલ્લાહું અકબર પર કિફાયત કરે તબભી નમાઝ હો જાયેગી. નમાઝે જનાઝામેં દુઆએ જનાઝા પઢના ફર્ઝ નહી હૈ.

અફસોસ ! બાઝ લોગ ઈસ મસઅલેકો ન જાનેકી વજહસે મય્યતકા હક મારતે હૈ ઔર નમાઝે જનાઝાસે મેહરૂમ રેહતે હૈ. બાઝ દેહાતોમેં બગૈર નમાઝે જનાઝા પઢે મય્યતકો દફન કર દેતે હૈ ઔર તમામ ગાંવ વાલે મુસલમાન ગુનેહગાર હોતે હૈ.

દફન કરનેકા તરીકા

જબ નમાઝે જનાઝાસે ફારીગ હો જાએ તો જનાઝા કબ્ર કે પાસ લે જાએ જનાઝા ઊઠાનેકા મુસ્હતબ તરીકા યે હે કે પહેલે ઈસ્કા અગલા દાહના પાયા અપને કાંધે પર રખકર કમ અઝ કમ દસ કદમ ચલે ફીર પીછલા દાહના પાયા કાંધે પર રખકર દસ કદમ ચલે ફીર અગલા બાયા પાયા ફીર પીછલા બાયા પાયા ઊઠાકર દસ કદમ ચલેંયે ચારોં મિલાકર કુલ ચાલીસ કદમ ચલે.

હદીસ શરીફમેં હૈ કે જો શખ્સ જનાઝા ઊઠાકર ચાલીસ કદમ ચલે ઊસ્કે ચાલીસ ગુનાહે કબીરા મુઆફ હો જાતે હૈ.

જનાઝે કો તેઝ કદમ લે જાના મસનુન હૈ. મગર ન ઈસ કદર કે મૈય્યતકો હરકત ઔર ઈજતિરાબ હોને લગે જો લોગ જનાઝા કે સાથ હોં તો ઊન્કો જનાઝે કે પીછે ચલના મુસ્તહબ હૈ.

મૈય્યત કી કબર કમસેકમ આધે કદકે બરાબર ગહરી ખોદી જાયે. ઔર મૈય્યતકે કદકે મુવાફીક લંબી હો. બગલી કબ્ર બનાને મે ઝિયાદા સવાબ હૈ. બગલીકા ઈત્ના ગહેરા ખોદના ઝરૂરી નહી. કે મુર્દા બેઠ સકે કયુંકે મુન્કીર નકીર કે સવાલ જવાબ કે લીએ મુર્દે કા બેઠના દુનિયાકે બેઠને કી તરહ નહી હૈ. ઈસલીયે જો લોગ બગલી ઝિયાદા ગેહરી ખોદતે હૈ ઔર ઊપર કા હિસ્સા કમ ગેહરા રખતે હૈ યે ઊલ્ટી બાત હૈ.

મૈય્યતકો કબ્રમે રખતે વક્ત **બિસ્મિલ્લાહી વઅલામિલ્લતી રસુલીલ્લાહ** કહેના મુસ્તહબ હૈ.

મૈય્યતકો કબ્રમે રખકર દાહને પહેલું પર કિબ્લા રૂખ કરના મસ્નુન હૈ.

કબ્રમેં મિટ્ટી ડાલતે વક્ત મુસ્તહબ યે હૈ કે સરહાને કી તરફ સે શુરૂ કિયા જાયે અપને દોનોં હાથોં મેં મિટ્ટી લેકર ડાલે ઔર પહલી મરતબામેં **મિન્હા ખલકનાકુમ.** ઔર દુસરી મરતબામે **વફીહા નુઈદુકુમ** ઔર તીસરી મરતબામે **વમીન્હા નુખરીજુકુમ તારતન ઊખ્રા** પઢના ચાહીએ.

દફન કરને કે બાદ થોડીદેર કબ્ર પર ઠેહરના ઔર દુઆએ મગફીરત કરના ઔર કુર્આન શરીફ પઢકર ઊસ્કા સવાબ પહોંચાના મુસ્તહબ હૈ.

દફન કરને કે બાદ સર કી જાનીબ ખડે હોકર સુરએ બકરહ કા શુરૂ અલીફલામ મીમસે મુફલિહુન તક ફીર પાવકી તરફ સુરએ બકરહ કી આખરી આયત આમનર્રસુલુ સે ખત્મ તક પઢે.

દફન કરને કે બાદ કબ્ર પર અઝાન કહેના દુરૂસ્ત નહિ. જૈસાકે બાઝ જગા રિવાજ હૈ. સખ્ત બિદઅત હૈ. શરીઅત મેં ઊસકી અસલ નહી હૈ.

ઈસાલે સવાબ

હઝરત સુફયાન સૌરી (ર.દી) કહા કરતે થે કે જીસ તરહ ઝીંદે ઈન્સાન ખાને પીનેકે મોહતાજ હોતે હૈ ઊન્સે ઝિયાદા મુર્દે દુઆકે મોહતાજ હોતે હૈ. ગર્ઝ કે ઈસ પર ઊમ્મત કા ઈજમઅ (ઈત્તેફાક) હૈ કે મૈય્યત કો દુઆ નફા દેતી હૈ.

હઝરત સઈદ બિન ઉબાદહ (ર.દી)સે રિવાયત હૈ કે યા રસુલુલ્લાહ (સ.અ) મેરી મા મર ગઈ ઈસ્કે લીએ કોનસા "સદકા" બેહતર હૈ. આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા "પાની" બસ ઊન્હોને એક કુંવા ખોદવાયા ઔર ફરમાયા કે યે મેરી મા કે લીએ સદકા હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઊમર (ર.દી) કહતે હૈ કે રસુલુલ્લાહ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે આદમી કો નફલી ખયરાત કરતે વક્ત અપને મા બાપકો (નિય્યત કરકે સવાબમે) શામીલ કરના ચાહીએ.

હઝરત અલી (ર.દી) સે રિવાયત હૈ ફરમાતે હૈ કે જો શખ્સ કબ્રસ્તાન મેં પહોંચકર કુલહુવલ્લાહુ અહદ ગ્યારહ મરતબા પઢે ઔર ઊસ્કા સવાબ મુર્દોકો બખ્શે તો ઊસ્કો મુર્દો કી તઅદાદ કે બરાબર અજર દિયા જાયેગા.

હઝરત અબુ હુરૈરહ (ર.દી.) ફરમાતે હૈ કે રસુલે ખુદા (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ કબ્રસ્તાન મેં જાકર ફાતિહા યાની અલહમ્દુ શરીફ ઔર કુલહુવલ્લાહુ અહદ ઔર અલ્હાકુમુત્તકાસુર પઢે. ઔર કહે યા અલ્લાહ મૈંને

જો તેરા કલામ પઢા હૈ ઊસ્કા સવાબ કબ્રસ્તાન કે મુઅમિનીન ઔર મુઅમિનાત કો પહોંચાદે તો વો કિયામત કે રોઝ ઊસ્કી શિફારીશ કરેગે.

હઝરત અનસ (ર.દી) સે રિવાયત હૈ કે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા જો શખ્સ કબ્રસ્તાનમેં જાકર સુરએ યાસીન શરીફ પઢતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા મુર્દો સે અઝાબ કો હલ્કા કર દેતે હૈ. ઔર મુર્દો કી તાઅદાદ કે મુતાબિક પઢને વાલે કે લીએ નેકિયા લીખી જાતી હૈ.

તઅઝીયત કરના

મૈય્યતકે ઘરવાલોં કો તસલ્લી દેના ઔર સબ્રકે ફઝાઈલ ઔર સવાબ સુનાકર ઊન્કો સબ્રકી રગબત દિલાના ઔર ઊન્કે ઔર મૈય્યતકે લીયે દુઆ કરના જાઈઝ હૈ. ઈસીકા નામ તઅઝીયત હૈ. તીન દીનકે બાદ તઅઝીયત કરના મકરૂહ હૈ. અગર કોઈ સફરમેં ગયાહો ઔર વો સફરસે તીન દીનકે બાદ આયેતો ઈસ સુરતમે તીન દીનકે બાદ તઅઝીયત કરના મકરૂહ નહી. જો શખ્સ એક બાર તઅઝિયત કર ચુકા હો દોબારા કરના મકરૂહ હૈ.

આજકલ "ઝિયારત" કે નામસે લોગ મર્હુમકે મકાન પર સુબહ ૯ સે ૧૧ બજેતક યા દોપહરમેં દો બજે સે ૪ બજે તક જમા હોતે હૈ જીસ્મે કસરત સે ઔરતે જમા હોતી હૈ. ઔર બાઝ લોંગ મજબુરન ઈસલીયે આતે હૈ કે નહિ જાયેગેં તો શિકાયત હોગી વો ન તો નમાંઝકી પરવા કરતે હૈ ન મર્હુમ કે વારિસોં સે ઈસ્લામી તઅઝીયત કરતે હૈ. ઔર ઔરતોંકા જમા હોના તો એક મુસ્તકીલ "ફીત્ના" હૈ.

યે કામ જહાલતકા હૈ ઔર બે અસલ હૈ ઈસસે મર્હુમકો ઔર વારીસોકો હકીકી નફા હોને કે બજાએ તકલીફ હોતી હૈ ઊસ્કો બંદ કરના ચાહીએ.

કબર કી ઝિયારત કરના

કબરોંકી ઝિયારત કરના યાની ઊન્કો જાકર દેખના મર્દો કે લીયે મુસ્તહબ હૈ. બેહતર યે હે કે હરહફ્તે મેં કમસે કમ એક મરતબા કબ્રસ્તાન જાયે જુમ્આ કા દીન હો તો બેહતર હૈ કબ્રસ્તાનમે દાખિલ હોતો યે કહે.

"અસ્સલામુ અલયકુમ યા અહલલ કુબુર અન્તુમ લના સલફુન વનહનુ લકુમ તબઊન યગફીરરૂલ્લાહું લના વલકુમ."

ફીર ઈસ્કે બાદ કબ્રસ્તાન કે મુર્દો કો કુર્આન મજીદ પઢકર દુઆએ મગફીરત કરકે સવાબ પહોંચાદે ઔર અપનેલીયે ઈબ્રત હાસિલ કરે.

કફન કા નકશા

નામ	લંબાઈકા માપ	પના	લંબાઈકા અંદાઝ	કૈફિયત
ઈઝાર	સર સે પાવ તક	૧ સે ૧ાા મીટર	૨ સે ૨ા મીટર	પના કમ હો તોજોડ લગાકર ૧ાા મીટર પના બનાલો.
કુર્તા	કાધે સે પીન્ડલી તક	૧ મીટર	૨ સે ૨ા મીટર	એક મીટર પનાહો તો દોનોં સીરે બરાબર કરકે ગલેકા ચાક લગાયે.
ચાદર	મૈય્યત કે કદસે ૧ાા ફીટ લંબાઈ	૧ાા મીટર	૨ા મીટર	પના કમ હો તો જોડ લગા કર ૧ાા મીટર પના કરલો
સિનાબંદ	બગલસે ગુટને તક	૧ા મીટર	૧ાાા મીટર	યે કપડા ઔરતેં કે લીયે હૈ.
સર બંદ	★	૧ મીટર	૧ મીટર	"

નોટ :- યે માપ બડી મય્યત કે લીયે હૈ બચ્ચોં કા કફન ઉસ્કે મુનાસિબ લો જૈસે કે કફન મેં લીખા ગયા હૈ.

પાકી ઔર સફાઈ

હર ઈન્સાન કો અપને ઝાહીર ઔર બાતિન કી સફાઈ ઔર પાકીઝગીકા પુરા ખ્યાલ રખના ચાહીયે.

હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા દીનકી બુન્યાદ પાકી પર હે. ઔર ખુદા તઆલા ખુદ પાક હૈ ઔર પાકી કો પસંદ કરતા હૈ.

ઝાહીરી પાકી યે હૈ કે આદમી અપને બદન ઔર કપડો કો હર કીસ્મકી નજાસતોંસે પાક રખ્ખે છોટી બડી નાપાકી દુર કરે. જનાબતકા ગુસ્લ કરે ઔર વુઝુકી ઝરૂરત હો તો વુઝુ કરે. નાખુન કાટે નાફ કે નીચે કે બાલ ઔર બગલ કે બાલોં કો દુર કરે મુંછકે બાલ કતરાએ.

નાખુન કાટનેકા મુસ્તહબ તરીકા

યે હૈ કે દાહને હાથકી શહાદત કી ઊંગલીસે શુરૂ કરે ઔર છુંગલી તક પહોંચે ઊસ્કે બાદ બાયે હાથકી છુંગલી સે શુરૂ કરે ઔર અંગુઠે તક પહોંચાયે ઊસ્કે બાદ દાયે હાથકે અંગુઠે કો લે ઔર પેરો મેં દાહને પેરકી છુંગલીસે શુરૂ કરે ઔર બાયે પેરકી છુંગલીપર ખત્મ કરે. નાખુન કાટને ઔર બાલ સાફ કરને મેં ચાલીસ રોઝ સે ઝિયાદા તાખીર કરના જાઈઝ નહી.

ઈસી તરહ બદન કે જીન હિસ્સોં મે મેલ જમ જાતા હૈ. ઊસે દૂર ક[illegible] આખોંકા મેલ કુચેલ દુર કરે નાક ઔર નથને સાફ રખ્ખે. દાતોંકા ખિલાલ કરકે ઊસ્મેસે ખાનેકે રેઝે નિકાલ દે.

મુંહ ઔર દાત સાફ કરને કે લીએ મિસ્વાક કરે. મિસ્વાક પિલું કે દરખ્તકી બેહતર હૈ. નમાઝ ઔર તિલાવત સે પહેલે મિસ્વાક કી બડી તાકીદઆઈ હૈ. કપડે ભી સાફ સુથરે ઈસતિમાલ કરે. અલબત્તા ફુઝુલ ખર્ચી કરનેવાલે માલદારોં કી નકલ ન કરે.

પાકીઝગી હાસિલ કરને મેં દાઢીમેં કંગી કરે. તેલ લગાએ. સરકે બાલોંકો સાફ રખ્ખે આઁખોં મે સુરમા લગાએ હર આઁખમે તીન તીન સિલાઈ ફેરે. હુઝુર (સ.અ.)ભી ઐસા કરતે થે.

ખુશ્બુ

કપડોંમે ખુશ્બુ લગાના સુન્નત હૈ. જુમ્આ ઔર ઈદકી નમાઝો ઔર ઈજતેમાઅકી શિર્કત કે વક્ત ખુસુસીયત સે ખુશ્બુ કા એહતેમામ કરે. હુઝુર (સ.અ.) ઈત્ની ઝિયાદા ખુશ્બુ ઔર ઈત્ર કા ઈસ્તેમાલ કરતે થે કે આપકે સરકી માગ મે ખુશ્બુકા અસર ઝાહીર હોતા થા.

ઔર આપ (સ.અ.) કા યે અમલ ઊમ્મતકો સબક દેનેકે લીયે થા વરના આપ (સ.અ.) ખુદ સરાપા "ખુશ્બુ" થે આપકે પસીને મેં ખુશ્બુથી હઝરાતે સહાબા (ર.દી.) આપકા પસીના જંમા કરતે થે ઔર ખુશ્બુ કી જગા ઈસ્તિમાલ કરતે થે.

ખુશ્બુ લગાને મે મર્દો કો ઈસ્કા ખ્યાલ રખના ચાહીએ કે ખુશબુ તેઝ ઔર ઊસ્કા રંગ હલ્કા હો. ઔર ઔરતોં કો ઈસ્કે ખિલાફ હલ્કી ખુશ્બું ઔર તેઝ રંગવાલી ચીઝેં ઈસ્તેમાલ કરની ચાહિયે.

ગુસ્લ

જનાબત (યાની નાપાકી) સે પાક હોને કે લીયે ગુસ્લ જલ્દી કરના ચાહીયે હુઝુર (સ.અ.)નેઈર્શાદ ફરમાયા જીસ ઘરમેં જનાબતવાલા આદમી હોતા હૈ ઔર બગૈર મજબુરીકે ગુસ્લ કરને મેં દેર કરતા હૈ. તો ઊસ્કે ઘરસે રેહમતકે ફીરશ્તે ચલે જાતે હૈ. ઔર શયાતિન જમા હોજાતે હૈ નાપાક હોનેકી હાલતમેં મસ્જીદમેં ઠેહરના હરામ હૈ. નાપાક હોનેકીહાલતેં ખાને પીને સે બચના ચાહીયે અગર ફોરન ગુસ્લ ન કર સકે તો કમસે કમ શરમગાહ કો ધોકર વુઝુ કર લેના ચાહિયે

ગુસ્લ મેં તીન ફર્ઝ હૈ. :-

(૧) મુંહ ભરકર કુલ્લી કરના.

(૨) નાકમે પાની ચઢાના (નરમ જગા તક)

(૩) તમામ બદન પર એક મરતબા પાની બહાના

ગુસ્લ કરને કા તરીકા :- પહેલે દોનોં હાથ પહોંચો તક ધોવે ઊસ્કે બાદ ઈસતિન્જા કરે ફીર જો નાપાકી લગી હો ઊસ્કો ધોવે ફીર કુલ્લી કરતે વક્ત અગર રોઝા ન હો તો ગરારા ભી કરે. ઊસ્કે બાદ નાકમેં અચ્છી તરહ પાની, ચઢાયે ઔરસાફ કરે ફીર બાલોં કી જડોકો તર કરે ઈસ્કે બાદ તમામ બદન પર પાની બહાયે અગર કોઈ જગા બાલ બરાબર સુખી રેહ જાયેગી તો ગુસ્લ ન હોગા. ખુબ એહતિયાત કરે.

મસ્અલા :- અગર ગુસ્લ કરને કે બાદ યાદ આયે કે ફલા જગા પાની નહી પહોચા તો ફીર સે ગુસ્લ કરનેકી જરૂરત નહિ જો જગા ખુશ્ક હૈ ઊસ્કો ધોલો અગર કોઈ કુલ્લી કરના યા નાકમે પાની ડાલના ભુલ ગયા તો ખાસ ઈસ કમી કો પુરા કરનેસે ગુસ્લ હો જાયેગા.

મસ્અલા :- ગુસ્લ કરને કે બાદ વુઝુ કરના જરૂરી નહિ હૈ. અગર નમાઝ યા કુર્આન શરીફ વગેરહ પઢના ચાહે તો પઢ સકતા હૈ કયુંકે ગુસ્લ મેં વુઝુ ભી હો ગયા.

મસ્અલા :- ગુસલખાને મે યા કીસી એૈસે મુકામ પર જહાં દૂસરે આદમી કી નિગાહ ઉસકે સતર પર ન પડે. તો નંગે બદન નહાના જાઈઝ હૈ. મગર ઉસ હાલત મેં કિબ્લે કી તરફ મુંહ ઔર પીઠ કરના જાઈઝ નહિ. ગુસલખાને મેં પેશાબ કરને સે બચના ચાહિયે.

મસ્અલા :- ગુસ્લ કરતે વક્ત ઝિયાદા પાની બહાના સતર ખુલા હોનેકી હાલતમે બાતે કરના કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરના સુન્નત કે ખિલાફ વુઝુ કરના વગેરહ મકરૂહ હૈ.

જુમ્આ ઔર ઈદૈન કેલીએ ઔર ઈજતેમાઆત મેં શિરકત કે લીયે ગુસ્લ કરના અફઝલ હૈ. હદીષ શરીફ મેં જુમ્આકી નમાજ કે લીયે ગુસ્લ કરનેકી બડી તાકીદ આઈ હૈ. ગુસ્લ સે ફારિગ હોને કે બાદ યે દુઆ પઢના ચાહિયે.

અશ્હદુ અલ્લાઈલાહઈલ્લલ્લાહું વહદહું લા શરીકલહું વઅશ્હદુઅન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહુ વરસુલોહું.

તુમ અગર કિયામતમેં નેક લોગોંકી જમાઅત મેં શામીલ હોના ચાહો તો તુમ્હેં હર ઈબાદત મેં હુઝુર (સ.અ.)કી આદતકો ઈખ્તીયાર કરના ચાહીયે.

બયતુલખલાકે આદાબ

બયતુલખલા યા પેશાબખાને મેં ખુલેસર ઔર ખુલે બદન નહિ જાના ચાહિયે ઔર અપના બાયા પેર પહેલે રખના ચાહિયે ઔર બાહર આતે વક્ત દાયા પાવ બાહર રખના ચાહીયે બયતુલખલા મેં જાતે વક્ત યેદુઆ પઢો.

બિસ્મિલ્લાહી અલ્લાહુમ ઈન્ની અઊઝુબીક મિનલ ખુબુસે વલખબાઈસ

<u>ઔર બહાર નીકલતે વકત યે દુઆ પઢો.</u> :-

ગુફરાનક અલહમ્દુલિલ્લાહીલ્લઝી અઝહબ અન્નીલ અઝા વઆફાની . યે દુઆએ દીલમેં પઢની ચાહિયે.

બયતુલખલામેં કોઈ ચીજ અલ્લાહકે નામકી સાથમેં ન હોની ચાહીયે કે

બેઅદબી ન હો ઈસ જગા કોઈ ફુઝુલ બાત ન કરો અલબત્તા કોઈ ઝુરૂરી બાત હો તો કી જા સકતી હૈ. શર્મગાહસે ઝરૂરતસે ઝિયાદા કપડા ન ઊઠાએ પાખાંના ઔર પેશાબ કે લીયે દુર જગા જાકર બેઠના ચાહીયે જીસ્સે લોગોંકો આવાઝ ઔર બદબુ ન આવે. કિબ્લેકી તરફ મુંહ ઔર પીઠ કરના મના હૈ. અગર મજબુરી હો તો ઈજાઝત હૈ. ઠેહરે હુએ પાની મેં પેશાબ કરના. સાયેદાર ઔર ફલદાર દરખ્ત કે નીચે ઔર પાનીકી નહેર યા નાલીમેં દુરૂસ્ત નહી. ઈસ્તિન્જા પહેલે મીટ્ટી કે ઢેલે સે ફીર પાની સે અફઝલ હૈ. ઈસ્તનજે કે બાદ યે દુઆ પઢે અલ્લાહુમ્મહસ્સીન ફર્ઝી અનીલ ફવાહીશે વતહહીર કલ્બી મિનન્નીફાક (તોહફતુલઅબરાર)

મસ્જીદકે આદાબ

મસ્જીદ ખુદાકા ઘર હૈ ઔર સબ મુકામાત સે અફઝલ હૈ મુસલમાન કો ઝિયાદા વક્ત મસ્જીદહીમેં રહના ચહીયે ઔર એઅતિકાફકી નિય્યત કર લેની ચાહીએ.

હદીસ શરીફ મેં હૈ કે જીસ શખ્સ કો દેખો કે મસ્જીદમેં આતા જાતા હૈ ઔર મસ્જીદસે તઅલ્લુક પૈદા હો ગયા હૈ તો ઈસ્કે મુસલમાન હોનેકી ગવાહી દો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ.

ઈન્નમા યઅમુરૂ મસાજીદલ્લાહી મન આમન બિલ્લાહી વલયવમીલ આખીરી. "બેશક જો લોગ ખુદા ઔર આખેરત પર ઈમાન રખતે હૈ. વો લોગ મસ્જીદોકોં આબાદ રખતે હૈ."

હદીસ શરીફ મે આતા હૈ જો મુસલમાન મસ્જીદ સે દીલ લગાતા હૈ. ઔર એક નમાઝકે બાદ દુસરી નમાઝ કા ઈન્તીઝાર કરતા હૈ. ખુદા તઆલા ઊસ્કો અર્શકે સાયે મે જગા અતા ફરમાયેગા.

મસ્જીદમેં દુનિયાકી બાતેં કરના જાઈઝ નહિ.

મસ્જીદે ખુદાકી ઈબાદત. નમાઝ, તિલાવત ઔર વઅઝ વ તબ્લીગ કે લીયે હૈ. અલ્લાહ તઆલાને ઊસ્કો ઊસી મકસદ કે લીયે બનાયા હૈ. મસ્જીદમેં દાખીલ હોતે વક્ત સીધા પાવ રખ્ખે ઔર યે દુઆ પઢે. **બિસ્મિલ્લાહી વસ્સલાતુ વસ્સલામું અલા રસુલિલ્લાહે અલ્લાહુમ્મગ-ફીરલી ઝુનુબિ વફતહલી અબ્વાબ રહમતિક.**

મસ્જીદમેં બેઠનેસે પહેલે દો રકાત તહીય્યતુલ મસ્જીદ અદા કરો

અગર નફીલ કા મૌકા ન હો તો ચાર મરતબા **સુબ્હાનલ્લાહી વલ હમ્દુલિલ્લાહી વલાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અકબર** પઢલો.

મસ્જીદસે બાહર નિકલે તો બાયા પાવ બાહર નીકાલો ઔર મજકુર (દાખીલ હોનેકી) દુઆ પઢો મગર **"રહમતિકા"** કી જગા **"ફદલિક"** પઢો ઔર ઊસ પર યે ઝિયાદા પઢો **વઅઊઝુ બિલ્લાહી મિનશ્યતાનિર્રજીમ વજુનદીહી.**

(૧) મસ્જીદમેં દુનિયાકી બાતેં કરના નેકીયોંકો ઈસ તરહ સાફ કર દેતી હૈ જીસ તરહ જાનવર ઘાસ કો ખા જાતે હૈ.
(૨) મસ્જીદમેં લેહસન ઔર પ્યાઝ મુલી લેકર આના યા ઊસ્કો ખાકર આના નાજાઈઝ હૈ. આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ બદબુદાર દરખ્ત યાની પ્યાઝ ખાયે વો હમારી મસ્જીદ કે કરીબ ન આયે ઈસલીયે કે ફરિશ્તોં કો ઈન તમાપ ચીઝો સે તકલીફ હોતી હૈ. જીન્સે ઈન્સાનોંકો તકલીફ હોતી હૈ.

મતલબ યે હૈ કે જબ તક ઈસ્કી બદબુ મુંહસે ન જાયે વહાં તક મસ્જીદમેંદાખીલ ન હો યે હુકમ હર બદબુદાર ચીઝ કેલીયે હૈ જૈસે હુક્કા બીડી સિગરેટ વગેરહ.

ઈસી તરહ જીનકે બદન ઔર કપડોંસે પસીનેકી બદબુ આતી હો વો ભી જબ તક બદબુકો દુર ન કરે મસ્જીદ મેંન જાયે.
(૩) મસ્જીદે આખિરત કે બાઝાર હૈ, જો શખ્સ ઈસ્મે દાખીલ હો ગયા વો અલ્લાહકા મહેમાન હૈ ઔર ઈસ્કી મહેમાની મગફીરત હૈ.
(૪) હઝરત ઊકબા બિન આમિર (ર.દી) સે રિવાયત હૈ ફરમાયા રસુલેખુદા (સ.અ.)ને જો શખ્સ અપને ઘંરસે મસ્જીદકી તરફ નિકલતા હૈ તો ઊસ્કે નામએ આમાલમેં ફરિશ્તે ઊસ્કે હર કદમ પર દસ નેકિયા લીખતે હૈ.

(મુન્તખબ)

લિબાસ કે આદાબ

કુર્તા ઔર ઈઝાર આધી પિંડલીયોં તક રેહે.. ઔર અગર યે ન હો સકે તો ટખને કે નીચે હરગીઝ ન લટકે અલબત્તા ઔરતેં ઈત્ના નીચા કપડા પહેને કે પુરે પાવ છુપ જાએ.

કપડે ખરીદને મેં દરમ્યાની પનકા ખ્યાલ રખે ન બહુત ઘટીયા

યાની હલ્કે ઔર ન બહોત ઊમ્દા હો બલ્કે દરમ્યાની ક્વૉલીટીકે હો મર્દોકો સફેદ લિબાસ ઝેબા હૈ. ઔરતો કે લીયે રંગીન કપડે ઊમદા હૈ.

અપની શરમગાહ યા સતરકા કોઈ હિસ્સા બગૈર ઝરૂરત કે ન ખોલો. જબ ઝરૂરત સે ખોલો તો યે દુઆ પઢો. **"બિસ્મિલ્લાહીલ્લઝી લાઈલાહ ઈલલ્લાહુવ."**

જબ કપડે પહેનોંતો યે દુઆ પઢો. **અલહમ્દુલિલ્લાહીલ્લઝી કસાની હાઝા વરઝકનીહે મિનગયરી હવલીમ મીન્ની વલાકુવત.**

અમામા પહેનના સુન્નત હૈ.

બાતચીત કરને કે આદાબ

મુંહસે હમેશા અચ્છી બાત નિકાલો જો બાત મુંહ સે બોલના હરામ હો ઊસ્કા સુનનાભી હરામ હૈ. દુસરેકી બાત તવજ્જુહસે સુનો દુસરેકી બાત ન કાટો હા. અગર ગુનાહ યા બેદીની કી, જૈસે ગીબત વગૈરહ કી બાત હો તોવહાં સે ઊઠ જાઓ.

બાત બાતમેં કસમખાના ઈન્સાનકો બે એતબાર કર દેતા હૈ ખુદાકી કસમ બહોત સખ્ત ઝરૂરત કે વક્ત ખાની ચાહિયે ઔર સચ્ચી બાત પર ખાની ચાહીયે.

સલામ કે આદાબ

આપસમેં સલામ કરો યાની અસ્સલામુ અલયકુમ કહો ઔર જવાબમેં વઅલયકુમસ્સલામ કહો. સલામ ઔર ઊસ્કે જવાબમેં ઈસ્કે અલાવા દૂસરે સબ તરીકે વાહીયાત હૈ.

જો પહેલે સલામ કરતા હૈ. ઊસ્કો જ્યાદા સવાબ મીલતા હૈ. જો કોઈ દુસરે કા સલામ લાએ તો ઊસ્કે જવાબમેં યું કહો **"અલયહી વઅલયકુમુસ્સલામ"** હાથકે ઈશારે સે સલામ કે વક્ત ઝૂકના મના હૈ.

અગર કોઈ શખ્સ દુર હો ઔર તુમ ઊસ્કો સલામ કરો યા વો તુમકો સલામ કરે તો ફીર હાથસે ઈશારા કરના જાઈઝ હૈ. લેકીન ઝબાનસે ભી સલામ કે અલ્ફાઝ કેહને ચાહિયે.

જો બચ્ચે સરકારી સ્કુલમેં પઢતે હૈ ઊન્કો અંગ્રેજી યા મુશ્રીકાના

તર્ઝસે સલામ ન કરના ચાહીયે બલ્કે સુન્નત તરીકે સે સબકો સલામ કરે.

અગર કોઈ ગેર મુસ્લિમ સલામ કરે તો ઊસ્કો ઈસ તરહ જવાબ દો "હદાકલ્લાહુ."

જો શખ્સ અપને યા કીસી દુસરેકે મકાનમેં જાયે તો દાખીલ હોતે વક્ત સલામ કરે અગરચે ઘરમેં કોઈ મૌજુદ નહો ક્યુંકે વહાં ફરિશ્તે તો હોતે હૈ. હદીસ શરીફમે આતા હૈ કે ઐસા કરને સે ઘરમેં બરકત હોતી હૈ.

આદાબે મુલાકાત

જબ તુમ કીસી કે મકાન પર મીલને કે લીયે જાઓ તો પહેલે ઈજાઝત હાસિલ કરો મકાન પર પહોંચ કર પહેલે સલામ કરો ફીર કહો "કયા હાઝિર હો સકતા હું ?" અગર ઈજાઝત મીલ જાએ તો અંદર જાઓ વરના વાપસ હો જાઓ બુરા મત માનો.

યાની તીન મરતબા સલામ કરને પર ભી જવાબ ન મીલે તો સમઝલો કે ઈજાઝત નહી. યા મુલાકાતકા મૌકા નહિ. કોઈ ઊઝર હૈ. બસ વાપસ હો જાઓ બુરા ન માનો. ઈજાઝત લેતે વક્ત મકાનકે દરવાઝેકે સામને ન ખડે હો. મકાનકે અંદર ઝાકના મના હૈ. જબ નઝર અંદર પહોંચ ગઈ તો ફીર ઈજાઝત કા કયા મતલબ ? ખુદ અપને મકાનમેં ભી સલામ કરકે જાયે.

મકાનકે અંદરસે પુછે કૌન ? તો તુમ યે ન કહો "મેં" અંદરવાલા કયા જાને મેં કૌન હૈ અપના નામ બતાઓ.

મકાનમે દાખીલ હોકર બેઠનેકી બઢીયા જગા તલાશ ન કરે. જહાં જગા મીલે બેઠ જાયે. યે ઘરવાલેકા કામ હૈ કે આપકો કહાં બીઠાએ

કોઈ આપકે યહાં આયે તો

તો ઊનકે આને પર ખુશી જાહીર કરો. ખડે હોકર ઈસ્તિકબાલ કરો. કુછ અરસેકે બાદ મુલાકાત હો તો મુઆન્કાભી કરો. ફીર અદબસે બિઠાઓ. અગર કિસીકા આના ના પસંદ હો તો ભી અખ્લાકસે પેશ આના આપકા ફર્ઝ હૈ.

હદીષ શરીફમે હૈ કે "બદતરીન" શખ્સ વો હૈ કે લોગ ઈસસે મિલના ઈસલિયે પસંદ ન કરેકે વો બદ અખ્લાક ઔર બદ મિઝાજ હૈ. "અલ્લાહ કી પનાહ" ઐસે બુરે અખ્લાક ઔર બુરી જીંદગી સે કે યે બિમારી દોનોં જહાનમેં આદમીકો બરબાદ કર દેતી હૈ.

-: જબ વાપસી હો તો :-

ઉસસે મુસાફા કરો ઔર યે દુઆ દેકર રૂખસત કરો. **અસ્તવદીઊલ્લાહ દીનકુમ વઈમાનકુમ વ ખવાતિમ અમલુકુમ.**

-: સલામકા બેહતરીન જવાબ :-

વંઅલયકુમુસ્સલામ વરહમતુલ્લાહી વબરકાતુહુ વમગ ફીરતુહુ બઢા દો. હુઝૂર (સ.અ.)કા ઈર્શાદ હૈ કે ઈન્મે સે હર લફઝ પર દસ નેકિયોંકા સવાબ મીલતા હૈ. જૈસે જૈસે અલફાઝ બઢેંગે સવાબ બઢતા રહેગા.

સોનેકે આદાબ

જબ સોનેકા ઈરાદા કિયા જાયે તો સીધી કરવટ પર કિબ્લાકી તરફ હોકર સોના ચાહીએ ઔર યે દુઆ પઢની ચાહીએ. **"અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિક અમુતુ વ અહયા."** યે પઢકર તીન મરતબા **અસતગફીરૂલ્લાહ અઝીમુલ્લઝી લાઈલાહા ઈલ્લાહુવલ હય્યુલ કૈય્યુમુ વ અતુબુ ઈલયહી** ૩૩ મરતબા સુબ્હાનલ્લાહ. અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ૩૩ મરતબા. અલ્લાહુ અકબર ૩૪ મરતબા પઢો.

સોનેસે પહેલે હો સકે તો વુઝુ કરલે ઔર આંખ લગને તક ઝબાન પર ઝિક્ર જારી રખ્ખે. નરમ બિસ્તર પર સોનેકી આદત ડાલના અચ્છા નહિ તાકે ગેહરી નિંદસે નમાઝ ફૌત ન હો.

હઝરત સુલેમાન (અ.લ.)કી વાલેદહ અપને બેટે કો નસીહત કરતી થી કે બેટા રાતકો ઝિયાદા ન સોયા કરો. ઐસા આદમી કિયામત કે દીન ખાલી હાથ ઊઠેગા.

ઈમામ ગિઝાલી (ર.અ.) ફરમાતે હૈ કે રાત દીન કે ૨૪ ઘંટે હૈ ઈન્મે આઠ ઘંટેસે ઝિયાદા ન સોન ચાહીયે. ઈસ હિસાબસે અગર તુમ્હારી ઊમર સાઠ સાલકી હો તો ગોયા તુમને ૨૦ સાલ સોનેમે ગુઝાર દીયે ઔર તુમ્હારી તિહાઈ ઊમર બરબાદ હો ગઈ.

મસનુન તરીકા દાઈ કરવટ પર સોનેકા હૈ. લેકીન અગર કીસીકા દીલ

ચાહે તો ચીત લેટે યા બાઈ કરવટ પર લેટે તો ઊસકો પહેલે દાઈ કરવટ પર લેટ કર સુન્નત અદા કર લેની ચાહીયે ઈસ્કે બાદ ખ્વાહીશ કે મુતાબીક આરામ કર સકતા હૈ.

કયલુલા કરના (યાની દોપહરમેં ખાને કે બાદ થોડી દેર આરામ કરના.)સુન્નત હૈ. ઈસસે રાતકો જાગનેમેં મદદ મીલતી હૈ. નમાઝે ફજર કે બાદ સોના અચ્છા નહિ. ઈસસે રોઝીમેં તંગી* પૈદા હોતી હૈ. નમાઝે ઈશાંસે પહેલે સોના ભી મુનાસીબ નહી. ઈસ્સે નમાઝભી કઝા હો સકતી હૈ. ઔર નિંદભી ખરાબ હોતી હૈ.

<u>ફાઈદા</u> :- તહજ્જુદકી નમાઝ કે લીયે ઊઠના હો તો સુરએ કહફ પારા-૧૫ કી આખરી આયતેં **ઈન્નલ્લઝીન આમનુ** સે આંખીર તક પઢકર સોનેસે મુકર્રર વક્તમેં આખ ખુલ જાયેગી. (ઈન્શા અલ્લાહ)

નીંદમે જબ કોઈ ખ્વાબ નઝર આયે તો ખુદાકી તારીફ કરની ચાહીયે ઔર અગર બુરા ખ્વાબ નઝર આયે તો ઈસ્કી બુરાઈસે ખુદાકી પનાહ માંગની ચાહીયે ઔર અપની બાઈ તરફ તીન દફા ધુત્કાર દેના ચાહીયે ઔર કરવટ બદલ દેના ચાહીયે. ઈસ કિસમ કે બુરે ખ્વાબ કીસીસે બયાન ન કરે ઈસ્સે નુકશાન નહિ પહોંચતા.

ખાનેકે આદાબ

ખાના ખાનેસે પહેલે બિસ્મીલ્લાહ પઢના ચાહીયે ઔર જબ ખતમ કરે તો અલહમ્દુ લિલ્લાહ પઢે ઔર જબ ખાના સામને આયે તો અલ્લાહુમ્મ બારિકલના ફીમા રઝકતના વઅતઅમના ખયરમ મિન્હું પઢે. અગર દુધ હોતો વઝીદના મિન્હું પઢે કયુંકે દુધ ખુદાકી સબસે બડી નેઅમત હૈ.

ખાને સે પહેલે દોનો હાથ ધોએ- લુકમા છોટા ખાએ ઔર ઈસે ખુબ ચબાયે. અપની તરફસે ખાના ખાએ પ્લેટમેં હર તરફ હાથ ન મારે યે તેહઝીબકે ખિલાફ હૈ.

લુકમા ઝમીન પર ગીર જાએ તો ઊસે સાફ કરકે દો બારહ ખાલે ઉસ્કો શૈતાનકે લીયે ન છોડે. ખાને કે બાદ ઊંગલીયોકો ઝબાનસે ચાટ કર સાફ કરલે. ઔર બરતન કો ઊંગલીયોસે સાફ કરે.

મુલ્કે શામમેં એક સહાબી (રદી.)કે હાથસે લુકમા ગીર ગયા તો ઊસકો દો બારા ઊઠાયા દેખનેવાલોંને ઊન્કો રોકા કે શામકે લોગ ઈસ્કો

ઐબ સમઝતે હૈ તો સહાબી (રદી.) ને ફરમાયા મેં હુઝુર (સ.અ.)કી સુન્નતકો ઈન જાહીલોકે તાને કે ખૌફસે નહી છોડ સકતા .

ખાના તીન ઊંગલીયોંસે ખાયા કરો બીચકી ઊંગલી શહાદતકી ઊંગલી ઔર અંગુઠા હા અગર ચાવલ વગેરહ હો તો પાંચ ઊંગલીયો સે ભી ખા સકતે હૈ.

મેવા ઔર ફલ ખાનેમેં અપને સામને સે ખાના ઝરૂરી નહિ. અપની પસંદકા ફલ જહાંસે ચાહે ખાયે.

ખાના ખાતે વકત દુસરોંકો દેખના મુનાસિબ નહિ અપને કામમેં મશ્ગુલ રહેના ચાહીયે જબ લુકમા મુંહમે હો તો બાત ન કરે. ખન્કારને યા છીંકકે વક્ત અપના મુંહ દુસરોંકી તરફસે ફેર લેના ચાહીયે.

જબ કીસી કે યહાં ખાએ તો ઘરવાલોં કે હકમેં દુઆ કરો યાની યે દુઆ પઢો.

અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ મન અતઅમની વસ્કી મન સકાની અલ્લાહુમ્મ બારિક લહુમ ફીમા રઝકતહુમ વગફીરલહુમ વરહમહુમ. જો શખ્સ યે દુઆ પઢતા હૈ ઊસ્કો બહોત અજર મિલતા હૈ.

ઝિયાદા લઝીઝ ઔર કિંમતી ગિઝાએ પસંદ ન કરે. વરના ઊન લોગોમે સે હો જાઓગે જીન્કે બારેમેં રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ઈર્શાદ ફરમાયા કે મેરી ઊમ્મતમેં બદતરીન લોગ વો હૈ જો લઝીઝ તરીન (ચટાકેદાર) ખાને ખાકર મોટે તાઝે હો જાતે હૈ. ઔર ઊન્કા મકસદે ઝીંદગી હી કિસમ કિસમ કે ઊમ્દા ખાને પેટમે ડાલના ઔર લંબી ચૌડી બાતેં કરને મે ગુજારના હોતા હૈ.

બદબુદાર ચીઝ જૈસે પ્યાઝ લેહસન વગેરહ ખાકર મસ્જીદમેં યા મજલીસમે મત જાઓ.પહેલે મુંહ સાફ કરલો તાકી બદબુ ન રહે. જબ ખાના ખા ચુકો તો દસ્તર ખ્વાન ઊઠા લો. અગર અપને સાથીસે પહેલે ખા ચુકો તો થોડા થોડા ખાતે રહો ઔર ઊસ્કા સાથ દો તાકે શરમકી વજહસે ભુકા ન રહે. અગર કીસી વજહસે ઊઠના હો તો ઊઝર બતાકર ઊઠો મહેમાનકો દરવાજા તક પહોચાના સુન્નત હૈ.

ખાને પીનેમે એઅતિદાલ રખના ઝરૂરી હૈ જબ ભુક લગે તબ ખાના ખાએ. ઔર ભુક બાકી હો ઔર હાથ ખીચ લો. પાની થોડા થોડા પીના ચાહીએ ઔર તીન સાસ સે પીના ચાહીયે બરતનમેં સાસ લેના બુરા હૈ ઔર પાની ખડે હોકર પીના અચ્છા નહિ પાની બેઠ કર પીએ ઔર બિસ્મીલ્લાહ પઢકર પીએ ઔર પીકર અલહમ્દુલિલ્લાહ કહે.

મસનુન દુઆએં

સુબ્હ શામકે તમામ અવકાતકો ઈબાદત ઔર નવાફીલ ઔર ઝિક્ર વિગેરહમે ખર્ચ કરના ચાહીયે દિન રાતમેં થોડા વક્ત ભી ઝિક્ર ઔર અચ્છે અમલ કરને સે ખાલી ન રેહના ચાહીયે.ઐસા કરનેસે જિંદગી કે વક્તમેં બરકત ઝાહીર હોતી હૈ. ઝિંદગી કા મઝા આતા હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફ તવજ્જુહ કાઈમ રહેતી હૈ.

ઝિક્ર ઈબાદતકે સાથ ખાને પીને ઔર રોઝી કમાને કે અવકાત ભી મુનાસિબ તરીકેસે તય કરલીયે જાયે વરના વક્ત બરબાદ હોનેકા ખતરા હૈ.

બસ યહી "વક્ત" તુમ્હારી ઊમર યા ઝિંદગી હૈ ઔર યહીં ઝિંદગી તુમ્હારી અસલપુંજી ઔર બુન્યાદ હૈ ઈસ્કા હર સાસ કિમતી હૈ. જો સાસ ગયા જાનેકે બાદ વાપસ નહિ આ સકતા.

ઈસલિયે ઝરૂરી હૈ કે ઈબાદતમે ફર્ઝ કો એહતિમામસે અદા કિયા જાએ ઔર સાથમે મુખ્તલીફ દુઆઓકો અપને અપને વક્તમે પઢી જાયે ક્યુંકે હર ઈબાદત કા એક ખાસ રૂહાની અસર હૈ. ઔર અલ્લાહ તઆલાકે યહાં હર અમલ ઔર ઝિક્ર ઔર દુઆમેં એક ખાસ મંરતબા ઔર તાસીર હૈ.

નફીલ નમાઝે પઢના. તિલાવતે કુર્આન કરના. ઈલ્મે દીન હાસીલ કરના વગેરહ યે ભી ઝિક્ર ઔર અવરાદકી મુખ્તલીફ કીસમેં હૈ.

અબ યહાંસે આગે ઈન મસનુન દુઆઓંકા ઝિક્ર હૈ. જીસ્કો મૌકેસે પઢનેમેં બહોત સવાબ મીલતા હૈ. નીઝ વો ઝરૂરિયાતે દીનકી બાતે જીસ્કા હિફ્ઝ કરના ઝરૂરી હૈ. ઊન્કો લીખા જાતા હૈ. લેહાઝા ઈન્કો ઝબાની (મુંહ પર)યાદ કરો.

કુર્આન-હદીસકે અનમોલ ખઝાને

(૧) હઝરત મઅકલ બિન યસાર (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ સુબ્હકો **અઊઝૂબિલ્લાહી સ્સમીઈલ અલીમે મીનશ્શયતાનીર્રિજીમ** તીન મરતબા પઢે ફીર યે આયત એક મરતબા પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર સત્તર (૭૦) હઝાર ફરિશ્તે મુકર્રર કર દેતે હૈ. જો શામ તક ઈસ્કે લીયે ઈસ્તિગફાર કરતે હૈ. અગર ઊસ દીન ઊસકી

મૌત આ ગઈ તો શહીદ મરેગા. જો શામકો પઢલે તો ઊસ્કોભી યહી દરજા મીલેગા. (મિશ્કાત)

هُوَ اللّٰهُ الَّذِیْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ هُوَ اللّٰهُ الَّذِیْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَیْمِنُ الْعَزِیْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا یُشْرِكُوْنَ ۝ هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى یُسَبِّحُ لَهُ مَا فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ۝

આયત યે હૈ.**હુવલ્લાહુલ્લઝી લાઈલાહા ઈલ્લા હુવ આલીમુલ ગયબિ વશહાદતી હુવર્રહમાનુર્રહીમ હુવલ્લાહુલ્લઝી લાઈલાહ ઈલ્લાહુઅલમલીકુલ કુદદુસુસ્સલામુલ મુઅમિનુલ મુહયમિનુલ અઝીઝુલ જબ્બારૂલ મુતકબ્બીર સુબ્હાનલ્લાહી અમ્મા યુશરીકુન. હુવલ્લાહુલ ખાલિકુલ બારીઊલ મુસવ્વીરૂ લહુલ અસ્માઊલ હુસ્ના યુસબ્બીહું લહું માફીસ્સમાવાતિ-વલ અર્દી-વહુવલ અઝીઝુલ હકીમ.**

એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈ કે. મૈં રોજાના સુબ્હ સત્તર (૭૦) હઝાર ફરિશ્તોંકો અપને લીયે ઈસ્તિગફાર કી ડયુટી પર લગા કર ફીર નાસ્તા કરતા હું (રૂહુલમઆની)

(૨) દુનિયા આખેરતકે ગમસે નજાત :-

હઝરત અબુ દરદા (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ સુબહ શામ સાત મરતબા

حَسْبِیَ اللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیْمِ ۝

હસબિયલ્લાહુ લાઈલાહા ઈલ્લાહુવ-અલૈહે તવક્કલતુ વહુવ રબ્બુલ અર્શીલ અઝીમ. પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઊસ્કે દુનિયા આખેરતકે હર ગમ કે લીયે કાફી હો જાયેંગે.

(રૂહુલમઆની)

(૩) જામેઅ દુઆ :-

હઝરત અબુ ઊમામા (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે નબીયે કરીમ

(સ.અ.)ને બહોત કસરતસે દુઆએ માંગી લેકીન હમ ચંદ લોગોંકો ઉસ્મે સે કુછ યાદ ન રહી તો હમને અર્ઝ કિયા યા રસુલુલ્લાહ (સ.અ.)આપને બહોત દુઆએ માંગી હમકો યાદ નહી રહી તો આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે મેં તુમકો ઐસી દુઆ ન બતાઊ ? જો ઈન સબકો જામેઅ હો. તુમ યે દુઆ પઢો.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ مِنْ خَیْرِ مَا سَأَلَكَ
مِنْهُ نَبِیُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ وَاَعُوْذُبِكَ مِنْ
شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِیُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللهُ عَلَیْهِ وَسَلَّمَ
وَاَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَعَلَیْكَ الْبَلَاغُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا
بِاللهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ ۝ (بخاری)

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસઅલુક મિન ખયરી મા સઅલક મિન્હુ નબીય્યોકમુહમ્મદુન સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ વ અઊઝૂબિક મીન શર્રે મસ્તઆઝ મિન્હુ નબીય્યુક મુહમ્મદન સલ્લલ્લાહું અલયહી વસલ્લમ વઅન્તલ મુસતઆનુ વઅલયકલ બલાગુ વલાહવલ વલાકુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહીલ અલીય્યીલ અઝીમ (બુખારી)

સુબ્હાનલ્લાહ ! કીત્ની ઊમદા દુઆ હૈ. અલ્લાહ કરે સબ મુસલમાનોકો યાદ હો.

(૪) <u>રંજ ઔર ગમસે નજાત દીલાને વાલી દુઆ</u> :-

હઝરત અબુ સઈદ ખુદરી (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ ને અર્ઝ કીયા અય અલ્લાહકે રસુલ (સ.અ.) મુઝે ગમ ઔર કર્ઝોને ઘેર લીયા હૈ. યાની ઝિયાદા કર્ઝકી વજહસે પરેશાન હું હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા કયા મેં તુઝે ઐસી દુઆ બતાઊ ? જીસ્કે પઢનેસે અલ્લાહ તેરે ગમોંકો દુર કરદે ઔર કર્ઝ કો અદા કરદે અર્ઝ કિયા ઝરૂર બતાયે આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા સુબહશામ યે દુઆ માંગો.

اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُبِكَ مِنَ الْهَمِّ وَالْحُزْنِ وَاَعُوْذُبِكَ
مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَاَعُوْذُبِكَ مِنَ الْبُخْلِ وَالْجُبْنِ وَاَعُوْذُبِكَ
مِنْ غَلَبَةِ الدَّیْنِ وَقَهْرِ الرِّجَالِ ۝ (مشکوۃ)

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબેકા મીનલહમ્મી વલ હુઝને વઅઊઝુબિક મિનલ

અજઝી વલ કસ્લી વઅઊઝુબિક મિનલ બુખ્લી વલજુબ્ની વઅઊઝુબિક મિનગલબતિદ - દૈને વકહર્રિજાલ

(મિશ્કાત)

(૫) <u>બલાઓંસે હિફાઝત કે લીયે</u> :-

હઝરત અબાન બિન સવબાન (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે મેને અપને વાલિદકો કેહતે હુએ સુનાકે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને ફરમાયા જો બંદા સુબહશામ તીન-તીન મરતબા યે દુઆ પઢે ઊસ્કો કોઈ ચીઝ નુકશાન નહી પહોંચા સકતી.

بِسْمِ اللّٰهِ الَّذِيْ لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهٖ شَيْءٌ فِي الْاَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ (مشكوة)

બિસ્મીલ્લાહીલ્લઝી લા યદુર્રૂ મઅ-ઈસમિહી શયઊન ફીલ અર્દી વલાફીસ્સમાઈ વહુવસ્સમીઊલ અલીમ. (મિશ્કાત)

(૬) <u>બેચેની દૂર કરનેકે લીયે</u> :-

હઝરત અનસ (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે હુઝુર (સ.અ.) કો જબ કોઈ બેચેની ઔર પરેશાની હોતી તો યે દુઆ પઢતે. **યાહય્યુ યાકય્યુમ બિરહમતિક અસતગીસ.**

અઝીમુશ્શાન વઝીફા

હઝરત અબુ અય્યુબ અન્સારી (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે જબ સુરએ ફાતિહા આયતુલ કુર્સી ઔર શહિદલ્લાહુ ઔર કુલિલ્લાહુમ્મ માલિકલ મુલ્ક. નાઝીલ હુઈ તો ઈન આયતોંને અર્શ સે મોઅલ્લક હોકર ફરિયાદ કી કે કયા આપ હમકો ઐસી કૌમ પર નાઝીલ કરતે હૈ. જો ગુનાહ કરે ઈર્શાદ ફરમાયા મેરી ઈઝઝત ઔર જલાલકી કસમ જો લોગ હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ તુમ્હારી તિલાવત કરેંગે હમ ઊન્કી મગફીરત ફરમાયેગેં ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસમે જગા દેગે. ઔર (૭૦)મરતબા નઝરે રહમતસે દેખેગે. ઔર ઊસ્કી સત્તર હાઝતે પુરી કરેંગે. જીસ્કા અદના દરજા મગફીરત હોગી.

<u>વઝીફા પઢને કા તરીકા</u> :

અલહમ્દોશરીફ ઔર આયતુલકુર્સી પઢકર યે દુઆ પઢે.

شَهِدَ اللّٰهُ اَنَّهٗ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ وَاُولُوا الْعِلْمِ قَآئِمًا بِالْقِسْطِ ؕ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ؕ قُلِ اللّٰهُمَّ مٰلِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَآءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَآءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ؕ اِنَّكَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ؕ تُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ؕ

શહીદલ્લાહું અન્નહું લાઈલાહા ઈલ્લા હુવ વલમલાઈકતું વઊલુલઈલ્મી કાઈમમબિલ કિસ્તી. લાઈલાહા ઈલ્લાહુવલ અઝીઝુલ-હકીમ ઈન્નદીન -ઈન્દલ્લાહિલ ઈસ્લામ.

અલ્લાહુમ્મ માલિકલ મુલ્કી તુઅતિલમુલ્ક મન તશાઊ વતનઝીઊલ મુલક મિમ્મંન તશાઉ વતુઈઝઝું મન તશાઊ વતુઝીલ્લું મન તશાઊ બિયદીકલ ખયર. ઈન્નક અલા કુલ્લી શયઈન કદીર. તુલીઝુલ લય્લ ફીન્નહારી વતુલિઝુન્નહાર ફિલ-લયલી વતુખરીજુલહય્ય મિનલ મય્યતી વતુખરિજુલ મય્યત મિનલ હય્યી વતરઝુકુ મન તશાઊ બિગૈરે હિસાબ. (દયલમી)

(૮) <u>પહાડકી બરાબર કર્ઝ હો તો અદા કરનેકી દુઆ</u> :-

હઝરત અલી (રદી.)સે રિવાયત હૈ કે મેરે પાસ એક મકાતિબગુલામ આયા ઔર કહાકે મૈં ગુલામીસે છુટકારેકે લીએ રકમ અદા કરનેસે મજબુર હું તો ફરમાયા કે કયા ? મૈં તુઝકો વો દુઆ બતાઊ જો મુઝે રસુલે અકરમ (સ.અ.)ને સિખાઈ હૈ કે અગર પહાડકે બરાબર કર્ઝ હો તો અલ્લાહ તઆલા ઈસ્કી બરકતસે અદા કરે. દુઆ યે હૈ. **"અલ્લાહુમ્મક ફેની બિહલાલીક-અન હરામિક વઅગનિની બીફદલિક અમ્મન સિવાક"** (તિર્મીઝી)

<u>**ફાઈદા**</u> :- ઈસ્કો હર નમાઝકે બાદ ઝરૂર પઢના ચાહીયે અગર હર નમાંઝ કે બાદ સત્તર (૭૦)મરતબા સિદક દીલસે પઢે તો હફતા ગુઝરને સે પહેલે અલ્લાહ તઆલા ઉસ્કો ગની કર દેંગે.

(૯) હર ચીઝ કે લીયે કાફી હોને કી દુઆ :-

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખુબૈબ (રદી.) ફરમાતે હૈ કે હુઝુર (સ.અ.)ને મુઝે ફરમાયા કુલહુવલ્લાહુ અહદ.ઔર કુલ અઊઝુ બિરબ્બીન્નાસ ઔર કુલ અઊઝુ બિરબ્બીલ ફલક. તીન તીન મરતબા પઢે તો તુઝકો હર ચીઝ કે લીયે કાફી હોગી. (તીર્મીઝી)

(૧૦) મુસીબતમેં બેહતર બદલા હાસિલ કરનેકી દુઆ :-

હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા કે જીસ્કો કોઈ મુસીબત પહોંચે વો યે પઢે. **ઈન્નાલિલ્લાહી વઈન્ના ઈલયહે રાજેઊન. અલ્લાહુમ્મ અજીરની ફી મુસીબતી વખલુફ-લી ખયરમ મિન્હુ.** તો અલ્લાહ તઆલા ઊસ્કો ઈસ મુસીબતકા અજર દેગા. ઔર મુસીબતકે બદલેમે ઊસ્સે બેહતર ચીઝ અતા ફરમાયેગા. યે દુઆ હર મુસીબતમેં પઢી જા સકતી હૈ.

(૧૧) અગર ખૌફ (ડર) હો તો યે દુઆ પઢો :-

અલ્લ હુમ્મ-ક-ફિના હુ-બિમા શિઅત.

(૧૨) અગર કીસી ગીરોહ (પાર્ટી) સે ખૌફ હો તો યે પઢો :-

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નજઅલુક-ફીનુહુરીહીમ વન-ઊઝુબિક મિન શુરૂરીહીમ.

(૧૩) ઈમામ અબુ હનીફહ (રહ.)કી એક દુઆ :-

ઈમામ અબુ હનીફહ (રહ.) ફરમાતે હૈ કે મુઝેજો કુછ મીલા હૈ વો ઈસ દુઆકી બરકતસે મીલા હૈ.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ-તઈનુક અલા તાઅતિક. હર નમાઝકે બાદ ગ્યારહ મરતબા યે દુઆ પઢ લીયા કરો. (મજાલીસે હકીમુલ ઊમ્મત)

નમાઝકે બાદકી દુઆએં :-

હુઝુર (સ.અ.)નમાઝકે બાદ યે દુઆએ પઢા કરતે થે.

(૧) સલામ ફેર કર અસ્તગફિરૂલ્લાહ તીન મરતબા ઔર ઈસ્કે બાદ

(۲) اَللّٰھُمَّ اَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ تَبَارَكْتَ يَاذَالْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ۔ ایک مرتبہ

(۳) اَللّٰھُمَّ اَعِنِّیْ عَلٰی تِلَاوَتِ الْقُرْاٰنِ وَذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ ۔

(۴) اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِيْ وَارْحَمْنِيْ وَاهْدِنِيْ وَعَافِنِيْ وَارْزُقْنِيْ

(۵) لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ لَا شَرِيْكَ لَهٗ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ
الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

(۶) اَللّٰهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا اَعْطَيْتَ وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ
وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ ۝

(૨) અલ્લાહુમ્મ અન્તસ્સલામુ વમિન્કસ્સલામું તબારક્ત યાઝલ-જલાલિ વલ ઈકરામ. એક મરતબા

(૩) અલ્લહુમ્મ અ-ઈન્ની અલા તિલાવતીલ કુર્આની વઝીકરીક - વશુકરિક વહુસ્ન ઈબાદતિક .

(૪) અલ્લાહુમ્મગ-ફીરલી વરહમ્ની વહદીની વઆફીની વરઝૂકની

(૫) લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વહદહુ લાશરીકલહું લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ વહુવ અલા કુલ્લી શયઈન કદીર.

(૬) અલ્લાહુમ્મ લા-માનિઅ લિમા અઅતય્ત વલા મુઅતિય લિમા મનઅત વલા યનફઊજલ-જદદી મિનકલ જદદી.

સુબ્હાન રબ્બીક રબ્બીલ ઈઝઝતી અમ્મા યસેફુન વસલામુન અલલમુરસલીન વલ હમ્દુ લિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીન. પઢે.

(૭) ઔર હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા જો શખ્સ હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ આયતુલ કુર્સી પઢે તો ઊસકો જન્નતમેં જાને સે કોઈ ચીઝ નહી રોકેગી ઔર દુસરી નમાઝ તક અલ્લાહ તઆલાકી હિફાઝતમેં રહેગા. આયતુલ કુર્સી (પારા-૩ રૂકુઅ-૧) યાદ કરલો હર ફર્ઝ નમાઝકે બાદ ઝરૂર પઢે.

لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ
الْعَظِيْمِ ۝ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَلَا نَعْبُدُ اِلَّا اِيَّاهُ لَهُ
النِّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ لَا اِلٰهَ اِلَّا
اللّٰهُ مُخْلِصِيْنَ لَهُ الدِّيْنَ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُوْنَ ۝ پڑھے

(૮) ઔર યે ભી પઢે. લાહવલા વલા કુવ્વત ઈલ્લાબિલ્લાહીલ અલીય્યીલ અઝીમ. લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વલા ન અબુદુ ઈલ્લા ઈય્યાહુ લહુન - નિઅમતો વલહુલ ફદલો વલહુસ્સના ઊલહસનુ લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુખ્લીસીન લહુદ્દીન-વલવ-કરીહલ કાફીરૂન. પઢે.

મુખ્તલીફ અવકાતકી દુઆએં

(૧) નયા ચાંદ દેખકર યે દુઆ પઢો.:- અલ્લાહુમ્મ અહીલ્લહુ અલયના બિલ અમ્ને વલ ઈમાની વસ્સલામતિ વલઈસ્લામી રબ્બી વરબ્બુકલ્લાહ.

(૨) શબેકદ્રમે યે દુઆ પઢે. :- અલ્લાહુમ્મ ઈન્નક અફુવ્વુન તુહીબ્બુલ અફવ ફઅફુ અન્ની.

(૩) મજલીસ સે ઊઠતે વકત :-
સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વબિહમ્દીક અશહદુ અલ્લાઈલાહ ઈલ્લઅન્ત અસ્તગફીરૂક વઅતુબુ ઈલયક.

(૪) સુબહ શામ યે દુઆ પઢો :-
રદીતુબિલ્લહી રબ્બવ વબિલ ઈસ્લામી દીનવં વબિમુહમ્મદીન સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ રસુલવં વનબિય્યા ઔર યે ભી પઢે બિસ્મિલ્લાહીલ્લઝી લાયદુર્રૂ મઅ ઈસ્મીહી શયઊન ફીલ અર્દી વલાફીસ્સ સમાઅ વહુવસ્સમીઊલ અલીમ. તીન મરતબા પઢે

(૫) ઘરસે નિકલતે વકત યે પઢે :-
બિસ્મિલ્લાહી તવકકલતુ અલલ્લાહી વલાહવલાકુવ્વત ઈલ્લાબિલ્લહી.

(૬) પરેશાની કે વકત યે પઢે :-
લાઈલાહ ઈલલ્લાહુલ હલીમુલ કરીમે લાઈલાહુ ઈલલ્લાહુ રબ્બુલ અર્શીલ અઝીમ લાઈલાહ ઈલલ્લાહું રબ્બુસ્સ માવાતિ વરબ્બુલ અર્દી વરબ્બુલ અર્શીલ કરીમ.

(૭) સૈય્યેદુલ ઈસતિગફાર :-
હઝરત શદદાદ બિન અવસ (ર.દી.) સે રિવાયત હૈ કે નબીયે કરીમ (સ.અ)ને ફરમાયા જો શખ્સ સય્યેદુલ ઈસતિગફાર પઢે ફીર રાત મેં મર

જાયે તો જન્નતમેં જાયેગા સય્યેદુલ ઈસ્તિગફાર યે હૈ.

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّیْ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ اَنْتَ خَلَقْتَنِیْ اَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰی عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ وَاَعُوْذُبِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوْءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَیَّ وَاَبُوْءُ بِذَنْبِیْ فَاغْفِرْ لِیْ فَاِنَّهٗ لَا یَغْفِرُ الذُّنُوْبَ اِلَّاۤ اَنْتَ ؕ

અલ્લાહુમ અન્ત રબ્બી લાઈલાહ ઈલ્લા અન્ત ખલક્તની અના અબ્દુક વઅના અલા અહદીક વ વઅદીક મસ્ત તઅતુ વઅઊઝૂબિક મિનશર્રી મા સનઅતુ અબુઊ લક બિનીઅમતિક અલય્ય વઅબુઊ બિઝન્બી ફગફિરલી ફઈન્નહુ લાયગફી રૂઝઝુનુબ ઈલ્લા અન્ત.

(૮) સોતે વકત ડર લગે તો યે દુઆ પઢો :-

અઊઝૂબિકલીમાતિલ્લાહીત્તામ્માતિ મિનગદબિહી વઈકાબિહી વશર્રે ઈબાદીહી વમીન હમઝાતિશ શયાતીને વઅંય યહ દોરૂન

(૯) ઘરકે ઔર દુસરે લોગોંકી બુરાઈ દુર કરને કે લીયે યે દુઆ પઢો :-
અલ્લા હુમ્મ અસ્લીહ-ઝાત બયનીના વઅલ્લીફ બંય્ન કુલુબીના-વહદીના ઈલા સબીલીસ્સલામી વનજ્જેના મિનઝઝુલુમાતી-ઈલન્નુરી વજન્નબીનલ ફવાહીશ મા ઝહર વમા બતન.

(૧૦) આમાલ નામે મેં નેકીયોં કા વજન બઢાનેકે લીયે યે પઢો :-
સુબ્હાનલ્લાહી-વબિહમ્દીહી સુબ્હાનલ્લાહીલ અઝીમ

(૧૧) સુબહ નિંદસે ઊઠ કર યે પઢો :- અલહમ્દુ લિલ્લાહીલ્લઝી અહ-યાના બાઅદ-મા-અમાતના-વઈલય હીન્નુશુર

(૧૨) કપડે પહેનનેકી દુઆ :- અલહમ્દુ લિલ્લાહીલ્લઝી કસાની -મા-ઊવારી બિહી અવરતિ-વઅતજમ્મલું બિહી-ફી હયાતી.

(૧૩) આઈનેમેં દેખતે વકત યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મ અન્ત હસ્સન્ત ખલ્કી ફહસ્સીન ખોલોકી.

(૧૪) દુધ પીતે વકત યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મા બારિકલના ફીહે વઝીદના મિન્હું.

(૧૫) ખાનેસે ફારિગ હોકર યે પઢો :- અલહમ્દુલિલ્લાહીલ્લઝી -અત-અમના વસકાના વજઅલના મિનલ મુસ્લિમીન

(૧૬) મહેમાનીમે ખાનેકે બાદ યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મ અતઈમ મન અતઅમની વસ્કી મન સકાની

(૧૭) દર્દ દૂર કરનેકે લીયે યે પઢો :- બિસ્મીલ્લાહી અઊઝૂ બિઈઝ્ઝતિલ્લાહી વકુદરતિહી મિનશર્રી માઅજીદુ વઊહાઝેરૂ.
જીસ જગા દર્દ હો હાથ રખકર સાત મરતબા પઢો.

(૧૮) જબ આંધી ચલે તો યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસઅલુક મીન ખયરી હાઝીહી રીંહી વખયરી મા ફીહા-વખયર-મા ઊમીરતુ- બિહી- વનઊઝૂબિક મિન શર્રી હાઝીહીરીંહી વશર્રે મા ફીહા વશર્રે મા ઊમીરતબિહી.

(૧૯) જબ બિજલી ચમકને લગે :- સુબ્હાનલ્લઝી યુસબ્બીહુર્રઅદુ બિ-હમ્દીહી વલ મલાઈકતુ-મિન ખિફતિહી.

(૨૦) જબ બાદલ ગર્જે તો યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મ- લાતક-તુલ્ના- બિગદબિક-વલા તુહલિકના બિઅઝાબિક વ આફિના કબ્લ ઝાલિક.

(૨૧) બારિશ કમ હો તો યે દુઆ પઢો :- અલ્લાહુમ્મ અન્તલ્લાહુ લાઈલાહા ઈલ્લા અન્ત- અન્તલગનીયય્યુ વનહનુલ ફુકરાઅ-અન્ઝીલ- અલયનલગઈસ વજઅલ-મા-અન્ઝલ્તના-કુવ્વતન વબલાગન-ઈલાહીન.

(૨૨) જબ બારિશ જયાદા હો તો યે પઢો :- અલ્લાહુમ્મ હવાલયના વલાઅલયના અલ્લાહુમ્મ-અલલ-આકામી-વઝ્ઝીરાબી-વમના બતિશ-શજરી.

(૨૩) જમાઈ (બગાસા) આયે તો યે પઢો :- અઊઝુબિલ્લાહી મિનશ્શયતા નિર્રજીમ. બાયા હાથ મુંહ પર રખકર પઢો.

(૨૪) મસ્જીદમેં દાખીલ હોતે વક્ત યે પઢો :-
અલ્લાહુમ્મ-ફ-તહલી અબ્વાબ રહમતિક.

(૨૫) મસ્જીદમેં એ'તિકાફકી નિય્યત ઈસ તરહ કરે :-
બિસ્મીલ્લાહી-દખલ્તુ-વઅલયહી-તવક્કલ્તું-વનવયતુ-સુન્નતલ એ'તિફાક

(૨૬) જબ મસ્જીદસે બહાર નિકલે તો યે પઢો :-
અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ-અલુક મિન ફદલિક વરહમતિક.

(૨૭) કીસીકો રૂખસત કરતે વક્ત યે પઢો :-
અસ્તવં-દીઊલ્લાહ-દીનકુમ વઅમાનાતિકુમ વખવાતિમ અમુલુકુમ.

(૨૮) ઈલ્મકી તરક્કી કે લીયે યે પઢો :-
રબ્બી ઝીદની-ઈલ્મા-રબ્બીશર્રહલી સદરી વયસ્સીરલી અમ્રી વહલુલ ઊકદતમ-મિલ્લીસાની યફકહુ-કવ્લી.

વુઝૂ કી દુઆએં

(૧) વુઝુ શુરૂ કરતે વક્ત :- બિસ્મલ્લાહીલ-અલીયીલ અઝીમ અલહમ્દુલિલ્લાહી અલા દીનીલ ઈસ્લામ

(૨) કુલ્લી કરતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ અઈન્ની-અલા-તિલાવતીલ કુર્આની વઝીકરીક વશુકરીક વહુસ્ન ઈબાદતિક.

(૩) નાકમેં પાની ડાલતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ અરીહની રાઈહ તલ જન્નત વલા તુરીહની રાઈહતન્નાર.

(૪) મુંહ ધોતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ બય્યીદ વજહી- યવ્મ તબયદ્દુ વુઝુહુવ વતસવદ્દુ વુઝુહ.

(૫) દાહના હાથ ધોતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ-આતિની કિતાબી-બિયમીની વહા-સિબ્ની હિસાબંય-યસીરા

(૬) બાયા હાથ ધોતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ લા તુઅતીની કિતાબી બિશીમાલી વલા મીંવ-વરાઈ ઝહરી.

(૭) સરકા મસહ કરતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મ અઝીલ્લેની તહત ઝિલ્લ અરશિક યવમ લાઝીલ્લ ઈલ્લા ઝિલ્લ અરશિક.

(૮) કાનોં કા મસહ કરતે વક્ત :- અલ્લાહુમ્મજ અલ્ની મીનલ્લઝીન યસતમે ઊનલ કવ્લ ફયત્તબીઊન અહસનહુ.

(૯) ગરદન કા મસહ કરતે વક્ત :- અલ્લાહુમ અ'અતિક રકબતિ મિન્નાર

(૧૦) દાહના પાવ ધોતે વક્ત :- અલ્લાહુમ સબ્બીત કદમંય્ય અલસ્સિરાતી યવ્મ તઝીલ્લુલઅકદામ

(૧૧) બાયા પાવ ધોતેવક્ત : અલ્લાહુમ્મઝ-અલ-ઝમ્બી-મગફુરવ-વસ્અીમશ્કુરવ-વતજારની લન તબુર.

(૧૨) વુઝુ કે બાદ યે પઢો ! : અલ્લાહુમ્મ-ઝ-અલ્ની મિનત્તવ્વાબીન વજઅલની મીનલ મુતત્તહહેરીન વઝઅલ્નીમિન ઈબાદીકસ્સાલેહીન-વજઅલ્ની મિનલ્લઝીન-લાખવફુન અલયહીમ વલાહુમં યહઝનુન.

કુઆર્ન હદીસકી દુઆએં

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۝ الٓمّٓ ۝ اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا
هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۝ وَعَنَتِ الْوُجُوْهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّوْمِ ۝
لَآ اِلٰهَ اِلَّآ سُبْحَانَكَ اِنِّيْ كُنْتُ مِنَ الظّٰلِمِيْنَ ۝
يَآ اَحَدُ الصَّمَدُ الَّذِيْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ لَمْ يَكُنْ لَّهٗ
كُفُوًا اَحَدٌ ۝

يَآ اَرْحَمَ الرّٰحِمِيْنَ ۝ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ ۝
رَبَّنَا ظَلَمْنَآ اَنْفُسَنَا وَاِنْ لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا
لَنَكُوْنَنَّ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ۝
رَبَّنَا وَتُبْ عَلَيْنَآ اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۝
رَبَّنَآ اٰتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّفِي الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً
وَّقِنَا عَذَابَ النَّارِ ۝
رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا بَعْدَ اِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ
لَّدُنْكَ رَحْمَةً ۝ اِنَّكَ اَنْتَ الْوَهَّابُ ۝
رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيٰنِيْ صَغِيْرًا ۝
رَبِّ اَوْزِعْنِيْٓ اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِيْٓ اَنْعَمْتَ عَلَيَّ
وَعَلٰى وَالِدَيَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضٰهُ وَاَدْخِلْنِيْ
بِرَحْمَتِكَ فِيْ عِبَادِكَ الصّٰلِحِيْنَ ۝
اَللّٰهُمَّ اِنِّيْٓ اَسْئَلُكَ عِلْمًا نَّافِعًا ۝ وَعَمَلًا مُّتَقَبَّلًا ۝
وَرِزْقًا وَّاسِعًا ۝ وَشِفَآءً مِّنْ كُلِّ دَآءٍ ۝

اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْئَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدِّيْنِ
وَالدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ ۝

اَللّٰهُمَّ حَبِّبْ اِلَيْنَا الْاِيْمَانَ وَزَيِّنْهُ فِيْ قُلُوْبِنَا
وَكَرِّهْ اِلَيْنَا الْكُفْرَ وَالْفُسُوْقَ وَالْعِصْيَانَ
وَجْعَلْنَا مِنَ الرَّاشِدِيْنَ ۝

اَللّٰهُمَّ اِنَّ قُلُوْبَنَا وَنَوَاصِيَنَا وَجَوَارِحَنَا بِيَدِكَ
لَمْ تُمَلِّكْنَا مِنْهَا شَيْئًا ۝ فَاِذَا فَعَلْتَ ذَالِكَ بِنَا فَكُنْ
اَنْتَ وَلِيَّنَا وَاهْدِنَا اِلٰى سَوَاءِ السَّبِيْلِ ۝

اَللّٰهُمَّ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ ۝

اَللّٰهُمَّ اَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْاُمُوْرِ كُلِّهَا وَاَجِرْنَا
مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْاٰخِرَةِ ۝

اَللّٰهُمَّ اَعِنَّا عَلٰى تِلَاوَتِ الْقُرْاٰنِ وَذِكْرِكَ وَ
حُسْنِ عِبَادَتِكَ ۝

اَللّٰهُمَّ جَنِّبْنَا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۝

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ الْجَنَّةَ ۝ وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ
وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ ۝ وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ
الْمَسِيْحِ الدَّجَّالِ ۝ وَنَعُوْذُ بِكَ فِي الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ ۝

اَللّٰهُمَّ وَاقِيَةً كَوَاقِيَةِ الْوَلِيْدِ ۝

اَللّٰهُمَّ اكْفِنَا بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ وَاَغْنِنَا
بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ ۝

اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ مِنْهُ نَبِيُّكَ
مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَعُوْذُ بِكَ مِنْ شَرِّ
مَا اسْتَعَاذَ مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَاَنْتَ الْمُسْتَعَانُ وَعَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيْمِ ۞

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۞ وَتُبْ عَلَيْنَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ۞

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُوْنَ وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِيْنَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ ۞ وَصَلَّى اللّٰهُ تَعَالٰى عَلٰى خَيْرِ خَلْقِهٖ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَاَتْبَاعِهٖ اَجْمَعِيْنَ ۰

بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِيْنَ ۞ اٰمِيْن ۞ يَا رَبَّ الْعَالَمِيْنَ ۞

(૧) અલ્લાહુ લાઈલાહ ઈલ્લાહુવલ હય્યુલ કય્યુમ અલીફ લામ મીમ અલ્લાહું લાઈલાહા ઈલ્લાહુવલ હય્યુલ કય્યુમ વઅનતિલ વુઝુહુ લીલ્હય્યીલ કય્યુમ.

(૨) લાઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ઝાલીમીન.

(૩) યા અહદસ સમદલ્લઝી લમયલીદ વલમ યુલદ વલમ યકુલ્લહુ કુફુવન અહદ.

(૪) યા અરર્હમાન રાહીમીન યાઝલ જલાલિ વલ્ઈકરામ

(૫) રબ્બના ઝલમ્ના અનફુસના વઈલ્લમ તગ્ફીરલના વતરહમ્ના લનકુનન્ન મીન લ ખાસેરીન

(૬) રબ્બના વતુ લ અલયના ઈન્નક અન્તત્તવ્વાબુર્રહીમ

(૭) રબ્બના આતિના ફીદ દુનિયા હસનતવ વફીલ આખિરત હસનતવં વકીના અઝાબન્નાર

(૮) રબ્બના લાતુઝીગ કુલુબના બઅદ ઈઝ હદયતના વહબલના મિલ લદુન્નક રહમતન ઈન્નક અન્તલ વહહાબ.

(૯) રબ્બીર્રહમ્હોમા કમા રબ્બયાની સગીરા.

(૧૦) રબ્બી અવઝીઅની-અન-અશ્કુર નિઅમતિકલ્લતી-અન્અમ્ત અલય્ય વઅલા વાલીદૈય્ય વઅન અ'અમલ સાલેહન તરદાહુ-વઅદખિલ્ની બિરહમતિક ફી ઈબાદિકસ્સાલેહીન.

(૧૧) અલ્લાહુમ ઈન્ની અસઅલુક ઈલ્મન નાફેઆ વઅમલમ મુતકબ્બલા વરીઝકંવ વાસેઆ વશિફાઅમ મિનકુલ્લીદાઅ.
(૧૨) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ અલુકલ અફવ વલ આફિયત ફીદદીને વદદુન્યા વલ આખેરહ.
(૧૩) અલ્લાહુમ્મ હબ્બીબ ઈલયનલ ઈમાની વઝય્યનહું ફી કુલબિના વકર્રિહ ઈલયનલ કુફ્ર વલફુસુક વલઈસ્યાન વજઅલ્ના મિનર્રાશીદીન.
(૧૪) અલ્લાહુમ ઈન્ન કુલુબના વનવાસિયના વજવારીહના બિયદીક લમ તુમલ્લીકના મિન્હા શઈઆ ફઈઝા ફઅલત ઝાલિક બિના ફકુન અન્ત વલીય્યીના વહદીના ઈલાસવાઈસ્સબીલ
(૧૫) અલ્લા હુમ્મ અઝિરના મિનન્નાર
(૧૬) અલ્લાહુમ્મ અહસીન આકીબતના ફીલ ઊમુરી કુલ્લીહા વઅજીરના મિન ખિઝયીદદ દુનિયા વઅઝાબિલ આખેરહ.
(૧૭) અલ્લાહુમ્મ અઈન્ના અલાતિલાવતીલ કુર્આની વઝીકરેક વહુસ્ન ઈબાદતિક.
(૧૮) અલ્લાહુમ્મ ઝન્નિબ્નલ ફવાહીશ માઝહર મિન્હા વમા બતન.
(૧૯) અલ્લાહુમ ઈન્ના નસ અલુકલ જન્નત વન ઊઝૂબિક મિન અઝાબી જહન્નમ વનઊઝૂબિક મિનઅઝાબિલ

કબ્રી. વનઊઝુબિક મિન ફિત્નતીલ મસીહીદ દજ્જાલ વન ઊઝૂબિક ફિલમહયા વલમમાત.
(૨૦) અલ્લાહુમ્મ વાકિયતન કવાકીયતલ વલીદ.
(૨૧) અલ્લાહુમક-ફીના બિહલાલીક અન હરામીક બઅગનીના બિફદલીક અમ્મન સિવાક.
(૨૨) અલ્લાહુમ ઈન્ના નસઅલુક મીન ખયરી માસઅલુક મિન્હુ નબીય્યુક મુહંમ્મદુન સલ્લલ્લાહું અલયહે વસલ્લમ વ-નઊઝૂબિક મિન શર્રી મસ-તઆઝ મિન્હુ નબીય્યુક મોહંમદુન સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ વઅન્તલ મુસતઆનુ વઅલયકલ બલાગુ વલાહવલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહીલ અલીય્યીલ અઝીમ.
(૨૩) રબ્બના તકબ્બલ મિન્ના ઈન્નક અન્તસ્સમીઊલ અલીમ વતુબ અલયના ઈન્નક અન્તત્તવ્વાબુર્રહીમ.
(૨૪) સુબ્હાન રબ્બિક રબ્બીલ ઈઝઝતી અમ્મા યસેફુન વસલામુન અલલ મુરસલીન વલ્હમ્દુલિલ્લાહી રબ્બીલ આલમીન.

(૨૫) **વસલ્લલ્લાહુ તઆલા અલાખયરી ખલ્કેહી સય્યેદીના મોહંમ્મદીવ વઅલા આલેહી વઅસ્હાબિહી વ અત્બાઈહી અજમઈન. બિરહમતિક યા અરહમર્રાહીમીન આમીન યા રબ્બલ આલમીન.**

<u>ફાઈદા</u> :- બંદે કી કોઈ દુઆ બે અસર નહી રહેતી બશર્તે કે ઈસ્મે કોઈ નાજાઈઝ બાતકા સવાલ ન કીયા જાયે. ઔર બાત યે હૈ કે જો માગતા હૈ. વહી મીલતા હૈ. ઔર કભી માગી હુઈ ચીઝ ન મીલને પર કોઈ આનેવાલી મુસીબત ટલ જાતી હૈ. અલ્લાહ તઆલા સે દુઆ માગનેકા કોઈ ખાસ વક્ત મુકર્રર નહી હૈ. વો હમસે બહુત નઝદીક હૈ ઔર ઉસ્કા દરબાર હર વક્ત લગા રહતા હૈ. જબ ચાહો ઊસ્કો પુકારો.

લેકીન ફીરભી હુઝુર (સ.અ.)ને ચંદ અવકાત બતાયે હૈ જીસ્મે દુઆ કુબુલ હોના સાબિત હૈ. હમ ઊન્હે યહાં મુખ્તસર નંબરવાર દર્જ કરતે હૈ.

(૧) પીછલી રાતમેં
(૨) ફર્ઝ નમાઝ કે આખીર મેં
(૩) અઝાન ઔર ઈકામત કે દરમ્યાન
(૪) જુમ્આ કે દીન ઈમામ કે મીમ્બર પર બેઠનેસે નમાઝે જુમ્આ ખત્મ હોને તક
(૫) જુમ્આ કે દીન અસર સે મગરીબ તક
(૬) સિજદે મેં
(૭) સફરમે
(૮) અઝાન કે બાદ
(૯) રોઝા ઈફતાર કરતે વક્ત
(૧૦) બિમારી મે
(૧૧) બારીશ હોતે વક્ત
(૧૨) જિહાદ મેં
(૧૩) મજલુમ કી દુઆ જબકે ઈસ પર જુલ્મ કીયા જાયે

દુઆ માગને કા મસ્નુન તરીકા

સીના કે સામને હાથ ઉઠાએ ઔર હથેલીયા આસ્માન કી તરફ રહે. કયુંકે દુઆકા કિબ્લા આસ્માન હૈ. દોનોં હાથોંમેં થોડા સા ફાસલા હો

(શામી)

ઔર દુઆ કે બાદ દોનોં હાથોંકો ચેહરે પર મલ લે. યે નેક ફાલ હૈ. ગોયા શાહી અતીયા મીલ ગયા ઔર દુઆકી ઈબ્તીદાઅ (શરૂઆત) અપને નફસસે કરે ફીર વાલેદૈન કો ફીર તમામ મુસલમાનોં કો શામીલ કરે.

"અવ્વલ આખીર દુરૂદ શરીફ પઢને સે દુઆ જલ્દી કુબુલ હોતી હૈ."

દો રકાત સલાતુલ હાજત પઢકર સલાતે હાજત કી દુઆ પઢને સે ભી જલ્દી હાજત પૂરી હોતી હૈ. (શામી) દુઆ કો આહિસ્તા માગના ઔર તજર્રૂઅ સે યાની ગીડગીડા કર માગના જૈસાકે કુર્આન શરીફ મેં હૈ. ઈદ્‌-ઊ રબ્બકુમ તદર્રોઅવ વખુફયહ (કુર્આન. શરીફ)

બાઝ લોગ દુઆ માગને સે માયુસ હો ગયે હૈ. કે જબ હમસે ઐસે બડે બડે ગુનાહ હો ગયે તો અબ કીસ મુંહસે દુઆ કરે, ઔર તૌબા કરે. અબતો શર્મ આતી હૈ. યે સખ્ત નાદાની હૈ. ક્યુંકે જબ ગુનાહ કરતે વક્ત શર્મ ન આઈ અબ તૌબા કરતે હુએ શર્મ આ રહી હૈ. યે નાદાની કાબિલે તઅજ્જુબ હૈ ! હાલાકે બંદેકો હાલતે તૌબા મેં દેખના અલ્લાહ તઆલા કો બહોત પસંદ હૈ.

બગેર હીસાબ મગફીરત કી તદબીર

હઝરત આઈશા (ર.દી)ને એક મરતબા સવાલ કીયા યા રસુલુલ્લાહ (સ.અ.) આપકી ઊમ્મત મેં કોઈ ઐસા ભી હૈ. જો બગૈર હિસાબ કિતાબ જન્નતમેં દાખીલ હો આપ (સ.અ)ને ફરમાયા હા જો અપને ગુનાહો કો યાદ કરકે રોતા હૈ. (હીકાયતે સહાબા ર.દી)

જરૂરી મઅલુમાત

<u>રસુલે અકરમ સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ ઔર અહલે બૈયત</u> :-

હમારે આકા હઝરત મુહંમદુર્રસુલુલ્લાહ (સ.અ.) ચૌદહ સો બરસ પહેલે મક્કા શરીફ મેં પયદા હુએ. આપ કુરેશ ખાનદાનસે હૈ. કુરૈશ કે બહોત સે કબીલે હૈ. ઊન્મે સે એક કબીલા બની હાશીમ ભી હૈ.

હમારે આકા હઝરત રસુલે ખુદા (સ.અ.) બની હાશીમ ખાનદાન સે હૈ. આપકા મશ્હુર નામ **મુહંમ્મદ** ઔર **અહમદ** (સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ) હૈ. આપકે વાલિદ કા નામ અબ્દુલ્લાહ ઔર વાલેદહ કા નામ આમેના ઔર દાદા કા નામ અબ્દુલ મુત્તલીબ હૈ ઔર આપકા ખાનદાન હાશમી કહેલાતા હૈ. ઔર બિરાદરી કો કુરૈશ કહા જાતા હૈ.

<u>તારીખે વિલાદત</u> :- હઝરત મુહંમદ રસુલે ખુદા (સ.અ.) ૧૨ રબીઊલ અવ્વલ કો પયદા હુએ પીર કા દીન થા સુબ્હ કા સુહાના વક્ત થા ઈ.સ. કે હિસાબસે આપ ૨૨ એપ્રિલ ૫૭૧ ઈ.સ. મેં પયદા હુએ.

આપ (સ.અ.) પૈદા હુએ તબ સિજદે મેં થે ઔર સર ઊઠાતે હી ફરમાયા લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વઅન્ની રસુલુલ્લાહ હર તરફ નુર ફેલ ગયા કાબા મે રખ્ખે હુએ બુત મુંહ કે બલ ગીર ગયે.

આપ (સ.અ.)ને બીબી હલીમા કા દૂધ પીયા આજ ભી બીબી હલીમા કા નામ રહમતુલ લીલ આલમીન કે (દૂધ પીનેકી) બરકત સે દુનિયામે મશ્હુર હૈ. બીબી હલીમા ફરમાતી હૈ. કે આપ (સ.અ.) અઠારહ માહકી ઊમર મેં બોલને લગે રિવાયત મેં આતા હૈ કે જબ આપકા દૂધ છુડાયા ગયા ઔર આપને બોલના શુરૂ કીયા તો સબસે પહેલે યે અલ્ફાઝ મુંહસે નીકલે **અલ્લાહુ અકબર કબીરા વલહમ્દુ લિલ્લાહી કસીરા વસુબ્હાનલ્લાહી બુકરતવં વઅસીલા.**

<u>તારીખે વફાત</u> :- ૧૨ રબીઊલ અવ્વલ હીજરી સન -૧૦ પીર કે દીન ચાશ્ત કે વક્ત ત્રેસઠ (૬૩) સાલકી ઊમર મેં વફાત હુઈ ઔર મંગલ કે દીન યા રાત કો મદીના તૈય્યબહ મેં અપને હુજરે શરીફ મેં દફન કીયે ગયે.

<u>અઝવાજે મુતહહરાત</u> :- **(પાક બીબીયા)** હુઝુર (સ.અ.) કી ગ્યારહ બીવીયા થી ઊન્કો અઝવાજે મુતહહરાત કહતે હૈ. જો તમામ ઊમ્મત કી માયે હૈ. ઈસીલીયે ઊન્હે ઊમ્મહાતુલ મુઅમીનીન ભી કહતે હૈ. ઊન્મે સે દો આપકે સામને ઈન્તેકાલ કર ગઈ.

(૧) હઝરત ખદીજહ રદીયલ્લાહુ અન્હા.

(૨) હઝરત ઝયનબ રદીયલ્લાહુ અન્હા

<u>ઊન ગ્યારહ અઝવાજે મુતહહરાત કે</u> **નામ મુબારક યે હૈ :**

(૧) હઝરત ખદીજહ રદીયલ્લાહું અન્હા

(૨) હઝરત ઝયનબ રદીયલ્લાહુ અન્હા

(૩) હઝરત સવદા રદીયલ્લાહું અન્હા
(૪) હઝરત આઈશા રદીયલ્લાહું અન્હા
(૫) હઝરત હફસા રદીયલ્લાહું અન્હા
(૬) હઝરત ઊમ્મે સલ્મા રદીયલ્લાહું અન્હા
(૭) હઝરત ઝયનબ બિન જહશ રદિયલ્લાહું અન્હા
(૮) હઝરત ઊમ્મે હબીબહ રદીયલ્લાહું અન્હા
(૯) હઝરત ઝુવૈરીયહ રદીયલ્લાહું અન્હા
(૧૦) હઝરત મૈમુના રદીયલ્લાહું અન્હા
(૧૧) હઝરત સફીયા રદીયલ્લાહુ અન્હા

બીબીયોંકે અલાવહ દુસરી તીન બાંદીયા થી :-

(૧) હઝરત મારીયહ રદીયલ્લાહુ અન્હા
(૨) હઝરત રેહાના રદીયલ્લાહુ અન્હા
(૩) હઝરત નફીસા રદીયલ્લાહું અન્હા

ઔલાદે રસુલ સલ્લલ્લાહું અલયહે વસલ્લમ :-

(૧) હઝરત મારીયહ રદીયલ્લાહુ અન્હા સે એક ફરઝંદ પૈદા હુએ જીન્કા નામ ઈબ્રાહીમ હૈ. બચપન મે હી વફાત હુઈ.

(૨) હઝરત ખદીજહ રદીયલ્લાહુ અન્હા સે દો સાહબઝાદે ઔર ચાર સાહબઝાદીયાં કુલ છે ઔલાદ થી

(૧) હઝરત કાસીમ યે ભી બચપન મેં વફાત પા ગયે
(૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ જો તૈયબ ઔર તાહીર કે નામસે મશ્હુર હૈ. યે ભી બચપન મે વફાત પા ગયે.
(૩) હઝરત ઝયનબ રદીયલ્લાહું અન્હા
(૪) હઝરત રૂકૈયા રદીયલ્લાહુ અન્હા
(૫) હઝરત ઊમ્મેકુલસુમ રદીયલ્લાહું અન્હા
(૬) હઝરત ફાતિમા રદીયલ્લાહુ અન્હા

હઝરત ફાતિમા (ર.દી) કે અલાવહ તીનું સાહબઝાદીયાં આપ (સ.અ.) કી ઝીંદગી મેં ઈન્તેકાલ ફરમા ગઈ ઊન્કી શાદીયા ભી હો ચૂકી થી.

(૧) હઝરત ઝયનબ (ર.દી) કા નિકાહ અબુલઆસ બિન રબીઅ (ર.દી) કે સાથ હુઆ ઊન્સે એક લડકા ઔર એક લડકી હુઈ નસલ નચલી
(૨) હઝરત રૂકૈયા (ર.દી.) કા નિકાહ અબુ લહબ કે બેટે ઊત્બા કે સાથ હુઆ
(૩) હઝરત ઊમ્મે કુસલુમ (ર.દી) કા નિકાહ અબુ લહબ કે બેટે ઊતૈબા

કે સાથ હુઆ.

યે દોનોં નિકાહ બચપન મેં હુએ થે રૂખસતીકી નૌબત નહી આઈ થી કે તલાક હો ગઈ બાદમેં હઝરત રૂકૈયા (ર.દી.) કા નિકાહ હઝરત ઊસ્માન (ર.દી) સે હુઆ. ઊન્કે ઈન્તેકાલ કે બાદ હઝરત ઊમ્મેકુલસુમ (ર.દી.) કા નિકાહ ભી હઝરત ઊસ્માન (ર.દી) સે હુઆ.

(૪) ચોથી સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા (ર.દી) હૈ. જો ઊમ્ર મેં સબ બહેનોં સે છોટી હૈ. કહેતે હૈ.ઊન્કા નામ ફાતિમા વહી યા ઈલ્હામ સે રખ્ખા ગયા.

ઈન્કા નિકાહ હઝરત અલી (ર.દી) સે હુઆ હઝરત ફાતિમા (ર.દી) હુઝુર (સ.અ.)કી વફાત કે વક્ત મૌજુદ થી. ઔર છે માહકે બાદ વોભી ઈન્તીકાલ ફરમા ગઈ. ઊન્કો આપ (સ.અ.)કી વફાતકા બહુત સદમા હુઆ થા.

હઝરત ફાતિમા (રદી.)કો હઝરત અલી (રદી.)સે તીન બેટે ઔર તીન બેટીયા થી. ઔર યે જન્નતમેં તમામ બીબીયોંકી સરદાર હોગી.

હઝરત ઈમામ હસન (રદી.)કો હઝરત હુસૈન (રદી.)સે બકસરત (જયાદા)ઔલાદ પૈદા હુઈ. ઈન હઝરાતસે જો ઔલાદ પૈદા હુઈ વહી "સાદાત" (સૈયદ) કેહલાયે જાતે હૈ ઔર જો ઔલાદ હઝરતે અલી (રદી.)કી હઝરતે ફાતિમા (રદી.)કે અલાવહ હૈ ઊન્કો "અલવી" કહેતે હૈ.

ખુલફાએ રાશેદીન

હમારે નબી (સ.અ.)કો જીસ્ને ઈમાનકી હાલતમે દેખા ઊન્કો "સહાબી"કહેતે હૈ. ઊન્કે અલ્લાહકે યહાં બડે દરજે હૈ. ઊન્સે મુહબ્બત રખના ચાહીયે.

સહાબા (રદી.)કી ગીનતી કા અંદાઝ નહી કીયા જા સકતા. મગર લાખોંકી તઅદાદમે હૈ. બાઝને એક લાખ ચૌદહ હઝાર ઔર બાઝને સવા લાખકા અંદાઝા કીયા હૈ. બહરહાલ ઈન્કી સહી તઅદાદ ખુદાહી જાનતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા તમામ સહાબા (રદી.)સે રાઝી હુઆ. સહાબા (રદી.)મે ચાર સહાબા અફઝલ હૈ.

(૧) હઝરત અબુ બક્ર રદીયલ્લાહું અન્હ

(૨) હઝરત ઊમર રદીયલ્લાહું અન્હો

(૩) હઝરત ઊસ્માન રદીયલ્લાહું અન્હો

(૪) હઝરત અલી રદીયલ્લાહું અન્હુ

ઈન ચારોકો "ખુલફાએ-રાશેદીન"કહેતે હૈ

ખિલાફત :- રસુલે અકરમ (સ.અ.)કી વફાત કે વક્ત ખિલાફતકા મસઅલા પેશ આયા ..કે કીસકો ખલીફા બનાયા જાયે. (યાની દીની-દુન્યવી કામોંકી ઝિમ્મેદારી કીસકે હવાલે હો)

ચુનાંચે સહાબા (રદી.)કે ઈત્તેફાકસે હઝરત અબુબક્ર (રદી.)કો ખલીફએ અવ્વલ મુકર્રર કિયા ગયા. ફિર હઝરત ઊમર (ર.દી) ફીર હઝરત ઊસ્માન (ર.દી) ફીર હઝરત અલી (રદી.)ઈન અસહાબકી ખિલાફતકી કુલ મુદ્દત ૩૦ સાલ ૯ માહ ૧૪ દિન હૈ.

ખલીફએ અવ્વલ :- હઝરત અબુબક્ર (રદી.) ૩ સાલ ૩ માહ દસ દીન ખલીફા રહે

ખલીફએ દૌમ :- હઝરત ઊમર (રદી.)૧૦ સાલ ૬ માહ ચાર દીન ખલીફા રહે.

ખલીફએ સૌમ :- હઝરત ઊસ્માન (રદી.) ૧૨ સાલ ખલીફા રહે.

ખલીફએ ચહારૂમ:-હઝરત અલી (રદી.) પાંચ સાલ તક ખલીફા રહે.

દસ જન્નતી

સહાબા (રદી.)કી જમાઅતમેં સે દસ સહાબા (રદી.)કો અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાહીમે જન્નતકી ખુશ ખબરી સુનાઈ ઊન્કે નામ યે હૈ. (૧) હઝરત અબુબક્ર રદીયલ્લાહું અન્હ. (૨)હઝરત ઊમર રદીયલ્લાહું અન્હ. (૩) હઝરત ઊસ્માન રદીયલ્લાહું અન્હ. (૪) હઝરત અલી રદીયલાહું અન્હ. (૫) હઝરત ઝુબૈર બિન અવામ (રદી.) (૬) હઝરત તલ્હા રદીયલ્લાહું અન્હ. (૭) હઝરત અબ્દુર્રહમાનબિન ઔફ (રદી)(૮) હઝરત સઅદ બિન અલીવક્કાસ (રદી.) (૯) હઝરત સઈદબિન ઝેદ રદીયલ્લાહું અન્હ.(૧૦) હઝરત ઊબૈદહ બિન જરરાહ રદીયલ્લાહું અન્હે ઊન્કો "અશરએ મુબશ્શરહ"કહેતે હૈ.

(હયાતે નબ્વીયહ)

ચાર ફરિશ્તે

ફરિશ્તે ખુદાતઆલાકી એક મખ્લુક હૈ. જો નુર સે બને હૈ. વો હમારી નઝરોંસે ગાઈબ હૈ. ખુદાતઆલાકી ના ફરમાની નહી કર તે. જીન કામોં પર અલ્લાહ તઆલાને ઊન્કો મુકર્રર કિયા હૈ. ઈન્હીમેં લગે રહતે હૈ ફરિશ્તોંકી ગીનતી ખુદાતઆલા કે સિવા કોઈ નહી જાનતા હા ઈત્ના માલુમ હૈ કે ફરિશ્તેં બહોત હૈ. ઔર ઊન્મે ચાર ફરિશ્તે મુકર્રબ ઔર મશ્હુર હૈ.

(૧) હઝરત જિબ્રઈલ અલૈહીસ્સલામ જો ખુદા તઆલાકી કિતાબે ખુદાકે અહકામ ઔર પયગામ પયગંબરોકે પાસ લાતે થે.
(૨) હઝરત ઈસરાફીલ અલૈહીસ્સલામ. જો કિયામતમેં સુર ફુકેંગે.
(૩) હઝરત મિકાઈલ અલૈહીસ્સલામ જો બારિશ બરસાને ઔર બંદોકો રોઝી પહોંચાને કે કામ પર મુકર્રર હૈ.
(૪) હઝરત ઈઝરાઈલ અલૈહીસ્સલામ જો મખ્લુકકી જાન નિકાલને પર મુકર્રર હૈ.

ચાર પયગમ્બર

દુનિયામેં બહોતસે પયગમ્બર અલ્લાહતઆલાકે બંદોકો સીધી રાહ બતાને આયે ઔર વો સબ ગુનાહોંસે પાક હૈ ઊન્કી પુરી ગીન્તી તો ખુદાતઆલાકો માલુમ હૈ. ઊન્મેસે ચાર પયગંમ્બર મશ્હુર હૈ. જીન પર આસ્માની બડી ચાર કિતાબેં નાઝીલ હુઈ ઊન્કે નામ યે હૈ.

(૧) હઝરત મુસા અલૈહીસ્સલામ. આપ પર તૌરેત નાઝીલ હુઈ.
(૨) હઝરત દાઉદ અલૈહીસ્સલામ. આપ પર ઝબુર નાઝીલ હુઈ.
(૩) હઝરત ઈસા અલૈહીસ્સલામ. આપ પર ઈન્જીલ નાઝીલ હુઈ
(૪) હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તુફા (સ.અ.) આપ પર કુર્આન શરીફ નાઝીલ હુઆ.

આપ (સ.અ.)તમામ પયગંમ્બરોમે અફઝલ હૈ ખુદાતઆલાકે બાદ આપ (સ.અ.)કા મરતબા મખ્લુકમેં સબસે બઢા હુઆ હૈ.

ચાર ઈમામ

અલ્લાહ તઆલાને રસુલે અકરમ (સ.અ.)કે દીનકી સબ બાતેં કુર્આન શરીફ ઔર હદીસમેં બતાદી અબ કોઈ નઈ બાત દીનમેં નિકાલના દુરૂસ્ત નહી. ઐસી નઈ બાતકો "બિદઅત" કહેતે હૈ. બિદઅત કરના બહોત બડા ગુનાહ હૈ.

અલબત્તા બાઝ બારીક બાતેં જો હર એક મુસલમાન કી સમઝમેં નહી આ સકતી બડે પક્કે ઔર બુર્ઝુગ (અગલે ઝમાનેકે) આલીમોને ઈલ્મકે ઝરીયે સે કુર્આન શરીફ ઔર હદીસસે સમઝકર દુસરોંકો બતલાદી ઐસે લોગો કો "મુજતહીદ" કહેતે હૈ. મુજતહીદ બહોત હુએ. ઊન્મેસે ચાર મશ્હુર હૈ ઊન્કે નામ યે હૈ.

(૧) હઝરત ઈમામે આઝમ અબુ હનીફા રહમતુલ્લાહી અલૈહ
(૨) હઝરત ઈમામ શાફઈ રહમતુલ્લાહી અલૈહ
(૩) હઝરત ઈમામ માલીક રહમતુલ્લાહી અલૈહ
(૪) હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ રહમતુલ્લાહી અલૈહ

ઈન ચારોકો "અઈમ્મએ-અરબઆ"કહેતે હૈ ઈન ચારોંમેં સે જીસ્કી પેરવી હોગી ઊન્કી તરફ નિસ્બત હોગી.

હિન્દુસ્તાનમેં ઈમામ આઝમ અબુ હનીફહ (રહ.)કી પેરવી કરનેવાલે ઝિયાદા હૈ વો હન્ફી કહેલાતે હૈ. (તાલીમુદ્દીન)

ચાર શેખ

ઈસ તરહ નફસ કો સવારને કે લીએ જો તરીકે કુર્આન શરીફ કે મુતાબિક અલ્લાહકે વલી લોગોને ઈલ્મ કી રોશનીમે સમઝ કર બતાયે હૈ ઐસે લોગ શેખ કહેલાતે હૈ. શેખ બહોત હૈ, મગર ઈન્મે ચાર મશ્હુર હૈ.

(૧) ખ્વાઝા મુઈનુદ્દીન ચિશ્તી અજમેરી (રહ.)
(૨) ગૌસુલ આઝમ શેખ અબ્દુલ કાદીર જીલાની (રહ.)
(૩) શેખ શહાબુદ્દીન સોહરવરદી (રહ.)
(૪) ખ્વાજા બહાઉદ્દીન નકશબંદી (રહ.)

સબસે પહેલે ઈમાન લાનેવાલે

(૧) **મર્દોમેં** હઝરત અબુબક્ર સિદ્દીક (રદી.)
(૨) **ઔરતોમેં** હઝરત ખદીજા રદીયલ્લાહું અન્હા
(૩) **બચ્ચોં મે** હઝરત અલી રદીયલ્લાહું અન્હ.
(૪) **બાન્દીયોં મે** હઝરત ઊમ્મે અયમન (રદી.)
(૫) **ગુલામોં મે** હઝરત ઝૈદ રદીયલ્લાહું અન્હ.

યે પાંચ બુર્જુગ સબસે પહેલે મુસલમાન હુએ.

મશહુર દીની કિતાબેં

હદીસ શરીફ મેં :- બુખારી શરીફ - મુસ્લિમ શરીફ
તિર્મીઝી શરીફ - મિશ્કાત શરીફ
અબુ દાવુદ શરીફ - ઈબ્ને માજા શરીફ

તફસીર મેં :- જલાલૈન શરીફ - બયાનુલ કુર્આન
તફસીર ઈબ્ને કસીર વગૈરહ

ફિક્હ મેં (મસાઈલ) :- હિદાયા - શામી - દુર્રે મુખ્તાર
આલમગીરી વગૈરહ

તસવ્વુફ મેં :- કિમયાએ સઆદત - મસ્નવી શરીફ
(મૌલાના રૂમ ર. અ.) વગૈરહ)

ઈસ્લામી મહીનોંકે અહમ દીન

(૧) મોહર્રમ :- યે કમરી સાલ કા પહેલા મહીના હૈ. યે મહીના ઈસ્લામસે પહેલે ઔર ઈસ્લામકે બાદભી હુર્મત ઔર અઝમત વાલા મહીના સમઝા જાતા થા ઔર બહોંતસે વાકેઆત ૧૦ મોહર્રમ કો પેશ આયે. જીન્મેસે એક વાકેઆ હઝરત મુસા (અ.લ.)ઔર બની ઈસરાઈલકા ફીરઔનકે ઝૂલ્મસે નજાત પાના. ઔર ફીરઔનકા ગર્ક હોના.

ઈસી યાદમે મદીના કે યહુદ ૧૦ મોહર્રમ કો રોઝા રખતે થે. ઔર

જબ રસુલે ખુદા (સ.અ.)મદીનહ તશરીફ લાયે તો આપ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે હમારા તઅલ્લુક હઝરતે મુસા (અ.લ.)સે ઈન યહુંદીયોસે જયાદા હૈ. ઈસલિયે હમકો ઈન્સે ઝિયાદા ખુશી મનાનેકા ઔર શુક્ર અદા કરનેકા હક હૈ. આપ (સ.અ.)ને ખુદભી રોઝા રખ્ખા ઔર મુસલમાનોંકોભી રોઝા રખનેકા હુકમ દીયા.

રમઝાનકે રોઝે ફર્ઝ હોનેસે પહેલે યહી રોઝા મુસલમાનોં પર ફર્ઝ થા.

એક દૂસરા નિહાયત ગમઅંગેઝ વાકેઆ જીસ્કો યાદ કરકે હર મુસલમાનકા દીલ ગમગીન હોતા હૈ. કે હુઝુર (સ.લ.)કે નવાસે હઝરત ઈમામ હુસૈન (રદી.)કી શહાદત હૈ. જો ખાસ આશુરેકે દીન પેશ આઈ.વો દીન યઝીદકે મુકાબલે મેં લડતે હુએ કરબલાકે મયદાનમેં ૧૦ મોહર્રમ હીજરી સન ૬૦ મુતાબીક ૨૨ ઓકટોબર ૬૭૫ ઈ.સ. કો શહીદ હુએ. ઔર ઉન્કે ખાનદાનકે ઔર ભી બહોતસે જવાઁ મર્દોને જામે શહાદત નોશ ફરમાયા

(૨) <u>રબીઊલ અવ્વલ</u> :- યે કમરી સાલકા તીસરા મહીના હૈ. ઈસ્કી ૧૨ તારીખ (મશ્હુર રિવાયતકે મુતાબિક)કો પયગંમ્બરે ઈસ્લામ (સ.અ.)કી પયદાઈશ હુઈ. દુનિયાકે અકસર મુલ્કોમે ઈસ દીન ખુશી મનાઈ જાતી હૈ. બડે બડે જલ્સે હોતે હૈ. જીન્મે હુઝુર (સ.અ.)કી હયાતે તૈય્યબહ (મુબારક જીંદગી)ઔર આપ (સ.અ.)કી પયગામ ઔર તાલીમાત પર રોશની ડાલી જાતી હૈ. ઊસ્કો મીલાદ શરીફ ઔર મૌલુદ શરીફ કે નામસે યાદ કરતે હૈ.

આપ (સ.અ.)કે હાલાત ચાહે કીસી કીસમકે હો ઊન્કા બયાન કરના ઔર સુનાના બરકત ઔર સવાબ કા ઝરીયા હૈ. લેકીન આજકલ ઊસ્મે બહોતસે ખુરાફાત (બેકાર)કી બાતેં મીલા દી ગઈ હૈ. ઈસલીયે ઈસ્કા કરના નાજાઈઝ હૈ.

(૩) <u>રજબ</u> :- રજબ કમરી સાલકા સાતવા મહીના હૈ. ઈસ્કો આમ લોગ મરીયમ રોઝાકા ચાંદ કહેતે હૈ. ઈસ્કી સંત્તાવીસકી તારીખ મે રોઝા રખને કો અચ્છા સમઝતે હે લેકીન શરીઅતમે ઈસ્કી કોઈ અસલ નહી. ઈસ મહીનેમે તબારકકી રોટીયા પકતી હૈ. યેભી મનઘડત બાત હૈ.

૨૭ રજબભી મુસલમાનોંમેંમુબારક સમજી જાતી હૈ. યે મશ્હુર હૈ કે ઈસ રોઝ હુઝુર (સ.અ.)કો મેઅરાજ હુઈ થી. ઈસલીયે ઈસ રાતમેં મેઅરાજ કે બયાન કો ખાસ કરના.બલ્કે ૨૭ મી રાતકો લાઝીમ કરાર દેના બિદઅત હૈ.

માહે રજબ એક મુબારક મહીના હૈ. જીસ્મે હુઝુર (સ.લ.) યે દુઆ માંગતે થે. અય અલ્લાહ બરકત દે હમારે લીયે રજબ ઔર શાબાનમેં ઔર પહોંચા હમકો રમજાન તક (બયહકી)

ઈસ્લામી તહેવાર

(૧) નયા સાલ	:-	મુર્હરમ મહીને કી પહેલી તારીખ
(૨) યવમે આશુરહ	:-	મર્હુરમ મહિને કી દસવી તારીખ
(૩) મીલાદુન્નબી	:-	રબીઉલ અવ્વલકી બારવી તારીખ
(૪) શબે મેઅરાજ	:-	રજબ મહીનેકી સત્તાઈસ્વી તારીખ
(૫) શબે બરાત	:-	શાબાન મહીનેકી પંદરવી રાત
(૬) રોઝહ	:-	રમઝાન શરીફકા પૂરા મહીના
(૭) ઈદુલ ફિત્ર	:-	શવ્વાલ મહીને કી પહેલી તારીખ
(૮) યવમે અરફહ	:-	ઝિલ્હજ મહીનેકી નવમી તારીખ
(૯) ઈદુલ અઝહા	:-	ઝિલહજ મહીનેકી દસવી તારીખ
(૧૦) હજ્જ	:-	મક્કા શરીફ મેં જિલ્હઝ મહીનેકી ૮ સે ૧૨ તારીખ

યાદ રખનેકી બાતેં

(૧) <u>વહી કીસકો કહતે હૈ</u> :- અલ્લાહતઆલાકે અહકામ ઔર પયગામ જો હઝરત જિબ્રઈલ (અ.લ.)કે ઝરીયેસે નબી યા રસુલ કો પહોંચાયે ગયે હો ઊસ્કો વહી કહેતે હૈ.

(૨) <u>મોઅજિઝહ કીસકો કહતે હૈ</u> :- પયગંમ્બરકી સચ્ચાઈ બતાને કે લીયે અલ્લાહ તઆલાને ઊન્કે હાથોં ઐસી નઈ નઈ મુશ્કીલ બાતે ઝાહીર કી હૈ. જીસ્કો ઔર લોગ નહી કર સકતે ઐસી બાતોંકો મુઅજિઝહ કહતે હૈ.

(3) મેઅરાજ :- હમારે પયગમ્બર (સ.અ.)કો અલ્લાહ તઆલાને જાગતેમેં જિસમકે સાથ મક્કાસે બયતુલ મુકદદસ ઔર વહાંસે સાંતો આસમાનો પર ઔર વહાંસે જહાં તક અલ્લાહકો મંઝૂર થા પહોંચાયા ઔર ફીર મક્કા શરીફમેં પહોંચા દીયા ઊસ્કો મેઅરાજ કહેતે હે.

(૪) ફરિશ્તે :– અલ્લાહ તઆલા ને કુછ મખ્લુક ઐસી પૈદા ફરમાઈ હૈ જો નુરસે બની હે ઊન્કો હમારી નિગાહોંસે પોશીદા કિયા હૈ ઊન્કા મર્દ હોના ઔરત હોના નહી બતાયાગયા. બહોતસે કામ ઊન્કે સુપુર્દ કિયે હૈ. વો કભી ખુદાકે હુકમ કે ખિલાફ નહી કરતે ઊન્હે ફરિશ્તે કહતે હૈ.

(૫) મુન્કરનકીર :– જબ આદમી મરતા હૈ અગર દફન કિયા જાયે તો દફન કે બાદ ઔર દફન ન કિયા જાયે તો જીસ હાલ મે હો ઊસ્કે પાસ દો ફરિશ્તે આતે હૈ ઔર સવાલ કરતે હૈ કે "તેરા પરવરદિગાર કોન હૈ ?" હઝરત મોહંમદ (સ.અ.) કે બારેમે પુછતે હૈ યે કોન હૈ? તેરા દીન ક્યા હૈ ? યે સવાલ કરને વાલે ફરિશ્તોં કો મુન્કરનકીર કહતે હૈં.

(૬) કિરામન કાતિબીન :– હર ઈન્સાન કે સાથ દો ફરિશ્તે રહતે હૈ. એક નેક કામ લીખતા હે દુસરા બુરે કામ લીખતા હૈ. ઊન્કો કિરામન કાતિબીન કહતે હૈ.

(૭) મુહાજીર :– જો ખુદા કે લીયે અપના વતન છોડકર ચલા જાયે ઊસ્કો મુહાજીર કહતે હૈ.

(૮) અન્સાર :– મુહાજીરોં કી મદદ કરને વાલે ઔર પનાહ દેને વાલોં કો અન્સાર કહતે હૈ.

(૯) મુઅમીન :– કલ્મએ તૌહીદકો દીલસે સચ્ચા જાનકર ઝબાન સે ઊસ્કા ઈકરાર કરને વાલા ઔર ઈમાની અમલ કરનેવાલોંકો મુઅમીન કહતે હૈ.

(૧૦) કાફીર :– ખુદા ઔર રસુલ (સ.અ.) કો નમાનને વાલા યાની ઈન્કાર કરને વાલા કાફીર કહેલાતા હૈ.

(૧૧) મુશ્રીક :– ખુદા કે સાથ શરીક કરને વાલો કો મુશ્રીક કહતે હૈ.

(૧૨) વલી :– મુસલમાન જબ ખુબ ઈબાદત કરતા હૈ ઔર ગુનાહોંસે બચતા હૈ ઔર દુનિયા સે મુહબ્બત નહી રખતા ઔર પયગમ્બર (સ.અ.) કી હરતરહ ખુબ ઈતાઅત કરતા હૈ તો વો અલ્લાહ તઆલા કા દોસ્ત ઔર પ્યારા બન જાતા હૈ ઐસે શખ્સ કો વલી કહતે હૈ.

(૧૩) કરામત :– ઈસ શખ્સ સે યાની વલી સે કભી ઐસી બાતેં ઝાહીર હોતી હૈં જો ઔર લોગોં સે નહી હોતી ઐસી બાતોં કો કરામત કહતે હૈ.

(૧૪) **જીન** :- અલ્લાહતઆલાને કુછ મખ્લુક આગ સે પૈદા કરકે હમારી નઝરોં સે પોશીદા કીયા હૈ ઊન્કો જીન કહતે હૈ.

(૧૫) **ઈબ્લીસ** :- યાની શયતાન જો હઝરત આદમ (અ.લ.) કો સિજદા ન કરને કી વજહ સે મરદુદ હુઆ ઊસ્કી ભી ઔલાદ હોતી હૈ ઈન સબમેં ઝિયાદા મશ્હુર શરીર (નાલાયક) શયતાન હૈ.

(૧૬) **જેહરી નમાઝ** :- જીન નમાઝોં મેં આવાઝસે કિરાઅત કી જાતી હૈ. ઊન્હે જેહરી નમાઝ કહતે હૈ.

(૧૭) **સિર્રી નમાઝ** :- જીન નમાઝોં મેંઆહિસ્તા કિરાઅત કિજાએ ઊન્હે સિર્રી નમાઝ કહતે હૈ.- જૈસે ઝોહર-અસર-કી નમાઝે.

(૧૮) **ફર્ઝ** :- વો હુકમ હૈ જો કુર્આન શરીફ કી આયતસે બિલા ઈખ્તીલાફ સાબિત હો ઊસ્કા ઈન્કાર કરને વાલા કાફીર હૈ.

(૧૯) **વાજીબ** :- વો હુકમ હૈ જો કુરાનશરીફ યા હદીસ સે સાબિત હો ઊસ્કા ઈન્કાર કરને વાલા કાફીર નહિ હોતા-હા-બગૈર ઊઝર છોડનેવાલા ફાસિક ઔર અઝાબકા મુસ્તહીક હોતા હૈ.

(૨૦) **સુન્નત** :- ઈસ કામ કો કહતેહૈ જીસ્કો રસુલે અકરમ (સ.અ.) ને ઔર સહાબા (ર.દી.) ને કિયા હો યા કરનેકા હુકમ દીયા હો.

(૨૧) **નફીલ** :- ઈન કામોં કો કહતેહૈ જીસ્કી ફઝીલત શરીઅત મેં સાબિત હો ઊન્કે કરને મે સવાબ હો ઔર છોડનેમે ગુનાહ નહો. ઊસે મુસ્તહબ ઔર મન્દુબભી કહતે હૈ.

(૨૨) **નમાઝ કે ઝરુરી હિસ્સે ઔર ઈન્કે નામ** :-

(૧) રફએ યદૈન. (દોનોં હાથો કા ઊઠાના)
(૨) કિયામ (ખડા હોના)
(૩) રૂકુઅ (ઝુકના)
(૪) કવમા (રૂકુ સે ખડા હોના)
(૫) સિજદા (ઝમીન પર ચેહરા રખના)
(૬) જલ્સા (દોનો સિજદોં કે બીચ મેં બેઠના)
(૭) કાએદા (દોનો સિજદોં કે બાદ અત્તહિય્યાત પઢને કે લીયે બેઠના)

સહાબી :- જીસ શખ્સને હુઝુર (સ.અ.) કી ઈમાનકી હાલતમેં ઝિયારત કી હો યા આપકી ખિદમત મેં હાઝિર હુએ હો ઊસ્કો સહાબી કહેતે હૈ.

તાબેઈ :- જીસ શખ્સને ઈમાન કી હાલત મેંકીસી સહાબીકી ઝિયારત કી હો ઊસ્કો તાબિઈ કહેતે હૈ.

હિજરત :- હુઝુર (સ.અ.) મક્કા શરીફ છોડકર મદીના શરીફ તશરીફ લે ગયે ઊસ્કો હિજરત કહેતે હૈ.

હિજરીસન :- હુઝુર (સ.અ.) કી હિજરત સે જો તારીખ શુરૂ હુઈ હૈ ઉસ્કો સને હિજરી કહેતે હૈ.

હમ કયા કરેગેં ?

(૧) હમ અલ્લાહ કો એક માનેંગે ઈસલીયે કે અલ્લાહ એક હૈ ઔર અકેલા હૈ.

(૨) હમ રસુલ (સ.અ.) કો અલ્લાહ કા રસુલ માનેગેં ઈસલીયે કે અલ્લાહ તઆલા ને હમેં હુકમ દીયા હૈ.

(૩) હમ હુઝુર (સ.અ.) કો આખરી નબી માનેગેં ઈસલીયે કે અબ કિયામત તક કોઈ નયા નબી આનેવાલા નહિ.

(૪) હમ કુર્આનશરીફ પર અમલ કરેગેં ઈસલીયે કે યે અલ્લાહ તઆલા કી કીતાબ હૈ.

(૫) હમ કુર્આન શરીફ હંમેશા પઢેગે.ઈસ લીયેકેઈસ્કો પઢને સે બહોત સવાબ મીલતા હૈ.

(૬) હમ કુર્આન શરીફકો પકડનેસે પહલે વુઝુ કરેંગે ઈસ લીયે કે અલ્લાહકા હુકમ હૈ.

(૭) હમ પાચોં વકતોં કી નમાઝેં પઢેગેં ઈસલીયે કે નમાઝ બુરાઈયોંસે બચાતી હૈ.અગર નમાઝ કે વકત કોઈ દુનિયા કા કામ પેશ આયે તબ ભી ઊસ્કો છોડકર પહેલે નમાઝ પઢ લીયા કરેગેં.

(૮) હમ રમજાન શરીફમે રોઝે રખેગેં ઈસલીયે કે જો બચ્ચે રોઝા રખતે હૈ ઊન્કો સવાબ મીલતાહૈ .

(૯) હમ ઝકાત ઔર ખૈરાત દેકર ગરીબોંકી મદદ કરેગેં ઈસલીયે કે ઈસસે અલ્લાહ તઆલા બહોત ખુશ હોતાહૈ.

(૧૦) હમ મકકા શરીફ જાકર હજ્જ કરેગેં. ઈસલીયે કે હજ્જ કરને સે સારે ગુનાહ મુઆફ હો જાતે હૈ.

(૧૧) હર અચ્છે કામકો શુરૂ કરને સે પહેલે બિસ્મિલ્લા હીર્રહમા નિર્રહીમ

પઢેગેં ઈસલીયે ઈસસે બરકત હોતીહૈ.

(૧૨) હમ કિબ્લે કી તરફ પાવ નહી ફેલાયેગેં ઔર ન ઊસ્કી તરફ થુકેગેં ઔર ન ઊસ્કી તરફ મુંહ યા પીઠ કરકે ઈસ્તિન્જા કરેગેં ઈસલીયે કે બેઅદબી હોતી હૈ.

(૧૩) હમ ભુકોં કો ખાના, નંગોંકો કપડા ઔર પ્યાસો કો પાની પીલાયેગેં, લાચારોં કી મદદ કરેગેં ઈસલીયે કે ઈસસે અલ્લાહ તઆલા ખુશ હોતા હૈ.

(૧૪) હમ અપને મા-બાપ-બડે-બુઢોં કી ઈઝઝત કરેગેં ઈસલીયે કે ઊન્કો નારાઝ કરને સે અલ્લાહ નારાઝ હોતા હૈ.

(૧૫) હમ બીમારોં ઔર કમઝોરોંકી ખિદમત કરેગેં ઈસલીયે કે ખિદમતસે ખુદા મીલતા હૈ.

(૧૬) હમ કીસીસે ઝઘડા નહી કરેગેં ઈસલીયેકે ઝઘડા શરીફોંકા કામ નહી.

(૧૭) હમ કીસીકી ગીબત નહી કરેગેં ઈસલીયે કે કીસીકો ઈસ્કે પીછે બુરા કહેના બડા ગુનાહ હૈ.

(૧૮) હમ કીસીકો તઅના (મેહેંણા) નહી દેગેં ઈસલીયે કે ઊસસે દુશ્મની બઢતી હૈ.

(૧૯) હમ જુઠ ઔર ગાલી નહી બોલેગેં ઈસલીયે કે ઈસસે અખ્લાક બીગડતે હૈ.

(૨૦) હમ અપને પડોસીયોં કે સાથ ખરાબ બરતાવનહી કરેગેં. ઈસલીયે કે અલ્લાહતઆલાને હમેં મના કીયા હૈ.

(૨૧) હમ અપને બદન ઔર કપડોં કો પાક સાફ રખેગેં ઈસલીયે કે અલ્લાહ તઆલાકો સફાઈ પસંદ હૈ ઔર લોગ ભી ઐસે લડકોં સે મુહબ્બત કરતે હૈ.

(૨૨) હમ મૈલે - ગંદે નહી રહેગેં ઈસલીયેકે ઈસસે બિમારી પૈદા હોતી હૈ ઔર લોગ ભી ઘિન કરતે હૈ.

(૨૩) હમ સુબ્હ ઊઠને કે બાદ ઔર રાતકો સોનેસે પહેલે મિસ્વાક સે દાંત સાફ કરેગેં ઈસલીયે કે ઈસસે મુંહ મેં બદબુ નહી રહતી.

(૨૪) હમ રોઝાના નહાયા કરેગેં ઈસલીયેકે ઈસસે તંદુરસ્તી બઢતી હૈ.

(૨૫) હમ ખાના ખાનેસે પહેલે દોનોં હાથ ધોલીયા કરેગેં ઈસલીયે કે તમામ અંબિયા (અ.લ.) કી સુન્નત હૈ. હાથ કા મેલ પેટમે ન જાયે.

(૨૬) હમ મદસા -સ્કૂલ મેં હમેશા પાબંદી સે જાયેગે ઈસલીયે કે વો ઈલ્મ હાસિલ કરને કા ઝરીયા હૈ.

(૨૭) હમ ઉસ્તાદ કા અદબ કરેગેં ઔર ઉન્કી નસીહતોં પર અમલ કરેગે ઈસલીયે કે બેઅદબ બેનસીબ હોતા હૈ.

(૨૮) હમ મદ્રસે મેં જાકર ખુબ મહેનત સે ઈલ્મ હાસિલ કરેગેં ઈસલીયે કે બગૈર મહેનતકે ઈલ્મ હાસિલ નહી હોતા.

(૨૯) હમ મદ્રસે મેં બચ્ચોં કે સાથ મુહબ્બત સે પેશ આયેગે ઈસલીયે કે ઈસ્સે અલ્લાહ તઆલા ઔર ઊસ્કે બંદે રાઝી હોતે હૈ.

(૩૦) હમ કો રાસ્તે મેં કોઈ મીલે તો અસ્સલામો અલયકુમ- કહેગેં ઔર અગર કોઈ અસ્સલામો અલયકુમ કહેગા તો હમ વ અલૈકુમુસ્સલામ કહેગેં.

બુઝુર્ગાને દીનકી બાતેં

(૧) ઈલ્મકી ચાટ :- ઈમામ અબુ યુસુફ (રહ.) અપની તાલીબે ઈલ્મી યાની પઢનેકે ઝમાનેકા કિસ્સા સુનાને લગે કે હમ બહોતસે લડકે પઢને જાયા કરતે થે. લેકીન ઈલ્મ ઈન્હીકો મીલા જીન્કે દીલ દહીં ખાકર પક ગયે થે. સુબ્હ હોતેહી બાસી રોટી પર દહીં લગા કર નાશ્તા કરકે ફોરન પઢને કે લીયે ઘરસે નિકલ જાતે. લેકીન હમારે ચટોરે સાથી મઝેદાર ખાનેકી ચાટમેં રૂકે રહેતે ઔર ઊસ વક્ત મદ્રસામે પહોંચતે જબ હમ બહોતસા હિસ્સા પઢ લેતે થે. ઈસી તરહ યે ચટોરે સાથી ઈલ્મકી ચાટસે મહેરૂમ રહે.

ફાઈદા :- ઈસસે માલુમ હુઆકે ઈલ્મકો હાસિલ કરનેકે લીયે કીત્ની ફીક્ર ઔર પાબંદીસે મદ્રસેમેંપહોંચનેકી ઝરૂરત હૈ.જો બચ્ચે ઈસ બાતકા ખ્યાલ રખતે હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઊન્હે ઈલ્મસે નવાઝતે હૈ. ઔર જો બચ્ચે લાપરવાહી ઔર સુસ્તીસે રહેતે હૈ વો ઈલ્મસે મહરૂમ રહેતે હૈ. ઔર ઈલ્મસે મહેરૂમ રહેના ગોયા દીન-દુનિયાકી ભલાઈયો ઔર બરકતોસેં મહરૂમ રહના હૈ. (અલ્લાહ કી પનાહ)

(૨) સુલેહ :- એક જગા દો દુરવેશ લડ રહે થે એકને કહા અગર એક ભી ગાલી દી તો એક કે બદલે હઝાર ગાલીયા દુંગા.

ઈત્તીફાકસે મૌલાના રૂમ (રહ.)કા ઊધરસે ગુઝર હુઆ આપને દોનોકો લડતે હુએ દેખકર ફરમાયા લડના ઝઘડના અચ્છા નહી. જોકુછ

કહેના હૈ મુઝસે કેહલો અગર હઝાર ગાલીયા દોગે તોજવાબમેં એકભી ન સુનોગે વો દોનોં મૌલાના કી બાત સુનકર શરમીંદા હુએ ઔર આપસમેં સુલહ કરલી.

ફાઈદા :- અવ્વલ તો અપની ઝબાનસે ગાલી બોલના બહોત બુરા હૈ. ઐસા આદમી જો ગાલીયા બોલતા હૈ. અલ્લાહ તઆલાકી નિગાહસે ગીર જાતા હૈ. ઔર જો આદમી અલ્લાહ તઆલા કી નિગાહસે ગીર જાએ ઊસ્કો કોઈ ચીઝ ઔર મરતબા (ડીગ્રી) ચાહે કીત્ના હી બડા કયું ન હો. કામ્યાબ નહી કર સકતા.

અગર દૂસરા કોઈ બદકલામી કરે તો ઊસસે ઊળ્ઝે નહિ. બલ્કે ઊસસે દુર હો જાયે ઔર સબ્ર કરનેસે ખુદાકી પુરી મદદ નસીબ હોતી હૈ. ઔર સવાબ મીલતા હૈ.

(૩) શુક્ર :- એક બુર્ઝુગ કે મુતઅલ્લીક લીખા હૈ કે જબ રાતમેં આંખ ખુલતી તો ચેહરે પર હાથ ફેરતે ઔર કલ્મએ શહાદત પઢતે કીસીને પુછા ઐસા કયુ કરતે હૈં ? ફરમાયા કે કલેમા તો યે માલુમ કરનેકે લીએ પઢતા હું કે દીલમે ઈમાન બાકી હે યા નહી. કયુંકે મેરે આમાલ ઐસે નહી જૈસે એક મુઅમીન કે હોને ચાહીયે.

ઔર ચહેરે પર હાથ ઈસલીયે ફેરતા હું તાકે માલુમ હો જાયે કે મેરી બદઆમાલી કી નહુસતસે બદલતો નહી દીયા ગયા. (જૈસા કે અગલે ઝમાનેમેં ગુનાહોંકી વજહસે ઈન્સાનકી શકલકો બદલકર જાનવરોંકી શકલ બનાદી જાતી થી)

જબ ઈમાનકો શકલકો સલામત પાતા હું તો અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરતા હું કે અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલસે મેરે ગુનાહોં પર પર્દા ડાલ રખ્ખા હૈ. ઔર મેરી બદઅમલીકી મુઝકો કોઈ સઝા નહીં દી ગઈ.

ફાઈદા :- બાઝ ગુનાહ ઐસે હૈ કે ઊસ્કો હમેશા કરનેસે ઔર ઊસ્કી આદત બના લેને સે મરતે વક્ત ઈમાન સલ્બ હો જાતા હૈ. યાની ઈમાનસે મહેરૂમ કર દીયા જાતા હૈ. જૈસે કે શરાબ પીના-ગાના બજાના-ગીબત કરના-ચુગ્લી કરના-મા-બાપકી નાફરમાની કરના-વગેરહ ઐસે ગુનાહ હે. કે ઊસસે મરતે વક્ત ઈમાનસે મહેરૂમ કર દીયા જાતા હૈ.

અલબત્તા હુઝુર (સ.અ.)કી દુઆકી બરકતસે અબ ગુનેહગારોંકી સુરતેં નહી બદલી જાયેગી. લેકીન ગુનાહોંકા વબાલ ઈન્સાનકો દુસરે તરીકો સે બરબાદ કરતા હૈ. ઈસલીયે ગુનાહોંસે બચે ઔર નેકી કરતા રહે. અલ્લાહ તઆલા ઈસ્કી બરકતસે ઈમાન પર ખાતેમા ફરમાયેંગે.

મદદ કરને કા સવાબ

એક કિસાન એક મરતબા હઝરત ખ્વાઝા મુઈનુદ્દીન ચીશ્તી અજમેરી (ર.અ.) કે પાસ આયા ઔર કહા અય હઝરત ! એક સરકારી આદમી મેરે પાસ આકર મુઝે પરેશાન કરતા હૈ. ઔર મેરી ઝમીન પર કબ્ઝા કરનાચાહતા હૈ. લિહાઝા આપ મેરે સાથ દિલ્હી ચલ કર બાદશાહ કે પાસ શિફારીશ કરકે મેરી મદદ ફરમાદે.

હઝરત ખ્વાઝા સાહબ (ર.અ.) કિસાન કી મદદ કરને કે લીએ દિલ્હી રવાના હુએ. જબ દિલ્હી કે કરીબ પહુંચે તો આપકે ખલીફા ઔર જાનશીન હઝરત કુત્બુદ્દીન બખત્યાર કાકી (ર. અ.) આપકે ઈસ્તીકબાલ કે લીએ બાહર તશરીફ લે આયે. ઔર હઝરતસે દિલ્હી આને કી વજહ દરયાફત કી.

હઝરત ખ્વાઝા અજમેરી (ર.અ.)ને ઈસ કિસાનકી તરફ ઈશારા ફરમાકર ફરમાયા ઈન્કી મદદકે લીએ આયા હું આપકે ખલીફાને અર્ઝ કિયા કે આપને તકલીફ કયું ઊઠાઈ.

અગર આપ ખત તહરીર ફરમા દેતે યા મેરે પાસ ઈન્કો ભેજ દેતે તો ભી કામ હો જાતા.

હઝરત ખ્વાઝા અજમેરી (ર.અ.)ને ફરમાયા યે તો ઠીક હૈ. કે કામ તો હો જાતા લેકિન ઈનકે સાથ ચલનેમેં જો અજરો સવાબ મીલને વાલા હૈ વો કૈસે મીલતા ?

ફીર આપને એક હદીસ શરીફ બયાન ફરમાઈ કે અલ્લાહ તઆલા અપને બંદેકી મદદ મેં રહેતા હે જબ તક બંદા અપને કિસી ભાઈ કી મદદ કરતા હૈ.

(તાલીમી ચેહલ હદીસ)

માલુમ હુઆકે હમેંભી હમેશા હમારે ભાઈઓ કી મદદ કરની ચહીયે. જીસસે હમ અલ્લાહ કી મદદકે હક્કદાર બન સકેં.

આમ મઅલુમાત

(૧) ઈસ્લામી મહીનોં કે નામ :- (૧) મોહર્રમ (૨) સફર (૩) રબીઊલ અવ્વલ (૪) રબીઊલ આખર (૫) જમાદીલ અવ્વલ (૬) જમાદીલ

આખર (૭) રજબ (૮) શાઅબાન (૯) રમઝાન (૧૦) શવ્વાલ (૧૧) જીલ્કાદહ (૧૨) જીલ્હજ્જ

યે નામ અરબી હૈ.

(૨)યે ગીનતી ઔરતોને કી હૈ :- (૧) મોહર્રમ (૨) તેઝી (૩) બારાવફાત (૪) મિરાંજી (૫) શાહમદાર (૬) ખ્વાજાજી (૭) રજબ (૮) શુબરાત (૯) રમઝાન (૧૦) ઈદ (૧૧) ખાલી (૧૨) બકરા ઈદ. યે નામ ઔરતોંને રખ્ખે હૈ.

(૩) હીંદી મહીનોં કે નામ :- (૧) કાતક (૨) અધન (૩) પોષ (૪) માહ (૫) ફાગન (૬) ચૈત (૭) બૈસાખ (૮) જેઠ (૯) અષાઠ (૧૦) સાવન (૧૧) ભાદોં (૧૨) કુવાર

(૪)અંગ્રેજી મહીનોં કે નામ :- (૧) જનવરી (૨) ફરવરી (૩) માર્ચ (૪) અપ્રેલ (૫) મઈ (૬) જુન (૭) જુલાઈ (૮) અગસ્ત (૯) સીતમ્બર (૧૦) અકતુબર (૧૧) નવમ્બર (૧૨) દિસમ્બર

(૫) દીનોં કે નામ :- (૧) સનીચર (૨) ઈતવાર (૩) પીર (૪) મંગલ (૫) બુધ (૬) જુમેરાત (૭) જુમ્આ. યે ઊર્દૂ નામ હૈ.

(૬) ફારસી નામ :- (૧) શંમ્બહ (૨) યકશંમ્બહ (૩) દો શંમ્બહ (૪) સેહશંમ્બહ (૫) ચહાર શંમ્બહ (૬) પંજ શંમ્બહ (૭) આદીનહ.

(૭) અરબી નામ :- (૧) યવમુલ અહદ (૨) યવમુલ ઈસનૈન (૩) યવમુસ્સુલસાઅ (૪) યવમુલ અરબઅ (૫) યવંમુલખમીસ (૬) યવમુલ જુમ્અહ (૭) યવમુસ્સબ્ત.

(૮) સિમ્તો કે નામ (દિશા) :- (૧) મશરીક (૨) મગરીબ (૩) શિમાલ (૪) જુનુબ. યે અરબી નામ હૈ.

(૯) હીંદી નામ :- (૧) પુરબ (૨) પચ્છીમ (૩) દખ્ખન (૪) ઉત્તર

(૧૦) અંગ્રેજી નામ :- (૧) ઈસ્ટ (૨) વેસ્ટ (૩) નોર્થ (૪) સાઊથ

ખેલ કુદ

(૧) મુફીદ ખેલ :- જીન ખેલોંસે કુછ દીની યા દુન્યવી ફાઈદે હાસિલ હો સકતે હૈ વો જાઈઝ હૈ. બશર્તે કે ઊન્કો ફાઈદા હાસિલ કરનેકી નિય્યતસે ખેલા જાયે મહઝ લહવોલઅબ યાની ખેલ તમાશા ન હો. હા ઈસ્કી બાઝી પર કોઈ રકમ યા ઈનામ મુકર્રર કરના જાઈઝ નહી.

જૈસે કે ગેંદ કા ખેલ ઊસસે જીસ્માની વરઝિશભી હોતી હૈ યા લાઠી વગેરહકે ખેલ યા પહેલવાનોંકી કુશ્તી જો જીહાદ વગેરહમેં મદદગાર બનતે હૈ. અગર યે ખેલ કરનેમે નમાઝેં ફૌત હોતી હો તો યે ભી જાઈઝ નહી.

(૨) બે ફાઈદા ખેલ તમાશે :- ઐસે ખેલ તમાશે જીસ્કા કોઈ ફાઈદા દીન-દુન્યાકા યકીની નહી હૈ. વો સબ ખેલ નાજાઈઝ ઔર હરામ હૈ. ચાહે ઈસ પર બાઝી લગાઈ જાયે યા અકેલે ખેલા જાયે બહરહાલ ઐસે બેકાર ખેલ નાજાઈઝ હૈ. જૈસે કબુતર બાઝી-બટેર બાઝી-મુર્ગ બાઝી-ચૌસર-શતરંજ-તાશ ખેલના-પતંગ બાઝી વગેરહ યે સબ નાજાઈઝ હૈ.

(૩) રેડીયો ઔર ટીવી :- આજકલ યે મુસીબતભી આમ હો ગઈ હૈ ગોયા યે ચીજેં ઝિંદગી બસર કરનેકે લીએ ઝરૂરી સમઝી જાને લગી હૈ. યે ચીઝે બડાઈ ઔર તરક્કી કી અલામત સમઝી જાતી હૈ. ઘરકે સબ છોટે બડે મા-બાપ ભાઈ-બહેન ઔર લડકે-લડકીયા ગર્ઝ સબહી શરમો હયાકો તાકમેં રખકર ઈશ્કી ગાને ઔર નંગી તસ્વીરે દેખતે હૈ. ઔર ઈન ચીઝોંકો દાદ દી જાતી હૈ. ઔર ઈન ગંદી બાતોં પર હસી ઔર કેહકેહે લગાયે જાતે હૈ. ન બડોંકા અદબ હૈ ન છોટોંકા લિહાઝ. સબ એકહી રંગમેં રંગે હુએ હોતે હૈ. શરમો હયા ઈઝ્ઝત સબ ખતમ હો જાતી હૈ.

હઝરત રસુલે મકબુલ (સ.અ.)ને ફરમાયા કે મેરે રબને મુઝે તમામ જહાનોં કે લીએ રહમત ઔર હિદાયત દેનેવાલા બનાકર ભેજા હૈ. ઔર મુઝે હુકમ દીયા હૈ કે ગાને બજાનેકે સામાન ઔર જાહીલીયતકી ચીઝોંકો મીટા દું હુઝુર (સ.અ.)સે સચ્ચી મુહબ્બત કરનેવાલે ઐસી ગંદી ચીઝોંસે મુહબ્બત કર સકતે હૈ?

(૪) થિયેટર ઔર સિનેમા :- બેહયા (બેશરમ) બનાનેકી ટ્રેનીંગ સ્કુલ હૈ. સિનેમા દેખનેવાલે ઈસ કદર બઢ ગયે હૈ ઔર બઢતે જા રહે હૈ કે ઈન્કો દેખનેકે લીયે લંબી લંબી લાઈને લગતી હૈ. મર્દ ઔર ઔરત છોટે બડે સબ ઈસ બડે ગુનાહ કો કરતે હૈ. બાઝ લોગ પુરે ખાનદાનકો લેકર ઈન લઅનતવાલે ઘરોંમેં સિનેમા દેખતે હૈ. ઊસ્મે દૌલત બરબાદ હોતી હૈ. શરમો હયા કા ખુન હોતા હૈ ઔર બદકારીકા સબક સીખકર આતે હૈ ઈસસે ખુદભી બચે ઔર અપને સાથીઓ કો ભી બચાયે.

(૫) નાવિલ ઔર અફસાને :- આજકલ સબસે બડી આફત જો મુસ્લિમ ઘરોંમે તેઝીસે ફેલ રહી હૈ. વો નાવીલ ઔર અફસાને ઔર ફિલ્મી સ્ટારકે રિસાલે હૈ. જો સરાસર બેહયાઈ સિખાનેવાલે હૈ. જીન્મે નંગી તસ્વીરે ઔર ગંદી બાતેં હોતી હૈ. ઊન્કો પઢનેસે ગંદે ખ્યાલાત દીમાગમેં

જમ જાતે હૈ. જીન્કે નતીઝેમેં ખરાબીયા-બદચલની-બેહયાઈ-બદકારી કે કીસ્સે જો આજકલ દેખે જાતે હૈ વો ઈન્હી ગંદી કિતાબોંકે પઢનેસે પૈદા હોતે હૈ. યાની પૈસાભી બરબાદ ઔર જીંદગીભી બરબાદ અલ્લાહ અપની પનાહમેં રખ્ખે. (આમીન)

દીની તાલીમી તહરીક :-

બચ્ચોંકો સહી તાલિમ ઔર તરબિયત એક અહમ દીની ફરીઝા હૈ. ઈસલીયે તય કર લીજીએ...

★ મિલ્લતકે હર બચ્ચેંકો જરૂરી તાલિમસે આરાસ્તા કરના હૈ.
★ ઈસ કામકો અપને બલ બુતે પર કરના હૈ.
★ પૂરી મિલ્લતકો મીલઝુલકર કરના હૈ.
★ જુઝવી ઔર ફુરૂઈ (છોટે ફાલતું) ઈખ્તેલાફકો બાલાએ તાક રખ કર કરના હૈ.
★ તન મન ધન સે લગ લિપટ કર કરના હૈ.

યાદ રહે ! મુલ્કકે મૌજુદા હાલાતમેં યે કામ બહોત જરૂરી હૈ. ઈસ્સે ગફલત મિલ્લી મૌત હૈ.

સેહત ઔર તંદુરસ્તી

(૧) ખાને પર ખાના તમામ બિમારીયોકી જડ હૈ એક ગીઝા(ખોરાક) જબ તક બરાબર હઝમ ન હો જાયે દુસરી ગીઝા હરગીઝ ન ખાએ. ઊસુલ યહ હૈ કે ખાના તો જબ ભુક લગે તબહી ખાએ ઔર થોડી ભુક બાકી રહે ઔર ખાના છોડ દેં.

(૨) બાઝ ચીઝેં બાઝ ચીઝોંકે હાથ ખાના સખ્ત નુકસાન દેતા હૈ. ઈસ્કો જાનને કે લીએ ઈલ્મે તીબકી જરૂરત હૈ. જો હર શખ્સ નહી જાનતા. બસ આસાન ઔર ઊમ્દા બાત યે હૈ કે એક વક્તમેં બસ એકહી સાલન ખાયે.

(૩) મુલી ઔર દહીં સિરકા ઔર ચાવલ અંડા ઔર સિરીપાયેં અંગુર, દુધ ઔર ખટાઈ દૂધ ચાવલ ઔર સત્તું ચાવલ ઔર તરબુઝ એક વક્તમેં ન ખાયે ઔર ખરબુઝા નહાર મુંહ ન ખાના ચાહીએ.

(૪) ખાના ખાને કે બાદ ફોરન હી દિમાગી કામ યા જીસ્માની મહેનતમેં મશ્ગુલ હોના સેહતકો નુકશાન દેતા હૈ. દોપહરકો કૈલુલહ ઔર

રાતકો થોડી ચેહલ કદમી કર લીયા કરો ઔર ખાને કે બાદ ગુસ્લ ન કરે.

(૫) રંજ ઔર ગુસ્સેકી હાલતમેં ખાના ન ખાએ બલ્કે તબીઅત કો એતીદાલ પર આને દે.

(૬) દૂધ ઠંડા ન પીએ ન બહોત ગરમ

(૭) જીસ દીન હાજમા ઠીક ન હો તો ચાયમેં દૂધ ડાલનેકે બજાયે લીબુંકા થોડા રસ ડાલ કર પીએ.

(૮) આરામ તલ્બી બહોત બુરી ચીઝ હૈ. જો લોગ મહેનત ઔર વરઝિશ કરનેકે આદી નહી હોતે વોહ જ્યાદા બીમાર રહેતે હૈં. ઔર જલ્દી બુઢાપા આ જાતા હૈ. હંમેશા વરઝિશ કરતે રહે સુબ્હકા ટહેલના કભી ન છોડે અગર દેર હો જાયે તબભી નાગા ન કરે. જીન્કો ટેહલનેકા મૌકા ન મીલે વો કમસે કમ ૪૫ મીનીટ ઘરમેં હી ટેહલ લીયા કરે. ઔરતો કે લીએ ઘરકા કામકાજ ઔર સુબ્હકો ચક્કી પીસના આઅલા કીસમકી વરઝિશ હૈ.

(૯) રાતકો દેર તક જાગના ઔર સુબ્હકો દેર તક સોના તંદુરસ્તીકે લીએ ભી બુરા હૈ. ઔર લોગોંકે નઝદીક ભી પસંદ નહી હૈ ઐસી આદત હરગીઝ ન ડાલે.

(૧૦) મછલી હંમેશા તાઝી ખરીદે મછલી ખા કર પાની કમસે કમ પીએ જ્યાદા પાની પીના સખ્ત નુકસાન કરતા હૈ. મછલી કે સાથ દૂધ ઔર અંડા ન ખાયે મઈ ઔર જુન ઔર જુલાઈકે મહીનેમેં ઔર સખ્ત સરદીમેં મછલી ન ખાના બેહતર હૈ. ઔર મછલી ઔર ખીર રાતકો ન ખાના ચાહીયે.

(૧૧) ખુદાતઆલાને જીસ મૌસમમેં જો ચીઝ પૈદા કી હૈ. ઈસ્મે બહોત મસ્લેહતેં ઔર ફાઈદે હૈ. બસ મૌસમકી હર ચીઝ કમ અઝ કમ એક મરતબા જરૂર ખાની ચાહીયે અગર બીમાર હો ઔર તબીબને મના કિયા હો તો અલગ બાત હૈ. તબ તો ઈસ્કા છોડના હી મુનાસિબ હૈ.

હિકાયતે સઅદી :- અજમકે બાદશાહને માહિર તબીબકો હુઝુર (સ.અ.)કી ખીદમતમેં ભેજા. વો કઈ સાલ તક અરબકે મુલ્કમે રહા. કોઈ શખ્સ કીસી કીસમકે ઈલાજકે લીએ ન આયા વો હકીમ હુઝુર (સ.અ.)કે પાસ આયા ઔર શિકાયત કી કે ઈસ ખાદીમકો ખાસ તૌર પર આપકે સાથીયોંકે

ઈલાજ કે લીએ જનાબકી ખીદમતકેં ભેજાહૈ. લેકીન ઈત્ની મુદ્દતમે કીસીને મેરી તરફ તવજ્જુહ ન કી કે મેં ઈસ્કા ઈલાજ કરતા.

હુઝુર (સ.અ.)ને ફરમાયા ઈન લોગોં કા તરીકા ઐસા હૈ કે જબ તક ભુક મજબુર નહી કરતી યે ખાના નહી ખાતે ઔર ભુક બાકી હોતી હૈ કે ખાનેસે હાથ ખીચ લેતે હૈ. તબીબ બોલા તંદુરસ્તીકા યહી સબબ હૈ. દરબારકી જમીનકો બોસા દીયા ઔર ચલા ગયા.

"ખુદાને આજ તક ઊસ કૌમકી હાલત નહી બદલી
ન હો જીસ્કો ખ્યાલ અપની હાલતકે બદલને કા.

બિમારી ભી નેઅમત હૈ :- એક હદીસમેં હુઝુર (સ.અ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ બીમાર હો જાતા હૈ. ઔર અપને કામ નહી કર સકતા તો અલ્લાહ તઆલા ઈસ્કો અપને સેહતકે ઝમાનેકે કામોંકા સવાબ દેતા હૈ.

જૈસે કે કોઈ શખ્સ તંદુરસ્તીકે ઝમાનેમેં નમાઝ બાજમાઅત કા આદી થા. મગર બીમાર પડનેકી વજહસે જમાઅતમેં શરીક નહી હો સકતા તો ઊસ્કો જમાઅતકા સવાબ મીલેગા.

ઈસી તરહ નવાફીલ ઔર વઝાઈફકા સવાબ ભી બીમારકે ઝમાનેમેં મિલતા રહતા હૈ. યે ફઝલે ખુદાવંદીકી બાત હૈ.

મુઅમીનકે હકમેં બીમારી ગુનાહોંકા કફફારહ બનતી હૈ. ઔર ઈસ પર સવાબ મીલતા હૈ.

ઈસ્કે સાથ તંદુરસ્તીકે ઝમાનેમેં જો નેકી હોતી થી ઔર બિમારી કી વજહસે બંદ હો ગઈ ઊસ્કા સવાબ મિલતા હૈ. ઈસલીએ બીમારી મુઅમીન કે લીએ નેઅમત હૈ.

ગનીમત જાનો :-

અય ઈન્સાન ! જીંદગીકી કદર કર. હરઘડીકો ગનીમત જાન ઔર યે સોચ કે ખબર નહીં અગલી ઘડી કૈસી આયેગી. ઔર ઉસ્મે તેરા કયા હાલ હોગા મુર્દોકી હસરત ઔર નદામતસે સબક લે. કે વો દો રકાત નમાઝ બલ્કે સિર્ફ કલિમા તય્યબહ પઢનેકી બકદર (જીતની) જીંદગીકી તમન્ના કરતે હૈ. લેકિન ઊન્કી તમન્ના પુરી હોને કી કોઈ શકલ નહીં. યે તેરે પાસ જીંદગીકે ચંદ લમ્હાત બાકી હૈ. જો કુછ કરના હૈ ઈન્હીંમે કરલે.

મબાદા તુઝ પર વહી વક્ત આ પહોંચે કે તુંભી હસરત ઔર નદામત કે સિવા કુછ ન કર સકે. (રવઝતુસ્સાલિહીન)

હર બિમારી કી દવા

-: નઝમ :-

જહાં તક કામ ચલતા હો ગિઝાસે
વહાં તક ચાહીયે બચના દવાસે
અગર તુઝકો લગે જાડોં મે સરદી
તો ઈસ્તેમાલ કર અંડે કી ઝર્દી
જો હો મેહસુસ મેદે મેં ગીરાની (વજન)
તો પી લે સોંફ યા અદરક કા પાની
અગર ખુન કમ હો યા બલગમ જ્યાદા
તો ખા ગાજર ચને શલજમ જ્યાદા
જીગર કે બલ પર હૈ ઈન્સાન જીતા
અગર જોઅફે જીગર હૈ ખા પપીતા (કમઝોર)
જીગરમે હો અગર ગરમી દહીં ખા
ગર આતોં મે ખુશ્કી હો તો ઘી ખા
થકનેસે હો અગર અઝલાત ઢીલે (અવયવ)
તો ફોરન દૂધ ગરમા ગરમ પી લે
જ્યાદા ગર દીમાગી હૈ તેરા કામ
તો ખાયા કર મીલા કર શહેદ બાદામ
અગર હો દીલકી કમઝોરીકા એહસાસ
મુરબ્બા આમ્લા ખા ઔર અનન્નાસ
જો દુખતા હો ગલા નઝલે કે મારે
તો કર નમકીન પાનીસે ગરારે
અગર હૈ દરદસે દાંતોકે બેકલ
તો ઊંગલીસે મસોંડો પર નમક મલ
જો બદહઝમીમેં તું ચાહે ઈફાકા (આરામ)
તો કરલે એક દો વકત ફાકા

(હકીમ અસદ મુલ્તાની)

કલિમા કા બયાન

જો અલ્ફાઝ અલ્લાહ તઆલા ઔર રસુલે અકરંમ (સ.અ.) પર ઈમાન લાને કે લીયે કહે જાતે હૈ. ઊન અલ્ફાઝ કો શરીઅતમેં કલિમહ કહા જાતા હૈ.

કલિમહકે ચાર ફર્ઝ હૈ.

(૧) ઝબાનસે પઢના (૨) તરજુમા ઔર મતલબ જાનના (૩) દીલસે સચ્ચા જાનના ઔર યકીન કરના (૪) ઊસ પર કાયમ રહેના યહાં તકકે મૌત આ જાએ.

કલિમહ યે હૈ.

(૧) કલિમએ તય્યિબહ :- લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર્રસુલુલ્લાહ.

(૨) કલિમએ શહાદત :- અશ્હદુઅલ્લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વઅશહદુ અન્નં મુહમ્મદન અબ્દુહુ વરસુલોહુ

(૩) કલિમએ તમજીદ :- સુબ્હાનલ્લાહી વલહમ્દુલિલ્લાહી વલા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વલ્લાહુઅકબર વલા હવલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહીલ અલીયીલ અજીમ.

(૪) કલિમએ તૌહીદ :- લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વહદહુ લાશરીકલહુ લહુલ મુલ્કુ વલહુલ હમ્દુ યુહયી વયુમિતું બિયદીહીલ ખયરુ વહુવ અલા કુલ્લી શયઈન કદીર.

(૫) કલિમએ રદદે કુફ્ર :- અલ્લા હુમ્મ ઈન્ની અઊઝૂબિક મિન અન ઊશરીક-બિક શયઅંવ વઅના અઅલમું બિહી તુબ્તું અન્હું વતબર્ર અતું મિનલ કુફ્રી વશ શીરકી વલ કીઝબી વલ બુહતાની વલ મઆસી કુલ્લીહા અસલમ્તું વઆ મન્તુ વઅકુલુ લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું મુહંમદર્રસુલુલ્લાહ.

અત્તહિય્યાત :- અત્તહિયાતું લિલ્લાહી વસ્સલવાતું વત્તૈયેબાતુ અસ્સલામું અલૈયક અય્યુહન નબીય્યું વરહમતુલ્લાહી વબરકાતુહું અસ્સલામું અલૈયના વઅલા ઈબાદીલ્લાહીસ્સાલેહીન અશહદુઅલ્લાઈલાહ ઈલ્લલ્લાહું વઅશહદું અન્ન મુંહમ્મદન અબ્દુહુ વરસુલુહ

દુરૂદે ઈબ્રાહિમ :- અલ્લાહુમ્મ સલ્લેઅલા મુહંમદીંવ વઅલા આલિ મુહમ્મદીન કમા સલ્લયત અલાઈબ્રાહીમ વઅલા આલી ઈબ્રાહીમ ઈન્નક હમીદુમ-મજીદ.

અલ્લાહુમ્મ બારિક અલા મુહંમદીંવ-વઅલા આલિ મુહંમદીન કમા બારકત અલા ઈબ્રાહિમવઅલા આલી ઈબ્રાહિમ ઈન્નક હમીદુમ મજીદ.

<u>દુઆ</u> :- અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તું નફસી ઝૂલ્મન કસીરવં વલા યગફીરુઝ્‌-ઝુનુબ ઈલ્લાઅન્ત ફગ્ફીરલી મગફીરતમ-મીન ઈન્દીક વરહમ્ની ઈન્નક અન્તલ ગફુરુર્રહીમ.

<u>દુઆએ કુનુત</u> :- અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસત ઈનુક વનસતગફીરૂક વનુઅમિનુ-બિક-વનતવક્કલુ અલયક વનુસ્ની અલયકલ ખય્ર વનશકુરૂક વલાનકફરૂક વનખલઊ વનતરૂકુ મંય-યફજુરૂક અલ્લાહુમ્મ-ઈય્યાક-નઅબુદુ-વલક-નુસલ્લી વનસ્‌-જુદુ-વઈલયક-નસ્આ-વનહફીદુ વનરજું રહમતક વનખ્શા અઝાબક-ઈન્ન અઝાબક-બિલ-કુફફારી મુલ્હીક.

<u>સના</u> :- સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ વબિહમ્દીક વતબારકસ્મોક વતઆલા જદ્દુક વલાઈલાહ ગયરૂક

અગર જનાઝેકી નમાઝ હો તો ઊસ્મે જદ્દુક કે બાદ વઝલ્લ સનાઊક પઢે.

અમલકે લીયે મુખ્તસર યાદ દાશ્ત

અબ હમ કિતાબકો ખત્મ કરતે હૈ. ઈસ્કો બાર બાર પઢો.ઘરવાલોંકો દોસ્તો-પડોસિયોંકો સુનાઓ ઔર અમલ કરો આખીરમેં હર વક્ત દેખકર યાદ કરનેકે લીએ યાદ દાશ્તકે તૌર પર ચંદ બાતેં લીખતે હૈ.

(૧) કલીમહ તય્યબહ કે અલ્ફાઝ સહી યાદ કરો.મઅના ઔર મતલબ ભી યાદ કરો ઊસ્કે મુતાલીબે કો પુરા કરો.

(૨) નમાઝકી પાબંદી કરો દીલ લગાકર પઢો. રૂકુઅ-સિજદહ ઠીક અદા કરો. જો કુછ નમાઝમેં પઢા જાતા હૈ સહી યાદ કરો નફીલ નમાઝે ભી પઢા કરો.

(૩) જહાં તક હો સકે હર વક્ત અલ્લાહકી યાદમેં લગે રહો કમસેકમ સુબ્હ શામ ૧૦૦ મરતબા તીસરા કલ્મા ૧૦૦ મરતબા દરૂદ શરીફ ૧૦૦ મરતબા ઈસ્તિગફાર પઢા કરો રોઝાના સુરએ યાસીન પઢા કરો. હર ફર્ઝ નમાઝ કે બાદ આયતુલ કુર્સી ચારોં કુલ ઔર ૩૩ મરતબા સુબ્હાનલ્લાહ ૩૩ મરતબા અલહમ્દુલિલ્લાહ ૩૩ મરતબા અલ્લાહુઅકબર પઢો. રોઝાના કુર્આન મજીદકા એક પારા પઢો.

(૪) બંદોકે હુકુક કા ખ્યાલ રખો. ...નીકા કોઈ હક અપને ઝીમ્મે ન

રખો. કીસીકો આગે પીછે બૂરા ન કહો-ન ગાલી દો-ન તઅના દો-ન લઅનત કરો. સબકો રાહત પહોંચાઓ.

(૫) મા-બાપકો હરગીઝ ન સતાઓ. હર વક્ત ઊન્કી ખીદમત કરો ઊમ્ર ભર ઊન્કી રાહતકા ખ્યાલ રખો.

(૬) પડોસીયોંકો ન સતાઓ-ઊન્કો હદીયા લીયા દીયા કરો-ઊન્કે બચ્ચોંસે પ્યાર મુહબ્બતકા બરતાવ કરો.

(૭) હર કામ ખુદાકો રાઝી કરનેકે લીયે કરો ખાસ કર નમાઝ-રોઝા-ખયરાત કરનેમેં. રિયાકારી ઔર બડાઈસે પરહેઝ કરો- સિર્ફ અલ્લાહકો રાઝી કરનેકે લીએ અમલ કરો.

(૮) ઝબાનકી હિફાઝત કરો-બેકાર બાતોંસે ઔર બુરાઈકી બાતોંસે-લાનત-ઔર ફીટકાર ઔર ગાલી ગલોચસે ઝબાનકો પાક રખ્ખો.

(૯) માલ ફુઝુલ ન ઉડાઓ-આમદનીસે જ્યાદા ખર્ચ ન કરો સિનેમા ન દેખો-ટીવી સે દુર રહો. ફોટો ઘરમે ન આને દો શતરંજ ચોસર વગેરહ બુરે કામોંસે પરહેઝ કરો.

(૧૦) જો દુઆએ હર વકત કી હદીષ કી કિતાબો મેં આઈ હૈ. ઉન્કો મુંહ પર યાદ કરો. ઔર હર મૌકે પર ઊસ્કો પઢો.

(૧૧) ગુનાહોંસે બચો દીનકે હુકમો પર ચલો-કીસીકે સામને દીનકી બાત કહનેસે મત ઝિઝકો

અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો અમલકી તૌફીક દે ઔર અપને મહેબુબ સલ્લલ્લાહુ અલયહે વસલ્લમ કે મુબારક તરીકે પર ચલાયે. (આમીન)

નાઝેરીને કિરામ (કિતાબ પઢનેવાલોં)સે દરખાસ્ત હૈ કે અહકર મોઅલ્લીફશમ્સુલહક હાશીમ કે લીએ દોનોં જહાનકી આફીયત ઔર હુસ્ને ખાતમા ઔર મગફીરતે બેહિસાબકી દુઆ ફરમાવે.

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ۝
(الحکیم)

"અલઆરિફ"
મૌ.શમસુલહક્ક હાશીમ ગોફેરલહુ
મુ. ચાંગા - સુથાર સ્ટ્રીટ
જી. ખેડા-ગુજરાત-પીન-૩૮૮૪૨૧
જમાદીલ અવ્વલ હીજરી ૧૪૧૫

રેહકે દુનિયામેં બશર કો નહીં ઝેબા ગફલત
મૌતકા ધ્યાનભી લાઝીમ હૈ હર આન રહે
જો બશર આતા હૈ દુનિયામે યે કેહતી હૈ કઝા
મેં ભી પીછે ચલી આતી હું જરા ધ્યાન રહે

"અહમ નસીહત"

જલીલુલકદ્ર તાબેઈ હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) કા ઈર્શાદ હૈ કે દુનિયાકે લીયે ઈત્ની મહેનત કરો જીસ કદર દુનિયામેં રહેના હૈ. ઔર આખેરતકે લીયે ઈત્ની મહેનત કરો જીસ કદર વહાં રહેના હે.

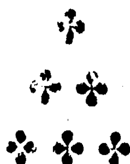
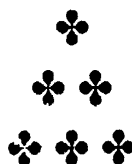
હમ્દે બારીતઆલા

હમ્દો સના હો તેરી, કૌનો મકાન વાલે
અયરબ્બે હરદો આલમ, દોનોં જહાન વાલે
બિન માગે દેનેવાલે, અર્શો કુર્આનવાલે
ગિરતે હૈં તેરે દરપર, સબ આન બાનવાલે
બેશક રહીમ, હૈ તુ, રહમત નિશાનવાલે

ચૌમુલજઝાકે માલિક, ખાલિક હમારા તુ હૈ
સજદા હૈં તુઝકો કરતે, તેરી હી જુસ્તજુ હૈ
ઈમદાદ તુજસે ચાહે, સબકા સહારાતુ હૈ
તેરી હી બારગાહ મે, એક યે ભી આરઝુ હૈ
રાસ્તા દિખા દે સીધા ઓ આસ્માનવાલે

વો રસ્તા દિખા તુ, પરવર દિગારે આલમ
જીસ પર ચલા કિયે હૈં, પરહેઝગારે આલમ
બેઅમલતાથી જીનકો મીલતી. તુજ સે નિગારે આલમ
ઔરનામ જિનકા અબતક, હે યાદગારે આલમ
તેરી નઝરમેં ઠેહરે, જો ઈજઝો શાનવાલે

મકબુલ હૈં જો તેરે, અય ખાલિકે યગાના
ગુમરાહ હુએ જો તુજસે, અય સાહિબે ઝમાના
હમ આજિઝોં કો યારબ, ઉન્કી રાહ ન ચલાના
ઔર રહમ ઈનપા અબતો, અય કાદિરે તવાના
મકબુલ યે દુઆ હો, અય લા. મકાનવાલે

નઅતે રસુલ (સ.અ.વ.)

વો નબીયોં મેં રહમત, લકબ પાને વાલા
મુરાદે ગરીબોં કી, બરલાને વાલા
મુસીબતમેં ગયરોં કે, કામ આને વાલા
વો અપને પરાયે કા, ગમ ખાને વાલા
ઊતરકર હિરાસે, સુએ કૌમ આયા
ઔર એક નુસ્ખએ, કિમીયા સાથ લાયા
ઊઠાહર તરફગુલ, યે પયગામે હકસે
કે ગુંજ ઉઠે દશતો, જબલ નામે હક સે
યે સુનતે હી ઠર્રા, ગયા ગલ્લાસારા
યે રાઈને લલકાર, કર જબ પુકારા
કે હે ઝાતે વાહિદ, ઈબાદતકે લાઈક
ઝબાં ઔર દિલકી, શહાદત કે લાઈક
ઊસી કે હે ફરમાન, તાઅત કે લાઈક
ઊસીકી હે સરકાર ખિદમત કે લાઈક
મુબર્રા હે શિર્કત સે, ઊસકી ખુદાઈ
નહીં ઊસ્કે આગે, કિસીકી બડાઈ

મુનાજાત

ગરચે મેં બદકારો નાલાયક હું, અય શાહેજહાં ।
પર તેરે દર કો બતા, અબ છોડ કર જાઊં કહાં ?
કૌન હે તેરે સિવા, મુઝ બેનવા કે વાસ્તે

હે ઈબાદત કા સહારા, આબિદોં કે વાસ્તે,
ઔર તકીયા ઝુહદકા હે, ઝાહિદો કે વાસ્તે,
હે અસાએ, આહ, મુઝ બે દસ્તો પાકે વાસ્તે

અક્લોહોશો ફિક્ર ઔર, ને અમાએ દુનિયા બેશુમાર,
કી અતા તુને મુઝે, પર અબતો અય પરવર દિગાંર !
બખ્શ વોનેઅમત, જો કામ આયે સદાકે વાસ્તે

હદ સે અબ્તરહો ગયા હૈ, હાલ મુઝ નાશાદ કા
કરમેરી ઈમદાદ અલ્લાહ, વકત હે ઈમદાદકા
અપને લુત્ફો, રહમતે બેઈન્તિહા કે વાસ્તે

ગો મે હું એક બંન્દએ આસી, ગુલામે પુર કુસુર
જુર્મ મેરા હૌસલા હૈ, નામ હે તેરા ગફુર
તેરા કેહલાતુ હું મે, જૈસા અય રબ્બે શકુર
અન્ત શાફીન અન્ત કાફિન ફી મુહિમ્માતિલ ઊમુર,
અન્ત રબ્બી અન્ત હસ્બી અન્તલી નિઅમલ વકીલ

ખુશખબર

કિતાબનું નામ : **"જવાની કા અનમોલ ખઝાના"**

દુનિયામાં **"ઈન્સાન"** અશરફુલ મખ્લુકાત હોવાનું કારણ તેની અકલ-અખ્લાક અને રૂહાની તાકત છે. તેની તરકકી લાઝીમ છે. જવાનીમાં તેની શરૂઆત થતી હોવાથી નવ જવાનોની તે બાબતોમાં રેહબરીની જરૂર છે.

રૂહાની, અખ્લાકી, ઈબાદત, દોસ્તી, તાલીમ, મેહફીલ, ખેલકુદ. નિકાહ, તલાક, રોઝી, સફાઈ, તંદુરસ્તી. વિગેરે ૧૭૫ બયાનો. કુર્આની આયતો, હદીસે પાક. અને બુઝુર્ગોના અકવાલ ની રોશનીમાં મુફીદ અને જરૂરી માલુમાત નો ઈલ્મી ખઝાનો કૌમ અને મિલ્લતના બિરાદરો અને ખાસ નવ જુવાન દોસ્તો માટે તૈયાર કરેલ છે.

કિતાબને રેહબરે જીંદગી સમજી તેનો અભ્યાસ કરી જીવનમાં ઈસ્લામી સંસ્કાર પૈદા કરો.

નજીકના સ્નેહીઓને-દોસ્તોને પણ કિતાબનો કિંમતી તૌહફો અર્પણ કરી આપનો અખ્લાકી ફર્ઝ પુરો કરી શકો છો.

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા

પીન - ૩૮૫૨૧૦

પયામે ઈન્સાનિયત

સારે જહાંમે અચ્છા હિંદુસ્તા બનાદેં
ઊલ્ફત કી રોશનીસે હર ઘરકો ઝગમગા દેં

નફરત કી આગમે હમ જલતે રહેગેં કબ તક
આવો જતન કરે અબ ઈસ આગકો બુઝાદે

આપસકી કશમકશ મે ફીર હમ ન ટૂટ જાયેં
અપને વતનસે અબ હમ હર જુલ્મ કો મીટા દેં

ઈન્શાનિયતકી ખિદમત ઈસ તરહ કુછ કરે હમ
મઅસુમ મુસ્કુરાદે બુઢે હમે દુઆ દેં

મઝહબ નહી રૂકાવટ ઈન્સાન દોસ્તી મેં
ભુલા હુઆ સબક યે ફીર યાદ હમ કરા દેં

સબ માદરે વતનં કે આગોશમે પલે હૈં
મજબુર કોઈ ભી હો હમ ઊસ્કો આસરા દેં

નગ્મે કા યે તરન્નુમ ગુંજે ગલી ગલીમેં
દીલમેં તડપ હો ઐસી જાલીમકો ભી રૂલા દેં

સબકો ગલે લગાના ભારત કી રીતમે હૈ
તોપોં મે ભી નહી હૈં તાકત જો પ્રિત મે હૈ